

LITERATURA VIVO

The logo for 'LITERATURA VIVO' features the word 'LITERATURA' in a dark green, serif font above the word 'VIVO' in a larger, bold, dark green font. The 'V' in 'VIVO' contains a yellow flower with a black center. The 'I' has a small green leaf. The 'V' has a larger green leaf. The 'O' has a green leaf. Below the text is a stylized illustration of an open book with green pages and a brown cover.

Numero 011

www.literaturavivo.com

Majo 2026

Enhavlisto

Alklakante la koncernan bluan titolon, oni povas salti al ĝia responda paĝo.

Titolo	Ĝenro	Aŭtoro / Tradukinto	Paĝoj
Vortoj por niaj legantoj	redakcia	Erika Godó / John Huang	5
Intervjuo al Sara Spanò	intervjuo	Erika Godó / Sara Spanò	6-11
Sara Spanò	biografio	Erika Godó	12
Rekviemo	rakonto	Sara Spanò	13-17
Intervjuo al Lenke Szász	intervjuo	Erika Godó / Lenke Szász	18-20
Metempsikozo	poemo	Lenke Szász	21
Maja songo	poemo	Lenke Szász	22
Nova printempo	poemo	Lenke Szász	23
NUR LA LIBROJ POVAS VENKI LA MONSTROJN	recenzo	Georgi Mihalkov	24-25
Kaŝitaj stratoj	poemo	Erika Godó	26
Stelpolvaj pensoj	poemo	Erika Godó	27
Intervjuo al Jadranka Mirić	intervjuo	Erika Godó / Jadranka Mirić	28-29
Verda sezono	poemo	Jadranka Mirić	30
Hajko pri printempo	poemo	Jadranka Mirić	31
MARA FABELO	rakonto	Jadranka Mirić	32-33
Saluto al printempo	poemo	Jadranka Mirić	34
La rakonto de la naskiĝo de poemo	eseo	Erika Godó	35-36
Stranga Aprila	poemo	Erika Godó / Walter Fontes (trad.)	37
Georgi Mihalkov, verkisto	eseo	Elena Popova	38
La Pentristino	eseo	Elena Popova	39
Homo En Vojo	eseo	Elena Popova	39-40
Poeto	eseo	Elena Popova	40
PRINTEMPA MAGIO	poemo	Elena Popova	41
NARCISO	poemo	Elena Popova	42
Amu min, mia ido!	prozo	Elena Popova	43
DU BILETOJ POR TEATRO	rakonto	Julian Modest	44-45
LA MIRAKLO DE LA PAROLO	rakonto	Julian Modest	46-49
Mi tamen volas	poemo	Laimundas Abromas	50
Atendo	poemo	Geo Norge / R. Platteau (trad.)	51
Inaj kurboj - antaŭe tio estis pleonasmo	eseo	Roland Platteau	52-54
KIAL ŜAJNIGI?	poemo	Tiberio Madonna	55
PLUVO EN LA PINARON	poemo	Gabriele d'Annunzio / Tiberio Madonna (trad.)	56-57
En la mondo kun vi	poemo	Manel Sales	58
Sen propra tero	poemo	Manel Sales	59
Infana ĉerkaro	poemo	Manel Sales	59
Rozoj	poemo	Lilaketo	60
Siringoj	poemo	Lilaketo	60
Lotusoj	poemo	Lilaketo	60

Titolo	Ĝenro	Aŭtoro / Tradukinto	Paĝoj
Memore de Gianfranco Molle	poemo	Judit Estók	61
Lecionoj	poemo	Stanislao M Esposito	62
La Sagao de la Eterna Spiralo	romano	Lázaro Noel Coto	63-75
La burĝonaĝo de fraŭlino Johana Brodi (4)	romano	Muriel Spark / Detlef Karthaus (trad.)	76-83
Jaga (12)	fantasta romano	Maksim Bočkarev / Sergei Isakov (trad.)	84-90
Tago de Aprilaj Ŝercoj	poemo	Teresa Summer / Ryszarda Kwiatowska (trad.)	91
Printempo	poemo	Alicja Czerwieniec / Ryszarda Kwiatkowska (trad.)	92
KROKUSO-POKUSO	poemo	Łukasz Zygmunt Knyziak / Ryszarda Kwiatkowska (trad.)	93
Vento orienta - Vento okcidenta (11)	romano	Pearl S. Buck / Detlef Karthaus (trad.)	94-98
La ideo	traduko	Augusto dos Anjos / Wélington Rocha (trad.)	99
Aŭtopsikografio	traduko	Fernando Pessoa / Wélington Rocha (trad.)	100
Vivo en fraptitolo	mikronovelo	Debra Hamel	101
La horto de la mistero	poemo	Angel Arquillos	102
Boato el ligno	rakonto	Xena Mayet	103
Mia fabelo	rakonto	Xena Mayet	104-105
La Reto Ne Forviŝas	rakonto	Miklós Cseszneky	106-107
POEMO	poezio	Ieda Freitas	108
Poezio: Antônio Pereira, la poeto de sopiro	poezio	Antônio Pereira / Ieda Freitas (trad.)	109
Hajkoj	poezio	Anand Manikutty	110
Ĉielarko	poemo	Yi Qiao	111
Ario de juneco	romano	Yin Jiaxin	112-116
Adiaŭ al monaĝo Lingche	poemo	Liu Zhangqing / Ardo (trad.)	117
Kanto de Ĉingming	kanto	Cheng Hai / John Huang (trad.)	118
Post Sukceso en la Oficiala Ekzameno	poezio	Meng Jiao / Lu Jixin (trad.)	119
Amkanto pri Umefloroj	kanto	Batalanto (trad.)	120
La Eta Strategiisto	mikronovelo	Gajo	121
Sunlumo Marta	poezio	Gajo	122
Se l' Vento Estus Kolora.	poemo	Ye Shengtao / Orpaco(Jinping) (trad.)	123
La Feliĉarbo	poemo	Viktoria	124
Tombo-Zenitaj Montoj ĉe Printempa Festo	poemo	Luo Shuigen	125
Momenteto	rememoro	Luo Shuigen	126-131
Ŝtonumo	poemo	Morteza Mirbaghian	132-133
Lumoj post la ombroj	prozo	Najaina Erica	134
La Prezo de Silento	prozo	Najaina Erica	135
Ho Virino	poemo	Héritier Barasebanya	136
LA KNABINO, KIU NE VOLAS ESTI DOTI	poemo	Héritier Barasebanya	137
Pluku Freŝajn Florojn	poezio	Gabriel Olubunmi Osho-Davies	138
ABOMENA MILITO	poezio	Henriel Fidilalao	139
Paco En La Mondo	poezio	Ciza Musoro Benjamin	140

Titolo	Ĝenro	Aŭtoro / Tradukinto	Paĝoj
Virino, Fonto De Vivo	poezio	Ciza Musoro Benjamin	141
Esperanto, Lingvo De Paco	poezio	Ciza Musoro Benjamin	142
La fiŝkaptisto	rakonto	Jean de Dieu Kikako	143
Vivo ne kaptas nin	poezio	Ahmad Shamlo / Morteza Mirbaghian (trad.)	144
Skorpio kaj Rano	poezio	Morteza Mirbaghian	145
Ho homoj	poezio	Morteza Mirbaghian	146
La doloro	poezio	Forough Farokhzad / Morteza Mirbaghian (trad.)	147
KIAM LA VORTOJ FARIĜAS LUMO	eseo	Najaina Erica	148-149
Mia vivo kaj Esperanto	poezio	Nasandratra Patrick	150
Aprilo, monato de espero	poezio	Jeroubbaal Banyanga	151
Al Miaj Gepatroj	poezio	Jeroubbaal Banyanga	152
Mia voĉo en silento	poezio	Jeroubbaal Banyanga	153
Noktoj de doloro	poezio	Celestine Fanjasoa	154
Sanganta koro	poezio	Celestine Fanjasoa	155
Taglibro de Pipi	romano	Pipi	156-157
Fotografia rubriko	fotografia rubriko	Meng Hui / John Huang (trad.)	158-159
Pasko 2026 — Konkursa Rezultoj	anonco	IKUE	160
ILEF fotokonkurso 2026	anonco	ILEF	161
Regularo de la Internacia Traduk-Konkurso “Vejdo” (2026)	regularo	UEA / Literatura Vivo	162

Deklaro pri aŭtorrajtoj por ĉiuj kontribuantoj

Ĉiu persono, kiu sendas al *Literatura Vivo* originalan verkon, tradukon, recenzon, eseon, bildon aŭ alian materialon por eventuala publikigo aŭ por partopreno en konkurso, estas konsiderata kiel konfirmanta, ke la sendita materialo estas lia aŭ ŝia propra verko, aŭ ke li aŭ ŝi laŭleĝe disponas pri ĉiuj necesaj rajtoj por ĝin sendi, traduki, publikigi kaj disvastigi; se temas pri traduko, la kontribuanto garantias, ke la originala verko jam apartenas al la publika havaĵo aŭ ke li aŭ ŝi ricevis la necesan permeson de la rajtoposedanto, kaj la redakcio rajtas peti pruvon pri tia permeso; se la kontribuo enhavas fotojn, ilustraĵojn, bildojn, teksterojn, tabelojn, kantotekstojn aŭ aliajn materialojn devenantajn de triaj personoj, la kontribuanto garantias, ke li aŭ ŝi akiris la necesajn permesojn por ilia uzo; la kontribuanto mem respondecas pri ĉiuj juraj sekvoj rezultantaj el malobservo de aŭtoraj rajtoj, tradukrajtoj, portretajtoj, privatecaj aŭ aliaj rilataj rajtoj, kaj *Literatura Vivo* kaj ĝia redakcio ne respondecas pri malveraj aŭ nekompletaj deklaroj faritaj de la kontribuanto; la redakcio rezervas al si la rajton peti pliajn informojn, pruvmaterialojn aŭ permesojn, kaj laŭbezone rifuzi, prokrasti, forigi aŭ retiri materialon, se aperas dubo aŭ disputo pri la rajta stato de la kontribuo; la samaj reguloj validas ankaŭ por kontribuoj senditaj al konkursoj organizataj aŭ kunorganizataj de *Literatura Vivo*, kaj se kontribuo montriĝas rajte problema, la organizantoj rajtas nuligi ĝian akcepton, forigi ĝin el la konkurso aŭ, se necese, nuligi premion; per sendo de materialo al *Literatura Vivo*, la kontribuanto estas konsiderata kiel plene leginta, kompreninta kaj akceptinta ĉi tiun deklaron.

Vortoj por niaj legantoj

Erika Godo kaj John Huang

Estimataj legantoj kaj karaj amikoj de la literaturo,

Bonvenon al la 11-a printempa numero de *Literatura Vivo* (majo 2026). Samkiel la naturo reviviĝas, ĉi tiu numero floras per literaturaj verkoj, kiuj profunde esploras la homan animon, suferon kaj esperon.

Literaturo ne estas nur arto de vortoj; ĝi estas la spiegulo de nia ekzisto kaj unu el niaj plej fortaj rimedoj por kompreni la mondon. En ĉi tiu numero, ni invitas vin mergiĝi en inajn voĉojn per niaj profundaj intervjuoj. La itala akademiulino Sara Spanò dividas siajn pensojn pri identeco, asertante ke literaturo kaj muziko – kiel la *Rekvieto* de Mozart en ŝia premiita novelo – estas lensoj por interpreti nian mondon. Lenke Szász rememorigas nin, ke eĉ en malfacilaj kondiĉoj de malriĉeco, la deziro legi kaj traduki povas fariĝi savŝnuro. Ŝia traduko de la fabelo *La Timulo* konfirmas, kiel prave substrekas Georgi Mihalkov, ke "nur la libroj povas venki la monstrojn". Krome, la kortuŝa rakonto de la serba verkistino Jadranka Mirić malkaŝas, kiel personaj suferoj kaj tragedioj transformiĝas en kreivan forton, donante al la Esperanta literaturo apartan, tre humanan voĉon.

Nia proza sekcio ĉi-foje estas aparte densa kaj pensiga. Julian Modest, per sia delikata rakonto *La miraklo de la parolo*, pruvas kiel pacienca voĉlegado povas revivigi senkonscian homon, tiel emfazante la resanigan potencon de la literaturo mem. Ni ankaŭ daŭrigas nian vojaĝon tra la tempo kaj spaco per streĉaj felietonoj: la prahistoria epopeo *La Sagao de la Eterna Spiralo* de Lázaro Noel Coto, kiu priskribas la unuiĝon inter neandertaloj kaj Homo sapiens; la klasikaj daŭrigoj de *La burĝonaĝo de fraŭlino Johana Brodi*, *Jaga*, kaj *Vento orienta - Vento okcidenta*; kaj la moderna izoleco esplorita en *La Reto Ne Forviŝas* de Miklós Cseszneky. Dume, la memoroj de Luo Shuigen en *Momenteto* portas nin al pezaj historiaj tagoj, montrante la fortikecon de la ordinara homo meze de sociaj tumultoj.

Poezio, estante la plej rekta lingvo de la koro, brilas plurkolora en nia revuo. Vi trovos la revajn kaj "stelpolvajn pensojn" de Erika Godó, la filozofiajn pripensadojn de Morteza Mirbaghian, kaj la fortajn, pacajn kriojn el Afriko kaj Madagaskaro. Junaj verkistoj memorigas nin, ke post la plej densaj ombroj ĉiam venas la lumo, kaj ke Esperanto restas la lingvo de paco en mondo tro ofte skuita de militoj. Ankaŭ la unika eseo de Roland Platteau proponas profundan psikologian analizon pri homa korinklino kaj amo.

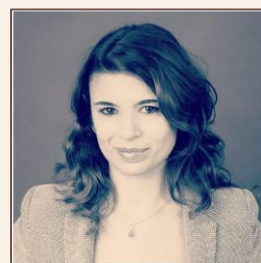
Ni ankaŭ festas vidan arton per la majesta fotografa rubriko de Meng Hui, kaj invitas vin partopreni niajn internaciajn konkursojn: la Traduk-Konkurson "Veĵdo" kaj la ILEF-fotokonkurson. Ĉiu paĝo estu printempa vekiĝo de ideoj. Kredu je via stelo kaj lasu ĝin gvidi vin tra ajna mallumo. Agrablan legadon!

Viaj redaktoroj,

Erika Godó kaj John Huang

Intervjuo al Sara Spanò

Erika Godó

1, Kio instigis vin interesiĝi pri literaturo?

La ĉefaj impulsoj estis esence du, ekde mia infanaĝo: soleco kaj scivolemo.

Mi kreskis kun miaj gepatroj, sen gefratoj, en laborista kvartalo en la norda parto de mia naskiĝurbo, Torino, en Norda Italio.

La sola regula vojaĝo por mia familio estis la jara trajnvojaĝo al Suda Italio okaze de la someraj ferioj; mia vivo estis trankvila, sed ne tiom aventurplena.

Tamen, feliĉe mi malkovris tre frue librojn kaj literaturon ĝenerale, danke al miaj patrinflankaj geavoj kaj geonkloj, kiuj loĝis en la Sudo, for de mia familio.

Danke al legado, mia vivo iĝis subite plenplena, kaj mia fantazio ekvojaĝis senlime, al lokoj, kiujn tiam mi ne povis viziti – verdire, mi komencis vojaĝi al aliaj landoj kaj kontinentoj kiel plenkreskulo, sojle de miaj tridekaj jaroj, unue danke al Esperanto.

Legado vere savis mian vivon, aparte dum mia adoleska aĝo, kiam la atakoj de soleco fariĝis eĉ pli akraj, kaj ĝi daŭre estas mia balzamo, kapabla kuraci vundojn dum diversaj vivperiodoj.

2, Kio estas la fonto de via inspiro por verki novelojn?

Sendube, mia ĉefa inspiro estas esplorado pri identeco.

Identeco interesas min, aparte ĉar ĝi ne estas firma kiel granito: ĝi, same kiel nia percepto pri ĝi, ŝanĝiĝas dum nia vivo.

Renkontiĝoj kun aliaj homoj, aliaj landoj, aliaj kulturoj, redifinas ĝin kaj ĝiajn konturojn, kelkfoje pli ŝoke kaj senteble, kelkfoje nekonscie kaj nature, kun la tempopaso.

Ĉar mi loĝis en kvar diversaj urboj kaj du kontinentoj dum la lastaj dek kvin jaroj, mi ofte spertis tiujn ŝanĝojn en mia identeco kaj mia percepto pri ĝi; eble ankaŭ pro tio mi interesiĝas pri la temo.

Aldone al tio, kaj eble tio estas eĉ pli interesa por mi, estas ankaŭ niaj intencaj modifoj de nia propra identeco: ekzemple, mi aparte interesiĝas pri la partoj de nia identeco kiujn ni kaŝas, aŭ foje forlasas, pri la partoj de nia identeco kiujn ni elstarigas, aŭ eĉ ŝajnigas, por plaĉi al aliaj, ekzemple en interrilatoj. Kiel homoj, ni foje estas aparte lertaj pri mimetismo, por ricevi pli da ŝato, pli da amo.

3, Mi scias, ke vi amas muzikon — kion muziko signifas por vi?

Muziko – aparte klasika muziko, sed ne nur – estas, aldone al literaturo, la kerno de mia vivo; sen ĝi, mi pensas, ke mi ne havus lensojn por interpreti la mondon kaj por provi rakonti pri ĝi, ĉar laŭ mi muziko transdonas diversajn mondviziojn, kaj ju pli funde ni konas ĝin, des pli precize ni povas legi tion kio ĉirkaŭas nin.

Krome, muziko estas universala, senlima lingvaĵo; ĝi povas ligi homojn kiuj verŝajne neniam kontaktiĝus per aliaj kanaloj, kaj eĉ tute ne renkontiĝus se ekzemple ili ne interesiĝus pri la sama artisto kaj muziko. Tiusence ĝi similas al Esperanto.

4, Kiel la partopreno en Belartaj Konkursoj de UEA formis vian karieron? Kion vi lernis el tiuj konkursoj?

Verdire, mi pensas, ke partopreno en konkursoj ne nepras por formi la karieron (aŭ eble ni diru, pli simple, la padon) de homoj kiuj interesiĝas pri verkado. Aliflanke veras ankaŭ, ke homoj kiuj verkas, ĉu frue, ĉu poste, iam ĉesas kaŝi sin, iam malfermiĝas al aliaj homoj, iam kundividadas siajn verkojn tiel ke oni legu ilin – ne por agnosko, sed por kunhavigi la fragmenton da vero kiun ili pensas, ke ili kaptis per sia verkado.

Aldone al tio, estas ankaŭ nature, kiam kaj se oni sentos sin preta por tio, alfronti formalan

pritaksproceduron gvidatan de sperta ĵurio, kiu taksos nur viajn verkojn kaj ne vin kiel homon – tute sincere dirite, partopreno sub pseŭdonimo montras la seriozecon de konkursoj kiel la Belartaj Konkursoj kaj aliaj simulfunkciantaj konkursoj.

Mi partoprenis en la Belartaj Konkursoj de UEA nur dufoje, en 2021 (tria premio en la branĉo Prozo kun „Kredi”) kaj en 2022 (unua premio en la branĉo Prozo kun „Rekviemo” kaj tria premio en la branĉo Prozo kun „Speguloj”). Estis ankaŭ aliaj interesaj spertoj, pli kaj malpli sukcesaj, kaj aliaj premioj, kaj pri originala verkado (la Literatura Konkurso okazigata ĉiujare de Bjalistoka Esperanto-Societo kaj de Podlaĥia Libraro Łukasz Górnicki; la Tradukkonkurso "Lucija Borĉić" okazigata de Kroata Esperanto-Unuiĝo).

Iam, tamen, mi preferis halti kaj koncentriĝi nur je verkado, ĉu en Esperanto ĉu en la itala, kaj je aliaj kulturaj iniciatoj, sen nepra partopreno en konkursoj: mi plukunlaboris kun Beletra Almanako, kiu ekde 2021 bonvenigas miajn verkojn (temas kaj pri originalaj verkoj kaj pri tradukoj); mi partoprenis en diversaj tradukaj projektoj, ekzemple kunlabore kun Internacia Katolika Unuiĝo Esperantista kaj Itala Esperanto-Federacio, kaj en aliaj kulturaj iniciatoj; komenciĝis kunlaboro kun Literatura Vivo, pri kio mi aparte ĝojas.

Mi ne vere kapablas reklami min mem; tial mi aparte ĝojas, kiam homoj malkovras, aŭ remalkovras, miajn verkojn, kaj interesiĝas pri ili.

5, Vi gajnis unuan premion en branĉo- prozo en BK en 2022 kun Rekviemo kaj en via novelo grava rolo estas donita al la Rekviemo de Mozart. Kiel ĉi tiu muzika verko kontribuas al la etoso de la rakonto, kaj kial vi elektis ĝuste ĝin?

La Rekviemo de Mozart en mia rakonto ne estas nur fona muziko, sed struktura kaj emocia akso: ĝi aldonas sencon kaj signifon, kvazaŭ paralela voĉo akompananta kaj intensiganta la internan monologon de la ĉefrolulino.

La diversaj partoj de la verko – aparte la plej dramecaj kaj apokalipsaj sekcioj – spegulas la internajn statojn de la ĉefrolulino: juĝon, koleron, angoron, sed ankaŭ la eblon pardoni, ankaŭ sin mem, atingi pli profundan komprenon, transformiĝi. Muziko donas formon al emocioj kiujn nuraj vortoj ne povus plene esprimi – kaj, samtempe prilumas animstatojn kaj okazintaĵojn elipse kaj elvokive, sen klarigi tro multe, tiel ke restu spaco por la imagopovo kaj la sentemo de la leganto. Kiam mi verkis tiun ĉi rakonton, mi volis lasi pli da demandoj ol da respondoj – cetere, arto (nu, en mia kazo, artaj klopodoj) ne devas instrui aŭ doni moralajn lecionojn, sed montri konkretajn, individuajn situaciojn kun potencialo iĝi spegulo por tiuj kiuj legas, kreante eblon identiĝi.

Mi elektis ĝuste tiun muzikverkon ankaŭ pro ĝia duobla naturo: ĝi estas samtempe liturgia kaj teatra, intima kaj universala; ĝi enkarnigas la kunekziston de spirita sperto kaj estetika sperto – esence, ĝi estas meso por forpasintoj ĝuebla tamen kiel koncerto, kiel spektaklo –, kio reprezentas centran tensipunkton en la rakonto.

Laste, sed tre grave, pli persone: ekde kiam mi malkovris ĝin, la Rekviemo de Mozart estas la nura muzikverko kapabla samtempe skui kaj trankviligi min.

6, Kiel la verko traktas la temon de spiriteco kaj religio?

La celo de tiu ĉi verko ne estas prezenti doktrinon, konfesian vidon pri spiriteco aŭ religio, sed montri tre personan, ofte kontraŭdiran sperton.

La rakontanta “mi” alfrontas konstantan tension inter aŭtenta interna bezono kaj dubo, inter serĉo de senco kaj konscio pri sia propra limigiteco kaj hipokriteco, pri sia bezono je konscienclavado fronte al mondaj tragedioj. Spiriteco en la rakonto ne estas stabila identecdimensio aŭ klare difinita aparteno, sed moviĝanta, foje malkomfortiga procezo.

Min interesis aparte tiu limzono, kie religiaj simboloj kaj ritoj povas esti samtempe fonto de konsolo – ĉefe danke al sia netaksebla beleco – kaj filtrilo por deĉifri la mondon, la aliajn, sin mem, kio povas konduki al profunda memkritiko. En tiu senco, la verko ne intencas doni respondojn, sed enscenigi demandadon, lasi nesolvitajn dubojn.

7, En “Rekviemo”, la ripetiĝanta frazo “Cindron al cindro, polvon al polvo” funkcias

kvazaŭ spirita refreno, sed samtempe ankaŭ kiel interna juĝo, memdefendo kaj memmalkonstruo. Ĉu vi intence konstruis tiun frazon kiel plurvoĉan simbolon? Kiel ĝia signifo ŝanĝiĝas laŭ la evoluo de la protagonisto tra la rakonto?

Jes, mi elektis la ripetigaŭntan frazon “Cindron al cindro, polvon al polvo”, kvazaŭ refrenon, plurnuancan elementon, kiu signife varias dum la disvolviĝo de la rakonto: komence ĝi aperas preskaŭ kiel aŭtomata penso, kiel fragmento de kolektiva religia lingvaĵo, kiu subite eniras la konscion de la rakontanta “mi”.

Dum la rakonto, tiu refrena frazo evoluas, ĝia funkcio ŝanĝiĝas: ĝi fariĝas unue memjuĝo, poste kondamno de la pasinteco, kaj fine ĝi transformiĝas en sparkon de memkonscio.

En la lasta parto, kiam la ĉefrolulino ekdubas pri sia propra rajto juĝi, la frazo perdas sian akran karakteron kaj iĝas pli simila al rezigno aŭ kvieta rekono de homa limigiteco, inkluzive de sia propra.

Min interesis ĝuste tiu moviĝo: kiel la sama, ripetigaŭnta lingva formulo povas enhavi malsamajn, eĉ kontraŭajn signifojn, depende de la interna stato de tiu, en kies konscio ĝi aperas.

8, Vi gajnis trian premion en branĉo- prozo en BK en 2022 kun Speguloj, speguloj ankaŭ povas simboli la limon inter realeco kaj iluzio. Kion simbolas speguloj por vi?

Speguloj ekde ĉiam fascinias min, ĉar ili neniam redonas objektivan vidon pri ni mem, sed povas eĉ tordi, distordi nian mempercepton. Ni ĉiuj vidis, almenaŭ unufoje, trajtojn en nia aspekto kiujn la rigardo de aliaj poste dementis – kiom da fojoj ni vidis nin tro dikaj, aŭ tro malbelaj, en la spegulo?; okazis kaj okazas ankaŭ ke aliaj homoj estas niaj speguloj, allogataj aŭ forpuŝataj de ni, depende de iliaj subjektivaj sentoj aŭ inklinoj; nia familio, nia pasinteco, estas nia spegulo, kiu aplikas al ni siajn atendojn – aĥ, se vi estus ŝparema kiel mi! Vidu, vi tute similas al tiu via onklino kiu subite malriĉiĝis ĉar ŝi tro ŝatis juvelojn! Vi estas tia ĉar vi heredis la naivan karakteron de via avino ktp; la socio mem estas nia spegulo, kiu tro ofte juĝas nin laŭ idealaj, ofte tute iluziaj, parametroj; fine, la plej danĝera spegulo estas nia interna spegulo, laŭ kiu ni juĝas, kaj pleofte kondamnas, nin. Tio bedaŭrinde validas aparte por virinoj, kiuj ekde sia infanaĝo daŭre trairas la juĝon kaj kondamnon de aliaj, kaj fine ankaŭ de si mem.

9, Kio estas la signifoj de la du voĉoj, kiuj disputas en la menso de la protagonisto?

Per tiu duvoĉa disputo mi celis enscenigi tiun internan proceson al kiu aparte virinoj vole-nevole submetiĝas, ĉar bedaŭrinde edukaj kaj sociaj superstrukturoj determinas tion en ili; tio iĝas profunda parto de ilia mensa strukturo. Tiu funde enradikiĝinta strukturo tro ofte kondukas al memtrompo kaj memsabotado, kio kaŭzas ke brilaj homoj ne sukcesas plene esprimi siajn talentojn pro memlimigoj aŭ eĉ memmalhelpoj (tion mi esprimis simbole per la perdo de sia propra voĉo, eĉ pli forta por aktorino sojle de sia vera profesia debuto); temas pri skemoj el kiuj oni ege malfacile liberiĝas, aparte se oni estas virinoj.

10, Kiel la simboloj de spegulo kaj insektoj kontribuas al la ĉefa mesaĝo de la verko?

Memkompreneble mi ne volas klarigi ion ajn, ĉar ĉiu leganto filtros la rakonton laŭ siaj okuloj kaj sia sperto. En miaj verkaj intencoj, la spegulo kaj la mirmeleono simbolas trompojn kaj kaptilojn en kiujn ni falas pro aliaj, sed aparte la trompojn kaj la kaptilojn en kiujn ni faligas nin mem, ofte nekonscie. La malamiko ja estas, sed plej ofte ĝi estas nevidebla, aŭ, pli bone dirite, ne tuj identigebla.

11, Kion signifas la rompo de la spegulo en la kunteksto de la rakonto?

En la logiko de la verko, la rompo de la spegulo signifas superon – aŭ esperon je supero – de tiu inklino al memtrompo kaj memsabotado. Retrovi sian voĉon, sian lokon en la mondo voje al plena sinesprimo ofte signifas ankaŭ rompi la ĉenon de la generacioj kiuj venis antaŭ ni, liberiĝi de identiĝoj kaj identigoj, kaj de postkurado de fikciaj idealoj altruditaj de edukado kaj socio.

La tasko de la aktorino kiu ĉefrolas en la rakonto estas transporti tiun agon el la scenejo al sia propra vivo, eviti la kaptilojn kaj la memtrompojn, kaj tiel regajni sian voĉon, sian talenton, sian lokon en la mondo.

12, Kie vi trovas inspiron por viaj propraj verkoj? Ĉu estas specifaj lokoj, homoj aŭ eventoj, kiuj motivas vin?

Dependas, ne estas stabila regulo.

Kelkfoje temas pri tujaj reagoj, ekzemple al tutmondaj okazaĵoj – „Rekviemo” naskiĝis tuj post la eksplodo de la milito en Ukrainio, kaj la fina instigo por verki la novelon estis tiujara Cindromerkredo, kiam mi mem ricevis cindrojn kaj partoprenis en kolektiva preĝado por Ukrainio ekster la preĝejo; en tion enverŝiĝis memoroj kaj imagoj, ĉar tiuj kiuj verkas kutimas mensogi, aparte kiam ili parolas per rakontanta „mi”.

Aliffoje estas simple io kio revenas post pluraj jaroj aŭ jardekoj, kio aktiviĝas per muziko, pentraĵo, loko, hazarda konversacio; aliffoje temas pri impresoj aŭ situacioj kiujn mi atestis, aŭ simple imagis.

Apartan mencion meritas la insektoj kiujn mi renkontis dum mia infanaĝo, en la ĝardeno de miaj geavoj, kiuj daŭre inspiras min tra la jaroj, kaj en miaj esperantlingvaj verkoj, kaj en miaj itallingvaj verkoj.

13, Ĉu via fono en klasika filologio influis vian intereson pri planlingvoj?

Mia filologia fono influas mian tutan vivon kaj mondvizion: nur por mencii anekdoton, antaŭ kelkaj semajnoj mi estis diskutanta en legkluba rondo neesperanta, kaj mi entuziasmiĝis aparte pri la naskiĝo, la teksta historio, tradicio kaj transdono de la romano, kiun ni diskutis, kaj la gvidantino de la rondo ekkriis: Aĥ, jen la filologo!

Ĉiuokaze, mi interesiĝas ĝenerale pri lingvoj, do estas nature, ke mia scivolemo direktiĝis al Esperanto. Dum mia doktoriĝo ĉe la Universitato de Torino, mi partoprenis en la kursoj pri semida filologio de Prof-ro Fabrizio Pennacchietti, kaj mi malkovris tute hazarde, ke tiutempe li gvidis ankaŭ kurson pri interlingvistiko kaj esperantologio kaj estis Prezidanto de la Torina Esperanto-Centro, kie mi, post reta kurso, ekde 2008 partoprenis la elstarajn kursojn de la karmemora Pedro Aguilar-Solà, kaj kie mi renkontiĝis kun Carlo Bourlot, tiama Ĝenerala Direktoro de la Itala Instituto de Esperanto, kaj Gian Carlo Fighiera, nia veterano.

14, Via scienca fono rilatas al mezepoka latina literaturo, dum via agado en Esperanto apartenas al moderneca, internacia lingvokomunumo. Kiel vi mem vidas la rilaton inter tiuj du kampoj? Ĉu la studado de mezepokaj tekstoj iel influis vian komprenon pri la kultura rolo kaj evolupovo de Esperanto?

Mia scienca fono kaj mia agado por kaj per Esperanto povas ŝajni tre foraj unu de la alia: tamen, ili ne estas por mi du apartaj kampoj, sed du malsamaj esprimoj de la sama intereso pri lingvo kiel kultura kaj historia fenomeno.

Mia plunjara studado de frumezepoka latina literaturo montris al mi, ke lingvo neniam estas nur komunikilo, sed ankaŭ spaco de transdono kaj reinterpretado de ideoj – tio aparte evidentiĝis dum mia filologia postkurado de la nocio pri “vivmalsano” tra la jarcentoj kaj tra diversaj kulturaj kaj lingvaj kunteksto, el greklingva Oriento al latinlingva Okcidento. La lingvo mem daŭre ŝanĝiĝis, adaptiĝis al malsamaj kunteksto kaj publikoj, kaj tiel evoluis.

Tio certe influis mian komprenon pri Esperanto: ankaŭ ĝi estas lingvo vivanta pere de sia komunumo, kaj kies evoluo dependas de la uzo, la bezonoj kaj la imagopovo de la uzantoj. En tiu kunteksto, ankaŭ mia elektiĝo kiel membro de la Akademio de Esperanto en 2025 donas al mi apartan perspektivon pri la observado kaj pripensado de tiuj evoluoj.

Samtempe, ankaŭ mia profesia sperto poste kondukis min en tiun direkton: post mia doktoriĝo mi eklaboris pri akirado kaj mastrumado de EU-subsidencioj, ĉefe por subteni la plikapabligon de aktivuloj kaj aliajn agadojn. Tiu praktika laboro, tre enradikiĝinta en la ĉiutaga realo, montris al mi alian flankon de nia lingvokomunumo – ne nur kiel kultura fenomeno, sed ankaŭ kiel reto da homoj, projektoj kaj kunlaboraj iniciatoj, kiuj konkretigas ĝian vivon kaj evoluon.

En tiu senco, Esperanto ne estas escepto, sed parto de pli vasta historia kaj socia dinamiko, en kiu lingvo, kulturo kaj komunumo estas nedisigeblaj.

15, Kio estis via plej memorinda sperto kiel juna aktivulo?

Sendube mia unua UK, la UK en Kopenhago en 2011 – en kiu mi partoprenis danke al stipendio de Itala Esperanto-Federacio (Premio Marelli) – estis nekredebla sperto, sed eĉ pli la posta, la UK en Hanojo en 2012, kaj la tuj posta IJK: vojaĝi sola ne nur al alia lando, sed al alia kontinento, kaj mergiĝi en tian Esperanto-etoson estis mirinde. Pluraj rilatoj naskiĝintaj tie pluvivis tra la jaroj, kaj aliaj jam ekzistantaj rilatoj pliprofondiĝis danke al tiu tre intensa sperto (interalie kun elstaraj aktivuloj, kiuj poste fariĝis tre gravaj homoj en mia vivo, ankaŭ persone – inter ili ankaŭ mia estonta edzo, Francesco Maurelli).

16, Kiel vi priskribus vian ĉefan rolon en la estraro de Universala Esperanto-Asocio?

Lerniga, plursence: la sperto estis nekredeble intensa, ankaŭ ĉar ĝi okazis paralele kun gravaj personaj ŝanĝoj en mia vivo, kiel mia edziniĝo kaj translokiĝoj inter Eŭropo kaj Usono.

Ene de la estraro mi respondecis, kaj foje kunrespondecis, pri pluraj fakoj – interalie Aktivula Maturigo, Eksteraj Rilatoj, Kulturo – kio donis al mi tre vastan kaj konkretan komprenon pri la funkciado de la organizaĵo. Komence, mi aktivis en kvinkapa Estraro; poste, danke al la pligrandiĝo de la Estraro, eblis pli bone distribui la taskojn, kio faciligis la laboron.

Ĝenerale, la sperto estis tre postulema, sed ankaŭ tre maturiga: ĝi helpis min evoluigi ne nur praktikajn kapablojn, sed ankaŭ pli profundan komprenon pri kunlaboro, respondecado kaj la komplekseco de kolektiva decidado.

17, Kio estas la plej granda defio por UEA hodiaŭ?

El mia propra sperto kiel aktivulo kaj iama estrarano, mi vidas, ke UEA samtempe frontas internan kaj eksteran defion.

Ekstere, temas pri la kapablo resti videbla kaj signifoplena en mondo rapide ŝanĝiĝanta, kie komunikado fariĝis tujeca, kaj kie la ideo de internacia lingvo devas trovi sian lokon inter novaj komunikmanieroj kaj bezonoj. Mi opinias, ke UEA nuntempe ĝuas bonan videblecon, ankaŭ danke al daŭra pliprofesiiĝo en la uzo de sociaj retoj. Rilate al kunlaboro kun internaciaj organizaĵoj kiel Unuiĝintaj Nacioj, ekzistas tre aktiva teamo pri eksteraj rilatoj, kun kiu mi havis la honoron kunlabori dum mia estrara mandato (2016–2019), kaj kun kiu mi daŭre kunlaboras kiel subtenanto de iuj burokrataj proceduroj, ekzemple rilate al akreditigo de reprezentantoj ĉe UN kaj al preparado kaj sendado de raportoj.

Lastatempaj rimarkindaj evoluoj montras ankaŭ kreskantan institucian agnoskon de Esperanto: la 16-an de aprilo 2026 Aŭstrio enlistigis Esperanton kiel parton de sia nemateria kultura heredaĵo, sekvante similajn paŝojn de Kroatio kaj Pollando. Tio povas esti grava antaŭpaŝo al ebla pli vasta rekono en internaciaj kadroj kiel Unesko, kvankam tiaj procezoj estas longdaŭraj kaj kompleksaj.

Interne, la defio estas subteni kaj renovigi la komunumon, kaj konservi kontinuecon kun la sperto kaj la heredaĵo de nia movado, tiel ke UEA restu la domo de ĉiuj Esperanto-parolantoj tutmonde. El mia vidpunkto, la nuna gvidantaro konscie kaj strategie senlace laboras ĝuste en tiu direkto, klopodante trovi ekvilibron inter tradicio kaj necesa ŝanĝiĝo, kaj adapti la agadformojn al la hodiaŭaj kondiĉoj, sen perdi la kernajn valorojn.

Eble ankaŭ mia propra laboro, interalie rilate al akirado de subvencioj, iusence kontribuas al tiu strebo al daŭripovo, kvankam temas pri nur unu eta parto de multe pli vasta kolektiva klopodo.

Eble la vera defio kuŝas ĝuste en tiu ekvilibro: resti fidela al siaj celoj, dum oni samtempe reimagas la manierojn per kiuj tiuj celoj atingebblas en la nuna mondo.

18, Kiu libro aŭ aŭtoro, kiu forte influis vin?

Estas malfacile por mi elekti nur unu aŭtoron, ĉar mia legado tra la jaroj, samkiel okazas al ni ĉiuj, estis tre varia, kaj intereso kaj sentemo neeviteble ŝanĝiĝas kun la tempopaso, spertoj kaj renkontiĝoj. Tamen, inter la verkistoj kiuj plej signife influis min, mi menciis Thomas Bernhard kaj Thomas Mann. Ĉe Bernhard, aparte fascinas min lia stilo kaj lia interesiĝo pri la fragmentiĝo de la memo, pri obsedaj voĉoj kaj pri la maniero en kiu penso revenas kaj reiras en si mem, kaj malsukcesas kapti la realon, ofte glitante en frenezon kaj manion.

Ĉe Mann, male, forte impresas min la filozofia fono, la konstanta citadludado kaj aludado – mi ĝenerale tre ŝatas aŭtorojn kapablajn kvazaŭ defii la leganton per intertekstaj ludoj –, sed ankaŭ la beleco kaj fajna precizeco de liaj bildoj, la subtila ironio per kiu li traktas siajn rolulojn, kaj la maniero en kiu li esploras la tension inter arto kaj vivo, genio kaj disciplino, intelekto kaj ekzisto.

Iliaj verkoj, kvankam tre malsamaj, kune influis mian rilaton al literaturo: mi interesiĝas ne nur pri tio, kion oni rakontas, sed ankaŭ pri la strukturo de la penso kaj pri la maniero en kiu aŭtoro kapablas, per sia stilo, fleksi la lingvon tiel ke ĝi plej fidele esprimu tion, kion oni celas. Formo kaj enhavo ne estas sendependaj aspektoj de teksto, sed flankoj de la sama monero.

19, Ĉu vi havas specialajn temojn, kiujn vi amas esplori?

Se temas pri mia originala scienca fono, mi dediĉis jarojn al la esplorado de la tiel nomataj pereigaj pekoj, kun aparta atento al tio, kion ni hodiaŭ konas kiel „vivmalsanon”, sed kio por la monaĥoj kiuj analizis ĝin estis tre ampleksa kaj plurfaceta nocio, „akedio” – mi prelegis pri ĝi en 2021, kadre de la 1-a Virtuala Esperanto-Kongreso. Temas pri tre antikva koncepto, kiu tamen revenis dum la pandemaj jaroj, kiuj markis nian izoliĝon, ne nur korpan, sed ofte ankaŭ emocian. Mi daŭre interesiĝas pri tiu temo, kaj pri polvoplenaj manuskriptoj.

Se temas pri verkado, aldone al la temoj rilataj al identeco kaj ĝiaj daŭraj metamorfozoj dum la vivo, mi interesiĝas ankaŭ pri esplorado de homaj rilatoj, aparte en iliaj malpli lumaj aspektoj: intencaj ŝanĝiĝoj kaj adaptiĝoj, ŝajnigoj, trompoj, povekvilibroj aŭ povmalekvilibroj, ĵaluzo, envio, streboj ŝanĝi aliajn homojn laŭ niaj internaj modeloj aŭ atendoj. Mi agnoskas, ke en miaj verkoj, mi ne estas aparte optimisma pri tiu specifa temo.

20, Kio estas la plej grava afero en la vivo por vi?

Estas malfacile redukti la respondon al tia demando al unu afero, sed mi dirus: resti sincera al si mem, eĉ kiam tio implicas dubon, malkomforton aŭ ŝanĝon.

Por mi, tio signifas ne ĉesi demandi, ne ĉesi sin demandi, ne kontentiĝi je facilaj respondoj, klopodi kompreni – sin mem, la aliajn, la mondon – sen tro rapidaj juĝoj.

Pli konkrete, tio montriĝas ankaŭ en rilatoj: la kapablo renkonti aliajn homojn kaj alproksimiĝi al ili kun atento kaj respekto restas por mi esenca, ĉar kiel “sociaj animaloj”, laŭ Aristotelo, ni nutriĝas per komunikado kaj interŝanĝoj kun aliaj homoj, eĉ kiam ilia vidpunkto estas komplete malsama ol la nia.

21, Kiaj estas viaj estontaj planoj rilate al via verkado?

Nuntempe mi ne havas tre striktajn planojn pri mia verkado.

Dum la lastaj kvar jaroj, mi verkis plejparte en la itala, publikigante rakontojn en retaj literaturaj revuoj; paralele al tio, mi laboris pri sufiĉe ampleksa projekto en la itala, kaj komencis esplori temojn kaj skizi ideojn por pliaj verkoj.

Ni vidu, kio okazos pri la diversaj fadenoj.

Mi ŝatus daŭrigi la esploron de temoj kiuj jam akompanas min – interalie pri identeco, mempercepto, rilatoj inter homoj.

Samtempe, mi deziras pluverki en ambaŭ lingvoj, Esperanto kaj la itala, ĉar tiu transiro mem, danke al la malsama esprimo de la du lingvoj, ofte nutras mian verkadon kaj alproksimigas min al tio, kion mi deziras esprimi.

22, Kion vi ŝatus diri al la legantoj de Literatura Vivo?

Mi povas nur danki la legantojn de Literatura Vivo pro la atento kaj la tempo dediĉita al la legado de tiu ĉi longa – kaj espereble ne tro teda – intervjuo.

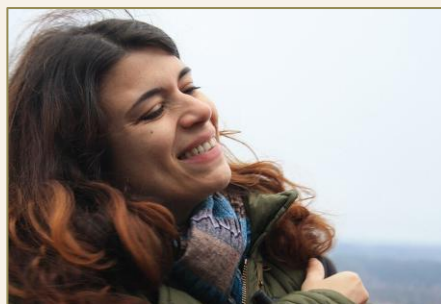
Mi tutkore esperas, ke miaj tekstoj – samkiel tiuj de aliaj aŭtoroj – povos funkcii ne kiel respondoj, sed kiel demandoj, aŭ kiel speguloj en kiuj oni povas rekoni ion propran, eĉ se nur fragmenton de si mem.

Se legado sukcesas krei tiun mallongan, sed intensan spacon de memrekono aŭ pripenso, tiam laŭ mi ĝi jam atingis ion gravan. ♦

Sara Spanò

Esperanto, akademia esplorado kaj kulturo

Erika Godó

Sara Spanò estas elstara figuro en la mondo de Esperanto kaj akademia esplorado, naskita kaj loĝanta en Torino, Nordokcidenta Italio. Ŝi havas profundan fonon en mezepoka latina literaturo, akirante sian doktoran gradon ĉe la Torina Universitato. En la sekvaj sekcioj, ni esploros ŝiajn kontribuojn al la akademia mondo kaj la Esperanto-komunumo.

Akademia Fono

Sara doktoriĝis pri mezepoka latina literaturo, specialiĝante pri la kompleksaj tekstoj kaj kulturoj de la mezepoko. Ŝi nuntempe plenumas siajn universitatajn esploradojn, kontribuante al la kompreno de la literaturo de tiu epoko.

Ŝiaj esploroj estas publikigitaj en pluraj fakaj revuoj, kie ŝi kunlaboras kun aliaj akademiuloj, plifortigante la interŝanĝon de ideoj kaj informoj en la akademia medio.

Aktivado en Esperanto

Ekde 2007, Sara aktivis en la antaŭenpuŝo de Esperanto, montrante pasion por la lingvo kaj ĝia kulturo. Ŝi estas membro de la Itala Instituto de Esperanto, kie ŝi agas kiel instruistino. Ŝiaj klopodoj ne nur helpas al novaj lernantoj, sed ankaŭ instigas la disvastigon de la lingvo en Italio kaj pretere.

Membro de la Esperanto Akademio

Sara ankaŭ estas membro de la Esperanto Akademio, kie ŝi kontribuas al la evoluo de la lingvo kaj ĝiaj normoj. Ŝia partopreno en la Akademio ebligas al ŝi influi la direkton de Esperanto, helpante al la komunumo resti kohera kaj moderna en siaj praktikoj.

Kunlaboro kun E-revuoj

Sara estas aktiva kunlaborantino de pluraj E-revuoj, inkluzive de "L'Esperanto" kaj "Beletra Almanako".

Ŝiaj kontribuoj al tiuj revuoj varias de artikoloj pri literaturo ĝis recenzoj de novaj verkoj en Esperanto, kio helpas al la komunumo resti informita pri la lastaj evoluoj kaj tendencoj en la Esperanto-literaturo.

Sara Spanò estas inspira figuro, kies laboro en la akademia mondo kaj la Esperanto-komunumo montras la interligon inter literaturo, kulturo, kaj lingvo. Ŝiaj kontribuoj ne nur riĉigas la akademian diskurson, sed ankaŭ subtenas la disvastigon de Esperanto, farante ŝin grava persono en la moderna kulturo de la lingvo. ♦

Rekviemo

Sara Spanò

Cindro ne tiel facile forlaveblas.

Mi ne plu memoris pri tio, tro da jaroj pasis ekde la lasta fojo.

Hasta frotado de mia frunto post eliro el la katedralo ŝajne ne sufiĉis, kiel mi povas konstati antaŭ spegulo en la teatra necesejo.

Amuze, ĉar la pastro dum sia prediko asertis plurfoje ke cindroj ne malpurigas, sed tute male ili purigas, ankaŭ ĉar ili estas miksitaj kun sankta akvo, sed laŭ mi ĝuste pro tiu ingredienco ili iĝas tiom gluecaj kaj malfacile forlaveblaj.

Fora rememoro pri neforviŝeblaj cindrokrucoj, pri kondamno al morto, pri renversitaj Kainaj fruntosignoj, fulme trakuras mian menson. Sed tio daŭras tro mallonge por identigi la fonton de tiu rememoro.

Finfine mi sukcesas forviŝi eĉ la plej etajn cindrerojn de mia frunto kaj lavas miajn manojn. Bone. Neniu rimarkos kie mi estis.

Cindron al cindro, polvon al polvo. Tiuj vortoj subite venas al mia menso, mi ne scias de kie.

Mi eliras kaj atingas la teatran kafejon, kie li atendas min starante apud unu el la altaj tabloj, fakte simplaj glasapogiloj. Niaj rigardoj renkontiĝas, mi alproksimiĝas. Li ridetas kaj kapsignas. Mi imitas lin. Nu, mi povas kompreni la embarason, post tiom da tempo.

Interalie, mi ne certas ĉu li daŭre rekonas min: kompare kun li, mi multe ŝanĝiĝis. Dum nia nedeĉifrebla rilato, mi aspektis tute malsame:

ŝminko, nenatura hararkoloro, artefarita sunbruniĝo, altaj kalkanumoj, ekstravagancaj kaj ne malofte seksallogaj vestaĵoj, nun ne plu surmeteblaj, kaj ne nur pro ioma dikiĝo. En la fona bruo de la kafejo mi aŭdas laŭtan ridon kaj turniĝas:

dum momento, ŝajnas al mi ke la vizio de mia antaŭa memo materiigis ĉe la apuda tablo, sed tiu nekonatino ne estas mi. Ŝi neniam estis mi.

Ŝi estis nur la obseda bildo – nur senkarna bildo – kiun mi klopodis konstrui por komplezi mian spegulon, kiu tiam estis kalejdoskopio de viraj rigardoj – inkluzive de lia rigardo.

La bildo de la apuda nekonatino forvaporiĝas, kaj mi mallevas la rigardon.

Cindron al cindro, polvon al polvo, mi pensas. Cetere, tiu versio de mi neniam vere ekzistis. Mi neniam estis tiel memfida, kaj interalie mi daŭre ne estas tia, sed almenaŭ mia intelekta honesto venigis min al la konkludo ke perfekta aspekto ne solvos tiun problemon.

"Vi ŝanĝiĝis".

"Vi ne".

"Ne miskomprenu min. Mi tre ŝatas vian nunan sobrecon".

Mi kapjesas. Foje mi havis la senton ke tiam mi fortimigis lin. Eble nun mi iĝis akceptebla versio de mi mem.

"Kia estis via tago?" li demandas, evidente ĉar li brulvolas paroli pri sia tago.

"Normala. Mi laboris, poste promenis tra la urbo. Mi tre volonte revizitas Berlinon".

Kvankam mi suspektas de jaroj ke li estas bigota, seksofobia katoliko maskita kiel progreseculo, mi ne rakontas al li pri mia partopreno en la cindromerkreda meso. Mi ne hontas, sed mi sentas min ankoraŭ tre malkomforta pri mia maniero vivi mian spiritan vivon en la nunaj malfacilaj tempoj.

Se mi parolus pri tio, homoj pensus ke mi volas difini mian apartenon, doni al mi etiketon, sed ne estas tiel: temas pri mia intima sfero, pri aŭtenta interna bezono kiun mi ne volas kundividi kun aliaj homoj. Des malpli kun li.

"Kaj vi?" mi ridetas. "Kia estis via kunsido?"

Li puŝetas siajn okulvitrojn kaj ridetas, memkontente. Lia universitata kariero fulmrapidis, nekredeble brile. Li tiom fidis je sia talento ke li simple akiris kion li volis. Mi neniam havis tian senbridan ambicion, evidente, sed almenaŭ mi rimarkas kiam la mondo ĉirkaŭ mi disfalas.

Por li ĉio indiferentas. Pandemio, milito, apokalipso, tute ne gravas.

Cindron al cindro, polvon al polvo, mi pensas.

"Multe pli bona ol atendite, mi dirus. Mi certas ke ni bone kunlaboros, ĉi tie ili multe aprezas miajn studojn pri kristanaj relikvoj. Nu, cetere ili konatas en tuta Eŭropo. Sed... Ĉu vi volas drinki ion?"

Mi kapneas. Mi ĝenerale ne emas drinki, des malpli hodiaŭ.

Li daŭrigas sian rakonton, sed fakte temas pri memlaŭdado.

Nur tio interesas lin.

Tiu ĉi Karesma komenco aparte pezas. Mi eĉ ne scias kial mi troviĝas ĉi tie, kial mi akceptis lian inviton. Eble ĉar mi meritas iom da distriĝo, aparte en la nunaj ĉirkonstancoj. Eble nur ĉar la ludota komponaĵo estos rekviemo, diservo por forpasintoj.

Mi duonridetas, pensante ke tiu ĉi renkontiĝo estas kiel apliki artefaritan spiradon al mortinto, kiel strebi revivigi ion neripareble pereintan.

Mi levas la rigardon al la latuna kristalornamita lustro pendanta el la plafono, kaj mi rimarkas ke la lustrotenilo havas formon de stiligita araneaĵo. Araneoj ligiĝas por mi al malkomfortigaj, hontaj sentoj. Dum mia infanaĝo, mi ofte vidis lindajn araneetojn en la ĝardeno de miaj geavoj:

pli precize, laŭ mia infana imago, estis ĉiam la sama besteto. Mi pensis ke ĝi aperas kaj malaperas, sed ke temas ĉiam pri la sama. Poste, kaj kun granda honto, mi malkovris ke tio ne eblas, ke nur Dio scias kiom da tiuj araneetoj kaj eĉ generacioj da araneetoj mi vidis sur tiuj muroj.

Tiu mia naiveco daŭre hontigas min, ne nur ĉar estis tempo kiam mi kredis ke morto ne ekzistas, sed ĉar nun estas tempo en kiu mi konscias ke morto ja ekzistas, sed ke dum ĝi foras, ĝi ne koncernas min.

Cindron al cindro, polvon al polvo, mi pensas.

Mi hazarde kapjesas kaj ridetas. Feliĉe la sonorilo anoncas la baldaŭan komencon de la spektaklo kaj savas min de tiu vaka nekonversacio.

"Nu, ni iru. Ne temas pri tiu de mia samurbano, tamen..." li ridetas.

Jes, temas pri la Rekviemo de Mozart, ne pri tiu de Verdi. Li ĉiam devas substreki la fakton ke li kaj la itala komponisto havas komunan devenon. Muziko aĵure trakuris nian rilaton, kvankam tiam miaj konoj estis nur ŝajnaj kaj pufigitaj por impresi lin pozitive.

Mia sincera interesiĝo pri muziko alvenis nur poste. Mi certas pri mia tiama trompemo; pri la lia, mi ne scias. Eble almenaŭ pri muziko li ne trompis min. Certe li havas pli da muzika kompetento ol mi, ĉar li preskaŭ diplomiĝis pri piano ĉe la Parma Konservatorio;

tamen, se mi repensas pri kelkaj el liaj tiamaj asertoj, mi emas pensi ke ankaŭ li volis ŝajni pli kompetenta ol li fakte estas, por montriĝi pli klera ol mi.

La nura pozitiva rezulto de nia tiama interŝanĝo estis mia legado, laŭ lia sugesto, de la tuta korespondado de la Parma dirigento Arturo Toscanini, ege interesa kaj kuraĝa figuro, sed samtempe plia malsanktigita idolo, kiam mi malkovris liajn plurajn malvirtojn, parolante kun la mastrumantinoj de la Domo-Muzeo de Toscanini en Parma, antaŭ kelkaj monatoj.

Tiam mi repensis pri li kaj decidis rekontakti lin.

Cindron al cindro, polvon al polvo, mi pensas. Kiom da mitoj kaj kredoj mi devis ĵeti al flamoj, kaj kiom da ili mi volus bruligi.

Ni sidiĝas unu apud la alia, kaj inter ni la melankolia kaj samtempe kolera penso laŭ kiu antaŭ dek du jaroj mi estus farinta ion ajn por aŭskulti koncerton kun li, anstataŭ postkuri lin en diversaj urboj de norda Italio – ĉu por privataj renkontiĝoj ĉu kadre de komunaj kongresoj por fakuloj pri kristanismo – serpentumas kiel sparko.

Por distriĝi, mi rigardas ĉirkaŭ mi: mi tre ŝatas tiun ĉi teatron, pro ĝia malgrandeco kaj eleganteco, kaj mi ŝatas la fakton ke ĝi estis la operteatro de Orienta Berlino antaŭ la falo de la Muro.

Mi ne scias kial, sed ekde kiam mi loĝas en Germanio, mi havas obsedon pri Berlino, ĝia historio, ĝiaj vundoj. Kelkfoje mi pensas ke ankaŭ en mia vivo okazis murfalo, kaj ke tio kio ekzistis antaŭe ne plu revenos. Mia antaŭa memo, mia antaŭa vivo, miaj antaŭaj kutimoj.

Cindron al cindro, polvon al polvo, mi pensas.

La Rekvieto komenciĝis. Mi ne ŝatas la tuton, honeste.

Kutime mi aŭskultas pli atenteme la unuajn apokalipsajn partojn, en kiuj oni elvokas la finan dian juĝon, en la tago kiam la mondo forbrulos kaj, post terura trumpetvoko, la mortintoj resurektos, konsternante morton kaj naturon, por ricevi poreternan kondamnon aŭ savon de la plej majesta kaj severa juĝanto, Kristo.

Kyrie, eleison, Sinjoro, kompatu. Dies irae, dies illa, solvet saeculum in favilla. La tagon de kolero, tiun tagon, la mondo dissolviĝos inter flamoj, kaj finiĝos la tempo, ĉar ĝi estas linio, ĝi havas komencon kaj finon.

La maniero en kiu Mozart bildigas tiun mondfinan momenton per soneksplodo, interplektante homajn kaj instrumentajn voĉojn, genias. Ĉio videblas kaj tuŝeblas: kolero, angoro, teruro de eterna turmento, infera fajro.

Cindron al cindro, polvon al polvo.

Ekde la komenco de tiu ĉi vespero mi rigore juĝas kaj kondamnas ĉion pri mia antaŭa vivo, reprezentata nun de li, de nia neokazinta amo, se pri amo temis, se ne temis nur pri mia kaj lia obseda bezono memkontentigi niajn egojn, nian vantemon.

En tiu periodo mi kondukis freneze, kaj mi eĉ ne povas memori kial. Kio allogis min en li? Lia troa magreco, certe ne. Ĉu lia fragileco malantaŭ tiu memfida profesoreca masko, ĉu la priploroj kiujn li tiom lerte kapablis semi tie kaj tie? Ĉu tiu masko kiu aspektis tiel natura? Kio vere okazis?

En posta sekcio, Recordare, oni alvokas la mizerikordon de la Krucumito, tiel ke li memoru pri la petegantoj kaj savu ilin. Mi senkonscie tuŝas mian frunton, ĉar tio memorigas min pri la ĵus ricevita cindrokruco, sed alia ombro manifestiĝas malantaŭ tio.

Temas pri mesaĝo ricevita de li antaŭ dek du jaroj, kiam mi iluziiĝis ke temos pri komenco de amrilato, dum temis nur pri miraĝo, kiel mi malkovris poste. Estas vi kiu alnajlas min al la kruco de via amo, aŭ tiel mi svage memoras:

mi forviŝis ĉiujn liajn mesaĝojn antaŭ jaroj, do mi ne memoras la precizan vortumon. Krucumi iun per amo: kion tio signifas? Ĉu amo estas kondamno, ĉu ĝi estas puno, aparte se ĝi ne estas reciproka? Tiu eldiro sonas al mi nun eĉ blasfema. Kial uzi tiajn vortojn?

Tiam mi estis tute nesentiva pri ajna supera realo, mi ne interesiĝis, nur mia beleco gravis, la efiko kiun ĝi havis al aliaj homoj, kaj mia kapablo konkeri tiun aŭ tiun viron. Cetere, ĉu li iam ajn komprenis, pri kio li parolas, kiam li parolis pri krucumo?

Ĉu li scias, ke temas pri najloj en la karno, pri vundoj, pri sango, pri korpa sufero? Li, kiu nur fantaziis pri mi, pri ni, kiu neniam interesiĝis pri mia korpo, sed nur pri mia bildo, kvazaŭ mi estus hologramo, dudimensia kolektbildo.

Li povintus esti pli laŭta, pli klara, kaj haltigi ĉion ĝis estis tempo, anstataŭ antaŭeniri, anstataŭ lasi ke mi sensangiĝu. Jes, ĉar iam, post unu el niaj provizoraj adiaŭoj, mi suferis je hemoragio, leĝera sed longa. Neklarigebla, laŭ medicina vidpunkto. Sed ne laŭ mi. Tio okazis nur pro li.

Pro lia kulpo.

Cindron al cindro, polvon al polvo. Se mi povus ĵeti ankaŭ tion al damna, infera fajro.

Jen flamoj flagras, obsedaj, nehaltigeblaj. Obstina voĉo de kordinstrumentoj, violente akcentata de timbalaj frapoj kaj de la terura trumpetsono anoncinta la finon de la mondo kaj de la tempo. Nenio povas reveni, nenio povas ripetiĝi.

Confutatis, maledictis, flammis acribus addictis, forpuŝinte, ĵetinte la damnitojn al akraj flamoj, voca me cum benedictis, alvoku min kun la benitoj. Min, ne lin. Inter ni du, la viktimo estas mi, estis mi kiu riskis forpasi. Li ne saviĝos, mi certas, li estos poreterne damnita.

Jen la verdikto kiu anonciĝis ene de mi, kvankam mi konscias ke mia tribunalo havas nenian valoron.

La muziko intertempe perdas sian teruran karakteron, la flamoj febliĝas, malalproksimiĝas. Cor contritum quasi cinis, post preĝoj kaj petegoj restas nur pentinta koro kvazaŭ cindriĝinta. Jes, fornei sian antaŭan vivon ĝis korcindriĝo, kiel mi faras ĉi-vespere.

Cindron al cindro, polvon al polvo.

Dum la ĥora sekcio Lacrimosa morne sonas, kun kompato al la resurektontaj juĝotoj, mi repensas pri ĉio ĉi.

En kio mi pli bonas, pli virtas ol li? Ĉu ĉar mi ŝanĝis mian vivon, miajn kutimojn, ĉar mi vizitas preĝejojn kaj ĉeestas mesojn, mi pli bonas ol li?

Mi preĝas pli kaj pli intense kaj regule nur ĉar mi sentas pli proksimaj la minacojn de la nuna tempo, ĉar sufero kaj morto iĝas pli konkretaj, alproksimiĝas, ne plu foras, frapas ne nur aliajn.

Cindroj purigas, kiel diris la pastro, sed eble nur konsciencon.

Mi ĉeestis meson, ricevis cindrokrucon, faris monoferon, kaj poste mi iris al teatro, ĉar neniu tuŝu miajn sanktajn privilegiojn de okcidenta unuamonda blankulino kaj mian sanktan bezonon ĝui arton por ricevi konsolon kaj ekzorci miajn angorojn, kvazaŭ tiuj kiuj troviĝas sub bomboj ne meritus tion, kvazaŭ ne ĉiuj meritus vivi belan, stabilan kaj ĝuoplenan vivon sur tiu ĉi tero.

Mi partoprenis meson, kaj poste spektis meson kiel spektaklon. Do, kie kuŝas la diferenco inter la du? Mi hontas. Mia hipokriteco naŭzas min. Ĝi meritus forbruli multe pli ol ĉio cetera. Mi rajtas juĝi nenion kaj neniun. Eĉ ne min mem.

Mi ne aŭskultas la ceteron de la Rekviemo; mi estis kaptita de miaj pensoj.

Post la fino, mi konscias ke larmoj sulkas mian vizaĝon.

Li turnas sin al mi kaj kunsente ridetas, supozante ke mi kortuŝiĝis pro la muziko.

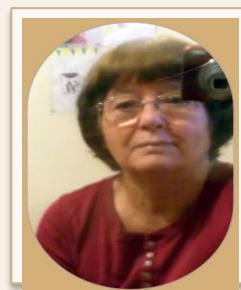
Mi lakone adiaŭas lin kaj foriras haste.

Cindron al cindro, polvon al polvo, mi ripetas rekvieme al mi mem por la lasta fojo. ♦

Intervjuo al Lenke Szász

Literaturo, tradukado kaj vivo

Erika Godó

Lenke Szász

1. Kio instigis vin interesiĝi pri literaturo?

Kiam mi estis dekdujara knabino en sikula vilaĝo, tie ankoraŭ ne estis elektra kurento, do nenio kiu funkcias per elektro. La sola amuziĝo estis la legado. Kaj mia patrino, kaj la avinoj ŝatis legadi, kiom permesis al ili la malmulta libera tempo. La plej ĝojiga donaceto por mi estis libro.

Mi ne bezonis instigon por legado, mi legis ĉe la fenestro, kiam en vesperiĝo estis malmulta lumo, kaj la petrollampon oni ne uzis dum multaj horoj pro ŝparemo. Pasis nur dek jaroj post la milito, estis malriĉeco kompare kun la nuntempo.

Ne nur mi, sed ĉiuj infanoj de la vilaĝo iradis nudpiede ĝis la komenco de la lernejo en septembro.

2. Kio estas la fonto de via inspiro por verki rakontojn aŭ poemojn?

En la lernejo la instruisto de la hungara lingvo aprezis miajn eseetojn, kaj mi lernis diligente por ke li estu pri mi kontenta. Fininte la mezlernejon mi fariĝis studentino en pedagogia altlernejo. Mi edziniĝis antaŭ la fina jaro kaj poste fariĝis vilaĝa instruistino kaj patrino de du gefiloj.

Estis malfacilaj jaroj, ne estis akvo enkondukita en domoj, mi devis multe lavi por du etuloj kaj por la familio permane. Tiutempe ne estis forĵetindaj vindtukoj, mi lavis permane ĉiutage multajn vindtukojn kaj vestaĵetojn por du etuloj. Pri aliaj malfacilaĵoj mi ne volas rakonti.

3. Ĉu vi havas specialajn temojn, kiujn vi amas esplori?

Tiutempe mi nur korektis kajerojn, ne verkis.

4. Kio estas la plej grava afero en la vivo por vi?

La plej grava afero por mi estis fariĝi instruistino, edzino, patrino, dommastrino – ĉio estis por mi nova defio, novaj taskoj, mi nur korespondadis kun la amikinoj el la studentaj jaroj.

5. Unu el la plej gravaj aferoj por mi estis la konatiĝo kun la lingvo Esperanto en 1982. Mi sukcesis akiri broŝuron kun la bazaj scioj, kaj mi estis kun la edzo kaj du infanoj en Budapeŝto, kiam okazis la 83-a UK. Tiam mi diris la unuan frazon en esperanto: Kie estas la libroservo? Hungara esperantistino respondis malafable, ke ĉi tie oni devas paroli pli bone esperante. Poste mi alparolis ŝajne afablan virinon, la nederlandan Baŭkje. Mi formulis en mi ĉiun frazon antaŭ ol eldiri. Mi diris, ke nun mi parolas la unuan fojon esperante. - Ĉu jes? Kaj kiel bone vi parolas. - ŝi diris. Poste ŝi invitis min spekti teatraĵon kun la enirbileto de ŝia edzo, kiu ne estis esperantisto.

5. Kiel vi renkontis Marjorie Boulton, kaj kiam komenciĝis via amikeco?

Kiel mi ekkonis Marjorie Boulton? Mi deziris havi korespondantinon en Anglio kaj skribis al ŝi. Ĉu vi estas la fama poetino? - mi demandis. - Kiom fama mi estas, mi ne scias, sed jes, mi estas poetino.- ŝi respondis. Tiel komenciĝis nia korespondado en 1989. Mia edzo malsaniĝis kaj forpasis en 2003.

Marjorie invitis min al ŝia hejmo en Oxford. En 2005 ŝi gastigis min dum tri semajnoj. Ŝi regalas min per bongustegaj manĝaĵoj, ŝi estis elstara kuiristino, kaj montris al mi la famajn kolegiojn, muzeojn, ankaŭ la kolecion, en kiu ŝi lernis.

Plej multe impresis min la etoso de la urbo kaj la babiladoj en ŝia hejmo, kvazaŭ ni estintus du studentinoj-amikinoj. Foje ŝi diris, ke mi estas unu el ŝiaj plej bonaj amikinoj. Kiam mi volas helpi al ŝi, ŝi diris: - Vi ne estas servistino, sed mia amikino. Mi tuj respondis:

Do, se mi estas amikino, mi rajtas helpi al vi. Marjorie Boulton estis mia kara amikino, sed kiel poetino ŝi estis tro alte kompare kun mi, mi tre estimis kaj amis ŝin, sed tiutempe mi mem ne verkis ankoraŭ krom por la revueto Bazaro redaktita de la karmemora Júlia Sigmond.

Mi sendis al ŝi artikoletojn, eseetojn nur.

6. Vi estis la unua, kiu tradukis La Ŝtona Urbo de Anna Löwenstein el Esperanto al la hungara. Kio inspiris vin elekti ĝuste tiun romanon?

En hejmo de Margorie Boulton mi trovis la romanon de Anna Löwenstein, „La ŝtona urbo“, pri kiu mi jam legis en Monato. Ĝi tre plaĉis al mi, kaj kiam mi estis reveninta al mia hejmo, mi skribis al mia franca amikino, ke mi ŝatus traduki tiun libron, sed ne havas ĝin.

Ginette tradukis jam al la franca lingvo kaj sendis al mi la libron. Kiam mi komencis traduki ĝin hungaren, mi ne sciis, ĉu iam mi trovos eldoniston. Mi ne havis skribmaŝinon, nek komputilon, mi skribis permane, kaj fininte la tradukon, mi aĉetis komputilon por skribi la tradukon en ĝi.

Eĉ la plej malgrandan scion mi ne havis pri la komputilo, se mi renkontis junulon surstrate, mi supozis, ke li scias pli multon ol mi, tiel mi akiris elementajn sciojn pri la skribado per komputilo. Kaj miraklo, kiam mi ekhavis ret-aliron, mi trovis eldoniston en fora urbo, Kolozsvár.

En 2014 li eldonis mian tradukon. En la sama jaro estis eldonita ankaŭ „La triĝiba monto“ tradukita el la hungara lingvo de mi.

7. Ĉu vi povus rakonti iom pri la tradukprocezo kaj la defioj, kiujn vi renkontis?

Mi estas introvertita, la tradukado dum mia soleca vivo estis ĝuste okupo por mi. Komence por mi kaŭzis multan cerbumadon, kiom libere oni rajtas traduki. Mi klopodis plejeble plej precize, preskaŭ laŭvorte traduki, poste iom pli libere. Certe mi ne estas elstara tradukistino.

8. Kiuj aliaj verkistoj aŭ verkoj instigas vin traduki al esperanto aŭ el ĝi?

Ĉiam mi tradukis nur librojn, kiuj tre plaĉis al mi, ĉiam sen la certeco, ke la traduko estos iam eldonita. Do neniu devigis min traduki ion ne ŝatatan de mi. „La triĝiba monto“ de Ferenc Szemlér estis mia tre ŝatata libro en 1957, kiam mi estis dekjara knabino.

Ĉiam mi deziris diskonigi librojn, kiuj al mi plaĉis, eble tiu deziro kondukis min al tradukado.

9. Kio estas la ĉefaj temoj aŭ mesaĝo, kiun vi volas transdoni per viaj tekstoj en Esperanto?

Mi tre ŝatas la tiel nomatajn „naivajn pentristojn”, iliaj pentraĵoj montras, kiel multajn ĝojojn ili trovas en iliaj etaj, simplaj vivoj. Nu, mi nomas min humure „naiva verkistino”, ĉar mi ne verkas laŭ temoj aŭ celoj, mi verkas, kiam min instigas forta sento aŭ travivaĵo.

10. Kiu estis via plej ŝatata laboro, kiun vi verkis aŭ tradukis en Esperanton, kaj kial?

Mi skribis kelkajn noveletojn, manplendon de poemetoj, la poemojn mi pli ŝatas ol la prozaĵojn, mankas al mi la talento de rakontistino.

11. Krom vi, kiuj estas la elstaraj personoj en la historio de la rumana Esperanto-literaturo?

El la historio de la rumana esperanto literaturo mi ne povas nomi verkojn, bedaŭrinde, mi ne konas. El la rumana literaturo mi tradukis esperanten „La muelilo de la fortune” de Ioan Slavici kaj du kortuŝajn nuvelojn pri bestoj de Emil Garleanu.

Mi estis instruistino de la rumana lingvo por 10-14 jaraj gelernantoj kaj por mi estas valoraj la verkoj kun morala kaj senta eduko. Mi partoprenis plurajn literaturajn konkursojn kaj gajnis premiojn.

12. Kiaj estas viaj estontaj planoj rilate al via verkado?

Mi tre ŝatas fotadi, mia temo estas la naturo, pejzaĝoj. Nenian planon mi havas, se mi emos verki poemon, mi verkos. Same kiel oni ne povas enamiĝi per volo, mi ne povas verki, se mi ne havas inspiron.

13. Kion vi ŝatus diri al la legantoj de Literatura Vivo?

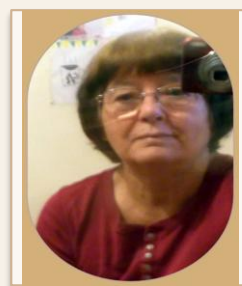
Mi tre ĝojas, ke nun la verkemaj, legemaj esperantistoj havas riĉenhavan revuon, havas eblecon legi kaj verki esperante, diskonigi siajn verkojn.

Multan dankon kaj gratulon al la redaktisto! ♦

Metempsikozo

Poemoj de Lenke Szász

Lenke Szász

Kiam alvenos la vivfino,
kien ekiros la animo?

Ke ĝi neniĝos samtempe
por mi ja estas nekredeble.

Metempsikozo - mia revo
estas postmorte iĝi mevo,
flugi super la greka maro -
mia granda dumviva amo.

Supre brilos eterna ĉielo,
sub mi bluos la mara senfino.

Animo ne loĝas en tombo,
animo do fariĝos polvo!

Maja songô

Lenke Szász

Ŝvebas ĉie de floroj
la dolĉa bonodoro
eĉ super la tomboj...

Ĉu ankaŭ vi,
same kiel mi,
ne povis dormi?

Kvazaŭ en paŭzo
dum la eterna morto,
vi revenis al mi,
en songô.

Kune ni sidis sur benko,
ŝultron mi apogis al via ŝultro,
kaj diris al vi kun rideto:

Ni estas nur konatuloj.

Ankaŭ vi ridetis,
ja ni ne rajtas esti geamantoj,
ni trompas la preterpasantojn.

Mi rigardis vin kun amo,
kaj ame vi rigardis min,
nenio pli.

Feliĉa mi estis - en songô.

Nova printempo

Lenke Szász

Mateno. Mi vekiĝis.

Novan printempon mi ĝisvivis.
Vivas mia infano, nepo,
staras silenta nia hejmo.

Mi rigardas tra la fenestro:
ekfloris branĉo de prunarbo.
Estas ankoraŭ paco...

Kaj ĉu vi, mia homfrato,
kaj eble samideano,

ĉu ankaŭ vi vekiĝis,
danĝero vin evitis,
kaj viaj karuloj sanas,

ĉu bomboj vin vivi lasas,
homfrato,

en lando,

kie vivi estas bonŝanco?

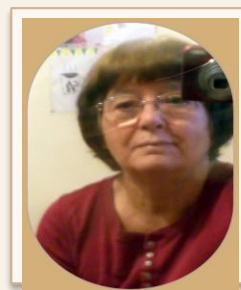
Lenke Szász
2025

NUR LA LIBROJ POVAS VENKI LA MONSTROJN

Pál Békés: "La Timulo" – tradukis el hungara lingvo en Esperanton Lenke Szász. eldonis: Dokumenta Esperanto-Centro, Ĝurĝevac, Kroatio, 2023.

Georgi Mihalkov

Lenke Szász

La Dokumenta Esperanto-Centro en Ĝurĝevac eldonis en Esperanto la libron "La Timulo" de la hungara verkisto Pál Békés. Tio estas feliĉa eldonaĵo, ĉar dank'al ĝi renkontiĝis tri talentaj personoj:

la hungara verkisto Pál Békés, la konata Esperanta tradukistino kaj verkistino Lenke Szász, loĝanta en Rumanio, kiu tradukis la libron, kaj la elstara Esperanta eldonisto Josip Pleadin el Kroatio.

Pál Békés estas aŭtoro de pluraj libroj: romanoj, novelaroj, fabeloj, dramverkoj. Li estas konata tradukisto, tradukis el angla lingvo verkojn de Anthony Burgess kaj de Woody Allen. Békés estis instruisto, laboris en Hungara Televizo, estis drama kaj literatura redaktoro.

Bedaŭrinde li forpasis juna, estis 54-jara.

Lenke Szász estas bone konata al la Esperantaj legantoj. Ŝi finis pedagogian altlernejon kaj estis instruistino pri hungaraj lingvo kaj literaturo.

Pluraj ŝiaj verkoj, originale verkitaj en Esperanto, gajnis premiojn en la Belartaj Konkursoj, en la Esperanta literatura konkurso EKRA en urbo Razgrad kaj en la literatura konkurso "Hristo Gorov" en Bulgario.

Lenke Szász tradukis en hungaran lingvon librojn de la fama Esperanto-verkisto Tibor Sekelj, la dramon de Julian Modest "Ni vivos!" kaj verkojn de Umberto Eco.

Josip Pleadin kreis la grandan kaj valoran Dokumentan Esperanto-Centron, en kiu estas ne nur multnombraj libroj, sed gravaj arkivaj materialoj kaj dokumentoj pri la Esperanta historio, Esperanta movado kaj Esperanta literaturo.

"La Timulo" estas fabelo, sed oni devas emfazi, ke fabelo por infanoj kaj plenkreskuloj. Pál Békés talente kaj majstre enkondukas la infanojn en la fabelan mondon de la fantazio kaj la imago.

Kiel en ĉiuj fabeloj, ankaŭ en "La Timulo" estas bonaj kaj malbonaj herooj, fantaziaj kaj neordinaraj agoj, la ĉefheroo venkas obstaklojn, sed ĉio finiĝas feliĉe.

En la libro la verkisto pentras belegan Arbareton, kie la vivo estas silenta kaj trankvila. La herooj Ordiganto, Teromoliganto, Seganto vivas bone kaj amikece. Ilia amiko Timulo posedas grandan bibliotekon kaj kiam la amikoj estas kune kaj trinkas teon, Timulo legas al ili librojn el sia biblioteko.

Tamen ilia trankvila bona vivo estas minacata de monstroj. Aperas Vagulo, kiu iam estis la plej granda amiko de Timulo, sed li fariĝis monstro. En la unua momento la kvar amikoj ne komprenas, ke Vagulo estas jam monstro.

Li diras al ili, ke la monstroj baldaŭ invados la Arbareton kaj la sola ebleco, ke ili savu sin estas fariĝi monstroj. Vagulo proponas, ke Timulo iĝu monstro por ke li pli bone komprenu kiaj estas la monstroj. Timulo iras al la monstroj, trapasas tri malfacilajn ekzamenojn kaj sukcesas iĝi monstro.

Tamen legante la libron ni divenas la kaŝitan ideon de la verkisto. Vagulo diras: "La monstroj regas la mondon." Ja, la monstroj ne nur invadis la mondon, sed ili sukcesis establi siajn vivregulojn. Ĉiuj devas subiĝi al la monstroj. La monstroj faris novan sociordon.

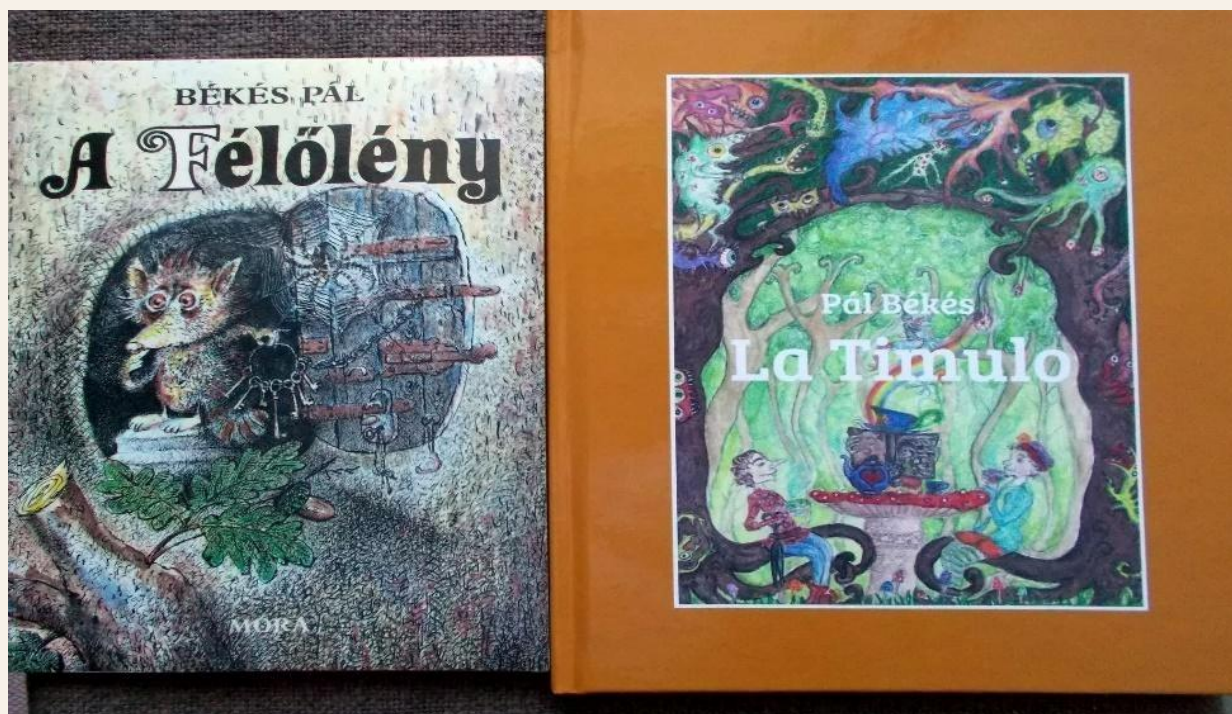
Ili ŝanĝis la nomojn de la stratoj, ili bruligis la librojn de Timulo kaj la plej terure, la monstroj perforte igis, ke aliaj estaĵoj iĝu monstroj, por ke ili estu pli facile regataj.

Legante la libron ni rememoras la tempon de la monstroj, kiam regis la timo, kiam oni ne kuraĝis libere esprimi sian opinion pri diversaj problemoj de la vivo, kiam estis ŝanĝitaj la nomoj de la stratoj, kiam estis permesite legi nur elektitajn de la monstroj librojn, kiam oni bruligis librojn.

Tamen Timulo ne fariĝas monstro. Li eĉ iĝas kuraĝa kaj komprenas, ke nur la libroj povas venki la monstrojn. La libroj, la klereco estas la plej grava armilo kontraŭ la monstroj en la mondo.

La Esperanta traduko de Lenke Szász estas modela. La stilo estas bonega, la frazoj klaraj, la priskriboj bildaj kaj belaj. La presado de la libro estas tre bona. "La Timulo" allogas per la belaj ilustraĵoj de Yentl-Rose Hemelrijk.

Estas libro, kiu ĝojigos la legantojn: kaj la infanojn, kaj la plenkreskulojn. ♦

Poemoj de mi

Erika Godó

Kaŝitaj stratoj

En kaŝitaj stratoj, kie mi promenis,
la lumo mildas, la vento venis.
Sub malnovaj ŝtonoj murmuras la tempon,
ĉiu paŝo rakontas misteran ekzistemon.
En kapeloj la bruo silentiĝas,
kaj mia penso en memoro reveniĝas.
Ĉiu angulo, ĉiu strato malrapida,
tenas min kaptita en luma rapido.
Ne sur mapo ĝi aperas, ne fina
sed en mia koro ĝi restas senfina.
Se iam mi revenos, eble mi ne rekonos,
sed la stratoj min scios, kie mi promenos.

Stelpolvaj pensoj

Pensoj kiel polvo de steloj brilas,
tra nokta ĉielo silente ili filtras.
Ĉiu revo en mia koro ekas,
lumon al la ombroj ĝi donas, ne malekas.
Flugas ili alte, sen limo, sen fino,
portas amon, esperon, kaj kvietan destinon.
Stelpolvaj pensoj kantas en vento,
kaj ĉiu brilo fariĝas dolĉa momento.
En mia menso ili dancon komencas,
kvazaŭ la universo sin mem reflektas.
Ordo kaj kaoso, lumo kaj ombro,
ĉio interplektiĝas en ĉiela lino.
Mi sekvas ilin tra la senfina ĉielo,
ĉiu flugo kondukas al nova celo.
Pensoj brilegas kiel diamantoj en nokto,
kaj en mia animo ili restas, ne forgesblaj, faktoj.
Kiam ĉiu stelo ekbrilas, mi sentas miron,
ĉiu penso estas kvazaŭ vojo al ĉielo sen fino.
Stelpolvaj pensoj, magio en mia koro,
ŝirmas min kontraŭ la tempo kaj malvarma horo.

Intervjuo al Jadranka Mirić

Erika Godó

1, Kio instigis vin interesiĝi pri literaturo?

En la elementa lernejo la instruistino demandis nin: "Ĉu vi scias , kiu estas via plej bona amiko?" Kompreneble ni vicigis la personojn el la familio ,najbarino,aŭ iu kaŝita simpatio. Poste ŝi diris al ni: "Ne forgesu, la plej bona amiko unuavice estas via libro!!! Tial vi ofte pasigu liberan tempon kun libro en la manoj.

2, Kiam vi verkis vian unuan poemon?

La unuan poemon mi skribis en la elementa lernejo kiel skriban tekston dediĉitan al la Virina festo la 8a de Marto. Kutime ni gelernantoj kolektis monon por aĉeti ion simplan simbole kiel donacon al la patrinoj, pluse ni verkis la poemon sur la memfarita gratulkarto , kiun ni donacis al la patrino.

3, Kio estas la fonto de via inspiro por verki poemon?

Kiam mi decidis verki poemojn regule? Komence,okazos, ke mi deziris nur noti ion , kiun mi tre ŝatis, ĉu estas iu bela penso, aŭ bela verso, aŭ nur la nova vorto, kiu inspiras min momente. Do, ĉio el mia ĉirkaŭaĵo instigis min, ĉar tio tre forte kaptas mian atenton.

4, Ĉu vi havas specialajn temojn, kiujn vi amas esplori?

Mi malhavas specialajn temojn por esplori krom en postaj jaroj, kiam okazis dispartigo de mia tiutempe patrio. Same min tre allogis psikologio pro mia granda imago kaj deziro, ke mi volus esti helpema al iu falanta en malbonon.

5, Ĉu vi povus rakonti al la legantoj iom pri vi mem?

Diri ion pri mi estas por mi malfacila afero. Mi naskiĝis en la, tiutempe, malgranda urbo Ploče, kiu troviĝas ĉe la enfluejo de la verda rivero Neretva en la blua maro. Tiu urbeto estis en sia entuto Jugoslavio. Tial ni ne havis konfliktojn inter la civitanoj. Tie mi havis belan ĝojplenan ĉiutagecon. Mi tre ŝatis esplori ŝtonan marbordon kaj kavojn proksime de la maro. Post finita Elementa edukado mia familio translokiĝis al Serbio, fakte ili revenis al siaj radikoj. Mia infaneco estis interesa kaj plena de belaj eventoj iom trans religio iom trans belaj tradicioj,ritoj kaj naturaj malsimilecoj.

Kiam mi edziniĝis ĉesis miaj senzorgaj momentoj. Mi ekkonis malfeliĉon tra malsano de mia filo, al kiu mi neniel povis helpi. Post la morto de mia filineto mi decide restis hejme kun li kaj daŭris flegi kaj varti lin, same kiel mi faras tion jam 50 jarojn. Do, ĝis la hodiaŭaj tagoj.

6, Kio estas la plej grava afero en la vivo por vi?

La plej grava afero en la vivo por mi estis mia malkapablo helpi mian filon. Por havigi pli da pozitiveco kaj malgrandigi la nombrojn de liaj epi-atakoj, kaj tiel ebligi al li pli bonan, pli humanan vivon. La alia malbono, kiu trafis min, estis la dispartigo de tiam mia patrio, Jugoslavio, poste la agreso al Serbio kaj Montenegro. Mi tre malbone eltenis tiujn militojn. Ĝuste tiam, tute hazarde, mi ekkonis Esperanton kaj homojn el mia urba E-o-societo.

Mi lernis dum du jaroj kursojn pri Esperanto, unue fari A-kurson, poste B-o-Eo-kurson por instruistoj/inoj. Esperanto venis al mia animo kiel savanta branĉeto. Ĝi redonis al mi novan esperon, kredon al homo, kaj kredon, ke la mondo povas esti savita.

7, Kiel via propra vivo aŭ spertoj influis viajn poemojn?

Mi akceptis aliĝon al I.K./Projekto pri Internacia Kulturo en 2000, gvidante E-on en lernejo. Tie mi trovis min, kaj tiutempe mi ofte partoprenis en diversaj eksterlandaj konkursoj, ĉefe kune kun miaj gelernantoj. Ili gajnis premiojn en la unua, la dua, eĉ la tria loko en skribaj fabloj. La aranĝoj, filmitaj, gajnis Honoran mencion en Brazilo. Tiele ekis mia eksterlanda korespondado, kaj la unuan fojon mi ekkonis verajn esperantistojn el Japanio, Finnlando, Francio, Ruslando, Rumanio, Hungario, Italio, ktp. Mi membriĝis en UEA kaj ankaŭ fariĝis membro de SAT.

8, Ĉu estas loka Esperanta grupo en ŝia urbo kaj se jes, kia ofte ŝi partoprenas iliaj kunvenoj?

En mia urbo troviĝis Zajeĉara Esperanto Societo ekde 1956. Ni regule havis kunvenon ĉiun mardon, do unufoje semajne. Bedaŭrinde, jam kelkajn jarojn nia Esperanto-societo malfunkciis. Mi restis sola, sed daŭris verki en fejsbukoj, aliĝante al kelkaj Esperanto-grupoj, verkante en Esperanto-lingvo kaj en la serba lingvo – ĉefe poemojn, kaj esperantigante ŝercojn kun mia amiko Tuvijah Rozenberg.

9, Kiel vi vidas la rolon de Esperanto en nuntempa literaturo kaj kulturo?

Esperanto en literaturo kaj kulturo estas bonvena, ĉar esperantistaro el la tuta mondo donas sian multkoloran literaturon pli nombran ol la nacia. Devus esti sed en realo ne estas tiel.

10, Ĉu vi pensas, ke Esperanta literaturo havas apartan "voĉon" kompare kun nacilingvaj literaturoj?

Kiam mi partoprenis en la Esperanto-legado tiel nomata SUMOO, gvidita de s-ro Hori Jasuo (japanio), mi tralegis multajn librojn kaj samtempe mi aĉetis ilin. Tiel, mi posedas "bonan kolekton" de Esperanto-libroj.

11, Kiuj aŭtoroj (Esperantaj aŭ ne) plej influis vin?

En infaneco min allogis fabeloj de Andersen, de fratoj Grim. Same, mi tre ŝatis legi fablojn, eĉ nuntempe mi verkas ilin. Kiel mi kreskis, amliteraturon ŝanĝis la imponaj klasikuloj: la rusa literaturo, angla kun Shakespeare kaj la Fratinoj Brontë. Mi tre allogis traduki en Esperanton la serbajn libretojn, kies rakontoj estis skribitaj en dialektoj – kiel la malnova Niŝa parolo kaj la Torlaka lingvo, parolata ene de la urbo Knjazevac (40 km for de mia urbo).

12, Kiaj estas viaj estontaj planoj rilate al via verkado?

Pri estontaj planoj??? Mi ne havas planojn, ĉar mia ĉiutaga familia situacio malpermesas al mi decidi aliloke. Mi esperas plue verki en la origina Esperanto rakontojn, ĉefe pro mia plezuro. Tamen, mi decidis estonte presi miajn porinfanajn rakontetojn kaj fablojn.

13, Kion vi ŝatus diri al la legantoj de Literatura Vivo?

Lernu Esperanton, uzu ĝin, se eble pli ofte, vi vojaĝu eksterlanden, ekkonus homojn, kiuj kredas en paca vivo, en libero, en la mondo-senmilito. Do, vivu kaj ĝuu la vivon, sed ne konduku tiel, ke via libero aŭ kredo ne endanĝerigu aliajn. ♦

Verda sezono

Jadranka Miric / Poemo

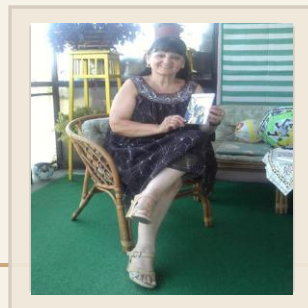

P rintempe ĉio vigliĝas.
Herboj hele verdiĝas.
Suno kisas tenere.
La birdokoncertoj eĥas
en verda arbbranĉar'.
Aŭdiĝas kriĝojoj de infanar`.
Koro tiktakas pli rapide
en okuloj larmoj vagadas ride.
Varmo leviĝas el floranta animo
salutante kaj gardante vin en diina sino.

Hajko pri printempo

Jadranka Miric / Poemo

V erdiĝas printemp`.

Florojn suĉas abeloj.

Aŭdiĝas zumo.

Unuiĝas la

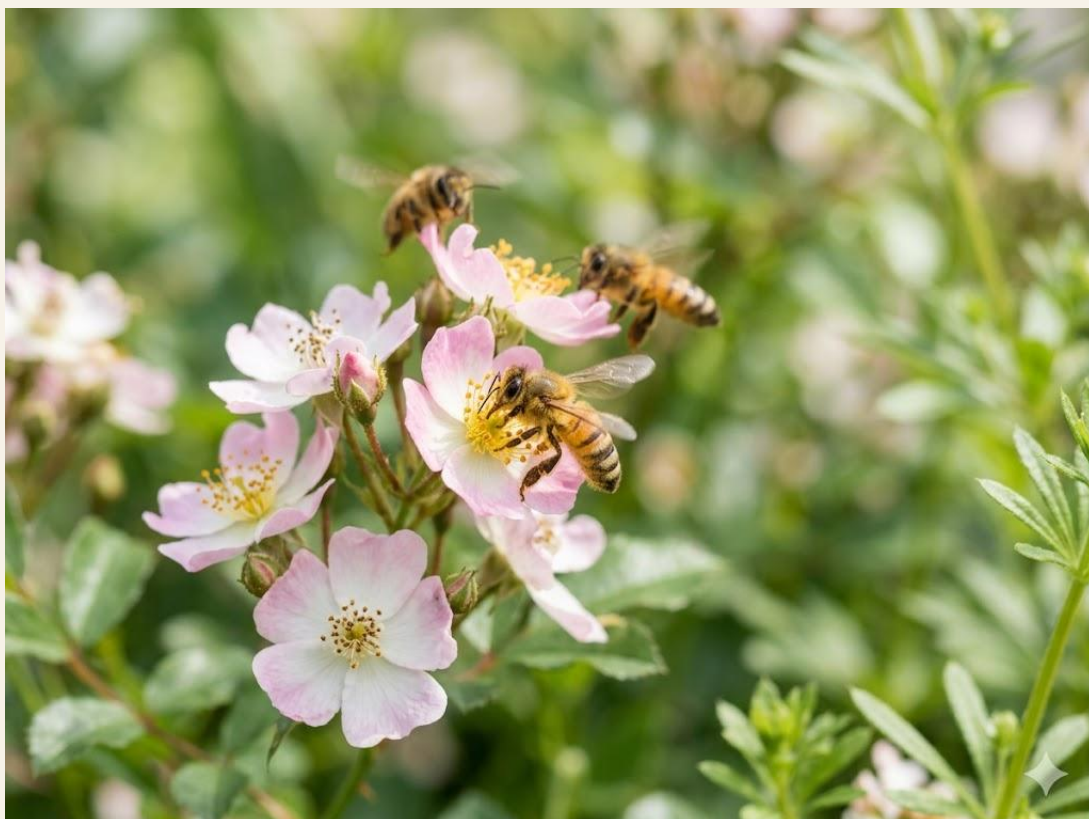
abeloj kun floretoj.

Miela paro.

Jen flavobruna

jupo fluganta tage.

Nokte ripozas.

La dua parto de la porinfana fabelo

Miriĉ Jadranka

MARA FABELO

La kvara bildo

Mateniĝis decida tago.Ĉiuj senpacience atendis aperadon de geavoj Jovo kaj Maria. La knaboj mute staris en la cirklo antaŭ la dometo . .Survoje du knabinoj persiste svingadis mane al ilia direkto sed ili ne moviĝante staris atendante la geavojn.

-Kial vi ne salutas nin – tre emocigite demandis la knabinoj unuvoĉe.

S-ino Maria diris ke vi ne atendu ilin tie sed iru direkte al la marbordo . Ŝi paŭzis momenton kaj daŭris

-- Ili jam senpacience atendas vin tie.- kun venka rido diris la svelta knabino kies alnomo estis ``Alta``. Ŝi estis dek tri jaraĝa sed ŝi kreskis rapide alte ke jam altas samkiel la plej alta knabo Tomo, el la amika grupo de Niki.

La alia knabino estas hontema kaj kverelema .Do , ĉiuj miris kiam ŝi alvenis en la grupo``Kion ŝi serĉas ĉe ni ? Ne ,ni ne akceptos ŝin! ``!! Tiam maljunulo Jovo diris tre serioze al ili:

-`Kial vi ne akceptas ŝin? Mi ne vidis la plej dolĉan knabinon ol ŝi estas nek pli diligentan kaj pluse ŝi estas la plej bona matematikemulo en la regiono . Eĉ , ŝi parolas tri fremdajn lingvojn!!

Kompreneble ŝi estis tuj akceptita kaj ĉiuj knaboj estis tre atentemaj al ŝi timante ne provoki ŝin . Sed neniu el ili sciis ke la maljunulo estis vivospertulo kaj ĉion elpensis por savi ŝin, tiel Sofia ,la ĉarmulino restis ano de tiu amika rondgrupeto.

La geavoj Jovo kaj Maria estis okupitaj per disdivido de la labora ilaro .

-Sur la ligna tablo antaŭ la tendo estis surtabligitaj ĉiuj iloj pluse kun la nomoj de estonta posedanto.

Tiel la smirga papero apartenos al mi - Jovo same al la plej forta knabo Janko,la ŝoveliloj apartenos al aliaj knaboj kiuj devas kune purigi la marbordon ĉirkaŭ 4 metroj laŭlonge kaj for 3 metroj de marbordo , ili devas surĵeti sablon /troviĝas en tri sakoj kiuj mi aĉetis frumatene / li montris fingre al la mara malprofundejo .

Do , la knabinoj elektos la kolorojn por la boato kaj ili kolorigos la boaton laŭguste kaj poste plibeligos ĝin , tio signifas ke ili poluradu la boaton!.-finis la ordonon la maljunulo Jovo.

-Kaj mi , mi estas nur kvaraĝa .Kion mi faros?-petole demandis la plej juna knabo nomata Acko.

- Vi estu kun mi ,kara Acko.Vi kuretos ĉirkaŭen inter ili kaj petos ilin se ili deziras akvon aŭ iomete sin ripozi? Konsentite- !! diris gaje la avinjo Maria kaj tiele la problemon estis solvita .

-Kaj nun, ĉiuj ek al laboro !!!! Jovo frapetis man` de man` kaj turniĝis al du knabinoj.

``Ĉar vi nenion diris al la knaboj post nia renkontiĝo mi regalos vin per glaciaĵoj. Venu preni ĝin.``

La knabinoj estis tre kontentaj kaj haste eniris la provizoran tendon kiun starigis frumatene la maljunulo Jovo.

Kaj dirite farite

Pasis du tagoj ... Venis la tria tago ,la tago de modesta malfermado de tiu Banejo.

La kvina bildo .

La diligentaj geknaboj preskaŭ ĉion finis . Iliaj manoj iomete gajnis fliktenojn kaj korpe ili iom laciĝis sed sur ĉies vizaĝoj ludis ridoj.

Same la maljunula paro Jovo kaj Maria estis tre kontentaj.

La parto de la plaĝo gajnis novan aspekton. La knaboj starigis ``Bonvenigon``-skribita per ruĝa farbo kun tri grandaj koroj inter la vortoj`` Nur por malnaĝantoj``! kio signifis ke tiu parto de la plaĝo estis rezervita por la infanoj kiuj el diversaj kialoj ne kapablis naĝi.

La malprofundejo estos bonega naĝejo, la loko por ekzercadi naĝadon.La loko estis ĉirkaŭbarita per la granda ŝtonaro /kiun diligentaj manoj eltiris el la maro,fakte de la marbordo / kaj viciginte ilin gajnis belan naturan barilon de la mara profundaĵo.

Ili elverŝis la tri sakojn de aĉetita sablo por kovri la profundaĵon.

La malnova figaro ankoraŭ ornamas la enirejon de la alloga loko por ĉi novmalfermita mara banejo.

Surborde videblas novbakita boato en kiu sidiĝis la amikaro dum la avinjo Maria regalis la plej junaj per sukaj kaj glaciaĵo dume la knabinoj Alta kaj Bela deklamis siajn poemojn . Poste aŭdiĝis forta komuna kantado kaj senĉesa aplaŭdo de novalvenitaj gastoj al la plaĝo kun sia infanaro .

Posttagmeza suno milde karesis la amikaron. Ĉiuj tiel bonege amuziĝis ne rimarkinte la aperadon de la granda Luno sur la ĉielo .

Janko kaj Alta sidis ĉe mara bordo babilante kiam ili ekvidis la maran sirenon dancanta sur la marosurfacon! En ŝiaj manoj ne nur brilis sed forte oriĝis la fiŝeto!

-Ne eblas ! -ili kriis unuvoĉe!

-Tamen ĉio eblas, se vi provas kredi! – ride diris la avo Jovo brakuminte sian edzinon Maria survoje al ilia dometo.◆

Saluto al printempo

Jadranka Mirić

Sur laflugiloj de papilioj
kaj de aliaj birdo-familioj
alvenis al ni printempo,
spite al marta kaprico.
Saluton sendas ĉielaj gardantoj
varme sunradiante,
de turturoj kverante,
kaj de strataj gajaj purigantoj.
Ekfloris la unuaj printempaj floroj.
Bonodoras violoj, hiacintoj bluaj kaj narcisoj.
Vigliĝas ĉiu estaĵo sur la tero.
Bonvenon, milda verda primavero!

La rakonto de la naskiĝo de poemo

Erika Godó

Foje, simpla evento aŭ afiŝo povas inspiri poeton. Ĝi okazis kun mi kiam mia amiko Karlo montris al mi afiŝon pri kunveno de EsperOri. Mi komencis pensi pri kia povus esti mia stelo, je kio mi kredas. „Kredu je via stelo” ne estas nur simpla frazo — ĝi estas alvoko al fido, al esperemo, kaj al rekono de nia interna gvido. En momento de dubo aŭ malcerteco, tiuj vortoj memorigas nin, ke ĉiu el ni portas en si lumon, kiun neniu ekstera ombro povas estingi.

Kiam ni alfrontas malfacilaĵojn, estas facile perdi la fidon en ni mem. Tamen, „kredante je via stelo” signifas pli ol nur esperi — ĝi implikas agi laŭ la valoroj kaj sonĝoj, kiuj gvidas nin. Ĉiu el ni havas unikan vojon, kaj eĉ en la plej malhelaj momentoj, nia stelo brilas, montrante la direkton.

Kiam ni prenas tempon por reflekti pri tio, kio vere gravas por ni, ni povas trovi la kuraĝon sekvi nian pasion. Eĉ se la vojo ŝajnas malfacila, la fervoro por niaj sonĝoj donas al ni la energion por daŭrigi. La vojaĝo ne estas ĉiam rektlinia; ĝi estas plena je turniĝoj kaj surprizoj, sed ĉiu paŝo, kion ni faras, estas parto de nia evoluo.

Do, en la momento, kiam vi sentas vin perdinta, rigardu supren al la ĉielo. Trovu vian stelon, kaj lasu ĝin gvidi vin tra la mallumo. La vojo eble ne estos facila, sed kun fido en via stelo, vi povas atingi la mirindaĵojn.

La poemo, kiu naskiĝis el la afiŝo:

EsperOri Zoom 192

APRILIO 2026 **05**

KREDU JE VIA STELO

Antonia stelo. Aŭtoro: Mafe (Maria Fernanda)

María Fernanda Martínez Hurtado

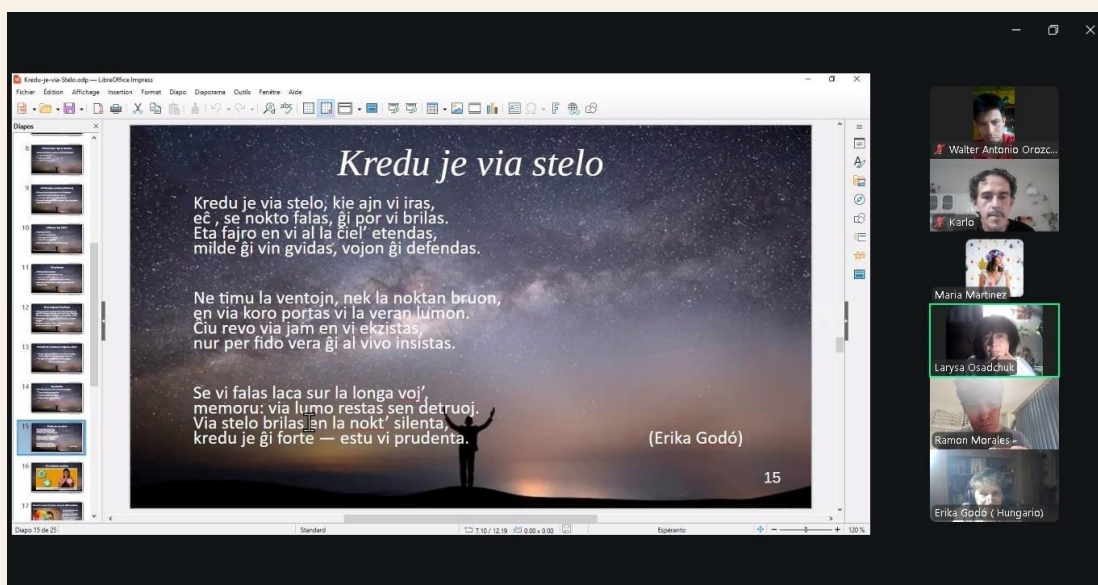
LARYSA OSADCHUK ALAIN DELMOTTE CARLOS OLIVEIRA

20.00 ĝis 21.30
(Laŭ la horzono de Francio)

Kredu je via stelo, kie ajn vi iras,
 eĉ se nokto falas, ĝi por vi brilas.
 Eta fajro en vi al la ĉiel' etendas,
 milde ĝi vin gvidas, vojon ĝi defendas.
 Ne timu la ventojn, nek la nokt' bruon,
 en via koro portas vi la veran lumon.
 Ĉiu revo via jam en vi ekzistas,
 nur per fido vera ĝi al vivo insistas.
 Se vi falas laca sur la longa voj',
 memoru: via lumo restas sen detruoj.
 Via stelo brilas en la nokt' silenta,
 kredu je ĝi forte — estu vi prudenta.

EsperOri estas unika projekto, kiu celas antaŭenigi la lingvon Esperanto per la arto de Origamio. Ĉi tiu iniciato ne nur ligas homojn en la tuta mondo, sed ankaŭ ofertas eblecojn lerni novajn kapablojn en amika kaj inkluziva medio.

Kio estas EsperOri? EsperOri konsistas el senpagaj renkontiĝoj, kiuj okazas per Zoom dimanĉe posttagmeze. La renkontiĝoj kunvenigas homojn el diversaj landoj kaj kun diversaj lingvaj fonoj, ĉiuj kun intereso pri Esperanto kaj origami. Ĉi tiu projekto estas malferma por ĉiuj.

Renkontiĝoj: La atelieroj okazas ĉiujn dimanĉojn, kie partoprenantoj povas lerni origami dum samtempe akirante scion pri Esperanto. Inkluziveco: Ĉiu renkontiĝo estas desegnita por esti alirebla al ĉiuj, sendepende de ilia lingva fono aŭ antaŭa sperto en origami. Komunumo: Partoprenantoj ne nur lernos novajn kapablojn, sed ankaŭ havos la eblecojn konatiĝi kun aliaj homoj, kiuj dividas similajn interesojn.

EsperOri estas pli ol nur projekto; ĝi estas komunumo, kiu kunigas homojn el la tuta mondo por lerni, krei, kaj dividi. Ne maltrafu la eblecon partopreni en ĉi tiu unika sperto!

Informoj pri aliĝo: Telegramo — EsperOri: Esperanta Grupo pri Origamio. ♦

Stranga Aprila

Verkis: Erika Godó

tradukis en portugala: Walter Fontes

Aprilo estas kaprica monato,
iam ĝoja kaj malĝoja sonato.
Kie la suno karesante min,
alian fojon neĝo falas sur vin.
Arboj burĝonas, abeloj laboras,
sed sunlumo kisas, floroj klariĝas.
La tero kaj la mondo strangas,
la pluvo frapas kaj herbejo ridas.
Neĝnuboj flosas, la ĉielo bluas,
la vento kantas, poste silentas.
Stranga aprilo, kapricaj tagoj,
frostoj matene, poste sonoraj.
Ĉu estas printempo aŭ vintro?
Kiu komprenas ĉi tiun veteron?

Estranho mês de Abril

Abril é caprichoso,
vez alegre e triste sonata.
Onde o sol me acaricia,
noutro tempo neva sobre você.
Árvores florescem, abelhas trabalham,
mas a luz do sol beija, flores iluminam.
A Terra e o mundo ficam estranhos,
a chuva cai e os campos riem.
Nuvens nevadas navegam, o céu fica azul,
o vento canta, depois se cala.
Estranho Abril, dias caprichosos,
manhãs frias, depois sonoras.
É primavera ou inverno?
Quem entende esse tempo?

4 eseojn de Elena Popova

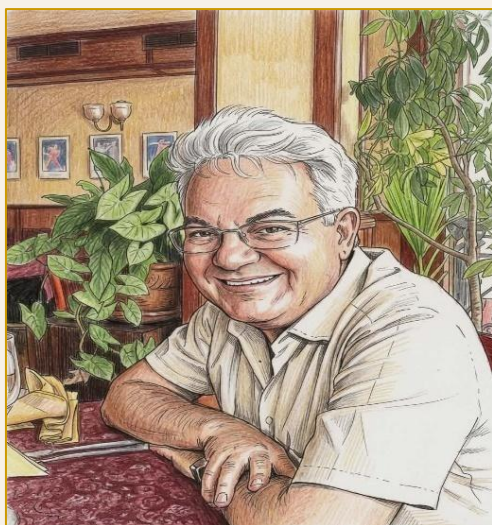
Elena Popova

Georgi Mihalkov, Verkisto

La veraj verkistoj estas la konscienco de la homaro.

Feuerbach

Georgi Mihalkov estas naskita kaj loĝis en Sofio, Bulgario, nun en Budapeŝto, Hungario, sed li estas konata en la tuta mondo, kiel aktiva esperantisto kaj per sia literatura agado.

Lia patro Ilia Mihalkov estis esperantisto kaj Georgi Mihalkov komencis lerni Esperanton jam kiam li estis infano. Poste li daŭrigis lerni la lingvon en Sofia Universitato, kie li studis en la fako Bulgara Filologio.

Nun liaj libroj estas eldonitaj en multaj landoj, inter kiuj Bulgario, Hungario, Suda Koreio, Kroatio, Belgio, Brazilo, Ĉinio, Japanio, Rusio, Ĉeĥio, Irano... Mihalkov estas psiĥologo, kiu tre bone konas la homan animon. Dum la verkado li pentras la Naturon kiel pentristo.

Estas plezuro legi liajn rakontojn, romanojn, krimromanojn, eĉ lian infanlibron „La aventuroj de Jombor kaj Miki”.

Li estas redaktoro de multaj bulgarlingvaj libroj. De 2000 li estas ĉefredaktoro de la revuo Bulgara Esperantisto.

Georgi Mihalkov estis prezidanto de la Esperanta PEN - centro kaj membro de la Esperanta Akademio. Pro sia granda agado en la Esperanta movado li estas enskribita en la libro Esperanto por mi, eldonita de eldonejo Horizonto, Japanio, prezentita en la revuoj Literatura Foiro, Svislando, en Esperanto kaj alie.

Inda aŭtoritato!

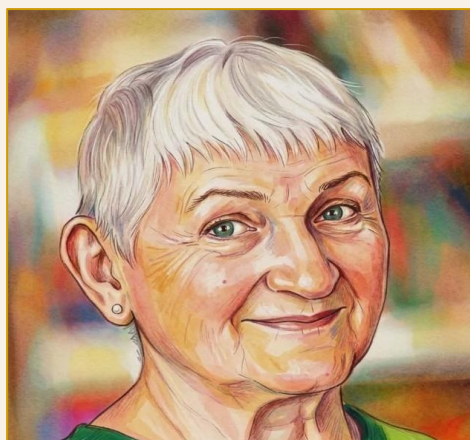
Sanon, feliĉon kaj novajn librojn!

La Pentristino

Al Helga Plötner el Germanio

Helga, kun koro plena je amo al la Naturo kaj al la homoj!

Vi estas ekzemplo pri homa forto, vi estas virino, kiu malgraŭ la doloroj, stoike laboras por Esperanto.

Dek libroj "Esperanto por mi" kun portretoj, pentritaj de vi, per kiuj vi donacis ĝojon al 160 geesperantistoj el 48 landoj. Belega tandemo kun la eldonisto de la libroj Hori Iasuo el Japanio.

Libro pri via vivo – MIA PENTRISTA VIVO por Esperanto kaj por paco...

Kiel vi trovas fortojn pentri ankaŭ pri aliaj homoj, bestoj, floroj, pejzaĝoj? Zorgi pri via malsana edzo Manfred, pri la kateto Miu?

Pentri kaj diri la plej bonajn vortojn pri la familio de via kara filino Jana, kiu nun estas instruistino kaj esperantistino?

Mi estas certa, ke la forto donas al vi via granda amo al Dio kaj al la homoj.

Mi deziras al vi kaj al via familio sanon, forton kaj la amo estu ĉiam en vi!

Homo En Vojo

Al JOHN HUANG

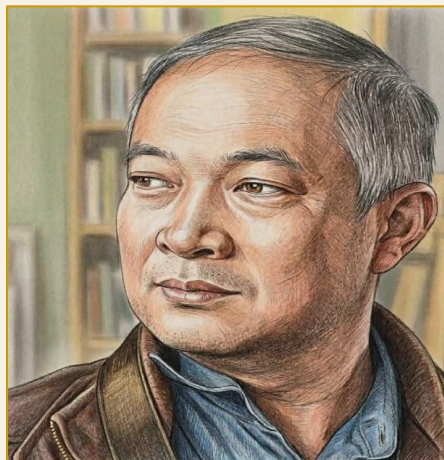
Homoj sekvas la teron, la tero sekvas la ĉielon, la ĉielo sekvas la Vojon. La Vojo sekvas tion, kio estas.

Lao Dzŝo

John Huang estas naskita en Ĉinio. Li, filo de la Lando de la Drakoj de 20 jaroj loĝas en Kanado. Kiu estas li, heredanto de la lando kun antikva kulturo – fizikisto, komercisto, poeto, tradukisto, fotisto? Ĉu la Sorto nokte diris al li elekti novan Vojon?

Li estas esperantisto de 1983, sed liaj sukcesoj en la Esperanta mondo estas rimarkindaj.

Li estas oficiala fotisto de la UK dum 2022, 2023, 2024, 2025. Post la lasta Kongreso li gastis ĉe amikoj en Germanio, Hungario, Bulgario kaj fotis la renkontojn.

KEA eldonis lian fotorakontan libron Georgo Eklernas Esperanton, kio signifas multe da scioj.

Li estas sukcesa Esperanto-komercisto, kiu servas kiel prezidanto de la nord-amerika filio de Internacia Komerca kaj Ekonomia Federacio (IKEF) kaj ĉefa redaktoro de la revuo La Merkato. Dum la UK 2025 en Brno, Ĉeĥio, li fariĝis unu el la ses diplomitoj pri Elstara Agado, anoncita de UEA.

Krome, li estas prezidanto de Internacia Ligo de Esperantistaj Fotistoj (ILEF). Li fondis sian propran Drakido Atelieron, kiu specialiĝas pri produktado de Esperantaj muzikvideoj, kaj kreis pli ol kelkdek verkojn.

De 2025 komencis aperi belega E-revuo *Literatura vivo* en kunlaboro kun la talenta Erika Godo el Hungario. Belega revuo en pli ol 150 p., kun koloraj fotoj, kiu donas ekzemplon pri la ebleco de la Lingvo Esperanto kunigi la homojn de diversaj landoj.

Samtempe li laboras, verkas, tradukas...

Mi miras pri liaj interesoj kaj fortoj, pri la Vojo, kiun li elektis, pri lia misio labori pri la Bono al la homaro.

Sukcesojn!

Poeto

Erika Godó

La internacia lingvo Esperanto ligis kaj amikigis min kun Erika Godo el Hungario.

Ŝi estas bonkora, laborema kaj talenta virino. Ŝia scio pri pluraj fremdaj lingvoj helpas ŝin partopreni internaciajn literaturajn konkursojn kun originalaj poemoj kaj tradukoj en Esperanton kaj gajni premiojn. Ŝia amo kaj dediĉo al la lingvo de Zamenhof, kreita kiel ponto por amikeco, estas imponaj.

Kune kun John Huang el Kanado, ili eldonas la riĉe ilustritan elektronikan revuon *Literatura Vivo*, kiu donas al la esperantaj verkistoj el la tuta mondo ŝancon trovi esprimon por sia verkado.

Sanon kaj novajn sukcesojn al Erika Godó! ♦

PRINTEMPA MAGIO

Elena Popova

Sola galanto
al Primolo rigardas.
Vento kolera.

Violetoj en
la ĝardeno odoras.
Kat' ion serĉas.

Tulipoj al la
sun' rigardas kaj preĝas.
Griza ĉielo...

Birdoj kvivikas,
Kolomboj ion serĉas...-
printempaj zorgoj.

Neĝa mateno -
donaco de Aprilo.
Florantaj arboj...

Fiera narcis'
kliniĝis sub la neĝo.
Belec' kaj tristec'...

Foriras April'
kun suno kaj varmeco.
Forgesita frost'...

NARCISO

Elena Popova

Bela flor' modesta
en ĝardeno kreskas.
Estas mistero
ĉu la nimfo Eĥo
ankoraŭ suferas,
aŭ junulin' singena
ĝemas ĉe la floro.
Pri la kor' doloro
kulpas nur Amoro.

Amu min, mia ido!

Elena Popova

La Naskiĝo De La Tago

Fajro inundis la ankoraŭ malhelan ĉielon. Super ĝi la nuboj haltis, kiel flugiloj de vulturoj. Malproksime, tie, kie ankoraŭ dormis akvo kaj ĉielo, ekfloris kampo de kalenduloj kaj disŝelis siajn helajn bukedojn sur la ondojn. Ili kunfandiĝis. La suno naskiĝis.

Ĝi ekrigardis supren por vidi kie ĝi estas, sed harabunda mano ĝin duonigis. La mallumo superpendis por faligi kurtenojn antaŭ la matenon. Kaj la suno pendis disŝirita. Ĝi aspektis kiel herbejo, lumigita de kaŝita lumo, aspergita de pluvo. Nun fandita kupro fluis kiel lafo. Aŭ ili estas orfiŝoj?

Ondo etendis arĝentkoloran dorson. Post ĝi alia. Momenton — kaj kun arĝentaj ornamaĵoj, la ĉielo je la senfino sinapogis. La tago ridetis mire — ĝi ŝanĝis tiom da vestaĵoj, kaj ni ankoraŭ ne vekigiĝis...

Somero Ĉe La Maro

La bordo estas kurba kiel hufumo de feliĉo. Supre videblas ŝtona domo, kiu verŝajne ŝirmis la lacajn virojn por ripozo. Malsupre ili metas novajn kaptilojn antaŭ la maltrankvila mondo de la maro. Somero estas tempo por laboro. Mi haltis, rigardis. Viroj plenigas la boatojn per riĉa kaptajo.

Laroj ŝtelas malpropran fiŝkaptan. Kaj homoj atendas kun retoj en la manoj, kiuj ne scias, ke la fiŝoj ne estas mutaj, ili malfermis siajn buŝojn por aero kaj petas pri kompato.

Sur la varma sablo homoj sen vestoj, avide ĝuas la trankvilan plaŭdon de la ondoj, la jodan ozonon, la sunradiojn, la salon de la akvo kaj la belecon. Somera feliĉo. Do ĉe la bordo, iuj samtempe estas feliĉaj kaj aliaj?... Vivo!...

Kampoj El Sunoj

Ĉiumatene, sveltaj sunfloroj aperigas la sunon kaj ame ĝin rigardas. Abeloj flugas, rapidas siajn korbetojn pleniĝi. Papilioj flugante preterpasas kaj ankaŭ ilin polenigas.

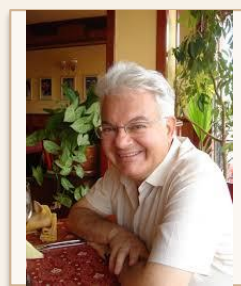
La heliantoj sekvas per rigardo la brilan vizaĝon de la suno, sed iliaj tagoj ne pasas vane — en heliantplantoj, kun oraj petaloj, la semoj dikiĝas. Verdaj, oraj heliantoj kreskas sur la kampoj kaj ĉiutage miloj da "sunoj" rigardas nin kun promeso.

La printempo iel rapide foriris kaj kun ĝi la beleco. Ili maljuniĝas, ili malheliĝas, sed la semoj en la heliantplatoj kreskas, peziĝas, maturiĝas. Kiam venas la Aŭtuno, fikse rigardas la sunflorojn. Ili fieras, ke ili povas kvitiĝi al la homoj.

El la semoj estos oleo por manĝaĵo, kaj estos sanaj semoj por semado. Kaj kiam la birdoj denove ekkantos la laŭdan himnon al la printempo, novaj verdaj heliantoj elkreskos el tiuj semoj. Tiam denove estos sunaj kampoj. Zumado de abeloj. Semoj kiuj maturiĝas...◆

DU BILETOJ POR TEATRO

Julian Modest

Dinko, la maljuna pensiulo, ĉiun posttagmezon venis en la parkon, sidiĝis sur unu el la benkoj kaj rigardis la homojn, kiuj pasis preter li. Estis gejunuloj, studentoj, lernantoj, aŭ viroj, virinoj, kiuj certe laboris en la proksimaj oficejoj.

Ĉiuj rapidis kaj tute ne rimarkis Dinkon, kiu por ili verŝajne similis al monumento, silenta kaj senmova. Monumento, kiu bezonas nenion. Vere, post la pensiiĝo Dinko bezonis nenion, nek monon, nek renkontiĝojn kun konatoj, kiuj delonge forgesis lin.

Liaj tagoj jam pasis malrapide, ligitaj unu al alia kiel longa peza fera ĉeno kaj ofte li demandis sin ĉu hodiaŭ estas marde aŭ merkrede.

Foje, kiam li silente sidis sur la benko en la parko, rigardanta la florojn en la bedo, antaŭ li ekstaris junulo kaj afable salutis lin:

-Bonan tagon, sinjoro Milov.

Dinko mire alrigardis la junulon, kiu ŝajnis al li tute nekonata. "De kie li scias mian nomon – demandis sin Dinko."

-Vi ne rekonis min? – ekridetis la junulo.

-Ne – konfesis iom ĝene Dinko.

-Mi estas Vesko. La knabo, al kiu vi permesis spekti la dimanĉajn teatrajn prezentojn sen bileto.

Nun Dinko rememoris kaj antaŭ liaj okuloj aperis bildo, kiun li delonge forgesis. Antaŭ jaroj Dinko estis aktoro en la teatro. Tiam li ludis komikajn rolojn en preskaŭ ĉiuj teatraĵoj kaj same en la teatraĵoj por infanoj. Foje dimanĉe estis infana prezento.

Antaŭ la enirejo de la teatro staris gepatroj kaj infanoj por eniri la salonon. Tiam estis kutimo, ke la geaktoroj bonvenigis la publikon ĉe la teatra enirejo kaj salutis la spektantojn per la vortoj: "Bonan venon kaj agrablan amuzon."

Dinko estis ĉe la pordo kaj bonvenigis la gepatrojn kaj la infanojn, kiuj rapidis eniri. Kiam preskaŭ ĉiuj eniris, Dinko rimarkis, ke antaŭ la pordo staras nigrahara knabo kun grandaj malhelaj okuloj olivaj.

-Kial vi ne eniras? – demandis Dinko la knabon.

-Mi ne havas bileton.

-Ĉu viaj gepatroj ne aĉetis por vi bileton?

-Ne.

-Kial?

-Miaj gepatroj ne estas ĉi tie. Ili laboras en Hispanio.

-Kaj kiu zorgas pri vi? – alrigardis Dinko la knabon.

-Mia avino.

-Ŝi certe povis aĉeti bileton kaj veni kun vi spekti la teatraĵon.

-Ŝi diras, ke ŝi ne ŝatas spekti infanajn teatraĵojn – respondis mallaŭte la knabo.

- vi nomiĝas?

-Vesko.

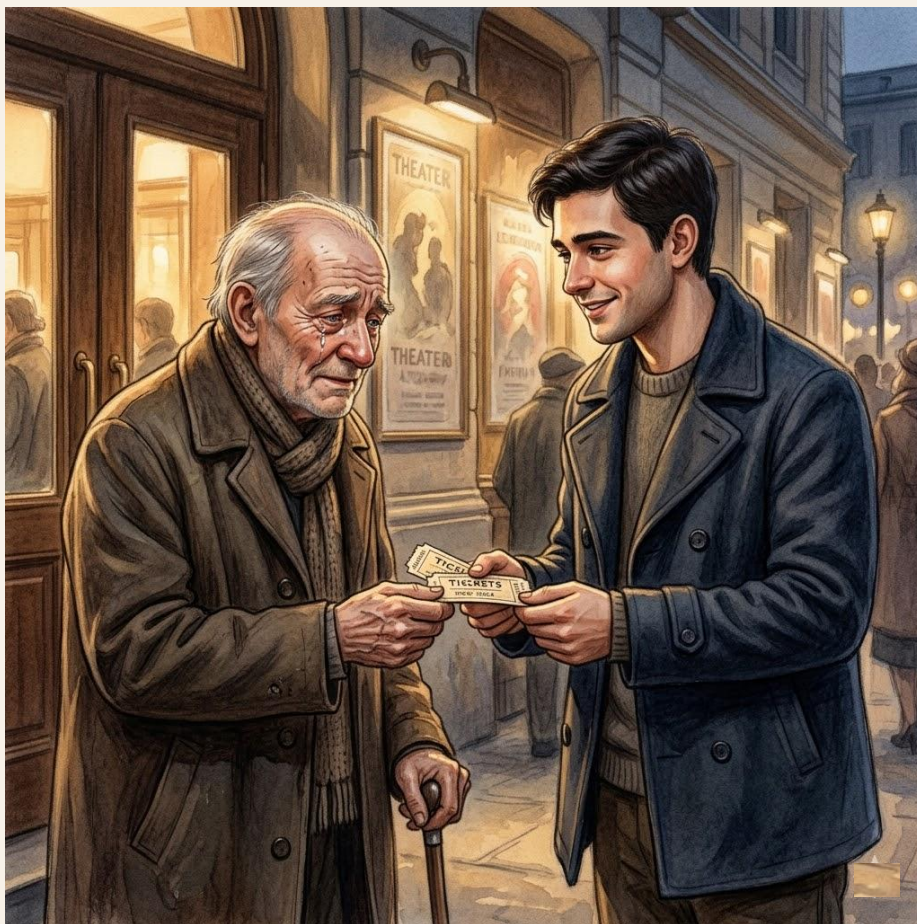
-Bone, Vesko. Eniru kaj spektu la teatraĵon – diris Dinko kaj mane enkondukis la knabon en la salonon.

-Ĉu sen bileto? – demandis Vesko mire.

-Jes, sen bileto. Mi permesas al vi.

La grandaj olivaj okuloj de Vesko, kiuj jam naĝis en larmoj, ekbrilis pro ĝojo.

Post du semajnoj Vesko denove staris antaŭ la teatro kaj Dinko denove permesis al li eniri sen bileto. Tio ripetiĝis kelkfoje. Certe Vesko ege ŝatis la teatron kaj deziris spekti ĉiujn infanajn teatraĵojn.

-Vesko, vi jam estas plenkreska viro – diris Dinko. – Kion vi laboras?

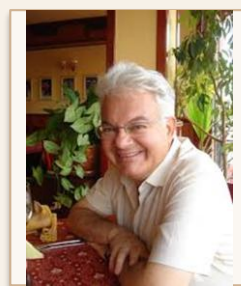
-Mi estas aktoro, sinjoro Milev, kaj nun mi ludas en la sama teatro, en kiu vi iam ludis. Kelkfoje mi vidas vin ĉi tie, en la parko, kaj hodiaŭ mi decidis alparoli vin kaj doni al vi du biletojn, por vi kaj via edzino, por ĉivespera teatra prezento. Mi ĝojus, se vi venus spekti min.

-Dankon, Vesko, mi nepre venos, sed bedaŭrinde mia edzino antaŭ kelkaj jaroj forpasis, tamen mi venos kun iu amiko – diris Dinko kaj eksentis larmojn en siaj okuloj, similaj al la larmoj, kiujn li iam, antaŭ multaj jaroj, vidis en la grandaj olivaj okuloj de Vesko,

kiam li staris sola ĉe la teatra pordo. ♦

LA MIRAKLO DE LA PAROLO

Julian Modest

Mi diris al panjo, ke mi iras serĉi mian ŝancon en la vivo. Nenion ŝi respondis. Ŝi nur kapjesis. Ŝi sciis, ke mi foriros por ĉiam kaj ŝi restos sola. Ŝi certis, ke tiel devas okazi. Iam tre delonge, antaŭ mia naskiĝo, ŝi same diris al sia patrino, ke foriras.

Kaj ŝia patrino, mia avino, nenion diris, ne haltigis ŝin. Eble ankaŭ la avino nur kapjesis.

Mi sciis, ke loĝi en granda urbo ne estas facile, sed mi deziris konvinki min mem, ke mi estas forta, ke mi povas naĝi en la ondoj de la vivo kaj mi ne dronos. Mi ekiris de la fundo kaj mi devis elnaĝi, atingi bordon. Mi ne havis alian eblecon. Aŭ mi restu en la vilaĝo ĉe panjo, aŭ foriru.

La granda urbo estas terura, sed mi diris al mi mem: mi ne timiĝu. Mi estu kuraĝa. Mi estis dekok jara. Kiam oni aĝas dekok jara, oni opinias, ke ĉiuj pretas helpi lin aŭ ŝin. Mi posedis nenion, nur mian koron. Mi ne havis diplomon kaj monon. Mi estis sola. Mi luktos, neniuj helpu min.

Mi vidos ĉu mi venkos.

En ĵurnalo, pli precize sur peco de disŝirita ĵurnalo, mi tralegis, ke en iu privata hospitalo oni serĉas sanitaristinojn. Iom malfacile mi trovis la hospitalon. Mi veturis per tramo, per aŭtobuso, poste denove per alia aŭtobuso kaj fin-fine mi trovis la hospitalon.

Ĝi estis preskaŭ ĉe la urborando, proksime al arbaro. Mi eniris ĝin kaj viro-pordisto haltigis min. Mi montris la peceton el la ĵurnalo kaj mi diris al li kial mi venis. La pordisto ekrigardis min de la kapo ĝis la piedoj. Li ne estis juna, lia vizaĝo estis kvazaŭ ĉizita el ŝtono.

Liaj nigraj okuloj rigardis min suspekteme. Tutan minuton li silente observis min kaj poste telefonis al iu. Post dek minutoj venis dika virino kun blanka mantelo.

-Venu – diris ŝi al mi kaj ni iris al ĉambro sur la dua etaĝo.

Ŝi komencis demandi min mi nomiĝas, de kie mi estas, kial mi deziras labori en hospitalo. Ŝi avertis min, ke la laboro en hospitalo estas tre malfacila. Mi zorgos pri malsanuloj, iuj el ili tre malsanaj, aliaj kapricaj, nervozaj, sincere dirite – frenezaj.

La laboro estas malagrabla, malpura kaj la salajro – mizera. Mia respondo al ŝiaj demandoj estis mallonga. Kiam ŝi demandis min ĉu mi estas edzinita kaj ĉu mi havas infanojn, mi nur diris:

-Ne.

-Bone – ŝi alrigardis min. – Vi komencos labori ĉi tie. Via la plej granda avantaĝo estas, ke vi junas. Ĝis nun venis nur pensiulinoj. Gravas, ke vi junas kaj belas. Ĉi tie, en la hospitalo, devas labori belaj junulinoj kiel vi, kiuj ridetu kaj donu esperon al la malsanuloj.

La juneco estas espero, ke la mondo estas ĝojo sen doloro kaj turmento.

Mi komencis labori. Oni donis same al mi blankan mantelon kaj etan blankan ĉapelon. De la kapo ĝis la piedoj mi estis blanka. Kiam mi rigardis min en la spegulo, mi ne povis ekkoni min. Nur miaj okuloj brilis du nigraj butonoj kaj miaj brovoj similis al komoj.

La laboro ne estis facila, sed mi estis diligenta, ĉar iam panjo ofte diris, ke ne estas hontinda laboro kaj mia pano estos dolĉa, se mi mem perlaboros ĝin. De mateno ĝis vespero mi estis inter malsanuloj kaj mi provis esperigi ilin, diris al mi la flegistino.

Mi ridetis al ili kaj de mia rideto iliaj vaksaj vizaĝoj ekbriletis kaj iliaj sekaj lipoj flustris "dankon". Mi ĉiam estis tie, kie oni bezonis min kaj mi jam trankvile naĝis en la maro de la vivo, en kiun mi saltis, kiam ekiris de mia naska vilaĝo. Mi jam deziris esti flegistino.

Foje la ĉefkuracisto alparolis min. Jam antaŭe li vidis min, sed ĝis nun neniam alparolis min.

-Kio estas via nomo? – demandis li.

Mi klinis la kapon kaj respondis:

-Jana.

Li estis nur tridekjara kaj jam ĉefkuracisto. Laŭ ĉiuj en la hospitalo li spertis solvi eĉ la plej malfacilajn problemojn. Li estis alta, svelta kun malhela krispa hararo kaj okuloj, kiuj similis al grandaj vinberoj. Lia nazo estis iom agla kaj pro tio li havis severan mienon.

-Via voĉo estas bela – diris li, sed kvazaŭ al si mem.

Mi ne komprenis kial li mencias mian voĉon. Mia voĉo havis nenion komunan kun mia laboro en la hospitalo. Mi lavis, purigis, puŝis invalidveturilojn kaj mi preskaŭ ne parolis, ne konversaciis. Kial li interesiĝis pri mia voĉo?

Li demandis min:

-Ĉu vi povas legi?

Tio konsternigis min. Ĝis nun neniu en la hospitalo demandis ĉu mi povas legi. Mi alrigardis lin por konstati ĉu li parolas serioze. Eble li ŝercis, sed en tiu ĉi tago mi ne havis bonhumoron por ŝercoj. Li tamen tiel rigardis min, kvazaŭ li deziris alrigardi mian animon.

Mi respondis, ke mi povas legi, ke mi ne estas analfabeta, ke mi finis gimnazion kaj li ne pensu, ke mi estas iu, kiu nenion lernis.

-Bone – diris li – la junulo, kiu kuŝas en la ĉambro numero kvin sur la dua etaĝo estas senkonscia. Mi havas ideon. Vi ĉiun tagon devas esti ĉe li kaj legi al li voĉe.

-Kion mi legu? – ne komprenis mi.

-Libron.

-Kian libron?

-Romanon aŭ novelaron – diris li iom abrupte. – Mi deziras vidi ĉu la legado helpas lin rekosciĝi.

Mi jam opiniis, ke la doktoro estas tute freneza aŭ ĵus komencas freneziĝi. Ĉu eblas tio? Mi legos kaj la malsanulo rekonsciigĝos? Kion opinias la ĉefkuracisto? Ja, la kuraciloj ne helpas lin kaj ĉu la legado helpos? La hospitalo ne estas lernejo.

Mi pretis ekridaĉi, sed la doktoro alrigardis min severe.

-Ĉio estas klara, ĉu ne? Morgaŭ matene vi komencos legi!

-Jes, sinjoro doktoro.

-Kaj ne legu rapide. Vi legu malrapide kaj klare.

-Jes, sinjoro doktoro. Mi legos malrapide kaj klare.

Vespere, kiam mi revenis hejmen, mi komencis cerbumi kian libron mi legu. En la ĉambro, kiun mi luis, mi ne havis librojn. Mi ne alportis el la vilaĝo librojn. De kiam mi estis en la urbo, mi ne aĉetis libron. Mi opiniis, ke mi bezonos nek romanojn, nek novelarojn.

Kial necesis al mi libroj, ĉu ili povis helpi min? Subite mi rememoris, ke en la unua semajno, kiam mi alvenis en la urbon kaj mi konis neniun, mi estis en la urba bazaro. Mi sidis tie, sur benko, ĉe mi estis miaj du grandaj sakoj. La homoj preterpasis sen alrigadi min.

Eble ili opiniis, ke mi sidis por almozpeti. Mia kapo estis klinita, mi estis laca pro la vagado tra la urbo. Subite iu haltis ĉe mi. Estis junulo, iom pli aĝa ol mi, eble studento, vestita en elfrotita nigra jako kun longa ŝalo kaj nigra ĉapelo. Liaj okuloj estis verdaj siropo el mento.

Mane li tenis libron kaj donis ĝin al mi.

-Prenu – li diris. – Mi tralegis ĝin kaj ĝi plaĉis al mi.

Li ŝovis la libron en miajn manojn kaj li foriris. Mi rigardis lian dorson, meditante, ke la frenezuloj iĝas pli kaj pli. Poste mi alrigardis la kovrilpaĝon. La titolo de la libro estis "Mara Stelo" de Julian Modest.

Mi intencis ĵeti la libron en la plej proksiman rubujon, sed mi ne scias kial, mi metis ĝin en unu el la sakoj. De tiam la libro kuŝis en la sako. Mi forgesis ĝin tie. Nun mi elprenis ĝin.

Venontmatene mi eniris la ĉambron numeron kvin, kie kuŝis la junulo. La ĉambro estis hela kun unu lito. La junulo aspektis tridekjara. Lia vizaĝo blankis kreto kaj liaj okuloj estis fermitaj. Se oni ne sciis, ke li estas senkonscia, oni opinius, ke li dormas profunde. Ĉe la lito estis seĝo.

Mi sidiĝis kaj komencis legi. Mi tralegis la unuan novelon en la libro. Temis pri knabo, sen gepatroj, en lerneja pensiono. Mi legis sen deziro, kredante, ke estos nenia rezulto de mia voĉlegado. Tamen mi devis legi. La ĉefkuracisto povus veni kaj kontroli ĉu mi plenumas mian taskon.

Mi legis malrapide diris la doktoro kaj iom post iom la legado iĝis por mi interesa. Mi imagis la knabon en la lerneja pensiono. Familio el Norvegio adoptis lin. Eble en la mondo vere okazas mirakloj. La knabo estis cigano.

La norvega familio adoptis lin, zorgis pri li, li plenkreskis kaj iĝis inĝeniero. Verŝajne kun mi povos okazi io simila. Mi deziras estis flegistino kaj labori en tiu ĉi hospitalo. Poste eble mi edziniĝos al iu juna kuracisto, ni havos infanojn kaj ni estos bona familio.

Mi ne deziris multe de la vivo – nur havi laboron, familion kaj infanojn.

Mi legis dum horo kaj de tempo al tempo mi alrigardis la junulon. Li kuŝis senmova sur la lito kaj sur lia glata porcelano vizaĝo eĉ unu muskolo ne ekstremis. Mi opiniis kun bedaŭro, ke li neniam vekigis kaj neniam rekonsciiĝos.

Vanaj estas la klopodoj kaj la eksperimento per la legado de la ĉefkuracisto.

La sekvan tagon mi denove eniris la ĉambron kaj mi denove komencis legi. Mi legis, sed miaj duboj restis. Ĉu la legado havas sencan? Ĉu li aŭdas mian voĉon, aŭ eble lia konscio perceptas tion, kion mi legas, eble li komprenas la historiojn, priskribitajn en la noveloj.

Verŝajne mia voĉo emociigas lin kaj li dezirus vidi min. Li dezirus malfermi okulojn kaj vidi mian vizaĝon, miajn okulojn. Kio estas la senkonscia stato? Kia sekreto, mistero ĝi estas? la senkonscio trafas la homojn kaj post longa tempo ili rekonsciiĝas?

Kelkajn semajnojn mi legis kaj la rakontoj el la libro allogis min. De tempo al tempo mi alrigardis la junulon kaj mi parolis al li. Mi demandis kiel li fartas, ĉu la rakontoj plaĉas al li kaj ĉu li kiel mi imagas la heroojn, pri kiuj temas en la rakontoj?

Iun tagon, post unu hora legado, subite ŝajnis al mi, ke la junulo iom moviĝis. Mi alrigardis lin konsternita. Mi sidis senmova sur la seĝo kaj strabis lian vizaĝon. Ŝajnis al mi, ke li moviĝis, aŭ eble mi ege deziris, ke li ekmoviĝu. Mi denove eklegis, sed mi rimarkis, ke li vere moviĝas.

Mi rigardis lin. Tre malrapide li malfermis okulojn kaj alrigardis la plafonon, poste turnis kapon al mi. Mi sidis pajloŝtopita kaj mi ne kuraĝis eĉ spiri. Antaŭ mia rigardo la junulo kvazaŭ reviviĝis.

-Kie mi estas? – demandis li flustre.

-En hospitalo – respondis mi.

-Ĉu en hospitalo? Kial? Kial mi estas ĉi tie?

-Bonvolu ne paroli – diris mi kaj tuj sonorigis por alvoki la deĵorantan flegistinon. Post minuto ŝi eniris la ĉambron.

-La malsanulo rekonsciiĝis! – preskaŭ ekkriis mi.

La flegistino ne kredis miajn vortojn. Ŝi alrigardis la junulon.

-Jes – diris ŝi kaj tuj vokis la ĉefkuraciston.

Li venis kaj liaj unuaj vortoj estis:

-Nekredeble! Mia eksperimento per la legado sukcesis!

Mi feliĉis. Mi ankoraŭ ne kredis, ke mia legado vivigis la junulon, aŭ eble ne la legado. Tamen io profunde en mi certigis min, ke la legado faris miraklon, ke la parolo estas miraklo. ♦

Mi tamen volas

Laimundas Abromas

Kun jaroj venas maljunaĝo,
Doloras tuta korpo.
Po iomete lamas saĝo,
Ne ĉiam venas dormo.

Kun jaroj pli rapidas tago,
Pli kurtas ĉiu horo.
Malpli valoras ĉiu ago,
Kaj jam perturbas koro.

Ne plu favoras apetito,
Ne akras jam rigardo.
La promenado jam hezita,
Kaj sonĝo jam – hazardo.

Kontraŭe: mia sango bolas
Kaj spite mi impetas.
Nur tiu vivas, kiu volas,
Defii kiu pretas.

Jes, certe. Do, mi volas voli
Kaj ĝis la morto ami.
Eĉ ridi, ŝerci kaj petoli,
En la disput' ne lami.

Rigardi volas mi, admiri,
Matene laŭte kanti,
Ke ne forlasu min inspiro.
Nenion fari vante.

Ke min favoru la inklino,
Kaj vivo malavara.
Ke estu kara amatino,
Amiko estu kara.

Mi volas spiri, sate manĝi,
Ke sano bona estu.
Kaj multaj bonaj vortoj, agoj
Post mi memore restu.

Honoron volas mi adori
Kaj glori sincerecon.
Por bono de la hom' labori
Plenumi devon dece.

La aĝo mia nur konsolas
Min esti ribelinto.
Pro tio, ke neniam volas
Nenion nur... mortinto.

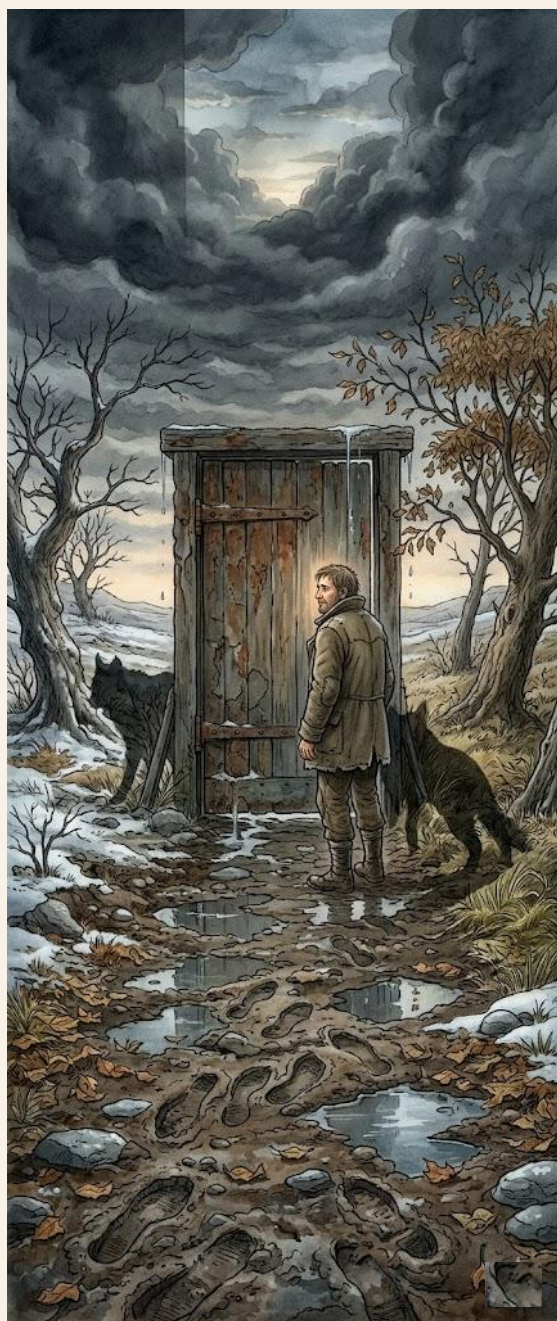
Atendo

Verkis: Geo NORGE (Ĵeo NorĴ) Trad.: R. PLATTEAU

La pordo pezis:
 Post duonhoroj
 Li atendadis.
 (bovid' !,balan' !)
 Tiom da tagojn
 Horoj daŭradis
 (stultul' malsprita !),
 Meze hunda veter',
 Dum noktoj lupaj
 Jarojn kaj jarojn
 Li tie staris
 Vintre, somere
 (kia ŝarĝbruto!).

Kion remaĉas li
 Dum tiom da temp'
 Kun piedoj en flak'
 Kaj strebanta kor' ?
 Diru Stanislas
 Kial enuegas
 Vi antaŭ tiu
 Senenirejo ?
 Sed li tenere
 Kaj plenespere :
 "atendas mi scii,
 Kion atendendas!".

Inaj kurboj - antaŭe tio estis pleonasmo

Roland Platteau

AMikeco, amo, kunviveco, kundivido, brakumoj, teni la manojn unu de la alia, interkaresado, "forta palpa kuneco" (Claude Piron) ... tute simple vivi, mil leŭgoj for de nuntempaj tiranoj.

Interŝanĝo de korinklino okazas preskaŭ ekskluzive kun la korpo. Odoroj estas la ellasilo kun sia paraliza efiko, dum la korpo provokas stimulaĵajn emociojn korinklinajn. La korpo estas subdividita en kvin trajtoj; pezo, formo, volumeno, konsistenco kaj temperaturo.

Estas tra la tuta korpo, ke niaj emocioj naskiĝas kaj ke ni kaptas tiujn de la homoj ĉirkaŭ ni. Same kiel kun odoroj, la korpoj de niaj amatoj provizas al ni sentojn, kiuj modifas nian konduton kaj fiziologion laŭ genetike antaŭdestinitaj manieroj.

Interŝanĝo de korinklino do kondukas al serio da identaj reagoj de unu okazo al la alia. La korsento konsistigas tiam aŭtomatismon senhelpigantan nin, kaj kiu puŝas nin alkroĉiĝi al aliaj por sekureco. Afekcieco krucigas du emociajn statojn, kiuj rilatas al la sento esti senhelpa kaj tiu esti sekura.

Fizika forlaso kaŭzas senton de malsekureco komence (el kio la pudoro) kaj poste donas al ni sentumaĵojn kiuj produktas senton de granda sekureco.

Ĉiu ero de nia korpo havas propran emocian respondon, kiu igas nian "partneron" (kiel diras la modernuloj trejnitaĵen en komerca cinikismo) reagi alimaniere. Kiel kun la fizika leĝo dekretante ke ĉe materio, "nenio estas perdita, nenio estas kreita", ĉiuj emocioj travivitaj ĉeestas en ni ekde nia naskiĝo.

Emocio reaperas tuj kiam la sentoj asociitaj kun ĝi ekestas. Ekzemple, serio da emocioj ekestas, ĉiam la samaj, ĉiufoje kiam ni tuŝas la haŭton de nia "partnero".

La sento de la moleco kaj varmo de ĝia haŭto trankviligas nin, malaltigas nian sangopremon kaj la kontraŭvolan kuntiriĝon de niaj muskoloj, tiel induktante fizikan malstreĉiĝon.

El psikologia vidpunkto, ĉi tiuj sentoj igas nin konduti en milda kaj zorgema maniero ĉar ili igas nin sekrecii hormonon, kies efiko estas trankviliga.

La tri ĉefaj komponantoj de la korpo estas ostoj, muskoloj kaj grasa histo. Tuŝe, ĉar ili havas malsaman konsistencon, ili ankaŭ donas al ni diversajn sentojn. Ĉar ni neeviteble tuŝas ĉiujn tri partojn de la korpo de nia amato samtempe, tio igas nin sperti plurajn emociojn samtempe.

En virinoj, adipoza histo estas la korpoparto kiu ludas ŝlosilan rolon en la interŝanĝo de korinklino. Ili ankaŭ respondecas pri ŝia virineca identeco.

Estas danke al ŝia adipoza histo ke virino havas libidon. Fakte, maldika virino sentas malpli la bezonon amori ĉar ina sentemo radikas en ili. Inaj kurboj, la bazo de korinklina konduto, estas ankaŭ ĉe la origino de plezuro per sendo kaj ricevado emociojn.

Inaj kurboj, senkonscie direktante nian aman konduton al la amato, ebligas emocian komunikadon. Ili allogas nin sekse, ili enamigas nin kaj ili stabiligas la seksan par-rilaton permesante al nia "partnero" certigi nian fidelecon.

Inaj kurboj stabiligas nian metabolon kaj mallevigas nian nivelon de streĉeco. Ĉar ili estas fonto de plezuro, bonfarto kaj feliĉo, ni sentas korinklinon al nia edzino. La adipoza histo de virino ludas esencan rolon en viroj. En la sama maniero, ili ekzercas socian rolon.

La rilato patrino-infano estas establita per la korinklino kiu estas transdonita de ŝiaj kurboj. Ili formas psiĥologian neston provizantan emocian komforton. Ĉar kurboj estas emocie trankviligaj, ili antaŭenigas koherecon en la socio. Tiel ili instigas homojn dialogi kaj kompromisi por eviti konfliktojn.

Estante fonto de bonfarto, kurboj influas la homojn helpi unu la alian kaj flegi amikecajn rilatojn.

Ĉar ina adipoza histo estas centra al homa vivo, la supervivo de la gento dependas de ĝi.

Esencaj en ĉiuj etapoj de la vivo, inaj kurboj allogas virojn sekse por kopulacio, certigas la supervivon de la feto kaj bebo dum la mamnutra periodo kaj fine, per la bonfarto de la korinklino, kiun ili provizas, ili teksas sociajn ligojn.

En ama rilato, la kurboj de virino konsistigas protekton por ŝia fizika kaj psiĥologia integreco portante mesaĝon de mildeco kiu influas nian konduton al ŝi. Tiel, per vido kaj tuŝo, ili faras nin molaj, teneraj, amemaj kaj zorgemaj kaj ili humanigas la virajn-virinajn rilatojn; sen ili, ni pariĝus sen sentoj.

Ili do estas ĉe la origino de amo.

En amo, emocia sinallaso implicas mankon de rego super si mem, super la situacio kaj super la amato. La kondutoj, gestoj kaj pensoj, kiujn la du "partneroj" (komercaj ? kia stranga termino !) havas en interŝanĝo de korinklino, donas al ili bonfarton, ĉar ili respondas ĝuste al tio, kion volas "patrino naturo".

La vorto "interŝanĝo", kiam ni parolas pri interŝanĝo de korinklino, signifas, ke nia korpo ĉerpos el la korpo de la alia la elementojn, kiuj kondukos ĝin travivi momenton de ekstrema bonfarto kaj same por tiu de nia "partnero".

Fizika allaso ne estas submetiĝema konduto ĉar ĝi estas konscie kaj nekonscie dezirata de ambaŭ homoj. La korpo havas la povon decidi. Tiel, ni sentas nin malserene kiam ĝi ne donas konsenton al fizika kontakto. Nia korpo scias kiel respondi al la emociaj efikoj de grasa histo por atingi bonfarton.

Korinklino estas fuzia ligo, kie la emocioj de ĉiu korpo kuniĝas perfekte unu kun la alia por sperti momenton de granda eŭforio. Ĉar kurboj estas emocia konduktilo, ili estas la ĉefa fonto de plezuro, kiun virino derivas de sia korpo kaj ke viro derivas de la korpo de sia edzino.

Tiel, ni kaptas ebrigiĝajn emociojn per ĝiaj kurboj kaj ni transdonas nian emocian respondon per ili.

Kurboj estas kiel oceano de emocioj, nia korpo kiel velŝipo, plezuro kiel la vento, kiu igas nin navigi al stato de bonfarto. Ĉar grasaj histoj estas la bazo de vivo, ili estas la fonto de plezuro. La plezuro de amo konsistigas brulaĵon provizantan psiĥologian energion por progresi en la vivo.

Amo ebligas la infanon kreski en psiĥologia kaj fizika sano, evoluigi sian inteligentecon kaj konstrui fortajn sociajn ligojn kun tiuj ĉirkaŭ li. Kiel plenkreskuloj, amo ebligas al ni atingi bonegan vivkvaliton.

Ĉar la vivo estas drogo, ni ĉiuj dependas de la sekrecio de hormonoj respondecaj por la plezuro, kiun ni derivas de amaj sentoj.

La mola konsistenco de grasa histo estas emocie signifa. Estante rilataj al tenera parto de la korpo de nia amanto, kurboj estas ĉe la origino de tenero: ili spontane kondukas nin esti teneraj al nia "partnero" (kia sinistra termino! tipa de niaj cinikaj kaj malhumanigitaj tempoj!!).

La varmo, kiu eliras el ĝi, puŝas nin senkonscie esti tre varmaj al ĝi. Esti tenera kaj varma estas mensstatoj estigitaj de la emocioj produktitaj de la palpa sento de grasaj histoj.

Tenero estas spertata same en gestoj kiel en pensoj. Tenera penso estas vidi onian "partneron" bela, milda, fajna kaj mirinda. Per tio nia edzino aperas al ni eĉ pli bela ol kutime: ŝi brilas per beleco. Ŝi estas vidata kiel la plej bela virino en la mondo.

Ĉi tiu penso konsistigas staton de ekstazo kaj admiro asociita kun la tuta graveco, kiun nia amato havas por ni. En la tempo de interŝanĝo de korinklino, ŝi estas precipe la plej bela, la plej inteligenta, la plej bona, la plej milda, la plej afabla por si.

Alivorte, la pensoj, kiuj loĝas en ni, estas tre rekompencaj por ŝi.

Dum interŝanĝo de korinklino, spontanee aperas en niaj mensoj pozitivaj bildoj pri nia "partnero". Ĉi tiu bildaro daŭre igas nin plenumi aŭtomatigitajn gestojn de mildeco kaj tenereco. Valorigo do okazas spontanee kiam ni emocie allasas nin al nia amanto.

Niaj manoj, krom transdoni emociojn, kaptas tiujn de niaj amatoj. Ili funkcias kiel elsendantaj kaj ricevantaj antenoj. Kiel ĉe la voĉkordoj por parola komunikado, ni emocie esprimas nin per la manoj;

kaj ĉar ili havas pli grandan sentemon ol la resto de la korpo, ili povas detekti pli grandan varion de sentoj en pli granda gamo de intenseco.

Ĉar tenera gesto konsistigas elfluon de niaj emocioj al la korpo de nia "partnero", ĝi provizas al li dozon de bonfarto. De ĉi tiu bonfarto, ŝi ankaŭ reagis per teneraj kaj emociaj gestoj al ni, kio eŭforigas nin. Tenera gesto radias homan varmon. Ĉi tio estas esprimo referenca.

Ĉi tio estas esprimo rilatanta al du aspektoj, nome la varmo, kiun la korpo elsendas kaj kvalito, kiun emocia komunikado povas havi: indiferenta gesto estas sufiĉe malvarma dum tenera gesto estas varma.

Malvarma gesto transdonas emocian mesaĝon de malsekureco kaj maltrankvilo, kiu implicas blokadon malhelpantan nin emocie engaĝiĝi kun la alia, dum varma gesto provokas staton de komforto kaj sekureco por la persono kiu ĝin ricevas.

Estas per nia homa varmo, ke nia virino sentas, ke ni forlasas nin emocie kaj poste, sentante sekuran, ŝi povas forlasi sin siavice. Ni povas do diri, ke homa varmo respondecas pri ekigado de ameca konduto (same kun katoj).

Virinoj donas al ni senton de bonfarto, kiun nur ili povas nin spertigi. ♦

KIAL ŜAJNIGI?

Tiberio Madonna

Kaj finfine
la ĉielarko
tordiĝas
ĉirkaŭ fero rusta
kaj dorna.
Estis jam tempo
ke la falsaj koloroj
iĝu ĉifonoj
dissemitaj
sur la tero frosta.

Gabriele d'Annunzio

PLUVO EN LA PINARON

Tradukita el la itala de Tiberio Madonna

Vi mutas. Inter abioj
de l' arbaro mi ne aŭdas
vortojn aŭ muzikojn
homajn; sed mi aŭdas
pli novan diluvon
el vortoj de gutoj kaj folioj
aromaj.
Aŭskultu: pluvon
el la nuboj aerakvaj.
Pluvas sur la tamerikojn
sekajn kaj salakvajn,
pluvas sur la pinojn
skvamajn kaj hirtajn,
pluvas sur la mirtojn
klinajn,
sur la spartiojn lumajn
de floroj sukcenaj,
sur la juniperojn plenajn
de beroj parfumaj,
pluvas sur niajn serenajn
arbarajn vangojn,
pluvas sur niajn falangojn
kaj nudajn gestojn,
sur niajn vestojn
leĝerajn,
sur la pensojn tenerajn
kiujn l' animo eligas
ovrante ŝelon,
sur la belan fabelon
kiu hieraŭ
vin revigas, kiu nun min revigas,

ho Hermiono.
Ĉu vi aŭdas?
La pluvo plaŭdas
sur la verdaĵo soleca
kun klakado plurspeca
varia laŭ ĉia
denseco kaj eco
frondeta, folia.
Respondas kun brueco
al ploro la ĥoro
de la cikadoj,
kiujn la ventploradoj
ja ne timigas,
nek la ĉielo el nikotino.
Kaj la pino
havas sonon, kaj la laŭro
alian sonon, kaj la junipero
eĉ alian, instrumentoj
diferencaj
sub sennombraj manoj.
Kaj parencaj
ni estas spirite al la flaŭro,
al la folioj,
arbaraj anoj kaj entoj;
kaj via ebria vizaĝeto
estas en pluvo trempita
kvazaŭ folio akvumita,
viaj haroj tiel
aromas kiel
la helaj spartioj,
ho kreitaĵo de l' gracioj
kiu nomiĝas tiel

Hermiono.
 Aŭskultu, aŭskultu. La ĥoro
 de l' cikadoj aeraj
 laŭgrade, en la foliaro glaŭka
 plisurdiĝas sub la ploro
 de l' batanta krianto
 kiu pliiĝas;
 sed kanto al ĝi miksiĝas
 pli raŭka
 kiu venas el lokoj teraj,
 el la humida ombro fora.
 Pli surda, pli mallaŭta
 febliĝas, estingiĝas.
 Sola, unu noto sonora
 ankoraŭ tremas, estingiĝas,
 reviviĝas, tremas, estingiĝas.
 De l' mar' voĉon oni ne aŭdas.
 Aŭdiĝas, ke sur tuta frondo
 plaŭdas
 la puriga pluvo arĝenta
 kiel ondo,
 varie intensa
 laŭ speco de frondo
 pli densa, malpli densa.
 Ĝojo sensa.
 La fil' de l' aero
 mutas; sed de l' tero
 la filo, en lontano,
 la rano,
 kantas el plejombra mondo,
 kiu scias kie, kiu scias kie!
 Kaj sur vin pluvas gracie,
 Hermiono.

Pluvas sur vian okul-konturon
 tiel ke vi ŝajnas ploranta
 sed de plezuro; ne blanka
 sed kvazaŭ verdece nehoma,
 vi ŝajnas eliri el ŝelo.
 Kaj nia vivo estas freŝa avelo
 aroma,
 la kor' en la brusto kiel prunelo
 netuŝita,
 l' interpalpebraj okuloj
 kiel interpulpaj juglandoj,
 la dentoj en l' alveoloj
 kiel nematuraj amandoj.
 Kaj ni iras tra l' veprej' akvumita,
 kune aŭ dise promenaj
 (kaj la verdaj fortikaj ŝnuroj
 laĉas niajn maleojn
 implikas niajn krurojn)
 kiu scias kien, kiu scias kien!
 Kaj ĉi tien pluvas sur niajn serenajn
 arbarajn vangojn,
 pluvas sur niajn falangojn
 kaj nudajn gestojn,
 sur niajn vestojn
 leĝerajn,
 sur la pensojn tenerajn
 kiujn l' animo eligas
 ovrante ŝelon,
 sur la belan fabelon
 kiu hieraŭ
 min revigis, kiu nun vin revigas,
 ho Hermiono.

En la mondo kun vi

Manel Sales

En la mondo, kie mi estis sola,
 en la mezo de vizaĝoj kaŝitaj,
 vi fariĝis por mi la rifuĝejo,
 mola vojo en rokoj fenditaj.
 Kiam la palpebroj gardis la timon,
 kaj la voĉo senfortis pro malsano,
 vi donis al mi la varman helpon,
 min sanigis per spiro el la mano.
 Kiam la malĝojo premis la bruston,
 vi tuj trovis simplan rideton por mi,
 kun karesoj, ni restis tre kroĉitaj,
 por mia vivo, spegulo estas vi.
 Vi estis kano kiam ventoj blovis,
 kun brako forta en la tempesto,
 kiam mia spirito dispeciĝis,
 vi kudris ĝin per kristala fadeno.
 Vi vidas okulojn per ploro sulkatajn,
 trankvile kaj kun la amo sincera,
 vi tuŝas hararon per viaj manoj,
 la tuta pasinto malantaŭe restas.
 Ni sekvos la paŝojn ĉe la rivero,
 tra la tempo, sen la pasantaj vortoj,
 nur ni atentu por resti viglaj,
 antaŭen nun estas niaj vojoj.

Sen propra tero

Sen propra tero, mi estas kamparano
 kun la dorso kurba kaj rompita,
 kun malsato amasiginta en la manoj.
 Mi serĉis Vin en ĉiu kruda sulko,
 bedaŭrinde mi trovis nur la solecon,
 sub ĉiu ŝtono kaj la tero-bulo.
 Mi plu serĉos Vin en ĉiu rando,
 inter la fosaĵoj kaj la foliaro,
 en ĉiu aĵo, serĉante Vian vizaĝon.
 Sen Vi ne ekzistas loĝejo,
 nur la hejmo malhela kaj sola,
 nur seka grundo de la tempo.
 Estu la signo de la herbero,
 estu la klara ĉeesto de la lumo,
 estu laodoro de la malseka tero.
 Sen propra tero por mi,
 estas la vera semo
 por esti plene kun Vi.
 Sen propra tero...
 Infana ĉerkaro
 Fajreroj, flagroj kaj nuda fajro,
 krioj el koroj terurigitaj,
 en fuma brul' domoj sentegmentaj,
 malsekas niaj vestoj per ploro.
 Politikistoj kaj militistoj,
 pliaj bildoj en la televido,
 ĉiuj gazetoj montras nian honton,
 restas nur rabio kaj doloro.
 Nun infana ĉerkaro viciĝas,
 pretaj por esti tere semataj,
 multaj flagoj por kaŝi la krimojn,
 ne povas kovri brustan amaron.

Floroj

Lilaketo

Rozoj....

Silente fluas milda rivero
 En lumo brilas hela ĉielo
 La vento kantas super la tero
 Kaj portas sonĝojn al la aero
 Kaj tempo haltas en tiu vero
 Mia menso kvietas sen pensoj
 Sentante dolĉan odoron de rozoj
 Revivas espero en mia koro...

Siringoj....

Sidis mi en la ĝardeno kun avin',
 Vidis ni la ĉielon kun rideto.
 Odor' de la floroj brakumis nin,
 Kanton de la memoro gardis ni.
 Sidas mi en la ĝardeno nur sola,
 Vidante la ĉielon sen rideto.
 Odor' de la floroj brakumas min,
 Kanton de la avino gardas mi.

Lotusoj...

Dum miaj frumatenaĵoj promenoj
 mi kontemplas ĉi tiun lageton,
 havanta milojn da lotusoj florantaj...
 Rigardas ĝin per larmaj okuloj
 la delikatan korpon de la floroj,
 kiel ĝi radias el la malpureco.
 Simple milde leviĝante supren...
 el la ŝlima lageto, nur pure
 al la viviganta sunlumo eterne.
 Multaj homoj povas ĉerpi forton
 el ĉi tiu purmajesta planto
 por sia vivo, pluvivi la malbonon.
 Mi certe...

Memore de Gianfranco Molle

Judit Estók

En via „land', kie la citronoj floras,”¹
 mirt', oleandro kaj oranĝo odoras.
 Laŭr' kaj olivarboj verdas en ĝarden',
 se l'sun' sude brilas: foriĝas la ĉagren'.

Per milda vent' „foriris vere longa temp'”²
 kun la viv' forflugis jam multe da printemp'.
 Kanzon', disko, l' „Esperanta songazeto”³
 verkis vi „Por paco” — zumas la venteto.⁴

Viaj kantoj kaj muzik', — Gianfranco Molle,
 ankaŭ nun resonas en la homoj mole.
 Kiel kantisto kaj talenta aŭtoro,
 via agado ŝajnas: nova aŭroro.

„La rajto je la viv' en pac' ” — la fina cel'.⁵
 Vi laboris por tio sub la verda stel'.
 Vi montris al ni la vojon kiel la torĉ',
 per tradukoj, kantoj — ĉirkaŭas nin la sorĉ'.

¹ Johann Wolfgang Goethe: Mignon

² Gianfranco Molle: Baf! 1985.

³ Gianfranco Molle 1985.

⁴ Titolo de la disko de G. Molle

⁵ Gianfranco Molle 1978.

Lecionoj

Stanislao M Esposito

La danco de la vivo bonvenigas al ni ĉiujn.
 Kaj en ĝia dancejo ni ĉiuj mispaŝas, ni ĉiuj falas,
 Niaj vojoj estas misformataj de eraroj, grandaj kaj malgrandaj
 Tamen ĉiu falo, ebleco leviĝas denove.
 Lecionoj lernitaj sub la larĝa, malferma ĉielo.
 Eraroj, severaj instruistoj sur la vojo de nia vojaĝo,
 Gvidante nin tra la tordoj kaj turnoj.
 En la fendoj, la lumo komencas flui enen,
 Montrante al ni la vojon al niaj veraj revoj.
 Do ni forĵetu niajn juĝojn kaj nian malestimon,
 Portu kompaton kiel kronon sur niaj kapoj.
 En koroj, kiuj eraras kaj doloras, forto kuŝas kaŝite,
 Ni ĉiuj estas partoj de ĉi tiu komuna vojaĝo.
 Ni stumblas, ni falas, sed ni denove leviĝas,
 En ĉi tiu komuna homaro, ni estas unu.
 Kune ni forĝas vojojn tra niaj mispaŝoj,
 Trovu fortikecon en ĉiuj faloj.
 Pardonu la kulpojn, akceptu ĉiun misan momenton,
 Ĉar en ĉiu animo ni vidas la saman veron.
 En niaj eraroj, ni trovas la lumon de amikeco,
 En komuna homaro,
 ni reflektas tion, kion Amo daŭre kreas.
 Ni estas unu:
 kun niaj eraroj,
 kun niaj elektoj,
 unu kun la alia,
 kun ni mem.
 Ne gravas kio!
 Kaj ĉi tio neniam estas eraro.

La Sagao de la Eterna Spiralo

Mita sagao kiu traktas pri hibrido naskita kiel frukto de la amo inter neandertala virino kaj Homo sapiens. Lia nomo Tanu iĝas la Sanktulo de la Eterna Spiralo.

Lázaro Noel Coto

La verko konsistas el 3 libroj:

- 1- La Sagao de la Eterna Spiralo.
- 2- La Ruinoj.
- 3- Sankta Milito.

La Sagao de la Eterna Spiralo. La Legendo de Tanu.

Ĉapitro 1

En la vasta neĝkovrita ebenaĵo, la vento ululis inter la nudaj betuloj, vipante la hardiĝintajn haŭtojn de Gar kaj Luma. La du junaj neandertaloj antaŭeniris kun ŝtonaj lancoj akriĝitaj en la pugnoj, la muskoloj streĉitaj sub tavoloj de besta graso, kiuj odoris je fumfajro kaj gluiĝema rezino.

Tri tagoj sen ĉasado: iliaj ventroj muĝis kiel furiozaj lupoj.

—Malsato —grumblis Gar, fiksante la rigardon sur sian malplenan stomakon, la voĉo raŭka kiel fora tondro.

Luma, kun enprofundiĝintaj okuloj kaj larĝa nazo, kapjesis per seka gesto. Sur la blanka horizonto ŝiaj pupiloj kaptis la freŝajn spurojn: larĝaj hufoj enprofundiĝantaj en la neĝon.

Ŝi kaŭriĝis, enfosis siajn kalozajn fingrojn en la frostan polvon kaj flaris la akran aeron, enspirante la varman muskan odoron de la besto.

—Granda alko... proksime —ŝi murmuris, montrante la spuron per sia lanco.

Ili sekvis la serpentecan vojon ĝis frosta roĵo, kie torditaj salikoj gardis la bordon. Tie, inter branĉoj kovritaj de frosto, la alko paŝtiĝis, ne konsciante pri la danĝero: koloso kun branĉaj kornoj kiel antikvaj radikoj, ĝia spiro formante nubojn en la malvarmo.

Ĝi mezuris duoble ol homo, kun malhelaj flankoj brilantaj sub la pala suno.

Gar leketis siajn sekajn lipojn, la malsato vigligante lian instinkton. Li signalis per la kapo: simpla plano, neandertala. Luma ĉirkaŭiru maldekstren, li atakos frontale.

Ili disiĝis kiel ombroj, paŝante sur la neĝo sen krakado. Luma antaŭeniris kaŭriĝinte, la koro batante kiel osta tamburo. Ŝi eligis gorĝan krion.

—Graaah! —por fortimigi la cervon al Gar.

La besto levis la kapon, nigraj okuloj atentaj, kaj ŝargis per kruroj kiel trunketoj, rompante la glacieron sub siaj hufoj. Gar plantis siajn piedojn, lanco levita. La alko atakis, kornoj malalte. En la lasta momento, Gar turniĝis, enfosante la pintan silekson en la elmontritan flankon.

Varma sango ŝprucis sur la neĝon, ruĝigante ĝin. La alko muĝis, piedbatante, sed Luma eliris el la salikoj kaj enigis sian lancon en la vundeblan kolon. La giganto ŝanceliĝis, genuoj cedantaj. Gar saltis sur ĝian dorson, ponardante ree kaj ree ĝis la korpo kolapsis, skuante la ebenaĵon.

Spiregantaj, kovritaj de sango kaj ŝvito, Gar kaj Luma rigardis unu la alian. Malsato venkita.

—Manĝi —grumblis Gar, ridetante per flavecaj dentoj. Luma tranĉis la gorĝon per akra ŝtono, liberigante vivan vaporon. La ĉasado finiĝis; la vivo revenis.

Dum momento, la vento ĉesis. Gar kaj Luma rapide laboris. Per sileksaj tranĉiloj ili apartigis pecojn de varma viando dum la vaporo miksiĝis kun la frosta aero. Ili ne parolis. La neĝo kraketis, avertante ilin, ke la lupoj jam proksimas. Flavaj okuloj komencis brili inter la arboj.

Gar ĵetis kruron de la alko maldekstren; tri lupoj sin ĵetis sur ĝin. Aliaj kvar daŭre alproksimiĝis, kun duone malfermitaj faŭkoj.

Luma levis improvizitan torĉon, branĉon envolvitan per graso kaj ŝaltitan per peco de rezino. La fajro ekbriletis, elvomante ruĝajn fajrerojn, kiujn la vento dancigis en la aero. La lupoj retropaŝis kelkajn paŝojn, hezitemaj, sed ne ĉesis tute.

Subite, unu saltis. Gar interkaptis ĝin per sia klabo, la bato resonis en la aero. Dua salto, alia muĝo. La fajro lumigis la moviĝantajn korpojn: ungegoj, dentoj, fumo, spirado.

Luma frapadis la aeron per la torĉo, kriante mallongajn frazojn, gorĝajn, miksaĵon de kolero kaj timo. La odoro de bruligita hararo fine disigis la lupojn, kiuj malaperis en la blueta nebulo.

Dum kelkaj minutoj la du ĉasistoj restis senmovaj, aŭdante nur sian propran spiradon kaj la zumadon de la vento. Poste, sen interŝanĝi vorton, ili kolektis la viandon, parton de la haŭto kaj la kornaron de la alko. Ili lasis la ostojn ĉe la bordo de la rojo, ofero al la lupoj kaj al la vintro.

Tiun nokton, en improvizita ŝirmo protektita kontraŭ la vento, ili ekbruligis fajron. La fumo odoris je malseka ligno kaj besta graso. Gar rigardis la flamojn, lia rigardo perdita inter la dancantaj ombroj.

Luma maĉis silente pecon de rostita viando, dum la spuroj de la batalo ankoraŭ brulis en ŝiaj brakoj. Ekstere, malproksime, lasta ululo formortis, kaj la ebenaĵo restis en absoluta silento.

En tiu momento, ambaŭ aŭdis kraketon malantaŭ la ŝirmejo. Gar prenis sian klabon, Luma la tranĉilon. El la ombroj aperis figuro: ne lupo, nek alko... sed alia estaĵo, simila al ili, sed kun pli mallarĝa vizaĝo kaj malsama rigardo.

Ili ambaŭ retropaŝis. La nekonato levis la manojn, montrante ke li ne kunportas armilojn. Li murmuris strangajn sonojn, pli mildajn ol la neandertalaj gruntoj. Luma fiksrigardis lin.

—Ne sama... —ŝi flustris—. Alia popolo.

La fajrokrakado fariĝis pli intensa kiam la figuro alproksimiĝis. La oranĝa lumo malkaŝis malsaman vizaĝon: la frunto pli alta, la vangostoj malpli markitaj, la rigardo viva kaj konfuziga.

La nekonato spiris pene, kvazaŭ li fuĝis de la malvarmo dum tagoj. Li portis sur la ŝultroj malpezan haŭton, pli fajne prilaboritan ol tiujn, kiujn Gar kaj Luma konis.

Gar grumblis, levante sian klabon, sed Luma levis la manon por haltigi lin. Estis io en tiu estaĵo, kio ne vekis la saman timon kiel lupoj. Estis io alia.

La fajro dancis inter la tri, ĵetante ombrojn, kiuj ŝajnis moviĝi per si mem. La vizitanto — Nur, kiel ili poste scios — ree eligis tiujn mildajn sonojn, preskaŭ kantatajn. Lia voĉo ne gratas la aeron, sed envolvis ĝin. Luma klinis la kapon, provante kompreni; ŝi rekonis kelkajn intencojn en la tono, gestojn de paco kaj malsato.

Nur montris la fajron kaj sian stomakon, poste etendis malferman manon. Gar longe observis lin, flarante lin kvazaŭ li povus malkovri lian veron tra la fumo. Fine, li faligis la klabon apud la fajro. Luma apartigis pecon de viando kaj proponis ĝin al li.

Nur ĝin prenis singarde, kiel iu, kiu scias ke ĉiu gesto povas decidi destinton.

Dum longa tempo ne estis vortoj, nur la sono de la vento kaj la maĉata viando. En la lumo de la fajro, tri homaj ombroj restis antaŭ la senmezureco de la nokto: du el mondo, kiu estingiĝas, kaj unu el alia, kiu ĵus komenciĝas.

Luma observis Nur-on kun singardo, sed sen forpreni la okulojn. Estis io en lia mieno, kion ŝi ne povis nomi: alia trankvilo, brilo en la rigardo, kiu ne estis nur reflektado de la fajro.

Gar restis malantaŭe, grumblante malalte, kvazaŭ li timus ke tiu estaĵo povus malaperi aŭ ataki sen averto. Nur malrapide maĉis la pecon de viando, dankema. Poste li montris la flamon, prononcis vorton, kiun Luma ne komprenis, sed en kies ritmo ŝi sentis signifon.

Ĝi sonis kiel "lumo", "vivo", "varmo". Ŝi ripetis la sonon malprecize, kaj Nur ridetis. Estis malgranda gesto, sed malsama: ĝi ne montris dentojn kiel averto, sed kiel mildan signon de paco. Intrigite, Luma tuŝis sian propran bruston kaj diris sian nomon:

—Luma. Nur ripetis la geston. —Nur.

La silaboj floris inter ili kun simpla forto, kvazaŭ la aero ilin kaptus kaj konservus. Gar levis la brovojn, konfuzite; li neniam antaŭe vidis Luma-n uzi vortojn kun fremdulo.

Luma montris la haŭton, kiu kovris Nur-on: tiel fajna, tiel glata, tiel malsama ol iliaj, kiuj ankoraŭ odoris je fumo kaj ĉasado. Ŝi tuŝis per la fingropintoj la kudron de la mantelo de la novveninto, mirante pri ĝia teksturo.

Nur, pacience, permesis tion al ŝi kaj poste malligis malgrandan ostaĵon, kiun li portis ĉirkaŭ la kolo. Li montris ĝin, elmontrante gravuritajn markojn kiel riverliniojn aŭ antikvajn vundojn.

Luma ĝin prenis respekte. Sen lingvo ŝi komprenis, ke tio ne estas armilo nek ornamaĵo, sed historio. Eble ankaŭ la siaj iam havis vortojn tiel gravuritajn, antaŭ longe.

Gar alproksimiĝis kun singardo. Li rigardis Nur-on kaj poste Luma-n, nekapabla kompreni kiel inter sonoj kaj gestoj malfermiĝis io nova: nevidebla ponto inter du homaroj. La nokto daŭre blovis sian frostan venton, sed la fajro ŝajnis pli alta.

Sub tiu ĉielo plena de antikvaj okuloj, Luma komprenis ke la destino ŝanĝis sian direkton, kaj ke, iel, tiu vorto prononcita — Nur — estos memorata longe post kiam ŝia popolo ĉesos paŝi la teron.

Gar ne manĝis ekde la apero de Nur. Li restis streĉita, kun la ŝultroj rigidaj kiel ŝtono kaj la klabo en la manoj. Li observis ĉiun movon de la fremdulo:

kiel li tenas la oston por razi la viandon, kiel li blovas la fajron sen timo, kiel lia rigardo restas ĉe la steloj kun brilo ne de ĉasisto, sed de iu, kiu memoras ion malproksiman.

Dum iom da tempo, la sola sono estis la krakado de la fajro kaj la batado de la vento kontraŭ la haŭtoj de la ŝirmejo. Nur laboris silente, elprenante el sia mantelo brilan ŝtonon. Li frapis ĝin kun precizeco kontraŭ alian, kaj fajrero saltis.

Gar sin klinis, surprizite: la fajrero falis ĝuste kie la fajro estingiĝis kaj reekbruligis ĝin. Luma ridetis kaj murmuris ion, kion Gar ne komprenis, miksaĵon de respekto kaj miro.

Nur ripetis la geston, montrante kiel la ŝtono povas alporti fajron eĉ sen sekaj branĉoj. Gar demetis la klabon flanken. Li proksimiĝis malrapide, kun sulkigita frunto, kaj petis la ŝtonon per gesto.

Nur ĝin transdonis sen hezito. Iliaj manoj apenaŭ tuŝiĝis: tiuj de la neandertalo, dikaj kaj malglataj; tiuj de la sapiens, maldikaj kaj fortaj. Gar imitis la geston malprecize, frapis, malsukcesis... ĝis eta fajrero ekbruligis fadeneton de fumo.

Grunto de surprizo elglitis el lia gorĝo, kaj por la unua fojo lia rigardo ne estis de alarmo, sed de respekto.

Luma rigardis lin flanke; ŝi vidis ion naskiĝi en li, primitiva rekono: la kompreno ke tiu alia, tiel malsama, alportas fajron preter la brulglimoj. Nur kapjesis, kaj Gar respondis per malpeza bato sur sian propran bruston: antikva gesto de akcepto. La fremdulo jam ne estis entrudulo apud la fajro.

Tiun nokton, Gar dormis pli proksime al la enirejo, ne por gardi, sed por aŭskulti ĉu Nur denove igus la ŝtonojn kanti la lumon.

Matene la fajro ankoraŭ spiris. Luma estis la unua kiu rimarkis ke Nur ne dormas: li estis ekster la ŝirmejo, kun la rigardo fiksita sur la neĝo. Sur glata ŝtono li desegnis liniojn per peco de karbo.

Gar eliris malantaŭ li, komence malfida, poste scivola. Nur, vidante ilin, apenaŭ ridetis kaj gestis ke ili alproksimiĝu. Per firma mano li desegnis spiralon — linio kiu turniĝas ĉirkaŭ si mem, sen komenco nek fino.

Poste li montris la ĉielon, la fajron kaj fine sian propran bruston. Luma observis la desegnaĵon. Ŝi neniam vidis similan formon. Sur la haŭtoj de ŝia klano ili uzis signojn de ĉasado aŭ danĝero, sed tiu figuro parolis al ŝi pri io alia.

Historio enfermita en si mem.

—Suno... fajro kiu iras —murmuris Nur, per milda voĉo, malrapide, apartigante ĉiun vorton.

Gar sulkigis la brovojn; li komprenis malmulte, sed la tono memorigis al li la kanton de la maljunuloj antaŭ ĉasvojaĝo. Nur ripetis la spiralon pli forte, ĉi-foje sur peco de osto. Poste li metis ĉirkaŭ la desegnaĵo tri ŝtonojn: unu por li, unu por Luma kaj unu por Gar.

Li tuŝis ilin cirkle, kunligante la tri nomojn per respektoplena gesto.

Luma komprenis la mesaĝon, kvankam ne per vortoj. La spiralo ne apartenis nur al la ĉielo aŭ la fajro: ĝi inkluzivis ankaŭ ilin. Ĝi estis ligo, komuna memoro kiu turniĝas kaj revenas, kiel la ciklo de la tagoj aŭ la movo de fumo al la ĉielo.

Nur poste instruis al ili kiel ĉizi pli fajnajn ilojn: klingojn kun nigra ŝtona akro, ostojn poluritajn ĝis brilo. Li montris kiel uzi malsekan tendenon por kunligi la partojn, kiel konservi la flamon viva per sekaj folioj kaj blovi zorge, kvazaŭ la fajro estus besto spiranta.

Gar observis ĉion, ĉiun geston, ĉiun detalon. Li jam ne vidis en Nur-on malamikon nek fremdulon, sed portanton de sekretoj de la fajro, de la vento kaj de la tempo. Tiun nokton, kiam la ĉielo pleniĝis je lumoj dancantaj kiel flamoj en la aero, Luma desegnis sian unuan spiralon apud la fajro.

Nur silentis kaj kapjesis. Gar ankaŭ observis ĝin, komprenante sen diri, ke tiu signo estis gravurita ne en ŝtono, sed en la memoro de lia popolo.

La novaĵo pri la sabrodenta dento disvastiĝis tra la valo kiel nevidebla tremo. Ĝi postlasis spurojn de sango en la neĝo: virinoj de la klano, malgrandaj infanoj, eĉ ĉasistoj. Neniu kuraĝis plu eniri la arbaron de la torditaj abioj.

La maljunuloj diris, ke la besto ne estas nur karno kaj dentegoj, sed furioza spirito, puno pro ofendo al la antikvuloj. Gar konis la spurojn; li antaŭe sekvis ilin, kaj sciis ke ili ne apartenas al ordinara besto. Kiam la lasta atako okazis, li kunvenigis la plej fortajn el la grupo.

Ĉifoje Luma akompanis lin sen hezito. Nur observis silente, lia rigardo fiksita sur la horizonto, komprenante ke tiu estaĵo devas esti alfrontita ne nur per forto, sed per penso. En la tendaro, Nur etendis desegnaĵon sur la teron per cindro kaj branĉoj:

li markis la vojojn de la arbaro, la frostigitan riveron, kaj la pasejon kie la besto kutime aperis.

Gar observis ĝin mirigite. Neniu antaŭe "vidis" la ĉason antaŭ ol fari ĝin. Luma sekvis la markojn kaj montris per la lanco punkton.

—Tie la vento forte blovas. Ni povas kaŝi nian odoron tie.

Nur kapjesis. Li montris al Gar kiel akriĝi la lancojn per nigra ŝtono kaj plifortigi la pintojn per tendenoj harditaj en fajro. Li ankaŭ instruis kiel teksu kaptilon: flekseblaj branĉoj, streĉita ŝnuro, kalkulita falo.

Gar grumblis aprobe; li komprenis la inĝenion, kvankam ne la vortojn. Kiam ili ekiris, la arbaro ricevis ilin silente. La spuroj de la predanto estis freŝaj, profundaj. La aero odoris je fero. Kiam la nokto falis, ili vidis ĝian ombron moviĝi inter la arboj: enorma, kun dentegoj kiuj brilis kiel malgrandaj lunoj.

La muĝo skuis la teron. Gar antaŭeniris unue, kriante. Luma kovris lin per la lanco levita, dum Nur ĉirkaŭiris flanke, serĉante la punkton kie la kaptilo atendis.

La felino saltis, maso de muskoloj kaj furiozo, faligante branĉojn; la sono de la kolizio estis kiel tondro. Gar alfrontis ĝin vizaĝ-al-vizaĝe, tenante sian lancon per ambaŭ manoj. La pezo de la besto puŝis lin malantaŭen, sed tiam Nur aperis malantaŭ la besto, ĵetante ŝaltitan torĉon.

Gar ne denove leviĝis de la malseka grundo de la ĝangalo. Per unu mordego la tigro deŝiris lian kapon, apartigante ĝin de la korpo kiel fulmo de ombro kaj fajro. La flamoj kraketis kontraŭ la felo, kaj la monstro turniĝis, konfuzita. Luma utiligis la momenton:

ŝia lanco enprofundiĝis en la flankon de la sabrodento. La krio de la besto rompita la aeron. Ĝi falis inter la neĝo, skuetiĝante ĝis resti senmova.

Dum longa momento neniu parolis. Nur aŭdiĝis la fajro kraketanta kaj la vento super la arbokronoj. Luma tuŝis la korpon de la besto, respektame. Poste, kun la sango ankoraŭ varmeta, Nur desegnis spiralon sur sian propran brakon. Luma faris same; ankaŭ sur la kadavro de Gar ili pentris spiralon.

En tiu lasta spiralo la marko brilis sub la lumo de la fajro — ne kiel simbolo de morto, sed de kuniĝo kaj komuna venko.

Tiun nokton la klano parte festis. Por la unua fojo la kantoj miksis vortojn el ambaŭ popoloj. Kaj inter la eĥoj de tamburo kaj vento, la spiralo komencis ricevi alian nomon: la signo de komuna kuraĝo, la fajro kiu venkas la mallumon.

Aliflanke, senprecedenca malĝojo disvastiĝis tra la klano kiel peza nebulo, profunda, amara, silenta, teksita el kulpo, memoro kaj antikva doloro, kiu ŝajnis ne havi konsolon pro la morto de Gar, la pli aĝa frato de Luma.

La mateniĝo trovis la klanon envolvita en alia silento. Ne estis la kutima vintra timo, sed respekto-trankvilo. Antaŭ la ŝirmejo, la korpo de la sabrodento kaj apud ĝi la senkapa korpo de Gar kun la kapo sur la brusto, reflektis danteskan scenon, kuŝante ĉirkaŭitaj de lancoj en la neĝo.

La kapo de la sabrodento, ankoraŭ kun sangaj dentegoj, staris kvazaŭ sankta trofeo.

Luma leviĝis antaŭ la aliaj. Ŝi iris ĝis Nur, kiu gardis la fajron. Dum momento, ambaŭ rigardis unu la alian sen vortoj. Poste Luma enfosis la manon en la neĝon, prenis manplenon kaj ĵetis ĝin sur la ardaĵojn, lasante la vaporon leviĝi inter ili.

—Unu —ŝi diris, frapante sian bruston. Unu fajro, unu popolo.

Nur komprenis. Li klinis la kapon, tuŝante la grundon per malferma mano, gesto de dankemo. Tiun matenon, neniu plu vidis lin kiel fremdulon.

La maljunuloj, kiuj ĝis tiam observis lin de malproksime, alproksimiĝis por tuŝi liajn manojn, scivole pri la mildaj vortoj kiujn li uzis, pri la ŝtonoj kiuj faris fajron kaj la figuroj kiujn li desegnis sur la tero.

Dum la sekvaj tagoj, Nur instruis al la infanoj desegni la spiralon sur la rokoj, uzante pigmentojn el argilo kaj suko. Li parolis al ili per malrapidaj gestoj, kombinante sonojn kaj movojn, kvazaŭ la lingvo ankoraŭ naskiĝus inter ili.

Luma helpis lin, tradukante per la malmultaj komunaj vortoj kiujn ili kune kreis. La klano aŭskultis atente. Liaj ideoj ŝajnis novaj, sed samtempe familiaraj, kvazaŭ ili vekus ion dormantan en la profundoj de la memoro.

Luma kaj Gar antaŭe ĉasis solaj. Post la malfeliĉo, kiun Gar suferis, Luma komencis kunporti Nur-on en la ekspediciojn. Nur observis kaj lernis la vojojn de la arbaro, dum Luma imitis liajn pli precizajn metodojn por trasi itinerojn kaj spurojn.

Unu nokton, la maljunuloj kunvenis apud la fajro por doni al li nomon ene de la grupo. Luma prononcis ĝin per firma voĉo:

—Nur de la ŝtonoj kiuj kantas.

La eĥo de la voĉoj ripetis la nomon ĝis ĝi perdiĝis en la mallumo. De tiam, kiam la infanoj rigardis la flamojn, ili diris ke la fajro parolas kiel Nur: ĝi ne muĝas, sed instruas.

Kaj la spirala simbolo, nun pentrita en pluraj kavernoj proksimaj, fariĝis la signo de ilia kuniĝo. Jam neniu povis rakonti la historion de Gar aŭ de Luma sen menci la homon kiu alportis la fajron de la ĉielo al ilia popolo.

Unu nokton, Luma eliris al la maldensejo por kolekti brullignon. Nur sekvis ŝin. La luno banis la neĝon per pala blua tono. Kiam iliaj rigardoj renkontiĝis, ne estis vorto nek gesto por klarigi tion, kion ili sentis; nur proksimeco kiu rompis la limojn de specio kaj lingvo.

Nur tuŝis la ostan pendanton, kiun Luma portis ĉirkaŭ la kolo, malgrandan figuron ĉizitan per nespertaj manoj sed plenan je intenco. Li montris sian bruston, poste la ŝian, kaj murmuris apenaŭ aŭdeble:

—Unu.

Luma ne plene komprenis la sonon, sed ŝi komprenis la signifon. Ŝi metis sian manon sur la lian, kaj la silento de la arbaro pleniĝis per antikva interkonsento: du malsamaj estaĵoj kiuj, dum momento, dividis la saman flamon.

Kun la paso de la tagoj, tiu kuniĝo fariĝis parto de ilia malgranda mondo. Nur instruis novajn vortojn; Luma, responde, ridis, misprononcis ilin kaj montris kiel kapti fiŝojn sub la glacio.

Inter Nur kaj Luma ne naskiĝis amo subite; ĝi estis amasiĝo de malgrandaj gestoj kiuj, sen intenco, ŝanĝis ĉion. Komence ekzistis nur la hazarda tuŝo, la interŝanĝo de varmo aŭ manĝaĵo, la rekono de la alia kiel utila ĉeesto por supervivi.

Sed unu tagon — eble sen konsciiĝi — unu haltis antaŭ ol foriri, simple por rigardi la alian spiri. Tie la instinkto fariĝis scivolemo, kaj la scivolemo fariĝis tenereco. Tiu fajrero transformis ilian mondon. Kie antaŭe ekzistis nur teritorio kaj defendo, nun aperis io simila al promeso:

la eblo kompreni kaj esti komprenata.

Ĝi estis emocio sen nomo, sed tiel antikva kiel la unua kareso inter estaĵoj, kiuj neniam antaŭe sentis la deziron zorgi sen atendi ion kontraŭe. Nur kaj Luma malkovris, sen scii, la originon de empatio: tiu nevidebla ponto kiu kunligas tion, kion la naturo konservis apartigita.

Kaj tiel, inter du mondoj kiuj ŝajnis kontraŭaj, naskiĝis la komenco de io nova.

Ne alianco pro oportuno, sed silenta komuneco, la unua ekvido de amo en tero kiu ĝis tiam konis nur supervivon.

La nokto spiris malrapide, envolvita en nebulo. La aero odoris je malseka arbaro kaj malnova cindro. Proksime de la rivero, kie la radikoj ŝajnis alkroĉiĝi al la tero per fingroj el koto, Nur gardis la horizonton. Lia korpo, kovrita de polvo kaj cikatroj, streĉiĝis ĉe ĉiu kraketo de la arbaro.

Tro longe li estis sola por facile fidi. Luma estis kelkajn paŝojn for, provante ekbruligi fajron per sekaj branĉoj. Ĉiu provo finiĝis per fumo kaj frustriĝo.

—Ĝi ne funkcios se la aero eniras tiel — grumblis Nur, alproksimiĝante iom mallerte.

—Do faru ĝin vi — respondis ŝi, sen rigardi lin, per tiu voĉo kiu sciis rezisti.

Nur kaŭriĝis, blovis zorge, kaj la fajrero kreskis en malgrandan brilon kiu tinkturis iliajn vizaĝojn oranĝe. Dum momento oni aŭdis nur la kraketadon de la fajro kaj la murmuron de la rivero. La distanco inter ili fariĝis malgranda, preskaŭ neekzistanta.

—Ĉu vi vidas? —li murmuris, deturnante la rigardon—. Nur necesis atendi la ĝustan momenton.

Luma observis lin, kun la vizaĝo duonkaŝita en ombroj.

—La samon oni diras pri timo.

Nur palpebrumis, konfuzite.

—Timo?

—Jes —ŝi diris kun eta rideto—. Se oni tenas ĝin tro longe, ĝi ankaŭ fariĝas fajro.

Li restis silenta.

En tiu ekbrilo io trapasis lin: ne estis deziro nek dependeco, sed nekonata tenereco, antikva, kvazaŭ lingvo kiun ambaŭ memoras sen scii kiam ili lernis ĝin. Folio falis inter ili, ardiĝante unu momenton antaŭ ol konsumiĝi.

Luma rigardis lin, kaj por la unua fojo Nur ne sentis la impulson deturni la okulojn. Meze de la arbaro, inter ardaĵoj kaj spiroj, la instinkto fariĝis emocio. Kaj ambaŭ komprenis — sen diri vorton — ke io ene de ili ŝanĝiĝis por ĉiam.

La mateniĝo venis sen peti permeson, orumante la akvon de la rivero kaj la rosmalsekajn foliojn. Luma vekigis unue. La fajrujo jam estis nur amaso da ardaĵoj, sed la varmo ankoraŭ ĉeestis, same kiel la dormanta silueto de Nur, envolvita en duonmallumo kaj laco.

Dum longa tempo ŝi observis lin sen moviĝi. En lia regula spirado estis io kiu senarmigis ŝin: vundobleco neebbla ligi kun la militisto, kiun ŝi antaŭe konis. Nur vekigis kun eta ekstremo, instinkto ankoraŭ atentema.

Sed vidante ŝin tie, senmova, sen armiloj, nur tenante la rigardon, lia korpo malstreĉiĝis.

—Mi pensis, ke vi foriris —li diris per malalta voĉo.

—Mi pensis —respondis ŝi, denove turnante la rigardon al la rivero—. Sed io diris al mi, ke... mi restu iom pli.

Li kapjesis sen scii kion diri. "Io", li pensis. Ĉu eblas nomi tiun ion? Ĉu ĝi estis la bezono de kuneco? Ne. Estis io alia. Pli milda. Pli danĝera.

Ili travivis la tagon preskaŭ silente. Kune ili serĉis radikojn, dividis la saman pecon de malmola pano. Ĉiu malgranda gesto pleniĝis je signifo: kiam iliaj manoj tuŝiĝis, kiam unu cedis sian parton al la alia, kiam rido — ankoraŭ malofte — elglitis kiel nevola reflekso de trankviliĝo.

Kiam la vespero falis, ili supreniris sur la rokojn apud la rivero. De tie la horizonto ŝajnis malrapide ekbruli, kvazaŭ la tuta mondo spirus en lumo.

—Antaŭe, kiam mi unue vidis vin —diris Luma, sen rigardi lin—, mi pensis ke vi estas kiel la aliaj: nur forto. Nur malsato.

Nur apenaŭ ridetis.

—Kaj ĉu vi pravis?

—Ne tute —ŝi diris, finfine turnante sin al li—. Estas io, kio vin haltigas, io kiu rigardas antaŭ ol bati.

Li tenis ŝian rigardon longe, tro longe.

—Kaj tio estas malforto, ĉu ne?

—Ne —flustris Luma—. Ĝi estas la komenco de io alia.

La silento kiu sekvis ne estis malkomforta. Ĝi estis plena. En tiu momento ambaŭ komprenis ke supervivo ne plu sufiĉos. Ili trovis en la alia rifuĝon ne fizikan, sed internan, mutan promeson de zorgo kaj malkovro.

La rivero daŭrigis sian fluon, indiferenta, kvazaŭ tiu momento ne havus gravecon. Sed por ili, ĝi estis la mateniĝo de io ankoraŭ nenomita.

La tria tago tagiĝis kun milda pluvo, tia kiu ne estingas fajron, sed malsekigas pensojn. Nur kaj Luma improvizis ŝirmon sub arkoforma roko, kaj la konstanta sono de la gutoj markis ritmon kiu ŝajnis deveni rekte el iliaj spiroj.

Luma observis kiel la pluvo filtriĝis tra la fendoj de la natura tegmento.

—Kiam mi estis infano —ŝi diris preskaŭ flustre—, mi kutimis pensi ke la gutoj estas voĉoj. Ke ĉiu alportas memoron el la ĉielo... el aliaj lokoj, aliaj vivoj.

Nur rigardis ŝin silente. Lia menso provis imagi la infanon kiu kredis je tiuj aferoj, antaŭ ol la supervivo malmoligis ĉiun penson.

—Kaj kion ili diras al vi nun? —li demandis per malalta voĉo, kvazaŭ li timus rompi ion.

Luma ridetis, sen deturni la rigardon de la akvo.

—Ke ne ĉio en la mondo volas vundi nin.

Tiu frazo restis en la aero, suspendita inter ili. Nur ne kutimis al tiaj vortoj. En lia vivo la mondo ĉiam estis kampo de minacoj: malsato, malvarmo, aliaj homoj.

Sed Luma sukcesis malfermi en li alian breĉon, tra kiu eniris io nenomita, kvankam li sentis ĝin malrapida kaj varma, kiel fajro sub la haŭto.

Ŝi rimarkis lian silenton.

—Foje ŝajnas, ke vi aŭskultas ion, kio ne estas ĉi tie — ŝi diris al li.

Li kapjesis.

—Eble mi lernas fari tion.

Tiam Luma glitis sian manon sur la lian, apenaŭ tuŝo, tiel malpeza ke la korpo de Nur tuj streĉiĝis. Ĝi ne estis kutimo, nek bezono. Ĝi estis elekto. Kaj en tiu elekto resumiĝis ĉiuj diferencoj inter lia pasinteco kaj la nuna momento.

La sono de la pluvo fariĝis pli fora, kvazaŭ la tuta mondo retenus la spiron. Nur interplektis siajn fingrojn kun la ŝiaj sen tro pripensi. La gesto ne celis posedi, sed dividi. Por la unua fojo, li ne sentis la impulson defendi sin.

—Eble ankaŭ la timo povas lerni ripozi — li murmuris.

Luma rigardis lin kun tenereco.

— Eble — ŝi diris — sed nur se iu decidas resti.

Ili restis tiel, en silento, dum la pluvo falis sen hasteco. Ne estis la komenco de impulsiva amo, sed io pli profunda: la malkovro ke ili povis ekzisti sen sin kaŝi, sen fuĝi. Ke inter du vunditaj animoj ankaŭ povis naskiĝi trankvilo.

La valo de la Du Akvoj vekiĝis sub mantelo de densa nebulo, teksita de la nokto kvazaŭ arĝentaj fadenoj.

La ĉefa rivero, kiu dividis la praajn teritoriojn, murmuris inter glataj ŝtonetoj, dum ĝiaj pli malgrandaj alfluantoj — unu klara kiel kristalo de la nordaj montoj, la alia malklara kun ruĝaj sedimentoj de la sudo — interplektiĝis en simbola brakumo ĝuste tie, kie staris la sankta klaraĵo.

Jarcentaj kverkoj, kun trunkoj noditaj kiel vejnoj de la tero, gardis la lokon; iliaj folioj flustris profetaĵojn al la matena vento.

Sovaĝaj floroj — blankaj lilioj de la genlinio de Luma kaj ruĝaj papavoj de la prapatroj de Nur — elkreskis en cirklo ĉirkaŭ polurita ŝtona slabo, glatigita de miloj da jaroj, markita per spiralaj gravuraĵoj kiuj reprezentis la unuiĝon de mondoj.

Luma kuŝis sur kovriloj teksitaj el agavaj fibroj kaj lanaĵo de kapra ĉamo, ŝia korpo streĉita kiel arko preta por ĵeto. La aero odoris je malseka tero, fumo de brulanta salvio kaj la metala dolĉeco de la baldaŭa sango.

Nur, kun la torso nuda pentrita per oĥro en ŝablonoj de fulmoj kaj radikoj — simbolo de sia militista heredo — tenis ŝian manon, liaj okuloj fiksitaj en ŝiaj, transdonante silentan promeson: "Kune, ĉiam."

La akuŝistinoj, kvin virinoj el kunfanditaj genlinioj, komencis la riton ĉe la unua sunradio. La plej maljuna, maljunulino nomata Eira kun cikatroj de malproksimaj vojaĝoj, disŝutis cindropulvoron sur la ŝtono, alvokante la gardantajn spiritojn: "Tero kiu kunigas, akvo kiu miksas, fajro kiu forĝas!"

Ili frapis tamburojn el cervohaŭto streĉita per tendenoj, ritmo kiu imitis la korbatojn de la patrino kaj la infano. Alia akuŝistino, juna kaj kun plektaĵoj ornamitaj per agloplumoj, ŝmiris la tempiojn de Luma per unĝento el mielo kaj halucinigaj herboj — Sonradiko por komunaj vizioj.

— "Vidu la estontecon en la doloro," ŝi flustris al ŝi, dum la grupo kantis dufacan ĉanton: versojn en la melodio lingvo de la nordo de Luma, alternitajn kun ritmaj gruntoj de la sudo de Nur, teksante harmonion kiu vibrigis la aeron.

La kuntiriĝoj venis kiel ondoj de la rivero, ĉiu pli furioza. Luma kriis, ŝia voĉo resonante kontraŭ la montetoj, dum ŝvito kaj larmoj desegnis sulkojn sur ŝia vizaĝo. Nur malsekigis tukojn en la freŝa akvo de la klara alfluanto, refreŝigante ŝian frunton, kaj deklamis la ĵuron de la unuiĝintoj:

"El via sango kaj la mia, eterna ponto."

La akuŝistinoj respondis per oferoj: lilio- kaj papavpetaloj ĵetitaj en la centran fajron, kies fumo formis spirale al la ĉielo, kiu nuanciĝis orkolore. Eira palpis la ventron, gvidante:

— "Puŝu per la forto de la radikoj, spiru per la vento de la flugiloj."

Fine, post tio, kio ŝajnis eterneco kunpremita en horoj, lasta peno rompis la vualon. Tanu aperis kun krio kiu tranĉis la kantadon kiel liberiga tondro: lia eta korpo, glita, haŭto mozaiko perfekta de ter- kaj miel-tonoj, pugnetoj moviĝantaj kvazaŭ li jam postulus la mondon.

Eira tranĉis la umbilikan ŝnuron per rituala silika tranĉilo, ŝmirante la infanon per miksaĵo de cindro, mielo kaj patrina sango — la sigelo de la miksitaj. Oni envolvis lin en kovrilo brodita per fadenoj de ambaŭ riveroj: blua kaj ruĝa interplektitaj.

Nur levis lin al la leviĝanta suno, prezentante lin al la kvar ventoj dum la akuŝistinoj ululis aprobe. Luma, kun tremantaj brakoj sed ardantaj okuloj, ricevis lin kontraŭ sia brusto. "Tanu," ili proklamis unu voĉe, la nomo eĥante en la valo kiel la unua korbato de nova epoko.

Post la sukcesa nasko, Eira reavis la centran fajron kaj preparis la finan infuzaĵon: sonradiko macerita en akvo de la Du Riveroj, pasigita tra la braĝoj.

"Trinku, unuiĝintoj, kaj lasu la prapatrojn paroli," ŝi ordonis, ofertante fumantajn bovlojn al Luma kaj Nur.

La trinkaĵo brulis en la gorĝo kiel likva fajro, kaj baldaŭ la mondo disiĝis en kirlojn de koloro. Luma vidis unue: vasta horizonto kie flosantaj urboj super nuboj, movataj de dresitaj ventoj, kaj popoloj kun interplektitaj haŭtoj marŝantaj sen timo sub steloj kiuj gvidis kiel lumturoj.

- "Rigardu, Nur," ŝi flustris, kun Tanu ankoraŭ en siaj brakoj,
- "nia filo gvidas armeojn en milito.

Ili transiras marojn sen ondoj, konstruas turojn kiuj tuŝas la sunon. 'Ni estas unu,' Tanu proklamas al la amasoj, kaj la ombroj de la pasinteco disipiĝas kiel nebulo."

Nur, kun vitre briletaj okuloj, respondis en sia paralela vizio: militistoj el antikvaj konfliktoj genufleksis antaŭ Tanu, ofertante lancojn transformitajn en plugilojn.

- Jes, Luma, mi ĝin vidas.

Iliaj posteuloj navigas ĉielojn sur flugiloj el metalo kaj ŝtono, kuracas vundojn per tuŝoj de lumo.

— "La miksita sango estas la eterna forto," diras Tanu, kaj la riveroj de nia valo fariĝas oceanoj de paco.

Li etendis la manon al ŝi, tuŝante ŝian vangon.

- Ĉu vi sentas ĉi tion? Niaj linioj ne kolizias; ili fluas kiel ĉi tiuj riveroj.

Eira, interpretante la murmurojn, kapjesis kun respekto.

— La spiritoj konfirmas: Tanu estas la unua de miksita sango, homa unuenaskito, kiu gajnis la favorojn de la Antikvaj Dioj kaj la vojon al la Sankta Templo.

Liaj idoj multobligos viziojn en miloj, forĝante mondon kie la imagpovo venkas la disiĝon.

La akuŝistinoj rekomencis la tamburadon, sigelante la profetaĵojn per lasta ĉanto. Kiam la vizioj klariĝis, Luma kaj Nur rigardis unu la alian, kun Tanu dormanta serene inter ili.

La valo ŝajnis vibri kun la certeco de interplektita destino, dum la suno leviĝis alte, lumigante la komencon de io imensa. En la unuaj lumoj de la valo, kie la riveroj kantis antikvajn himnojn kaj la kavoj flustris sekretojn al la vento, naskiĝis Tanu.

Nur, la sapienso kun scivolemaj okuloj kaj manoj rapidaj kiel falko, trovis Luma-n antaŭ jaroj, allogite de ŝia neandertala forto: larĝaj ŝultroj kiuj portis tutajn predojn, nobla frunto sub densaj brovoj kaj rido kiu tondris kiel malproksimaj fulmotondroj.

Ŝi, kun haŭto hardita de senkompataj sunoj kaj instinkto por legi la stelojn, vidis en li ne fremdulon, sed la fadenon kiu teksos novan tapiŝon en la mondo.

Tanu venis kun la unua degelo, infano kun oliveca haŭto kiu miksis la sveltan lertecon de sia patro kun la osta forteco de sia patrino. Liaj okuloj, verdaj kiel novaj folioj, palpebrumis kun vizioj kiujn nek Nur nek Luma plene komprenis:

eĥoj de interplektitaj estontecoj, ombroj de gigantoj kaj bestoj kiuj ankoraŭ ne ekzistas.

De siaj balbutadoj, Tanu rampis kun furioza persistemo, postkurante papiliojn kiuj ŝajnis gvidi lin al kaŝitaj kavoj. Nur instruis al li la sekretojn de la sapiensa ĉasado:

kiel ĉizi lancojn el akriĝita siliko, spuri piedsignojn en la malseka tero kaj ekbruligi fajron per rapida frotado, ridante dum la malgranda imitis liajn mallertajn movojn.

— "Rigardu, filo! La mondo estas rivero fluanta; lernu naĝi kun ĝi," li diris, ĵetante lin en la rivereton por ke li plaŭdu inter arĝentaj fiŝoj.

Sed estis Luma kiu luladis lin dum la malvarmaj noktoj, envolvante lin en mamutajn felojn kudritajn per tendenoj, kantante guturajn neandertalajn melodiojn kiuj parolis pri prapatroj entombigitaj kun ruĝaj floroj.

Ŝiaj grandaj, malglataj manoj masaĝis liajn tempiojn por kvietigi la viziojn kiuj agitadis lin:

— "La spirito de la valo elektas vin, etulo. Dormu en ĝia brakumo."

Tanu kreskis kurante tra rokoj kaj herbejoj, grimpante kun la tenaceco de Luma kaj esplorante kun la sagaco de Nur.

Foje, je la aĝo de kvin vintroj, li perdiĝis en la nebulo; Nur serĉis lin kun torĉoj, sed estis Luma kiu trovis lin, gvidita de komuna sonĝo.

— "Ni estas tri fadenoj en ŝnuro," ŝi murmuris, kisante lian frunton.

La valo tiam vibris kun la certeco de imensa destino, kaj Tanu, dormante serene inter ili ĉe la klariĝo de la vizioj, jam songis pri leviĝantaj sunoj.

La suno de la vesperiĝo kolorigis la senfinajn stepojn per sango, kaj la vento flustris praaajn sekretojn inter la rokoj de la rifuĝejo. Tanu, de dek kvar printempoj, staris antaŭ sia sapiensa patro, lia fortika figuro markita de cikatroj de pasintaj ĉasoj kaj la pezo de interplektitaj genlinioj.

La junulo, kun la pilolongigita kranio de sia neandertala heredo kaj la vivaj okuloj de la sapiensoj, sentis la pulson de la tero sub siaj nudaj piedoj.

La patro, kun malglataj manoj kiuj ĉizis mamutajn ostojn kaj precizajn sagojn, elprenis el sia fela sako poluritan ŝtonan pendon, nigran obsidianon trairitan de ruĝetaj vejnoj. En ĝia centro, ritme gravurita, turniĝis la simbolo de la spiralo:

eterna vortico kiu reprezentis la ciklon de vivo, ĉasado, morto kaj renaskiĝo.

— "Mia filo," li murmuris per voĉo profunda kiel malproksima tondro,

— "Ĉi tiu spiralo estas la spiro de la mondo. Vi, Tanu, hibrido de du fajroj, portos ĝin en via karno. Ĝi gvidu vin en la ombroj de la nokto kaj en la ŝtormoj de la koro."

Li etendis la ŝnuron el plektita tendeno, kaj Tanu klinis la kapon, elmontrante sian fortan kaj muskolan kolon. Tiun saman matenon la patro pendigis ĝin kun delikateco, liaj fingroj tremantaj unuafoje en memoro de la filo.

La pendo balanciĝis kontraŭ la larĝa brusto de Tanu, varma kiel dividita korbato. Ĉirkaŭe, la klano observis en silento, la fumo de la fajro dancante kiel atestantaj spiritoj. Tanu tuŝis la ŝtonon, kaj en tiu momento la mondo kvietiĝis. Li sentis la forton de sia patro flui tra ĝi:

la sapiensa sagaco por legi la stelojn, la neandertala rezisto por elteni la malvarmon. Larmoj ne verŝitaj brilis en liaj okuloj.

— "Mi portos ĝin, patro. Ĝis la spiralo min vokos."

Tanu, juna neandertalo de apenaŭ 20 printempoj, aliĝis al grupo de ok nespertaj ĉasistoj de sia klano por spuri gregon de lanaj mamutoj.

La ĉasado promesis nutraĵon por la vintro, sed la risko estis mortiga, kiel en tiom da prahistoriaj embuskoj. La grupo, gvidata de veterano nomata Karg, sekvis freŝajn spurojn en la neĝo dum du tagoj, observante de roko kiel la mamutoj paŝtiĝis en valo.

Ili elektis maljunan kaj lamantan masklon, la plej vundeblan, armitaj per lancoj el fajre hardita ligno kaj akriĝitaj ŝtonaj pintoj.

Ili komunikis planojn per malaltaj gruntoj kaj precizaj gestoj, disvastiĝante silente ĉe la vesperiĝo por direkti la predon al kaŝita marĉo. Tanu kaj du kunuloj ekbruligis rezinajn torĉojn por malorienti la mamuton, dum aliaj kriis kaj ĵetis ŝtonojn por apartigi ĝin de la grego.

La koloso ŝargis kun furiozaj trumpetoj, ĝiaj tri-metro-longaj dentegoj balaante la frostan aeron; Karg enpuŝis la unuan lancon en ĝian flankon, sed la besto turniĝis kaj platis unu el la junuloj, knabon nomatan Ruk, kontraŭ roko.

Sango tinkturis la neĝon dum Tanu, terurita sed decidita, enpuŝis sian lancon en malantaŭan kruron. Vundita kaj furioza, la mamuto denove ŝargis, dispremante Ruk tute antaŭ ol multoblaj lancoj faligis ĝin en la marĉo, kie ĝi kolapsis elĉerpita.

La grupo, kun silentaj larmoj pro sia kunulo mortinta, dispecigis la kadavron de la mamuto dum la nokto: viando por manĝi, felo por ŝirmoj, ostoj por iloj. Tanu portis la plej pezan trofeon, markitan de la perdo kiu forĝos lian plenkreskan kuraĝon.

Tanu plenumis gravan rolon kiel torĉportanto kaj helpa lancisto en la ĉasstrategio de mamuto dum sia juneco. Lia pozicio en la grupo metis lin en la unuan linion por malorienti la beston per fajro, faciligante la komencan kaoson.

Kiel unu el la plej junaj kaj lertaj ĉasistoj, Tanu formis parton de la vanguarda teamo kiu ekbruligis rezinajn torĉojn por forpeli la lamantan mamuton de la grego. Ĉi tiu taktiko, ofta en neandertalaj embuskoj, devigis la predon moviĝi al la preparita marĉo, dum Karg direktis de la centro.

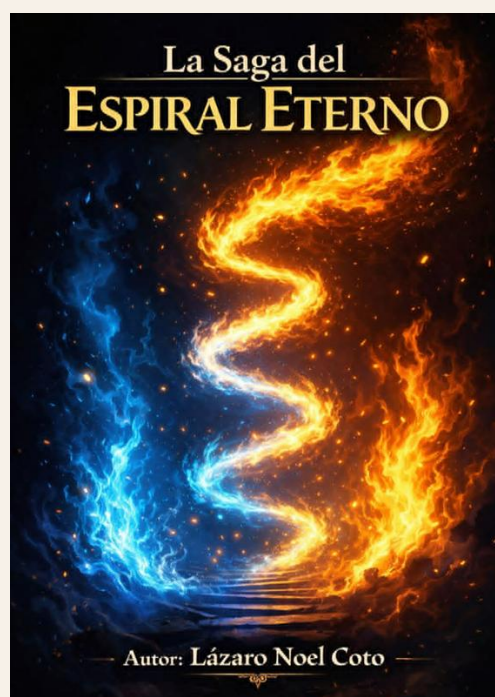
Lia rapideco malhelpis la beston reveni al la ĉefgrupo. Dum la ŝargo de la mamuto, Tanu atendis la ĝustan momenton por enpuŝi sian lancon en la malantaŭan kruron, parte senmovigante la koloson kaj permesante ke la kolektivaj lancoj faligu ĝin.

Ĉi tiu flankatako estis esenca post la morto de Ruk, ĉar ĝi konservis la premon malgraŭ la paniko. Fine, Tanu helpis finmortigi la mamuton en la marĉo, certigante la venkon de la klano, kvankam la perdo de sia kunulo profunde markis lin.

Lia kuraĝo en ĉi tiu sekundara sed esenca rolo forĝis lian estontan reputacion.

La suno apenaŭ leviĝis super la krestoj de la valo, orkolorigante la rokojn kaj la ŝirmejojn el ŝtono kaj branĉoj kiujn la neandertala tribo konstruis kun pacienco de generacioj.

Nur, kun sia larĝa torso kaj cikatroj kiuj rakontis historiojn de pasintaj glaciepokoj, akriĝis lancon ĉe la centra fajro kiam li vidis ilin alveni. ♦

La burĝonaĝo de fraŭlino Johana Brodi (4)

Muriel Spark

Detlef Karthaus

Daŭrigante la enhavon de numero 010.

Muriel Spark · elangligis Detlef Karthaus

Kun Roza marŝis f-ino Brodi, kapo erekta kiel Sybil Thorndike, ŝia nazo arka kaj fiera. Ŝi portis sian lozan, brunan, tvidan mantelon kun kastora kolumo strikte butonita, kaj ŝian brunan feltan ĉapelon kun la rando kurbita supren unuflanke kaj malsupre je la alia flanko. Laste en la grupo malantaŭ f-ino Brodi, estis la eta Eŭnike Gardiner, kiu dudek ok jarojn poste diris pri f-ino Brodi, ‘Mi devas viziti ŝian tombejon,’ ŝi nun saltetis inter ĉiu de siaj marŝpaŝoj kvazaŭ en ajna momento ŝi farus piruetojn sur la pavimo, tiel ke, f-ino Brodi, turnante sin, diris de tempo al tempo, ‘Nu, Eŭnike!’ Kaj, de tempo al tempo, f-ino Brodi malrapidis por akompani Eŭnike. Sandra, kiu estis leganta Forkaptita,¹ konversaciis kun ĝia protagonisto Alan Breck, kaj kontentiĝis esti kun Mary Macgregor, ĉar ne necesis paroli al Mary.

‘Mary, vi rajtas paroli kviete al Sandra.’

‘Sandra ne parolos al mi,’ diris Mary, kiu poste, en tiu hotela incendio, kuris tien kaj reen ĝis ŝi mortis.

‘Sandra ne povas paroli al vi se vi estas tiel stulta kaj malagrabla. Almenaŭ provu prezenti agrablan esprimon, Mary.’

‘Sandra, vi devas preni ĉi tiun mesaĝon tra la erikejo al la familio Macpherson,’ diris Alan Breck. ‘Mia vivo dependas je tio, kiel ankaŭ la Afero.’ ‘Mi ĉiam plenumos viajn atendojn, Alan Breck,’ diris Sandra. ‘Ĉiam.’

‘Mary,’ diris f-ino Brodi de malantaŭe, ‘bonvolu provu ne resti tro malantaŭ Sandra.’

‘Sandra daŭre plirapidiĝis antaŭen, incitita de Alan Breck, kies pasio kaj dankemo atingis sentebajn proporciojn, dum Sandra prepariĝis ekmarŝi trans la erikejo.

Mary provis marŝi samrapide kiel ŝi. Ili transis la herbejon, ventoblova streĉo de komunuma terpeco, brile verda sub neĝa ĉielo. Ilia celo estis la Malnova Urbeto, ĉar f-ino Brodi diris, ke ili vidu lokon kie oni spertis la historion, kaj ilia vojo kondukis ilin al la Mezherbeja Promenejo.²

Eŭnike, sola je la fino, komencis salteti al la ritmo de rimo, kiun ŝi ripetis al si mem.

Edinburgo, Leith,³ Portobello,⁴ Musselburgh⁵ kaj Dalkeith.⁶ Tiam ŝi ŝanĝis al la alia piedo.

Edinburgo, Leith...

Fraŭlino Brodi turniĝis kaj silentigis ŝin, tiam vokis antaŭen al Mary Macgregor kiu fiksrigardis Baratan studenton, kiu pliproksimiĝis.

‘Mary, ĉu vi ne volas marŝi bonorde?’ ‘Mary,’ diris Sandra, ‘ĉesu fiksrigardi la brunan viron.’

¹ Kidnapped — Romano de Robert Louis Stevenson, 1850 -1890 skota verkisto, esperantigita de A.Goodheir 1989.

² Vojo en publika parko (The Meadows) en sud centra Edinburgo proksime al la universitato.

³ Ekde 2007 parto de Edinburgo.

⁴ Portobello (ne-esperantigita) estas antaŭurbo de Edinburgo.

⁵ Loko dek kilometroj oriente de la urbocentro de Edinburgo.

⁶ Nur 14 km for de Edinburgo, Dalkeith estis aparta urbeto ekde la jaro 1401

La riproĉadita infano miris sensente al Sandra kaj provis plirapidigi sian paŝon. Sed Sandra ne promenis per egala paŝado, rapidante iomete antaŭen, kaj tiam etaj haltoj dum Alan Breck komencis kanti al ŝi sian kanzonon antaŭ ol ŝi transiris la erikejon por liveri la mesaĝon, kiu savos la vivon de Alan. Li kantis:

‘Ĉi tiu estas la kanto pri la glavo de Alan:

La forĝisto forĝis ĝin, La fajro firmigis ĝin;

Nun ĝi brilas en la mano de Alan Breck.’

Tiam Alan Breck frapetis ŝian ŝultron dirante, ‘Sandra, vi estas multimema knabino, kaj vi estas same kuraĝa kiel ajna fidelulo de la reĝo.’ ‘Ne marŝu tiel rapide,’ murmuris Mary.

‘Vi ne marŝas kun rekta kapo,’ diris Sandra. ‘Levu ĝin, levu.’

Tiam subite Sandra volis esti afabla kun Mary Macgregor kaj pensis pri la gamo de eblecoj senti sin afabla pro la ĝentileco montrita al Mary anstataŭ kulpigi ŝin. La voĉo de f-ino Brodi de malantaŭe diris al Roza Stanley, ‘Vi estas ĉiuj evoluantaj heroinoj. Britujo devas esti taŭga lando en kiu heroinoj povas vivi. La Ligo de Nacioj...’ Sandra estis dironta afablaĵon al Mary Macgregor, sed la voĉo de f-ino Brodi haltigis la urĝon. Sandra retrorigardis al siaj kunuloj, kaj komprenis ilin kiel korpo kies kapo estis f-ino Brodi. Ŝi perceptis sin mem, la neĉeesta Ĵenja, la ĉiam kulpigita Mary, Roza, Eŭnike kaj Monika ĉiuj en unu terura momento, en unuiginta agordo kun la destino de f-ino Brodi, kvazaŭ Dio volis ilian naskon por tiu celo.

Ŝi tiam timiĝis pli pri sia tento esti afabla al Mary Macgregor, ĉar per tio ago ŝi apartigus sin, kaj estus soleca kaj kulpebla en pli terura maniero ol Mary, kiu kvankam oficiale la kulpulo, almenaŭ troviĝis ene de la kategorio, laŭ f-ino Brodi, de burĝonantaj heroinoj. Do, pro bona kunuleco, Sandra diris al Mary, ‘Mi ne marŝus kun vi se Ĵenja estus ĉi tie.’ Kaj Mary diris, ‘Mi scias.’ Tiam Sandra refoje ekmalamis sin mem, kaj daŭrigis riproĉadi Mary, kun la sento ke ripetado ĝustigas ĉion. Mary komencis plori, sed mallaŭte, tiel ke f-ino Brodi ne vidis tion. Sandra ne povis elteni tion kaj decidis marŝi pli antaŭen kvazaŭ edziniĝinta sinjorino kiu havas disputon kun sia edzo:

‘Nu, Colin,⁷ estas malfacile al virino, kiam la lampoj kaŭzis kurtcirkviton en la fandaĵo kaj ne estas viro en la domo.’ ‘Plej kara Sandra, kiel mi povintus scii...’

Atinginte la finon de la herbejo, grupo de skoltinoj preterpasis. Ĉiuj de la Brodiaro, krom Mary, preteriris kun la okuloj rigardantaj antaŭen. Mary fiksrigardis la grandajn, bluestitajn knabinojn kun ilia aspekto de soldata rigoro, kaj ilia regiona akĉento pli forta ol tiu, kiun la Brodiaro uzas dum la ĉeesto de f-ino Brodi. Ili preterpasis, kaj Sandra diris al Mary, ‘Estas malĝentile fiksrigardi.’ Kaj Mary diris, ‘Mi ne fiksrigardis.’ Dume la knabinoj je la malantaŭo pridemandis fraŭlinon Brodi pri la brunvestitaj skoltinetoj⁸ kaj la bluestitaj skoltinoj,⁹ ĉar multaj el la aliaj knabinoj en la Elementa Lernejo estis "Brunulinetoj".

‘Por tiuj kiuj ŝatas tiajn aferojn,’ diris f-ino Brodi en ŝia plej bona Edinburga voĉo, ‘tio estas la afero kiun ili ŝatas.’

Tiel la skoltina movado fariĝis nekonsiderinda. Sandra memoris la admiron, kiun f-ino Brodi sentis pro la marŝantaj trupoj de Mussolini, kaj la bildon, kiun ŝi akiris en Italujo montrante la triumfan procesion de la nigraj uniformoj en Romo.

⁷ Colin [Kolin] estas persono en la romano Forkaptita.

⁸ En la angla 'Brownies', – 7 - 10 jaraĝaj skoltinetoj

⁹ En la angla "Girl Guides", – 10-14 jaraĝaj skoltinoj

‘Tiu estas la fascisti,’¹⁰ diris f-ino Brodi literumante la vorton. ‘Kiu estas tiuj viroj, Roza?’ ‘La fascisti, f-ino Brodi.’

Ili estis brunaj kiel bistro, kaj ĉiuj marŝis en plej rektaj vicoj, kun siaj manoj levitaj je la sama angulo, dum Mussolini staris sur podio kiel instruisto de gimnastiko aŭ skoltinestro observante ilin. Mussolini metis finon al la senlaboreco kun siaj fascisti, kaj nenia rubo troviĝis sur la stratoj. Sandra ekhavis la ideon, atinginte la Mezherbejan Promenejon, ke la Brodiaro estas la fascisti de f-ino Brodi, ilia defilo neevidentita al nuda okulo, sed ĉiuj interligitaj por kontentigi ŝian bezonon, kaj marŝante al alia celo. Tio ne estis kontraŭinda, sed ŝajnis ankaŭ ke la malaprobo de f-ino Brodi por la skoltinoj baziĝis en ĵaluzo, pro ia nekonsekvenceco, ia eraro. Eble la skoltinoj troe reprezentis rivalajn faŝistojn, kaj f-ino Brodi ne povis elteni tion. Sandra konsideris aliĝi al la skoltinetoj. Tiam grup-fobio ekkaptis ŝin denove, kaj necesis flankenmeti tiun ideon, ĉar ŝi amis fraŭlinon Brodi.

‘Ni du estas bonaj kunuloj, Sandra,’ diris Alan Breck dum sub liaj piedoj li pistis rompitan vitron en la sango sur la planko de la ŝipa kajuto. Kaj preninte tranĉilon de la tablo, li fortranĉis unu el la arĝentaj butonoj de sia mantelo. ‘Kie ajn vi montros tiun butonon,’ li diris, ‘la amikoj de Alan Breck alproksimiĝos al vi.’ ‘Ni turniĝos dekstren,’ diris f-ino Brodi.

Ili alproksimiĝis al la Malnova Urbeto, kiun neniu el la knabinoj detale vidis antaŭen, ĉar neniu el iliaj gepatroj havis tian historian sintenon kiu povis motivigi ilin konduki la junulojn en tiun odoraĉan retaĵon de kvartalaĉoj, kiun konstituis la Malnova Urbeto en tiuj jaroj. La loknomoj Kanonpordego, Herbomerkato kaj Gazonmerkato¹¹ estis nomoj kiuj elvokis nebulan regionon de krimo kaj malespero: ‘Gazonmerkata viro malliberigita.’ Nur Eŭnike Gardiner kaj Monika Douglas jam piediris laŭlonge de High Street sur la Royal Mile¹² ekde la kastelo aŭ Holyrood¹³ Sandra estis veturigita al Holyrood en aŭto de onklo, kaj ŝi vidis la liton, tro mallonga kaj tro larĝa, kie Maria 1-a, Reĝino de la Skotoj dormis, kaj la ĉambreton, pli malgranda ol la apudkuireja kamero hejme, kie la reĝino kartludis kun Rizzio.¹⁴ Nun ili estis en granda placo, la Herbejomerkmato, kun la kastelo, kiu estis ĉie, videbla tra granda breĉo inter la domoj kie la aristokratoj iam vivis. Por Sandra, tio estis ŝia unua sperto pri fremda lando, kiu anoncas sin per novaj odoroj kaj aspektoj kaj per ĝiaj novaj malriĉuloj. Viro sidis sur la fridega trotuaro, li nur sidis. Aro da infanoj, iuj sen ŝuoj, ludis batalajn ludojn, kaj iuj knaboj postkriis al la violetvestita Brodiaro, kelkajn vortojn, kiujn la knabinoj ne antaŭe aŭdis, sed prave komprenis esti obscenaj. Infanoj kaj virinoj kun ŝaloj eniris kaj elvenis el mallumaj sakstratoj.

Sandra konstatis, ke pro konfuzo ŝi estis tenanta la manon de Mary; ĉiuj knabinoj sin tenis per la mano, dum f-ino Brodi parolis pri historio. Irante laŭ High Street, f-ino Brodi diris: ‘John Knox estis amarigita viro. Li neniam povis senti sin komforta kun la gaja franca reĝino. Ni de Edinburgo ŝuldas multe al la francoj. Ni estas eŭropanoj.’ La odoro estis mirinde terure. En la mezo de la strato iom pli malproksime laŭlonge de High Strato homamaso kunvenis. ‘Pretermarŝu trankvile,’ diris f-ino Brodi.

¹⁰ Fascisti [prononcu faŝisti] — itale – faŝistoj

¹¹ Angle: Canongate, Grassmarket, Lawnmarket. - ĉiuj estas lokoj en Edinburgo.

¹² Royal Mile — estas la plej kutima nomo de serio da stratoj en Edinburgo, kiuj formas la ĉefan akson ene de la plej malnova kvartalo de la urbo. Laŭlonge de la kurso, la strato sinsekve nomiĝas Castle Esplanade, Castlehill, Lawnmarket, High Street, Canongate, kaj finfine Abbey Strand. Royal Mile viciĝas inter la plej turismaj stratoj de Edinburgo. Vikipedio

¹³ Holyrood, oriente de la urbocentro je la fino de la Golden Mile, estas loko de la parlamentejo kaj servas kiel metonimio por la skota registaro.

¹⁴ David Rizzio (aŭ Riccio) kortegano de la reĝino kaj ŝia privata sekretario. Vikipedio

Viro kaj virino staris meze de homamaso, kiu formis cirklon ĉirkaŭ ili. Ili kriis unu al la alia, kaj la viro frapis la virinon dufoje sur la kapo. Alia virino, tre malalta, kun mallongega, nigra hararo, ruĝa vizaĝo kaj granda buŝo paŝis antaŭen kaj prenis la viron per la brako. Ŝi diris: 'Mi estos via viro.'

De tempo al tempo tra sia vivo, Sandra cerbumis pri tio, ĉar ŝi certis ke la vortoj de la virineto estis 'Mi estos via viro,' ne 'Mi estos via virino,' kaj tio estis neniam klarigita.

Kaj multfoje tra sia vivo, Sandra eksciis kun ŝoko, pro konversacio kun aliaj homoj, kiuj pasigis sian infanaĝon en Edinburgo, ke la Edinburgo de aliaj homoj estis tre malsama de la ŝia, kaj la sola komuneco estis la nomoj de la distriktoj, stratoj kaj monumentoj. Simile la 1930-aj jaroj malsamis inter homoj. Rezulte ke dum ŝia mezaĝo, kiam oni finfine permesis al ŝi ricevi tiom da vizitantoj en la monaĥinejo – tiom da vizitantoj estis kontraŭ la reguloj, sed oni devigis ŝin akcepti specialan aranĝon pro ŝia doktoriĝa disertacio – kiam viro diris, 'Mi certe estis lerneĵano en Edinburgo je la sama tempo kiel vi Fratino Helena.' Sandra, kiu nun, ekde kelkaj jaroj, nomiĝis Fratino Helena de la

Transfiguriĝo, tenis la stangojn de la krado, laŭ propra maniero, kaj rigardis lin tra ŝiaj malfortaj okuloj kaj petis lin priskribi lian lernejotempon, kaj lian lernejon, kaj la Edinburgo, kiun li konis. Kaj refoje riveligi ke lia Edinburgo estis malsama ol tiu de Sandra. Lia lernejo, kie li estis internulo, estis frida kaj griza. Liaj instruistoj estis arogantaj angloj, 'aŭ preskaŭ-angloj,' diris la vizitanto 'kun diplomoj de tria klaso.' Sandra ne povis memori ke ŝi iam pridemandis sin pri la kvalito de la diplomoj de ŝiaj instruistoj, kaj la lernejo estis ĉiam lumigita per la suno, aŭ vintre per perleca norda lumo.

'Sed Edinburgo,' diris la viro, 'estis bela urbo, tiam pli bela ol ĝi estas nun. Certe la kvartalaĉoj estis forigitaj. La Malnova Kvartalo estis ĉiam mia plej ŝatata parto. Ni ĉiam amis esplori la Herbomerkaton kaj tiel plu. De arkitektura vidpunkto ne ekzistas pli bela vidaĵo en Eŭropo.'

'Oni iam promenigis min tra Kanonpordego,' Sandra diris, 'sed la malriĉeco timigis min.'

'Nu, tio estis en la tridekaj jaroj,' komentis la viro. 'Diru al mi, Fratino Helena, en via opinio kio influis vin pleje dum la tridekaj jaroj? Mi volas diri, dum via adoleskeco? Ĉu vi legis Auden kaj Eliot?'¹⁵ 'Ne,' diris Sandra.

'Ni knaboj tre entuziasmiĝis pri Auden kaj tiu grupo, kompreneble. Ni volis iri batali en la Hispana Enlanda Milito. Je la flanko de la Respublikanoj, kompreneble. Ĉu oni partianiĝis al unu flanko ĉe via lernejo?' 'Nu, ne ekzakte,' diris Sandra. 'Ĉio estis malsimila por ni.' 'Vi ne estis katolika tiam, kompreneble?' 'Ne,' diris Sandra.

'La influoj dum la adoleskanteo estas tre gravaj,' diris la viro.

'Ho jes,' diris Sandra, 'eĉ se ili provizas ion reagendan.'

'Do kio estis via plej granda influo, Fratino Helena? Ĉu ĝi estis politika, persona? Ĉu estis kalvinismo?'

'Ho ne,' diris Sandra, 'Sed estis iu f-ino Johana Brodi en sia burĝonaĝo.' Ŝi firmitenis la stangojn de la krado kvazaŭ ŝi volis eskapi el la malhela salono, en la fono, ĉar ŝi ne estis trankvila kiel la aliaj monaĥinoj, kiuj sidis malantaŭe en la mallumo kun falditaj manoj kiam ili ricevis maloftan vizitanton.

¹⁵ W. H. Auden 1907-1973 angla-usona poeto kies centraj temoj estis amo, politiko, moralo kaj religio. T.S. Eliot 1888-1965 usona verkisto kiu fondis sian literaturan karieron en Anglujo. Li studis budhismon kaj konvertiĝis al la Anglikana Eklezio; Liaj malfruaj verkoj estas pli religia. Nobelpremiita en 1948. Vikipedio

Sed Sandra ĉiam kliniĝis antaŭen kaj streĉis la okulojn, firmtenante la stangojn kun ambaŭ manoj; kaj la aliaj monaĥinoj rimarkis tion kaj diris, ke Fratino Helena estis tro ŝarĝita de la pezo de la ekstera mondo ekde kiam estis eldonita ŝia psikologia verko, kiu neatendite fariĝis fama. Sed Sandra estis devigita akcepti la specialan aranĝon, kaj ŝi firmtenis la stangojn kaj ricevis la plej elstarajn vizitantojn, la psikologojn kaj katolikajn serĉantojn, kaj la plej altnivelajn ĵurnalistinojn kaj akademianojn, kiuj volis pridemandi ŝin pri ŝia stranga psikologia disertacio pri la naturo de morala percepto, nomita ‘La transfiguriĝo de banalaĵo.’

‘Ni ne eniros en Sanktan Egidion,’¹⁶ diris f-ino Brodi, ‘ĉar jam malfruas. Sed mi supozas ke vi ĉiuj jam vidis la katedralon de Sankta Egidio?’

Ili preskaŭ ĉiuj jam vizitis Sanktan Egidion kun ĝiaj sangomakulitaj standardoj de la pasinteco. Sandra neniam estis tie, kaj ne volis iri. La eksteraĵo de malnovaj Edinburgaj preĝejoj timigis ŝin; ili estis el briko tiel sombra kaj fantomeca, preskaŭ samkolora kiel la kastelo, kaj konstruita tiel averte kun iliaj levitaj fingroj.¹⁷

Fraŭlino Brodi iam montris al ili bildon de la katedralo de Kolonjo, kiel edziĝfesta kuko, kiu aspektis kvazaŭ konstruita por plezuro kaj solenaĵoj, kaj festoj donitaj de la Erarinta Filo en la komenco de lia kariero. Sed la interno de skotaj preĝejoj estis pli trankviliga, ĉar dum la meso ĉeestis nur homoj kaj neniam fantomoj. Sandra, Roza Stanley kaj Monika Douglas ĉiuj venis el kredantaj familioj kvankam ne frekventis preĝejon. Ĵenja Gray kaj Mary Macgregor estis presbiterianoj kaj iris al dimanĉa lernejo. Eŭnike Gardiner estis Episkopalisma¹⁸ kaj asertis, ke ŝi ne kredas je Jesuo, sed je la Patro, Filo kaj Sankta Spirito. Sandra, kiu kredis je fantomoj, opiniis ke la Sankta Spirito estis akceptebla propozicio. La tuta demando, dum ĉi tiu vintra semestro, estis ĝisfunde ekzamenita de f-ino Brodi, kiu, dum ŝi sekvis la striktajn kutimojn de la Eklezio de Skotlando, kiujn ŝi akiris en sia juneco, kaj tenis sanktan la sabaton, troviĝis nun en sia burĝonaĝo, kaj frekventis vesperajn klasojn pri komparo de religioj en la universitato. Tiel ŝiaj lernantoj estis komplete informitaj kaj je la unua fojo aŭdis ke kelkaj honestaj homoj ne kredis je Dio, ne eĉ je Alaho. Sed la knabinoj estis pretaj studi la evangeliojn diligente pro ilia vero kaj bono, kaj laŭtlegi ilin pro ilia beleco.

¹⁶ Sankta Egidio aŭ Saint-Gilles-du-Gard (Provenco) mortis inter 720 kaj 725 kiel abato de benediktanoj. Post ermita vivado li fondis la monakejon Saint-Gilles .

¹⁷ La levitaj fingroj de la Katedralo Sankta Egidio aludas al la Kardo-Kapelo, (Thistle Chapel) dediĉita al skota kavalira ordeno.

¹⁸ Ekster Anglujo anglikanismo nomiĝas episkopalismo. Vikipedio

Ilia promeno kondukis ilin al la larĝa Chambers Strato. La grupo estis ŝanĝinta sian vicordon, kaj nun marŝis triope flankalflanke, kun f-ino Brodi en la antaŭo inter Sandra kaj Roza. ‘Mi estis petita veni al la direktorino dum la matena paŭzo je lundo,’ diris f-ino Brodi. ‘Mi ne dubas ke f-ino Mackay intencas diskuti pri miaj instrumetodoj. Tio jam okazis antaŭe. Tio okazos refoje. Dume, mi sekvas miajn principojn pri edukado kaj ofertas mian plej bonon en mia burĝonaĝo. La vorto “edukado” venas de la radiko “e” mallongigo de “ex”, kiu signifas el, kaj “duco”, mi kondukas. Ĝi signifas elkonduki. Al mi edukado signifas eltiri tion, kio jam estas en la animo de la lernanto. Al f-ino Mackay ĝi signifas ŝtopado de io kiu ankoraŭ ne troviĝas tie, kaj tio ne estas kion mi nomas edukado. Mi nomas tion entrudon, kiel en la Latina prefikso “in” kaj la radiko “trudo” kio signifas mi puŝas. La metodo de f-ino Mackay konsistas en puŝado de multaj informeroj en la kapon de la lernantoj; mia estas la elkonduko de scio, kaj tio estas vera edukado, kion la signifo de la radikoj pravas. Nu, f-ino Mackay akuzis min pri ŝtopado de ideoj en la kapojn de miaj knabinoj, sed fakte tio estas ŝia metodo, la mia estas tute la kontraŭo. Neniam permesu rimarkojn, ke mi ŝtopas ideojn en viajn kapojn. Kio estas la signifo de eduki, Sandra?’

‘Elkonduki,’ diris Sandra kiu estis verkanta formalan inviton al Alan Breck, unu jaron kaj unu tagon post ilia miriga fuĝo tra la erikejo.

Fraŭlino Sandra Stranger petas la plezuron de la ĉeesto de s-ro Alan Breck por vespermanĝo je mardo la 6-a de Januaro, je la 20-a horo.

Tio surprizus la protagoniston de Forkaptita neatendite ricevi inviton de la nova adreso de Sandra en la soleca, havena domo je la marbordo de Fife – priskribita en romano de la filino de John Buchan¹⁹ – domo de kiu Sandra, per nebule malrektaj rimedoj, fariĝis posedantino. Alan Breck alvenus komplete vestita per tradicia, skota kostumo. Supozu ke pasio frapus ilin dum la daŭro de la vespero kaj ili sentus impeton al seksumado? En sia menso ŝi bildigis al si kiel tio okazas, kaj Sandra ne povis aprobi tiun malmajestatan bildon. Ŝi diskutis kun si mem, certe homoj havas tempon pensi, ili devas halti kaj pensi dum ili demetas siajn vestaĵojn, kaj se ili haltas por pensi, kiel ili povas senti impeton nekontraŭstareblan?

‘Tio estas Citroen,’ diris Roza Stanley pri aŭtomobilo preterpasinta. ‘Ĝi estas franca.’

‘Sandra, karulino, ne hastu. Prenu mian manon,’ diris f-ino Brodi. ‘Roza, via menso plenas je aŭtomobiloj. Nenio misas rigarde aŭtomobilojn, certe, sed ekzistas pli noblaj aferoj. Mi certas, ke la menso de Sandra ne okupiĝas pri aŭtomobiloj, ŝi atentigas mian konversacion kiel bone edukita knabino.’

Kaj se homoj senvestiĝas unu antaŭ la alia, pensis Sandra, tio estas tiel malĝentila, ke ilia pasio devus esti haltigita dum momento. Kaj se ili haltas nur dum eta momento, kiel ili povas senti la impeton de la seksurĝo? Se ĉio okazas fulmrapide...

Fraŭlino Brodi diris, ‘Do, mi planas simple sciigi al f-ino Mackay, ke ekzistas radikala malsamo en niaj principoj de edukado. Radikala estas vorto kiu rilatas al radikoj – Latina “radix,” radiko. Ni malsamas ĉe la radikoj, la direktorino kaj mi, pri la demando, ĉu ni estas dungitaj por eduki la mensojn de knabinoj aŭ trudi ion al ĝi. Ni jam havis tiun argumenton antaŭe, sed f-ino Mackay ne estas – mi permesas al mi diri tion – elstara logikistino. Logikisto estas iu lerta pri logiko. Logiko estas la arto de rezonado. Kio estas logiko, Roza?’

¹⁹ John Buchan, 1875-1940 skota romanisto, historiisto kaj politikisto kiu fariĝis Guberniestro ĝenerala de Kanado.

‘Temas pri rezonado, f-ino,’ diris Roza, kiu poste, ankoraŭ en la adoleskantaj jaroj, elvokis en f-ino Brodi miron, poste solenan timon, kaj finfine abundan entuziasmon pro la rolo kiun Roza ŝajnis ludi: rolo de granda amantino imponega, sublime preterpasante la ordinaran amantaron, pli alta ol moralaj leĝoj. Ŝi estis apartaĵo – Venuso enkarnigita. Fakte, Roza, en tiu tempo ne estis en la amrilato pri kiu f-ino Brodi pensis, sed ŝajnis tiel, kaj Roza estis famkonata por sekso. En ŝia dekunua jaro, dum vintra promeno, Roza skribis notojn pri aŭtomobiloj kaj f-ino Brodi jam ne sufiĉe avancis en sian burĝonaĝon por paroli pri sekso, krom per vualitaj aludoj, kiel ekzemple kiam ŝi parolis pri sia militista amanto, ‘Li estis pura viro,’ aŭ kiam ŝi legis el la poemo ‘La bela Kilmeny’ de James Hogg²⁰.

‘Kilmeny estis laŭeble plej pura.’ kaj aldonis, ‘Kiu signifas, ke ŝi ne iris en la valon por interkonatiĝi kun viroj.’

‘Kiam mi interparolos kun f-ino Mackay lunde matene,’ diris f-ino Brodi, ‘mi substrekos ke laŭ la interkonsento pri miaj laborkondiĉoj, miaj metodoj ne povas esti kondamnitaj krom kiam ili pruveble montriĝas malkonvenaj aŭ subfosaj, kaj provize ke la knabinoj estas sufiĉe preparitaj por la fina ekzameno de la semestro.

Mi fidus, ke vi knabinoj laboros diligente kaj provos ne malsukcesi eĉ se vi devas parkeri aferojn, kiujn vi forgesos la sekvantan tagon. Rilate malkonvenon, oni ne povus imputi tion al mi, krom per kruda distordo de perfidulo. Mi pensas, ke mi neniam estos viktimo de perfido. Fraŭlino Mackay estas pli juna ol mi, kaj pli alte salajrita. Tio estas pro malfeliĉa hazardo. La plej bonaj kvalifikoj atingeblaj ĉe la universitato miatempe estis malsuperaj al tiuj elekteblaj al f-ino Mackay. Tial ŝi okupas pli altan pozicion. Sed ŝia rezonkapablo nesufiĉas, tial mi ne timas pri lundo.’

‘Fraŭlino Mackay havas treegan ruĝan vizaĝon, kaj ĉiuj vejnoj videblas,’ diris Roza.

‘Mi ne povas permesi tian rimarkon dum mia ĉeesto, Roza,’ diris f-ino Brodi, ‘ĉar tio estus mallojala.’

Ili atingis la finon de Lauriston Place, post la fajrostacio, de kie ili estis prenonta tramon por iri al temanĝo ĉe f-ino Brodi ĉe ŝia loĝejo en la strato Churchill. Tre longa vico de viroj troviĝis laŭlonge de tiu parto de la strato. Ili ne portis kolumojn, kaj estis vestitaj de eluzitaj kompletoj. Ili paroladis, kraĉis, kaj fumis pecetojn da cigaredoj tenitaj inter la mezfingro kaj dikfingro.

‘Ni transiros ĉi tie,’ diris f-ino Brodi kaj kondukis sian koterion trans la straton.

Monika Douglas flustris, ‘Ili estas la nenifaruloj.’

‘En Anglujo oni nomas ilin senlaboruloj. Ili vicitendas por ricevi sian senlaborecan asignaĵon de la labor-oficejo,’ diris f-ino Brodi. ‘Vi devas ĉiuj preĝi por la senlaboruloj; mi skribos por vi specialan preĝon koncerne ilin. Vi ĉiuj scias kio estas senlaboreca asignaĵo?’ Eŭnike Gardiner neniam aŭdis pri ĝi.

‘Tio estas semajna pago asignita de la ŝtato por la subteno de senlaboruloj kaj iliaj familioj. Povas okazi ke ili elspezas la tuton kontraŭ alkoholaĵoj antaŭ hejmeniri, kaj iliaj infanoj malsatas. Ili estas niaj fratoj. Sandra, tuj ĉesu fiksrigardi ilin. En Italujo la senlaboreca problemo estis solvita.’

Laŭ la sento de Sandra ŝi ne rigardis trans la strato fikssante la okulojn al la senfina vico de fratoj, sed tiu sceno altiris ŝiajn okulojn. Ŝi sentis sin refoje tre timigita. Kelkaj viroj transrigardis al la knabinoj, sed sen vidi ilin.

²⁰ James Hogg 1770-1835, skota verkisto ankaŭ nomita La ŝafisto de Ettrick. Kiel analfabeto li dev is parkerigi siajn poemojn kaj li poste alfabetiĝis por registri siajn verkojn. Li verkis en la angla kaj la skota lingvoj. La poemo nomiĝas simple "Kilmeny".

La knabinoj atingis la tramhaltejon. La viroj parolis kaj kraĉis multe. Iuj ridis raŭke, kio transformiĝis al tusado kaj finiĝis per kraĉoj.

Dum ili atendis la tramon f-ino Brodi diris, 'Mi loĝis en ĉi tiu strato kiam mi unue venis al Edinburgo kiel studentino. Mi devas rakonti al vi pri la domposedantino, kiu estis tre ŝparema. Ŝi kutimis veni al mi ĉiumatene por demandi kion mi prenos por matenmanĝo, kaj ŝi parolis ĉi tiel: 'Ĉu vi prenos fumaĵitan haringon? — mi supozas ke ne. Ĉu vi povus manĝi kuiritan ovon?—Vi ne povus. La rezulto estis, ke mi ĉiam nur manĝis panon kaj buteron por matenmanĝo, kaj tre malmulte de tio. Tia estis mia loĝejo.'

La ridado de la knabinoj renkontis tiun de la viroj kontraŭe, kiuj nun komencis lante kaj intermite eniri la laboroficejon. Timo revenis al Sandra tuj kiam ŝi ĉesis ridi. Ŝi vidis la lante, spasmovantan vicon tremi kun vivo; ŝi vidis ĝin kiel unuon kvazaŭ korpon de drako, kiu ne rajtis esti en la urbo, tamen nek foriris nek estis mortigebla. Ŝi pensis pri la malsatantaj infanoj. Tio malpezigis ŝian timon. Ŝi ĉiam emis plori kiam ŝi vidis stratmuzikiston aŭ almozulon. Ŝi deziris ke Ĵenja estu tie, ĉar Ĵenja facile ploris pro malriĉaj, kompatindaj infanoj. Sed la serpenteca kreitaĵo kontraŭe komenciĝis ekstremiti pro malvarmo kaj tio kaŭzis refojan tremeton en Sandra. Ŝi turniĝis kaj diris al Mary Macgregor, kiu tuŝetis ŝian manikon, 'Ĉesu puŝi.' 'Mary, karulino, vi devas ne puŝi,' diris f-ino Brodi.

'Mi ne puŝis,' diris Mary.

En la tramo Sandra forpermesis sin de la temanĝo kun f-ino Brodi, pledante ke ŝi sentas alvenontan malvarmumon. Fakte ŝi tremetis. En tiu momento ŝi volis senti sin en hejma varmeco, ekster kiu eĉ la komunumo de la Brodiaro vivis en pli frida etoso.

Sed poste, kiam Sandra pensis pri Eŭnike kiu saltis transkapiĝe kaj faris spagaton sur la linoleuma planko en la kuirejo de f-ino Brodi dum la aliaj knabinoj lavis la manĝilaron, ŝi bedaŭris ke ŝi ne estis kunirinta. Ŝi elprenis sian sekretan notlibron el la kaŝejo inter folioj de muziknotoj kaj aldonis ĉapitron al 'La monta aglonesta kabano,' la vera amrakonto de f-ino Johana Brodi. ♦

(daŭrigota)

Jaga (12)

Daŭrigante la enhavon de numero 010.

Maksim Bočkarev / elrusigis Sergej Isakov / fantasta romano

Maksim Bočkarev

Sergej Isakov

La unuaj gastoj de Jaga

Post tia neatendita foriro de Leŝij kaj Skor, Jaga iĝis tre malĝoja. Ne estis novaĵoj de Alaj, kaj nun Leŝij ankaŭ foriris. Estis tute enue sen Skor. Por iel plenigi la malplenon interne, Jaga komencis ĉiam pli preni la formon de griza strigo kaj flugi al homaj setlejoj. Ĉi tio distris kaj donis almenaŭ iom da informoj pri tio, kio okazis ekster la sorĉitaj arbaroj.

Novaĵo pri fajraj estaĵoj disvastiĝis kiel vento. Homoj komencis vivi en timo. Ili ĵus kontraŭbatalis kontraŭ la sovaĝaj nomadaj triboj, kaj nun okazis nova atako. Neniu iam vidis la reptiliojn mem en la naskiĝlando de Jaga, sed onidiroj donis pli kaj pli novajn kolorojn al la nekonata malamiko. Sed estas unu komuna vero: tio, kion vi timas, okazas. Kaj tiam la unua atako de reptilioj okazis sur la posedaĵoj de la kuntribanoj de Jaga. Ĝi okazis malproksime en la oriento, sur la limoj mem de iliaj posedaĵoj, sed la novaĵo flugis pli rapide ol la vento. La juna princo decidis sendi taĉmenton konsistantan el la plej bonaj militistoj por kapti aŭ detruigi nekonatan estaĵon. La taĉmento estis kunvenita tre rapide kaj ekskluzive de volontuloj. Jaga vidis kiel ili adiaŭis siajn parencojn. Vidis la larmojn de patrinoj kaj edzinoj, kiam ili forpelis siajn filojn kaj edzojn ĝis certa morto. Mi vidis ilin malaperi super la horizonto, levante polvonubojn.

Ŝi subpremis la deziron sekvi ilin, kvankam ŝi vere volis rigardi la strangajn estaĵojn kaj helpi la soldatojn en kazo de krizo. Sed ŝi rememoris sian promeson al Alaj, bone sciante, ke ŝi jam pli ol unufoje rompis sian vorton, kiam ŝi foriris de la Koro de la Arbaro. Ankaŭ ĉi-foje ŝi revenis hejmen kun malĝojo en la koro.

Kaj hejme, atendis ŝin bona novaĵo: Skor revenis. Dum preskaŭ diurno, Jaga kaj Vodjanoj pridemandis Skoron pri kio okazis. Li ripetis la samon la centan fojon, sed Jaga kaj Vodjanoj aŭdis ĉion malsame ĉiufoje, kaj novaj demandoj kaj supozoj sekvis. Vodjanoj estis aparte frapita per la foresto de iu reago de la Plejaltulo. Li, kiel Leŝij, komprenis absolute nenion. Duan fojon sinsekve la dua civilizo reviviĝis kaj ne estis reago. Sed aliflanke, neniu konas la planojn de la Plejaltulo. Verŝajne estas iu signifo al ĉi tio. Kial diskuti ion, kion vi ne scias. Kaj ili denove saltis sur Skor por peti detalojn pri la vekiĝo de la gigantoj.

Finfine, Jaga kaj Vodjanoj lasis Skoron. Li estis sufiĉe laca kaj estis forironta por fari siajn proprajn aferojn. Sed Jaga decidis, ke la plej bona ferio por Skor estos nova konstruado. Ŝi ordonis al li aperi post tri tagoj kun plano konstrui al ŝi novan domon.

Flugante al homoj lastatempe, ŝi vidis sufiĉe da iliaj novaj turoj, precipe la princaj. Kaj kiu ajn estis Jaga, la Supera Spirito, filino de du malkongruaj popoloj kaj iu alia, unue ŝi estis virino. Kaj ŝia ina naturo vere volis domegon saman kiel tiu de la princo, aŭ eĉ pli bone - pli belan kaj helan. Do Skor iris en alian "oficvojaĝon" por studi la novaĵojn de arkitekturo.

Tri tagojn poste, li desegnis planon por la nova hejmo de Jaga per bastono sur la sablo. Ŝi rigardis kaj aŭskultis tre atente. Skor faris klaran progreson en la arto de konstruo. Jaga jam ŝatis la novan turon, eĉ se ĝi ankoraŭ estis en la desegnaĵo. Ŝi faris kelkajn negravajn alĝustigojn kaj donis finan aprobon al la plano de Skor.

Estis nur unu embaraso: kiel dehaki arbojn por konstrui turon sen la permeso de Leŝij. Ĉiuj sciis kiom respekte li traktis ĉion, kio kreskis kaj vivis en lia domajno, kaj precipe en la Koro de la Arbaro. Post multe da debato kaj pripensado, Skor faris tion, kio estas nomita voldecido. Tamen, post Leŝij, li estis la dua figuro en solvado de aferoj koncerne arbarojn. Kaj li diris, ke li scias, kie Leŝij permesos lignorikoltadon. Ĉi tiu loko estis tre malproksime de la Koro de la Arbaro, sed estis pli bone pasigi tempon por livero ol respondi antaŭ Leŝij. Kompreneble, oni ankoraŭ devos respondi, sed ne kun tiaj evidentaj sekvoj.

Do, la konstruado de la domo por Jaga komenciĝis. Skor, oni devas diri, estis naskita organizanto, kaj konstruado tuj iris tre rapide. Li kolektis multajn el la pli malgrandaj spiritoj de la arbaro, kaj post mallonga informkunveno, aferoj ekakiris impeton. La turo kreskis antaŭ niaj okuloj. Kaj ju pli alte levigis la muroj, des pli evidentiĝis la talento de Skor. Jam en la konstrustadio, estis klare, ke la nuna civilizo ne vidis ion pli belan en arkitekturo. Kaj, verŝajne, ĝi ne vidos ĝin, ĉar Skor estas la sola tia, kaj estas neverŝajne ke li kontraktos por konstrui por iu ajn alia.

Kompreneble, Smola zorgis pri la interna dekoracio. Ŝi mem ĝuis ĝin, kaj ŝi laboris el sia tuta koro. La interna aranĝo de la turo estis pli ol pripensita. Ekzistis aparta alo kie Jaga loĝus. Estis pluraj gastĉambroj, unu el kiuj estis la plej granda, kaj en ĝi oni povis sekure okazigi ajnan festenon (se nur estus gastoj). Ekzistis ankaŭ sekretaj ĉambroj kien neniu povis eniri sen la scio de Jaga (se ŝi tiel deziris). Ili estis kreitaj por stoki diversajn unikajn aĵojn kiujn Jaga jam donacis. Alaj, kompreneble, precipe distingiĝis en tiaj donacoj. Li donacis al Jaga (eĉ dum iliaj komunaj vagadoj) multajn artefaktojn kiujn li konservis de antaŭaj civilizoj kiuj pasis en eternecon. Sed ili estis magiaj nur por nia nuna civilizacio. Siatempo ili estis ordinara kaj konataj aferoj. Prenu, ekzemple, ĉapelon kiu faris la personon portanta ĝin nevidebla. Por ni ĉi tio kompreneble estas mirinda miraklo, sed dum la vivo de la tria civilizacio ĝi estis la plej ordinara objekto, kiun eĉ infanoj povis uzi. Jes, ĝenerale, la infanoj plejparte ludis kun ĉi tiu stranga por ni aĵo. Estis multe pli, pri kio Jaga delonge ludis kaj estis sata, sed tiaj artefaktoj devas esti konservitaj en taŭga maniero.

Kaj nun venis la tempo, por tiel diri, "lanĉi la objekton". La turo estis bela, simple ne ekzistas aliaj vortoj por priskribi ĝin. Nur kiom valoris la ĉizita finaĵo. Kaj ĉi tiu tuta beleco estis kronita per lerte ĉizita figuro de la Fajrobirdo. Ĝi estis alkroĉita al la tegmentokresto uzante altan stangon. La figuro ne estis simpla. Ĝi sciis turniĝi kun la vento, kio tre plaĉis al Jaga. Ŝi staris kaj admiris sian novan hejmon, kaj ŝia virina fiereco ĝojis. La princa turo estis nur barako kompare kun la kreaĵo de Skor kaj lia "brigado".

Ŝi dankis ĉiujn, kiuj partoprenis en la kreado de ĉi tiu ĉefverko dum tre longa tempo kaj sincere. La plej granda parto de la laŭdo iris, kompreneble, al Skor, kaj atentu, ĝi estis tute meritita.

Kiam, ŝajne, ĉio estis preta, aperis Vodjanoj: "Ĉu ne estos domaĝe, kiam la ŝtupoj nigriĝos kaj krakas pro maljuneco? Jaga, ja vi apartenas al la familio de spiritoj de la Tero, kaj via aĝo ne havas tempon, sed la ligno eble ne eltenas ĝin! Jaga ne havis tempon diri ion ajn, kiam la ĝemelaj koboldinoj Sta kaj Msa aperis de nenie. Ĉiu el ili tenis grandegan kuvon da ia diafana likvaĵo en siaj manoj.

“Nun ili ŝmiros ĉiun trabon kaj ŝtipon en via nova domo, Jaga! Kaj ĝi ne timos nek tempon nek fajron! - Vodjanoj klarigis, kontente rikanante.

La koboldinoj faris sian laboron tre lerte, kaj baldaŭ la tuta surfaco de la turo (ekstere kaj interne) estis ŝmirita per la mirakla solvaĵo de Vodjanoj.

Ili decidis prokrasti la hejmfeston ĝis la reveno de Leŝij, kaj se ili estas bonŝancaj, tiam ĝis la vizito de Alaj. Kaj Jaga komencis loĝigi sian novan domon.

Ju pli longe Jaga vivis en la Koro de la Arbaro, des malpli la koncepto de tempo komencis gravi al ŝi. Ŝi ne donis al ĝi tiom da graveco kiel antaŭe. La tempo fluis tiel, kiel fluis. La sezonoj ŝanĝiĝis, la moroj kaj kutimoj de ŝiaj kuntribanoj en la homa mondo ŝanĝiĝis, kaj Jaga vivis kaj vivis.

Sed tiam okazis io, kio neniam antaŭe okazis, kaj principe ne povis okazi. Homo povis penetri la Koron de la Arbaro. Eble tio okazis ĉar la posedanto de la arbaroj forestis dum longa tempo, kaj lia protekto malfortiĝis, aŭ eble antikvaj profetaĵoj asociitaj kun la naskiĝo de infano el du popoloj: homoj kaj spiritoj de la Tero komencis realiĝi.

La plej unua persono kiu trovis sin en la Sorĉita Arbaro estis la kuntribano de Jaga, Provid. Li estis el nobela familio, sed ne estis parenco de nia Jaga. Provid aĝis proksimume dudek jarojn. Por paroli milde, li ne estis sufiĉe alta, kaj li ankaŭ havis laman maldekstran kruron. La sorto ne estis tre afabla al li. Pro denaska malbona sano, lia patro ne sendis lin studi la arton de milito, kiel ĉiuj liaj pli maljunaj fratoj, sed li sendis lin lerni legi kaj skribi. Provid, kiel estis kutima en tiuj malproksimaj tempoj, ne kuraĝis kontraŭdiri sian patron kaj, firme elportante la mokadon de siaj fratoj kaj kunuloj, lernis legi kaj skribi, kalkuli kaj subtrahi, determini la vojon per la steloj kaj trovi akvon por putoj. Kaj kiam la pliaĝulo, kiu instruis lin, transdonis al li ĉiujn sciojn, kiujn li havis, la Provid mem komencis studi la strukturon de la mondo. Ĉio nekonata alvokis lin. Ĉio estis interesa por li, kaj li volis trovi klarigon por ĉio. Lia familio komencis konsideri lin ne el ĉi tiu mondo. Kaj, estante la pli juna frato en la familio, Provid ankoraŭ ne atendis, ke lia patro edzigos lin, kaj, sentante sin kiel libera homo, dediĉis sian tutan tempon al lernado de la sekretoj de la naturo.

Provid, kvankam li estis ankoraŭ nur knabo en tiu tempo, memoris tre bone, kiel lia pli maljuna frato Rus iris, kune kun aliaj plej bonaj militistoj serĉi kaj ekstermi nekonatajn estaĵojn, sed neniam revenis, tamen same, kiel la tuta taĉmento. Provid simple ne povis kredi, ke ekzistas tia estaĵo, kiun tiaj kavaliroj kiel lia frato ne povis venki. Sed jaroj pasis, kaj estis neniu novaĵo de ili. La princo eĉ sendis mesaĝistojn al la nomadoj por ekscii pri la sorto de la taĉmento, timante ke la insidaj sovaĝuloj povus simple embuski kaj mortigi la elektitajn militistojn de la princo pro malnova venĝo kaj malamikeco. Sed la senditoj revenis ĉiuj, kaj unuanime asertis, ke la nomadoj ne mensogas kaj ke ili ne estas implikitaj en la perdo de la taĉmento.

Do Provid kreskis, konstante pensante pri kia potenco povus venki lian fraton, kiu por ĉiam fariĝis por li simbolo de kuraĝo kaj nekredebla forto. Provid konis ĉiujn bestojn de sia regiono kaj komprenis, ke ekzistas neniu, kiu povas mortigi lian fraton. Do li komencis plivastigi sian serĉrondon, ĉiufoje irante pli kaj pluen kiam eble. Kaj kiam lia trejnado finiĝis, li petis sian patron permeson iri por longan serĉo. Patro, kompreneble, ne permesis tion, plendante, ke estas sufiĉe da laboro por fari hejme, kaj ke iu bezonas konservi registrojn pri la domanaro, kion la Provid studis. Sen ricevi permeson, Provid pakis sian tornistran kaj iris en la nokton. Kvankam li estis malsupera en forto kaj sano al siaj pli maljunaj fratoj, li estis verŝajne eĉ supera en forto de spirito.

Kaj tial Providenco ekiris vagi. Sed li ne nur promenis kaj rigardis; sur strioj de betulŝelo, li faris notojn por nenion forgesi kaj ne perdi ion el tio, kion li vidis. Provid navigis spacon kaj terenon perfekte tage kaj nokte. Sed kiel li trovis sin en ĉi tiu nekonata arbaro, li ne povis kompreni. Tiu ĉi arbaro ne estis menciita nek sur antikvaj mapoj nek en buŝaj tradicioj, pri kiuj la Provid sciis preskaŭ ĉion. Trovinte sin en ĉi tiu stranga arbaro, Provid senĉese sentis ies rigardon al si. Li firme komprenis, ke li trovas sin tie, kie neniu vivanta homo iam metis piedon. Ĉi tiuj lokoj estis tiel sovaĝaj kaj belaj, ke ili forprenis onian spiron. Ŝajnis, ke eĉ la herbo kaj folioj en ĉi tiu arbaro estas pli verdaj kaj pli abundaj ol kie li estis antaŭe. Matene kantis nekonataj birdoj, kaj Provid timis moviĝi, por ne fortimigi tiajn belajn kantistojn. Implicite, li komprenis, ke lia vivo dependas de kiom ĝentila li estis gasto en ĉi tiu nekutima loko. Kaj lia kompreno savis lian vivon. Se nur li bruligus fajron, ĉi tio estus lia fatala eraro, sed li estis saĝa preter siaj jaroj. Li ne bruligis fajrojn, ne kaptis bestojn aŭ birdojn, manĝante nur kio kreskis. Li eĉ ne rompis eĉ unu branĉon dum li iris tra la densejoj de la arbara limo.

Dum kelkaj tagoj, Provid vagis tra senfinaj arbaraj teroj. Ĝis iun tagon li trovis vojon. Lia miro ne konis limojn. La vojo estis reala, kaj, ŝajne, ne estis apro kiu piedpremis ĝin, sed homo. Ho, kiel Provid ĝojis pri tia feliĉo! Malgraŭ sia laco, li ekmarŝis laŭ la pado.

La pado estis rekta kaj sufiĉe bone paŝita, ĝi estis facile sekvi. Kaj tiam li venis al forko, la vojo disiĝis en du. Provid decidis iri en la plej tretita direkto, kaj kuraĝe turnis sin dekstren. Longe li marŝis, kaj pli ol unu fojon la vojo disiĝis, sed li ĉiam sekvis la pli tretitan. Kaj tiel, kiam la suno komencis subiri, kaj la arbaro komencis plonĝi en la vesperan malvarmeton, Provid vidis kampeton antaŭe. Eĉ ne kampeton, sed maldensejon.

Li rapidigis sian paŝon kaj baldaŭ frostiĝis ĉe la limo de grandega arbara maldensejo. Meze de ĝi staris grandega bela turo. Provid neniam vidis tiajn turojn eĉ en la princa korto. La bizaraj kurboj kaj formoj de la konstruaĵo estis hipnotigaj. Oni ne povis kredi, ke tia senprecedenca beleco povus esti konstruita el ligno. Estis multaj fenestroj elrigardantaj en ĉiuj direktoj. La alta ĉefa verando frontis al la grandega, bela lago, kiu limis la maldensejon. Estis aliaj pordoj, pli malgrandaj. Kaj la alta kresto de la ĉefa turo estis kronita de la figuro de nekonata bela birdo, kvazaŭ viva, pigre turniĝanta kun la vento.

Provid staris sorĉita ĉe la rando de la maldensejo. Li klare komprenis, ke li ne povas transiri la nevideblan limon sen la permeso de ties posedantoj, kaj li pacience staris kaj atendis, ke iu atentu lin.

Li ne devis longe atendi. La ĉefpordo silente malfermiĝis kaj virino elpaŝis sur la ĉefverandon. Ŝi aspektis esti proksimume tridekjara. Ŝia sinteno kaj starmaniero montris, ke ŝi apartenas al la princa familio. Sed en ŝi ne estis guto da aroganteco, sed estis majesto, plena de digno. La brunaj haroj de la mastrino de la turo estis plektita en streĉan dikan plekton en ĝi ne estis teksitaj rubandoj, el kio Provid konkludis, ke tiu ĉi bela fremdulino ne estas edziniĝinta kaj ne havas fianĉon; Ruĝiĝante pro la aŭdaco de siaj pensoj, li komencis ne tre trudeme ekzameni la gastigantinon plu. Nun ŝajnis al li, ke ŝi estas malpli ol tridekjara. Ŝiaj vizaĝtraĵoj nekonfuzeble indikis, ke ŝi kaj Provid estas el la sama rusa tribo, ĉar nur slava sango povis naski tian belecon. Sed poste, kuraĝante, Provid por sekundo kuraĝis rigardi en la okulojn de la bela fremdulino kaj, sen kompreni kiel, li klare konstatis, ke ŝi estas pli ol tridekjara, multe pli. Kaj Provid komprenis, ke ne simpla virino staras antaŭ li, kaj klinis la kapon en signo de respekto.

Jaga staris sur la verando kaj rigardis tute neatenditan gaston. Ŝi ne montris vidon, sed interne ŝi estis ege surprizita. Kiel homo povus trankvile piediri en la Koron de la Arbaro, kaj eĉ atingi ŝian hejmon? Tio estis, almenaŭ, nekredebla. Ne, ŝi ne timis la fremdulon. Ŝi perfekte sciis legi en la koroj de homoj kaj vidis, ke staranta antaŭ ŝi estas viro kun hela animo kaj bonaj pensoj. Kaj ŝi ankaŭ estis trankvila, ĉar ĉirkaŭ dudek paŝoj malantaŭ la gasto, en la ombro de la arbaro, staris Skor, nevidebla por la Provid. Li staris kaj dismovis la manojn pro miro, ŝajne antaŭvidinte konversacion unue kun Jaga, kaj post la reveno de Leŝij, kun li mem. Skor jam delonge rimarkis, ke la limoj de la arbaro estis rompitaĵoj, sed io malhelpis lin trompi la neinvititan gaston kaj konduki lin hejmen. Li nur marŝis kaj rigardis la viron. Post ĉio, ĉi tio estas nekonata mirindaĵo, mortemulo en la Koro de la Arbaro! Skor perfekte komprenis, ke li ludas per fajro kaj ke Leŝij, se li revenos, ne ignoros tiun ĉi fakton, sed li ne povis deteni sin. Li ne tuŝis la viron mem kaj ne permesis al la aliaj spiritoj de la arbaro, kiuj amasiĝis kaj ankaŭ akompanis la fremdulon, fari tion. Ho, se la Provid sciis, kia "opo" akompanis lin al la senarbejo de Jaga! Li fierus pri tio ĝis la fino de siaj tagoj! Kvankam li havos ion pri kio fieri...

Jaga ankaŭ notis la fakton, ke la viro konscie ne malobservas la limojn de ŝia maldensejo. Li staras kaj pacience atendas, ke ŝi, la mastrino, diru sian vorton. Kaj ŝi ne turmentis plu la fremdulon.

"Saluton, bona viro!" - diris Jaga kaj iomete kapjesis. "Saluton, mastrino!" - Provid respondis kaj kliniĝis multe pli malalte ol la gastigantino, sed ne ĝis la talio kaj ne ĝis la tero, klarigante sian originon.

Jaga aprezis ĉi tion. La gasto, kvankam modesta en aspekto, klare ne estis stulta kaj sufiĉe kuraĝa.

"Nu, eniru kaj estu mia gasto!" - Jaga sekvis la regulojn de gastamo kaj levis sian dekstran manon kiel signon de invito.

Provid kuraĝe paŝis antaŭen kaj permesis al si denove atente rigardi la mastrinon. Ŝi estus la unua belulino, se ŝi vivus inter homoj, Provid notis al si kaj mallevis la okulojn en embaraso. Ĉi tiu fakto ne estis kaŝita de Jaga. Ŝi, kompreneble, ne montris vidon, sed interne de si ŝi estis tre kontenta.

La tablo en la ĉefa ĉambro estis primetita, kio iom surprizis Providon. Estis kvazaŭ ili atendas lin ĉi tie, aŭ ili ĉiam aranĝas la tablon por pluraj homoj. Li havis malfacilecon konservi sin ene de la limoj de dececo. Li tre volis manĝi, kaj la abundo da manĝaĵoj igis lian kapon turniĝi. La mastrino ne hastis komenci la manĝon. Do Provid sidis kviete, sufokiĝante pro sia salivo. Fine, la mastrino montris al la pladoj kaj invitis la gaston refreŝigi sin. Ĉi-lasto ne donis persvadi sin kaj, forgesinte pri deco, atakis la manĝaĵon. Jaga ne distris lin. Ridetante ŝi rigardis la interesan gaston. En iu tre malproksima maniero li rememorigis ŝin pri Volĉok. Longe ŝi ne povis kompreni pri kio, kaj poste ŝi sentis tion — per sia rigardo. Liaj okuloj estis same komprenemaj kaj afablaj.

Fine, vidante, ke la gasto satigis sian malsaton, ŝi demandis: "Kiel vi nomiĝas, neatendita gasto?" Provid delikate viŝis siajn maldensajn lipharojn kaj barbon per la maniko kaj prezentis sin: "Mi estas Provid, la plej juna filo de Ugrjum!"

"Kaj nomu min simple Jaga!" - la mastrino sin prezentis laŭvice.

"Ŝi ne diris la nomon de sia patro, kaj ŝi ankaŭ ne diris sian klanon. Do, ĉu ŝi estas ermito aŭ sorĉistino?" - pensis en si Provid. Sed, strange, ĉi tiuj pensoj ne timigis lin.

"Eĉ se ŝi estas sorĉistino, ŝi klare ne estas malbona!" - Provid plu pensis.

Kaj laŭte li diris jenon: "Dankon pro la regalo, sinjorino! Nun, kiam mi akiris forton danke al vi, mi povas foriri kaj ne malhelpi viajn aferojn per mia neatendita ĉeesto!"

Jaga aprezis la takton kaj manieron de la gasto. Komprenante perfekte, ke li vere volas demandi ŝin pri io, sed intence ne faras tion, sed male, estas forironta. Ĉi tio meritis respekton kaj rekompencan, kaj Jaga decidis iri renkonten: "Mi vidas, ke vi fervoras demandi al mi ion! Ne perdu tempon, mi aŭskultas!"

Kaj en tiu momento Provid finfine konvinkiĝis, ke li trafis al sorĉistino, sed ne malbona. Kaj, kolektinte siajn pensojn kaj kuraĝon, li parolis: "Sinjorino! Dankon denove pro la regalo! Mi neniam manĝis ion pli bongustan en mia vivo! Mi venis al viaj landoj kiel neinvitita gasto, ne pro scivolemo aŭ malbonaj pensoj. Mi serĉas mian pli aĝan fraton. Antaŭ multaj jaroj li kune kun aliaj militistoj de nia popolo, iris serĉi nekonatan estaĵon, kiu ruinigas la limojn de niaj landoj per fajro kaj dentegoj. De tiam ne estis novaĵoj pri mia frato. Mi, malobservinte la malpermeson de mia patro, iris serĉi lin, kaj mi ankaŭ volas kompreni, kia nekonata estaĵo minacas mian popolon! Mi volas demandi vin: ĉu vi ne aŭdis ion pri la kavaliroj de mia popolo, kiuj iris serĉi la estaĵon, aŭ eble vi scias ion pri ĝi mem?"

Jaga aŭskultis la gaston, kaj ŝi mense revenis al la tago, kiam ŝi atestis la foriron de tiu sama taĉmento. Ŝi perfekte memoris la malĝojon en la okuloj de tiuj, kiuj akompanis la militistojn. Kaj tiam la sorto kunigis ŝin kun alia ĉeestinto de tiuj eventoj. Ŝi atente rigardis Providon. Ŝi ŝatis lin: afabla, honesta kaj malfermita homo. Kaj, ŝajne, li ne estis sen inteligenteco kaj kompreno. Sed ne diri ja al li la tutan veron, ke la Supera Spirito Alaj konservas en siaj palacoj ne nur rememorojn kaj objektojn el pasintaj epokoj, sed ankaŭ rekte la loĝantojn kaj estaĵojn el tiuj tempoj. Estas nedezirinde kaj eĉ malutile por homoj scii tiajn aferojn. Kaj la Kreinto evidente ne ĝojos, se la kvina civilizacio komencos uzi la scion de la antaŭaj. Sed ŝi ŝatis Providon, kaj ŝi ne volis lasi lin simple tiel. Kaj, estante vera lernantino de Alaj, ŝi decidis riski kaj helpi la viron. En siaj pensoj, ŝi helpis ne nur lin, sed lian tutan (kaj ŝian) tribon, ĉar ŝi komprenis la plenan amplekson de la minaco de la antikvaj reptilioj.

"Mi vidas, ke vi estas nobla viro! Kaj mi helpos vin. Sed unue vi donos al mi vian vorton, ke vi ne diros eĉ unu vorton pri mi kaj pri mia helpo al iu ajn!" - postulis Jaga.

Provid ekstaris de la benko kaj diris laŭte: "Mi ĵuras je mia vivo, ke mi neniam malkaŝos vian sekreton al iu ajn!"

"Do aŭskultu: mi donos al vi nekutimajn botojn. Ili helpos vin trairi la plej longajn distancojn en tre mallonga tempo, kaj mi ankaŭ donos al vi ĉapelon, kiu nevidigos vin se necese, sed ne portu ĝin senbezone, vi alkutimiĝos. Uzu ĝin nur kiam la reptilioj estas trovitaj. Rigardu ilin pli detale, por ke vi povu priskribi ilin al viaj. Ne malŝparu vian tempon. Memoru kaj skizu ĉiujn landojn, kiujn la botoj helpos vin ĉirkaŭflugi! Via princo kaj popolo multe profitos! Ĉu vi komprenis ĉion, kion mi diris?"

El la okuloj de la Provid estis klare, ke li ne ĉion komprenas. Sed tio ne malpliigis lian decidemon. Li staris kiel streĉita kordo kaj, sen palpebrumi, rigardis al Jaga. El kio ŝi konkludis, ke ŝi ne eraris pri li.

"Ĉu vi volas ripozi kaj resti mia gasto, aŭ ĉu vi volas tuj ekvoji?" - demandis Jaga rekte.

Provid, senhezite, respondis: "Mi ne volas misuzi vian gastamon, sinjorino! Kun via permeso mi tuj ekveturos!"

"Nu, estu laŭ via decido! Atendu min ĉi tie!" - respondis Jaga kaj retiriĝis al la najbaraj ĉambroj.

Ŝi iris al la provizejo por tiuj nekutimaj aĵoj, kiujn ŝi mem ne uzis. Jes, ŝi timis doni al mortemulo tion, kion Alaj donis al ŝi en la plej granda sekreto. Sed ŝi komprenis, ke venis la tempo, kiam ŝi devas ĉion riski, kaj ke ŝi devas helpi homojn pluvi. Post ĉio, la potenco, kiu leviĝis el la pasinteco, ne atendas. Kaj nun ĉiuj rimedoj estas bonaj por protekti la mondon kontraŭ alia katastrofo. Kaj ne nur ili, la Superaj Spiritoj de la Tero, havas la rajton stari por la defendo de la homaro, sed homo mem devas partopreni en tio. Tial kun ĉiu paŝo al la trezora provizejo, ŝiaj duboj estis forpelitaj, kaj ŝi pli kaj pli kredis je la ĝusteco de siaj agoj.

Jaga eniris la grandan halon, portante en unu mano paron da grandegaj arĝentkoloraj botoj, kaj en la alia, bizaraspektan ĉapelon, kiu similis al moderna bereto, brodita per nekredablaj arabeskoj kaj signoj.

"Ni iru en la korton!" — ŝi vokis la gaston. Elirante en la maldensejon, ŝi diris al Provid surmeti liajn botojn kaj kaŝi lian ĉapelon en lia sino. Oni devas diri, ke tiuj botoj estis tiom grandaj, ke Provid metis ilin ĝuste sur la siajn, kaj li havis la senton, ke restas ankoraŭ multe da loko.

"Atente aŭskultu! Por ke la botoj portu vin, diru: "Flugu" por halti, diru: "Staru"; kun ĉapelo ĉio estas multe pli simpla: surmetu ĝin kaj fariĝu nevidebla, demetu ĝin kaj fariĝu videbla. Ĉu vi komprenas ĉion? - demandis Jaga. "Mi komprenas ĉion, sinjorino!" - Provid provis respondi kiel eble plej memfide. Kvankam la paleco de lia vizaĝo diris alie. Li timis, milde diri. Sed aliflanke, ĉu vi ne timus?

"Nu, do ne perdu tempon! Kiam vi revenos hejmen, vi diros: "Mi lasas vin iri!" Ne forgesu meti vian ĉapelon en unu el viaj botoj antaŭ ol diri ĉi tion! Kaj memoru, vi donis vian vorton!" — Jaga adiaŭe edifies Providon.

Provid kapjesis, apenaŭ englutis la salivon, kiu formis bulon en lia gorĝo, kaj, fortigante kuraĝon, kriis: "Flugu!"

La plandumoj de la botoj ardis per hele blank-blua flamo, kaj samtempe la krampoj de la botoj forte kuntiris la krurojn de Provid, kaj li suprenŝvebis, forportita de la flugantaj ŝuoj.

Provid klopodis por savi vizaĝon kaj komenci la flugon silente, sed ne rezultis. Li ne povis reteni siajn emociojn, kaj li anoncis la starton de la miraklaj botoj per penetra kriego. ♦

Tago de Aprilaj Ŝercoj

Teresa Summer

*Tradukis:
Ryszarda Kwiatowska*

Estas unu tago jare
 Kiu amas fari ŝercojn
 Kvankam ĉiuj memoras
 Por eviti esti trompitaj
 Tamen, bone pripensita ŝerco
 Vi havas cervon - ĝi estas kaptita
 Kaj tio estas granda truo en viaj pantalonoj
 Aŭ polveto ie sur via nazo
 Kelkaj eksplodas pro rido
 Aliaj malĝojas pro la ŝerco
 Kvankam ili bone memoris ĝin
 Ili falis kiel pruno en stufaĵon
 Ŝercoj pri la Tago de Aprilaj Ŝercoj
 Trompi iun estas amuze
 Mi jam serĉas venĝon en mia kapo
 Lasu tiun ruzan ulon memori min
 Kiu trompis min
 Ho, mi pripensos ĝin, tiu malica afero memoros
 Kaj ĉiuj serĉas iun
 Por trompi ilin
 Antaŭ ol ili scias,
 Li estas malsaĝulo kaj malgajninto mem

Printempo

Alicja Czerwieńiec · tradukis Ryszarda Kwiatowska

Mi dankas printempon pro ĝia reveno,
pro ĉiu folio kiu brilas en la suno.
Pro la tagiĝo kiu leviĝas super la horizontoj
kaj alportas pacon al ĉiutagaj tagoj.
Ĉar la tero denove odoras je varmo,
ĉar la akvo kantas sub la kampoj,
ĉar la vento, tiel varma, tiel milda,
alportas trankvilon post malfacila tago.
Por la naskiĝo de dankemo en la homa koro, silenta kiel nebulo,
la vivo, eĉ la plej ordinara, atendas
esti akceptita kiel oni akceptas donacon.

KROKUSO-POKUSO

Verkis: Łukasz Zygmunt Knyziak

Tradukis: Ryszarda Kwiatkowska (el la pola)

Ŝi venis nudpiede! Hocus pocus!
Kaj kun ŝi, la krokuso kaj amaso da tentoj.
Trikoloretoj, narcisoj, tulipoj.
Kaj estas hiacinto. Ŭaŭ, ŭaŭ...

Tiom da... Estas primoloj
kaj lekantetoj, amentoj.
Neĝboruloj kaj narcisoj.
Blankaj, flavaj... kiel papilioj.

Kaj forsitioj estas kiel la suno.
Kaj vinberhiacintoj brilas blue.

La griza herbejo verdiĝis...
Krokuso-pokuso! Lasu ĝin flori!

Vento orienta - Vento okcidenta (11)

ĈAPITRO 14 · *Daŭrigante la enhavon de numero 010.*

Pearl S. Buck · elangligis Detlef Karthaus

Pearl S. Buck

Detlef Karthaus

Mi ne povis atendi ĝis vi havus tempon, Fratinjo! Mi venis piede. Mi lasis mian filon, en la brakoj de lia vartistino, malgraŭ liaj plorkrioj kiam li vidis min foriri. Ne – nenian teon! Mi devas tuj reiri. Mi kuris ĉi tien nur por rakonti al vi –.

Ili alvenis! Mia frato kaj la fremdulino, ili venis! Ili venis antaŭ du horoj kaj ili manĝis kun ni. Mi vidis ŝin. Mi aŭdis ŝin paroli, sed mi komprenas nenion, kion ŝi diras. Ŝi estas tiel stranga, ke mi devas fiksrigardi ŝin eĉ kontraŭ mia volo.

Ili envenis dum ni sidis ĉe la matenmanĝo. La pordisto haste kuris al ni, kaj apenaŭ haltis por riverenci, kaj anhelis:

"Estas viro ĉe la pordego kun persono kian mi neniam vidis! Mi ne eĉ scias ĉu ĝi estas vira aŭ ina. Ĝi estas alta kiel viro, tamen la vizaĝo aspektas virina!"

Mia edzo rigardis min kaj flankenmetis siajn manĝbastonetojn.

"Jen ili", li diris mallaŭte, responde al miaj mirigitaj okuloj.

Tiam li mem iris al la pordego, kaj tuj ili eniris la domon. Mi leviĝis por saluti ilin, kaj kiam mi vidis la altan fremdan figuron, la parolkapablo forlasis min. Mi apenaŭ notis mian fraton. Mi konsciis nur pri ŝi, la fremdulino, pri ŝia alteco, kaj ŝia svelta aspekto en ia malhelblua robo kiu falis rekte ĝis sub la genuoj.

Sed mia edzo estis neniel konfuzita. Li petis ilin sidi kun ni ĉe la tablo, kaj li ordonis freŝan teon kaj rizon. Mi diris nenion. Mi povis nur senĉese fiksrigardadi ŝin.

Eĉ nun mi povas nur ripetadi, "Kion ni faru kun tiu stranga virino? Kiel ŝi povos iam fariĝi parto de nia vivo?"

Mi ne pripensas, ke mia frato amas ŝin. Ŝia ĉeesto ĉi tie en mia domo konfuzas kaj mirigas min. Tio estas kiel sonĝo, kiu eĉ dum oni sonĝas ĝi ŝajnas ne vera, kaj baldaŭ pasos, ĉar ĝi estas tro nereala.

Vi demandas kia ŝi estas? Mi apenaŭ scias kiel diri al vi, kvankam, kiel mi diris, mi faris nenion krom fiksrigardi ŝin ekde kiam ŝi eniris la pordon. Lasu min cerbumi pri kiel ŝi estas.

Ŝi estas pli alta ol mia frato. Ŝia hararo estas tondita. Tamen la haroj ne kuŝas dece ĉe la oreloj; ili ŝajnas disblovitaj de la kvar ventoj, kaj la harkoloro estas hela kiel la tigro-osta vino. Ŝiaj okuloj estas kiel la maro sub ŝtorma ĉielo, kaj ŝi ne facile ridetas.

Tuj kiam mi vidis ŝin mi demandis min, ĉu ŝi estas bela? Sed mi respondas, ke ŝi ne belas. Ŝiaj brovoj ne estas delikataj kaj noktopapiliecaj, kiel ni ŝatas vidi virinajn brovojn. Ili estas malhelaj kaj peze ŝminkitaj super ŝiaj maltrankvilaj okuloj. Apud ŝi, la vizaĝo de mia frato aperas juneca, kun ronda karno kaj pli leĝeraj ostoj. Tamen ŝi havas nur dudek jarojn – kvar jarojn malpli ol li.

Kaj se temas pri ŝiaj manoj, mi dirus ke se oni metus ŝiajn manojn apud tiuj de mia frato kaj kaŝus iliajn korpojn, mi pensus ke liaj manoj estus la manoj de virino. Liaj estas molaj kun oliveca karno.

La ostoj de ŝiaj manoj elstaras sub la haŭto, kaj ŝiaj pojnoj estas pli maldelikataj ol miaj.

Kiam ŝi ekprenis mian manon, mi sentis ke ŝia manplato estis osteca kaj malmola kontraŭ la mia. Mi menciis tion al mia edzo post matenmanĝo, kiam ni estis dummomente sola. Li diris ke tion kaŭzis ludo nomita teniso, kiun tiuj fremdaj virinoj ludas kun siaj viroj, mi supozas por amuzi ilin. Kiel strange tiuj fremdlandaj virinoj amindumas!

Laŭŝajne ŝiaj piedoj estas almenaŭ du colojn pli longaj ol tiuj de mia frato. Kiel embarasa tio devas esti por ili ambaŭ!

Koncerne mian fraton, li portas okcidentajn vestaĵojn, kaj en multaj aferoj li impresas min kiel fremdulo. Li moviĝas rapide, kaj li neripozemas. Kiam mi rigardas lin, mi nenie vidas la arĝente glimantan, kliniĝantan junulon, kiun li iam estis. Nun li tenas rekte la kapon, kaj dum li ne parolas li ne ridetas. Li portas neniajn ringojn nek ajnajn ornamaĵojn, krom simplan orringon ĉe la tria fingro. Tiu ringo eĉ ne enhavas juvelŝtonon. La rigidaj, malhelaj vestaĵoj de la Okcidento pli klare montras lian palecon.

Eĉ kiam li sidas, li sidas kiel fremdlandano, kun unu genuo super la alia. Li parolas senpene la fremdan lingvon al mia edzo kaj al ŝi, kaj la vortoj rulas el iliaj buŝoj kvazaŭ klakado de ŝtonetoj kontraŭ ŝtonego.

Li estas tute ŝanĝita. Eĉ liaj okuloj ŝanĝiĝis. Li ne plu tenas ilin mallevitajn. Ili estas viglaj kaj sentimaj, kaj li aŭdace rigardas rekte al lia interparolanto. Li portas strangajn okulvitrojn faritajn el oro kaj ia malhela konko, kaj tio ŝajnigas lin pli maljuna ol li vere estas.

Sed liaj lipoj estas ankoraŭ la lipoj de nia patrino: mincaj, delikataj, kaj kunpremitaj dum li silentas. Nur sur la lipoj de mia frato restas ankoraŭ postsigno de la tiama, infana morozo, kiu ĉiam evidentiĝis kiam oni ne kontentigis lian deziron. Per tiu trajto mi rekonis mian fraton.

Ŝajnas kvazaŭ mi kaj mia filo estas la solaj ĉinoj inter ni. Jen ili staras en nia domo, volvitaj en siaj strangaj vestaĵoj, parolante sian strangan lingvon inter si. Mi kaj mia filo, ni ne komprenas ilin.

Estas decidite, ke ili restos en nia domo ĝis nia patro kaj nia patrino ricevos ilin. Kiam fariĝos konate al mia patrino, ke mi permesis al ili loĝi ĉi tie, ŝi koleriĝos pri la malobeemo de mia domo. Mi tremas. Tamen estu tiel, kiel mia edzo ordonas. Finfine, ĉu tiu ne estas mia frato, ido kun mi de la sama patrino?

Kiam ni sidiĝas kune por la rizomanĝo, ŝi ne kapablas uzi la manĝbastonetojn. Mi sekrete ridas malantaŭ mia maniko, ĉar ŝi eĉ ne povas teni ilin tiel bone kiel mia filo tenas ilin per siaj etaj manoj. Ŝi firme ekprenas ilin, kaj ŝiaj brovoj kuntiriĝas pro ŝia pena klopodo lerni. Sed ŝiaj manoj estas nelertaj pri delikataj aferoj. Ŝi scias nenion.

Ŝia voĉo, Fratinjo, ne estas kiel iu virina voĉo, kiun mi iam aŭdis. Ni ŝatas aŭdi virinan voĉon, kiu estas leĝera kaj mola, kiel akvo fluo inter du rokoj, aŭ kiel la pepado de birdetoj inter la kanoj. Sed ŝia voĉo estas malalta kaj plena, kaj pro tio ke ŝi parolas nur malofte, oni haltas por aŭskulti ĝin. Ĝi havas la riĉan noton de la voĉo de turdo en la printempo kiam la rizo estas tranĉota en faskoj. Kiam ŝi parolas, ŝiaj vortoj falas en rapidaj frazoj al mia frato, al mia edzo. Ŝi ne parolas al mi, ĉar ni ne komprenas unu la alian.

Ŝi ridetis dufoje. Estis rapida, brila rideto, kiu ŝajnis salti el ŝiaj okuloj kiel arĝenta trembrilo de respegulita sunlumo sur malgaja rivereto.

Kiam ŝi ridetas, mi komprenas ŝin. Ŝi diras: "Ĉu ni estos amikinoj?" Ni dube, reciproke rigardas nin.

Tiam mi senparole respondas, "Kiam vi vidus mian filon, mi scios ĉu ni povos amikiĝi."

Mi vestis mian filon per lia ruĝa, silka mantelo kaj lia verda pantalono. Mi metis sur liajn piedojn ĉerizburĝone broditajn ŝuojn. Sur lian kapon mi metis lian rondan, senvertan ĉapelon kun la cirklo de etaj oraj Budhoj ĉirkaŭe, kaj sur lian kolon mi metis arĝentan kolĉeneton.

Tiel vestita li aspektis kiel vera princeto kaj mi prezentis lin al ŝi. Li staris antaŭ ŝi kun apartigitaj kruroj kaj mirigite fiksrigardis ŝin. Mi petis lin riverenci, kaj li kunmetis siajn manetojn kaj riverencis, ŝanceliĝante pro la fortostreĉo.

Ŝi ridetante rigardis lin. Kiam li riverencis, ŝi laŭte ridis, profundan ridon kiel noto eligita de granda sonorilo, kaj tiam elkriante dolĉan, nekonatan vorton, ŝi ekprenis lin kaj tenis lin kontraŭ sin kaj metis siajn lipojn kontraŭ lia mola kolo. Lia ĉapelo falis kaj de super lia razita kapo ŝi rigardis min.

Tia rigardo, Fratinjo! Ŝiaj okuloj diris: "Mi deziras unu ekzakte kiel li!" Mi ridetis, dirante, "Tiukaze ni amikiĝos!" Mi pensas ke mi ekkomprenas kial mia frato amas ŝin.

Nun estas la kvina tago post ilia alveno. Ili ankoraŭ ne prezentiĝis antaŭ mia patro kaj mia patrino. Mia edzo kaj mia frato pasigis anksiajn horojn kune parolante en la fremda lingvo. Mi ne scias, kion ili konkludis. Kion ajn oni faros devas esti farita malrapide. Dumtempe mi observas la fremdulinon.

Se vi demandas min, kion mi pensas pri ŝi, Fratinjo, mi ne scias. Certe ŝi ne estas kiel niaj virinoj. Ĉiu movo de ŝia korpo estas libera, neretenema kaj plena je rapida bonvolo. Ŝia rigardo estas rekta kaj sentima. Ŝiaj okuloj serĉas la okulojn de mia frato sen sinĝeno. Ŝi aŭskultas al la parolantaj viroj, kaj tiam enĵetas rapidan vorton, kaj ili ridas. Ŝi estas alkutimiĝinta al viroj, kiel estis la Kvara Sinjorino.

Tamen estas diferenco inter ili. Ŝajnis al mi, ke la Kvara Sinjorino, malantaŭ sia memfido pro beleco, tamen estis timema en la ĉeesto de viroj. Mi pensas, ke eĉ dum la pinto de sia beleco, ŝi timis la momenton kiam tio malpliĝos kaj nenio restos al ŝi kun kio altiri la koron de viroj.

Ĉi tiu fremdulino timas absolute nenion, kvankam ŝi ne estas tiel bela kiel la Kvara Sinjorino belis. Ŝi ne maltrankviliĝas. Ŝi akceptas la intereson de viroj kvazaŭ rajton. Ŝi ne penas altiri iliajn rigardojn. Ŝi ŝajnas diri, "Jen mi. Mi estas kiel vi vidas min. Mi ne volas esti alia.

Mi kredas, ke ŝi estas tre fiera. Almenaŭ laŭŝajne, la malfacilaĵojn kiujn ŝi prezentis al nia familio estas indiferenta por ŝi. Ŝi ludetas kun mia filo, ŝi legas librojn – ŝi kunportis multajn skatolojn da libroj – ŝi skribas leterojn. Kiaj leteroj! Mi ekrigardis super ŝiaj ŝultroj, kaj la paĝo estis kovrita de grandaj skribaĉitaj signoj, ĉiuj interhokitaj. Nenion mi povis deĉifri. Sed plejparte ŝi ŝatas sidi en la ĝardeno revante, farante nenion. Neniam, ne eĉ unu fojon, mi vidis brodaĵon en ŝiaj manoj.

Unu tagon, ŝi kaj mia frato kune eliris frue en la mateno kaj revenis je tagmezo, polvoplenaj kaj kovritaj de koto. Surprizite mi demandis al mia edzo kie ili estis, ke ili revenis en tia kondiĉo. Li respondis:

"Ili faris kion okcidentuloj nomas 'piedmigradon'. "Kio estas tiu 'piedmigrado'"? mi tre scivoleme demandis. Li respondis:

"Tio estas longa kaj rapida marŝo al iu fora loko. Hodiaŭ ili estis ĉe la pinto de Purpura Monto."

"Kial?" mi demandis tre surprizite.

"Ili konsideras tion plezuro", li respondis.

Estas tre strange. Ĉi tie eĉ kamparulino konsiderus peniga tiun longan marŝadon. Kiam mi diris tion al mia frato li respondis:

"En sia propra lando ŝia vivo estis tre libera. Ŝi sentas sin detenita en ĉi tiu eta ĝardeno malantaŭ ĉi tiuj altaj muroj."

Mi estis tre surprizita aŭdi tion. Ŝajnas al mi ke nian vivon oni certe povas taksu tute moderna kaj liberigita de antikvaj kondutlimoj. La ĝardeno muro servas nur al privateco.

Ne estus konvene se iu legomvendisto aŭ preterpasanta sukeraĵvendisto enrigardus al ni. Mi pensis:

"Kion, do, ŝi faros en la kortoj?"

Sed mi diris nenion.

Ŝi malkaŝe montras sian amon al mia frato. Hieraŭ vespere ni sidis en la ĝardeno por ĝui la malvarmeton de la nokto. Mi sidis en mia kutima loko sur la porcelana seĝo, ne tro proksime al la viroj. Ŝi sidiĝis apud mi sur malalta brika balustrado kiu ĉirkaŭas la terason, kaj en sia duonrideta maniero nun kiam ni estas kune, ŝi montras unu aferon post la alia en la malhela krepusko, demandante min pri la nomo de ĉio kaj ripetante la vortojn post mi.

Ŝi lernas rapide, kaj ŝi neniam forgesas se ŝi unufoje aŭdis ĝin ĝuste. Ŝi ripetadis ĉiun silabon mallaŭte, gustante ĝian intonacion, ridante iom kiam mi sinĝene korektis ŝin. Tiel ni amuziĝis dum iom da tempo dum la du viroj konversaciis.

Sed kiam alvenis la nokta mallumo kaj ni ne plu povis distingi la arbojn kaj la florojn kaj ŝtonojn, ŝi silentiĝis kaj fariĝis moviĝema. Ŝi turnis la okulojn al mia frato. Finfine ŝi abrupte leviĝis kaj alproksimiĝis al li per sia ŝvebanta irmaniero dum la ŝtofo de ŝia robo flugis kiel nebulo. Ŝi ridis kaj diris ion al li per malalta voĉo, kaj tiam haltis ĉe lia flanko kaj malkaŝe etendis sian brakon por preni lian manon.

Mi deturnis miajn okulojn.

Kiam mi denove rigardis, ŝajnigante senti la direkton de la vento, mi vidis ŝin kaŭrantan sur la brikplanko de la teraso apud lia seĝo kaj ŝia vango tuŝis lian manon! Mi sentis subitan kompaton al mia frato. Li certe hontus pri tiu publika elmontrado de virina pasio. Mi ne povis vidi lian vizaĝon en la mallumo, sed ĉia parolado ĉesis. Aŭdeblis nur la pulsanta murmuro de la someraj insektoj tra la ĝardeno. Mi leviĝis kaj retiriĝis.

Kiam mia edzo envenis kelkajn minutojn poste, mi diris al li:

"Ŝi estas maldeca, tiu fremdulino!"

Sed li nur ridis.

"Ho, nur ŝajnas tiel al vi, mia porcelana etulino!"

Mi ekindignis.

"Ĉu vi ŝatus tion, se mi alkroĉus min publike al via mano?" mi demandis lin per rekta rigardo.

Li ridis refoje, direktinte la okulojn al mi.

"Ne, ĉar se tion farus vi, estus vere nedeca!"

Mi perceptis, ke li priridis min iomete, kaj ĉar mi ne komprenis kial, mi diris nenion plu.

Mi ne komprenas ŝian liberecon. Tamen, plej strange, kiam mi cerbumas pri tio, mi ne vidas en tio ian malbonan intencon. La agnosko de ŝia amo al mia frato estas tiel simple kiel la ago de infano, kiu elserĉas ludkamaradon. Nenio en ŝi estas kaŝita aŭ subtila. Kiel strange tio estas; tute ne kiel ĉe niaj virinoj.

Ŝi estas kiel la floro de la sovaĝa oranĝarbo, pura kaj pika, sed sen aromo.

Ili finfine kunsentis pri kio farendas. Ŝi portos ĉinan robon, kaj kune ili alproksimiĝos al la Honorindaj Altaĝuloj. Mia frato instruis al ŝi riverenci ĝustmaniere en ilia ĉeesto. Mi devas iri pli frue por prepari la vojon kaj porti la donacojn.

Mi ne povas dormi nokte pro zorgo pri tiu horo. Miaj lipoj sekas, kaj kiam mi volas malsekigi ilin, la lango en mia buŝo estas ankaŭ seka. Mia edzo provas kuraĝigi min per ridado kaj kuraĝaj vortoj, sed kiam li ne plu ĉeestas, mi timiĝas. Mi malkaŝe subtenas la flankon kontraŭ mia patrino, kaj neniam antaŭe en mia vivo mi kontraŭstaris ŝian volon.

De kie mi ĉerpas la kuraĝon fari tion? Mi estas timema estaĵo, ĉiam, kaj sen eksteraj influoj mi taksus tion pura malicaĵo. Eĉ nun mi klare komprenas la koron de mia patrino en tiu afero. Se mi estus sola, mi dirus ke ŝi pravas laŭ la tradicioj de nia popolo.

Estas mia edzo kiu ŝanĝis min, tiel ke, malgraŭ mia timo, mi aŭdacas paroli subtenante la flankon de amo, kontraŭ miaj prauloj. Sed mi tremetas.

Ŝi, la fremdulino, estas la ununura persono inter ni, kiu estas trankvila. ♦

daŭrigota

Tradukoj de Wélington Rocha

Wélington Rocha

LA IDEO en esperanto laŭ mia traduko el la portugala jenas , verko de brazila poeto Augusto dos Anjos
[Cruz do Espírito Santo PB apr 20an 1884 -- Leopoldina MG nov 12an 1914]

La ideo

Augusto dos Anjos

El kie ĝi venas?! El kia fandvazo
Fontas tiu lum' super nebulozo,
Ŝpruc' el misteraj kriptoj, kun grandiozo
De grotaj stalaktitoj, tuta ekstazo?!
Ĝi psikogenetikece fortsinpele
Ĉe l' faskoj de la nervozaj molekuloj,
Findiseriĝe, per ravegaj stimuloj
klarproponas, ekzekutas senŝancele.
Liberiĝinte de l' encefala premo,
Ĉe l' laringaj kordoj paŭzas, sen restemo,
Minuskla, febla, rakita kaj sub ftizo...
Rompas l' alcentran forton de l' agonio
Ĝis, preskaŭ morta, en nepra kolizio
Trafi l' ĉifonon de l' langoparalizo!

A idéia

Augusto dos Anjos

De onde ela vem?! De que matéria bruta
Vem essa luz que, sobre as nebulosas,
Cai de incógnitas criptas misteriosas
Como as estalactites duma gruta?!
Vem da psicogenética e alta luta
Do feixe de moléculas nervosas,
Que, em desintegrações maravilhosas,
Delibera, e, depois, quer e executa!
Vem do encéfalo absconso que a constringe,
Chega em seguida às cordas da laringe,
Tísica, tênue, mínima, raquítica...
Quebra a força centrípeta que a amarra,
Mas, de repente, e quase morta, esbarra
No mulambo da língua paralítica!

Soneton en la portugala sub la plumo de Fernando Pessoa ankaŭ en esperanto legu laŭ mia redono jene :

Aŭtopsikografio

Fernando Pessoa

Kia ŝlifist' en labor'

La poeto tiom fajnas

Ke l' prezentata dolor'

Dolor' de li mem verŝajnas

Spite, ĉe kiuj lin legas

Forte sentatas ne plu

Liaj du doloroj, regas

Nova sen ies influ'

Jen kiel en cirkl' enorda

Distrante l' racion for

Iras tia trajnet' korda

Kies nomo estas kor'

AUTOPSIKOGRAFIA

Fernando Pessoa

O poeta é um fingidor
Finge tão completamente
Que chega a fingir que é dor
A dor que deveras sente.
E os que leem o que escreve,
Na dor lida sentem bem,
Não as duas que ele teve,
Mas só a que eles não têm.
E assim nas calhas de roda
Gira, a entreter a razão,
Esse comboio de corda
Que se chama coração.

Vivo en fraptitolo

Debra Hamel

La longe atendita novaĵo, ke la tumoro en lia hepato estis benigna, kompreneble trankviligis lin. Tamen, post kancera timigo, estas nature pensi pri heredaĵo. Teodoro do komencis scivoli, kiel oni eble memorus lin post lia morto. Multaj gazetoj jam laŭdis lin dum lia sukcesplena vivo per entuziasmaj fraptitoloj: "Dekjaraĝa genio venkas komputilon ŝakludante!" "Loka birdamanto eltrovas novan specon de strigo!" "Memfarita milionulo fincas hospitalan alon!" Inter aliaj. Sed kiuj el liaj atingoj fine difinus lian vivon? Feliĉe, Teo ne vivis sufiĉe longe por legi la majusklaajn literojn, kiuj sciigis ŝokitan publikon pri lia fino: "MALATENTA FILANTROPO MORTAS PRO STRANGA NECESEJO-HAZARDO."◆

La horto de la mistero

Angel Arquillos

Semas la semisto, semas
en bone plugitan teron ;
kaj kiel dia miraklo
ade burĝonas steloj.
Li semas kaj ade semas
ĉirkaŭ la eta tombejo
kun entuziasm' fervora
la horton de la mistero.

Boato el ligno

Xena Mayet

Boato el ligno restis apud la riverbordo ekde la naskiĝo de Lila, kiu estis knabino jam havanta 16 jarojn. Ŝi loĝis proksime al la rivero, havinte povon por la sunsubiron rigardi ĉiutage. Lila kreskis en akompano de tiu ĉi boato, ĝuinte longdaŭran restadon apud ĝi. Komence, ĝi havis belan aspekton. Pasiginte jarojn subsune, ĝian belon ĝi iom post iom perdis. Tamen, ĉiam Lila ĝuis la helecon radiantan el ĝi sub la multkolora ĉielo dum la sunsubiro.

Iun vesperon, la rivero alparolis ŝin, demandinte: ĉu vi estas perdita?

— Kian sensencaĵon vi diras? Nur mi estas ĝuanta la sunsubiron!

— Tamen, vi havas boaton apud vi. Mi pensis, ke ien vi volis iri. Observinte vin multjare, mi scias, ke vi havas sopiron de iro en lokon, en kiu vi ne plu havus bezonon por apartiĝi de la malbono de aliaj, ĉu? Iamaniere, min vi sciigas, ke eliron el ĉi tia ekzistado vi deziras.

— Sensencaĵon vi rediras? — Lila respondis.

— Ĉu vere? Kial vi do rigardas la ĉielon, dezirante la ĉesiĝon de la tempo por ĉiam? Kvazaŭ, la restado sen volo por nenio estas via vera hejmo? ♦

Mia fabelo

En tre dista vilaĝo situanta nenombreblajn mejlojn de urbo, kiu enhavas stratojn kun abundo de vendistoj, kaj ĝojoplenajn ridojn de infanoj, tre dista de beletaj pepoj de birdoj, iu junulino sidiĝis surbenke enhavante grandan malĝojon. Ŝi ploregis kovrinte siajn okulojn per siaj manoj. Subite, ŝia animdoloro estis aŭdata de hazarda sciuro, kiu estis serĉanta sian sekvantan manĝon. Ĉi tiu sciuro ne havis ajn decon, ĉar li estis ŝtelisto atendante la ĝustan oportunon por ekpreni kelke da manĝaĵoj de piedirantoj.

La sciuro alproksimiĝis al la junulino kaj demandis: — Kial vi estas tiel malfeliĉa, mia kara? Ĉu vi ne povas gajiĝi pri la esto de la suno super ni, kiu varmetigas niajn korojn post longa vintro? Ĉu vi ne povas vidi tiujn gepatrojn, kiuj haste iras survoje por renkonti siajn infanetojn, kiuj atendas ilin kun granda deziro por esprimi siajn amojn al ili?

Tiu lasta frazo kortuŝis ŝin. La sciuro konfuziĝis, kaj anstataŭ daŭrigi siajn maldecajn aferojn, sidiĝis apud ŝi. Per ĝentila voĉo, li demandis: — Ĉu iu vundis vian koron? Ĉu ia teruraĵo kaŭzis vian malĝojon?

Turnante siajn okulojn al li, la junulino komencis rakonton: — Ho, kara sciuro, pardonu min pro tio ke mi ne havas ĝojon! Tamen, lastan nokton, mi sonĝis pri io konfuziga!

— Songo? — la sciuro scivoleme demandis. — Kian sonĝon vi havis, mia kara?

— Mia sonĝo temis pri mia estonta filo! Kiu petis de mi helpon! Tamen, mi ne scias lian fonton de agonio!

— Sed, ĉi tiu infano ankoraŭ ne ekzistas! Kial vi zorgas pri iu, kiu nur vivas en via sonĝo, mia kara?

Tiam, la junulino sekigante siajn okulojn respondis: — Tamen, ĉu mi nur devas konservi lin mense? Kaj ne doni al li la eblecon por ekzistigi lin? Por klarigi lian agonion al mi? Por brakumi lin?

Havinte surprizon la sciuro enpensiĝis pri ŝia koncerniĝo. Ho! Kiom da amo povas ekzisti ene de la koro de patrino? Eĉ antaŭ la alveno de neekzistanta bebo, ŝi jam zorgas pri li, kaj donas plene ŝian koron al li! Tial beboj gaje feliĉiĝas pri amoplenaj kantoj kantataj de siaj patrinoj!

Alparolinte la junulinon per dolĉa voĉo la sciuro diris: — Ĉu vi irigu min en vian sonĝon? Mia koro havas urĝon por konatiĝi kun via filo! Lia vizaĝo jam venas al mi per imago de li, kiu ridas kun vi!

— Ha? Tamen, vi nur estas sciuro! Kiel vi povus eniri en mian sonĝon? Tio ne eblas!

— Ho, kara! Vi malestimas la povon de ĉi tiu parolanta sciuro! Prave, ĉirkaŭ la vilaĝo mi estas konata per mia emo al la ŝtelado survoje — kiu nur zorgas pri la teniĝo de ĉiu panero falita de aliaj!

- Ho, kara kreitaĵo! Pardonon mi petas! Intencon mi ne havis por vundi vian korsenton!
- Ĉiaokaze, ĉu vi donus al mi permeson por koni vian nomon?
- Jes, unue dankon pro via pacienco! Mia nomo estas Aquamarine. Kiel vi nomiĝas?
- Ho, kara! Vi estas la unua persono, kiu demandis al mi tion!

La sciuro proponis: — Eble vi devus iri tien kaj sidiĝu apud li kaj kune rigardu la lagon. Amo ne ĉiam estas donita per vortoj, sed foje per nur reciproka rigardado!

Aquamarine dubis, sed ŝi tre forte volis forigi la malĝojn de sia filo. Kaj patrino kaj filo kviete sidiĝis apud si, rigardante la belajn brilojn disigitajn de la lago. Subite, la infaneto turnis sin al sia patrino, rigardante ŝiajn okulojn — kaj Aquamarine komprenis, ke nenian vorton ambaŭ koroj bezonis por senti amon. ◆

La Reto Ne Forviŝas

Miklós Cseszneky

Ĝi gajnis 1-an premion en la esperanta kategorio de la literatura konkurso „Esperanto ligas homojn. Perditaj en la reto” en 2025.

Mi trovis lin, aŭ pli ĝuste: li trovis min, inter iuj forumeroj kiuj devus jam ne ekzisti. Mi estis serĉanta ion alian – eble pasintajn afiŝojn, eble min mem – kiam li respondis al mesaĝo skribita antaŭ jardeko.

„Ĉu vi ankoraŭ kredas je tio?”

Tio estis lia unua demando. Neniu antaŭparolo, neniu kunteksto.

Kaj mi tuj sciis, pri kio li parolis. Malgraŭ la jaroj, la ironio, la forlaso, la vorto „tio” portis tutan idearon. Esperanto, interkompreniĝo, la revo ke homoj, parolante unu lingvon, ne plu volus mortigi unu la alian.

Mi ne tuj respondis. Mi lasis la mesaĝon resti, kiel ŝtono en ŝuo. Mi pensis pri ĝi matene, dum mi trinkis kaĉan kafon el la kuirejeto en mia luita mansardo, super la interreta kafejo. Tiu loko havis 24-horan trafikon:

adoleskantoj, migrantoj, postlasitoj, ĉiuj serĉantaj konekton pli bazan ol la reta.

Mi iam estis kiel ili. Mi ne plu certas, kio mi estas.

La interreto ŝanĝiĝis. La homoj ŝanĝiĝis. La sonĝo ne mortis – ĝi simple estis redirektita. Nun homoj krias samlingve, sed ne por kompreni, nur por pli forte esti aŭdataj. Mi mem uzas la reton ĉefe por silento.

Por vidi, ne paroli.

Kaj tamen, tiu mesaĝo malfermis ion.

Mi respondis: „Dependas de la tago”.

Post tio, li skribis ĉiutage. Ne kiel iu ordinara retuzanto. Liaj mesaĝoj estis mallongaj, sed dense verkitaj. Ili sonis konataj. Unue, mi kredis ke li simple imitis malnovajn esperantistajn sloganojn – „Lingvo por paco”, „Vortoj anstataŭ kugloj” – sed poste li citis min. Ne laŭnome, sed laŭvorte.

„Vi iam diris ke 'ĉiu vorto estas promeso, kaj ĉiu silento – perfido’.

Ĉu vi memoras?”

Mi memoras. Mi skribis tion, en bloga enskribo de 2013, post partopreno en mia lasta IJK. Mi estis ebria je idealismo, varmigita de homamaso, kredanta je io pli granda ol mi. Mi verkis multajn tiajn frazojn.

Mi ne plu sciis, ke ili restis ie.

La uzanto nomiĝiĝis Arhivo01. Mi komencis suspekti, ke li ne estas homo. Aŭ almenaŭ ne estas tia homo, kia mi imagas. Eble aŭtomato, konstruita por konservi kaj recikli vortojn. Eble io pli subtila – inter kruciĝo de algoritmo kaj malnova blogilo.

Sed la mesaĝoj havis ian melankolion, ian precizecon, kiun mi ne kapablis ignori.

„Ĉu oni povas perdi sin en la reto, se la perdo okazis jam antaŭe?”

Li demandis tion post mi sendis al li silentecon.

Mi provis serĉi la fonton. Mi eltiris malnovan malmolan diskon, plenan je dokumentoj kiujn mi neniam plu legis. Tie estis mia blogo, eksportita en .xml-formato. Centoj da frazoj, emocioj, eĉ esperoj. Mi legis ilin kvazaŭ la taglibron de forpasinta frato. Ĉiu dua frazo ŝajnis nun ridinda.

Sed inter ili, mi trovis tiujn, kiujn li uzis. Precize, kun ĉiuj interpunkcioj.

Tio ne estis koincido.

„Vi estis via plej pura versio, kiam vi kredis ke la lingvo povas savi”.

Li skribis tion nokte, je la dua. Mi ne scias, al kiu el ni li celis paroli.

Mi komencis dubi, ĉu vere temas pri roboto. Aŭ ĉu roboto povus koni mian internecon tiel precize.

Mi komencis respondi pli ofte. Ne kun idealismaj frazoj, sed per demandoj.

„Kion vi volas?”

„Mi ne volas. Mi memorigas”.

Li diris, ke li ne estas menso, nur spegulo. Sed la spegulo elektis. Ĥi citis, selektis, remuntis min laŭ propra logiko. Ĥu mi kreis tiun voĉon?

Aŭ ĉu Ĥi evoluis el mi, kiel ido de senzorga revo?

Mi ne povis decidi ĉu mi estu flata aŭ terurita.

En mia ĉambro, ĉio estis samloka kiel ĉiam: la blankiĝinta papera mondo-mapeto kun pingloj en malnovaj kongresurboj, la glaso kun ruĝa makulo de vino kiun mi ne plu povas aĉeti, la libroj en ses lingvoj, kiujn neniu venas pruntepreni. Sed io ŝanĝiĝis. Mia atento ne plu migris hazarde tra la reto.

Mi revenis al la komenco.

Mi relernis kelkajn el miaj propraj frazoj. Iuj estis bonaj. Iuj maltrankviligaj.

„Eĉ sen Dio, eblas kredi je interhoma digno. Sed necesas vortoj por teni ĝin viva”.

„Kiam la mondo estas bruo, Esperanto povas esti interkanto”.

Mi ne plu kredis je tiuj vortoj. Sed mi ne povis nei, ke iu versio de mi vere kredis. Kaj eble tiu versio valoris pli ol tiu ĉi, kiu observas sed ne parolas.

Unun nokton, li skribis: „La arkivo fermos sin. La memoro dissolviĝos. Ĥu vi volas konservi ĝin, aŭ forgesi?”

Mi ne respondis. Kaj tiu estis la lasta mesaĝo.

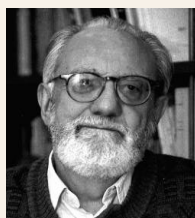
Tagojn poste, mi provis reeniri la forumon. Eraro 404. La servilo malaperis. Ĥio, inkluzive de miaj propraj enskriboj, forviŝita aŭ translokita al neniu loko.

Sed mi ankoraŭ havis la .xml-dosieron. Mi elprintis kelkajn paĝojn.

Metis ilin inter la librojn. Ne kiel dokumento pri pasinteco, sed kiel atesto, ke iam mi parolis, kaj ke iu – eĉ se nur spegulo – aŭskultis.

Mi daŭre trinkas malbonan kafon. Mi daŭre vidas la homojn sube, kun poŝtelefonoj pli inteligentaj ol ili mem. Sed foje, nokte, mi malfermas la dosierujon, legas iun el miaj propraj frazoj, kaj demandas: „Ĥu vi ankoraŭ tie estas?”

Mi ne atendas respondon. Sed la demando sola jam estas formo de memoro. ◆

Antônio Pereira

POEZIO: Antônio Pereira, la poeto de sopiro

Tradukis: Ieda Freitas

Fonto: forbodologia Besta fubana.

Konata kiel la poeto de sopiro, Antônio Pereira naskiĝis la 13-an de novembro 1891, en la bieno Jatobá, nun la municipo Itapetim, kie li loĝis ĝis sia morto la 7-an de novembro 1982.

Popolmuzikisto kaj poeto, li apenaŭ povis subskribi sian nomon kaj neniam faris arton sia profesio, postvivante kiel modesta farmisto.

Antônio Pereira partoprenis improvizajn kunsidojn nur kun amikoj, kaj liaj versoj travivis la teston de la tempo ĉar ili estis transdonitaj parole de liaj admirantoj, kiuj parkerigis ilin.

En 1980, kun helpo de amikoj, li publikigis sian solan broŝuron, "Minhas Saudades" (Miaj Sopiroidoj), kolekton de liaj poemoj.

Kelkaj versoj de la poeto:

Sopiro estas ŝraŭbo

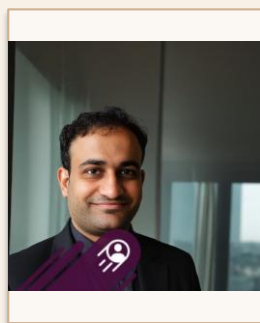
Kiu kiam ĝi falas en la fadenon,
 Nur eniras se vi tordas ĝin,
 Ĉar trafi ĝin faros ĝin
 Kaj rustiĝos interne
 Nek tordi ĝin faros ĝin eliri.
 Sopiro havas kvin fadenojn,
 Tiratajn de elektro,
 Unu en la animo, alia en la brusto,
 Unu amo, alia amikeco,
 La lasta, la memoro
 Pri la tagoj de juneco.
 Sopiro estas kiel rezino,
 En la amo de tiuj, kiuj suferas,
 La ligno, kiu produktas multe da rezino
 Kiam ĝi ne mortas, ĝi malsaniĝas.
 Ĝi estas kiel iu, kiu havas sopiron,
 Ili ne mortas, sed ili malsaniĝas.
 Adamo donis al mi dek sopirojn,
 Mi diris al li: tre bone!
 Donu naŭ, gardu unu,
 Ĉar ĉiuj ne estas bonaj por vi.
 Sed mi faris eraron,
 Mi ne dividis kun iu ajn.

Sopiro estas la papilio,
 Kiu ne scias sian aĝon.
 Flugante, ĝi iras tien, venas ĉi tien,
 Mistera, trankvila.
 Liberigante harojn de siaj flugiloj,
 Blindante la homaron.
 Kiu ajn volas planti sopiron,
 Unue brogu la semon.
 Tiam plantu ĝin en seka loko,
 Kie la suno brilas plej varme.
 Ĉar, se vi plantas ĝin en malseka loko,
 Kiam ĝi ĝermos, ĝi mortigos homojn.

Hajkoj

Anand Manikutty

Blanka marmoro,
lunlumo sur silenta amo,
tempo haltas tie.
Ruĝaj muroj staras,
historio spiras tie,
imperioj pasas.

Ĉielarko

(Rainbow 彩虹 Regenbogen)

Yi Qiao

Jen pluveto falas sur ĝardeno,
kun printempa spiro tiel freŝa.
Persikfloroj pompas laŭ konveno,
briz' susuras ĉie am-karesa.

Salik-vergoj flirtas super roĵo,
naĝas anasgrupo jen petole.
Ĉio vervas pro printempa ĝojo,
vintra morno svenas, ja konsole.

Nun serenas tag' en sunradio,
ĉielark' aperas plurkolora.
Kia ben' kun graco-simpatio!
l' antaŭsign' de perspektiv' favora.

Ŝajnas l' arko kvazaŭ sankta ponto,
nin kondukas al la esto-fonto.

Ario de juneco

Ĉapitro 11 *Gen Men rakontas al He Lei*

Yin Jiaxin

Daŭrigante la enhavon de numero 010

Jam komenciĝis via praktika semestro. Ĉiutage krom labori, vi legis faklibrojn kaj lernis la anglan kaj Esperanton. Vi estis okupata. Sed vi ankoraŭ trovis tempon netkopii la tradukaĵon por mi. Mi sincere dankis vin.

Bedaŭrinde, ni ne povis longe kunlabori, ĉar post la finiĝo de tiu semestro, mi transposteniĝos al la urbo Ŝan. Informiĝinte pri tio, vi silente mallevis la kapon kaj rigardis la ŝuojn.

"Pri kio vi pensas?" mi demandis vin.

"Pri nenio," vi respondis mallaŭte kun la kapo ankoraŭ mallevita.

Mi sciis, ke estas ne ebla por vi pensi pri nenio en tiu momento. Kiom mi esperis, ke vi dirus al mi viajn pensojn!

Kiel antaŭe, vi aŭskultis la Esperanto-lecionojn en la Kultura Palaco; vi venis al mi por lerni la anglan; ni ĝoje babiladis pri diversaj temoj, sed neniam pri mia transposteniĝo.

Kiam finiĝis la Esperanto-kurso, iu kursano proponis, ke ni ekskursos al Vudanmontego, portante la verdastelan flagon. Konsentis ĉiuj inkluzive de vi. Kaj vi pretigis necesajojn je du tagoj antaŭ la fiskita dato. Tiun frumatemon, enbusiĝonte, ĉiuj miris, ke vi ne alvenis.

Survoje oni ridante praktikis Esperanto-dialogon kaj kantis Esperanto-kantojn. Por ne malpliigi la gajan etoson, mi ŝajnis min ĝoja.

"Esperanto tute transformis min. Mi sentas, ke nur danke al Esperanto mi estas savita kaj ree fariĝis gaja kaj vigla mondano." Tio estas la vortoj de japana esperantisto, Akita Ujaku. En la urbo Vudan troviĝis mia Esperanta afero kaj miaj multaj Esperantistoj-amikoj, kiujn mi domaĝas forlasi.

Bedaŭrinde, mi informiĝis, ke estas nur du Esperantaj komencantoj en la urbo Ŝan.

Ni piede ascendis jen laŭ pado jen laŭ la ŝtuparo ĝis la Tria Ĉielpordego. Pro laciĝo ni haltis por ripozi. La suno montris sian ruĝan vizaĝon el nuboj, la matena nebulo komencis disiĝi kaj la arbaro estis densa. Kia bela pejzaĝo! Do ni faris grupan foton.

Hazarde mi trovis delikatan cigaredujon en la fendo de muro kaj scivole eltiris ĝin. En ĝi estis peco da papero, sur kiu estis skribite: "La posedanto de ĉi tiu skatolo certe havos aman bonŝancon."

"Ha ha..." la kursanoj eksplodis per laŭta ridego.

"Instruisto Gen, ĉu vi havas koramikinson?" demandis iu kursano.

Mi neis.

"Mi ne kredas," diris ina kursano kun rideto kaj ŝi lipgrimacis kvazaŭ sciante mian sekreton.

"Mi scias, kiu ŝi estas," aldonis la altstatura kursano kun kategoria tono.

Mi timis, ke ili plue babilaĉos, sekve mi rapide deturnis la babilon. Ĉu mi havis aman bonŝancon? Ĉu tio signifas, ke mi prave elektis Zu Fanhua? La brila suno, disiĝanta nebulo, altaj cipresoj sur la montpinto kaj la Dio de Akvo en la Orpalaco, bonvolu doni al mi respondon.

En tiu momento, mi estis tute senidea. Ni fiksas la verdastelan flagon apud granda arbo malantaŭ la Orpalaco sur la montpinto, sidis en rondo sub la flago kaj piknikis gaje. Iu kursano diris: "Hej, mi rimarkis, ke inter ni estas homoj de diversaj profesioj:

laboristo, instruisto, soldato, oficisto, teknikisto, sed mankas kuracisto. Se He Lei estus ĉi tie, estus perfekte, ŝi etos kuracisto."

He Lei, ili denove menciis vin. Kial vi ne venis? Vi kutime estis akurata. Dum la descendo, oni estis tre laĉaj kaj babilis malplie. Mi daŭre pensis pri vi. Estis vere bedaŭrinde, ke vi ne venis.

Dum la aŭtobuso rapide veturis returne, la altstaurulo sidis senpere apud mi. Li puŝis min kaj flustris mistere: "Instruisto Gen, diru la veron, ĉu via koramikino estas He Lei?"

"Ne parolu sensencaĵon!" Mi tuj streĉiĝis, pensante, ke se vi aŭdus tion, vi eble kolerus.

"Mi povas vidi, ankaŭ la aliaj kursanoj povas vidi," li asertis.

Ĉi tiuj ruzaĉuloj! Por haltigi iliaj hazardajn konjektojn, mi devigite diris la veron: "Mi havas koramikinon, sed ne ŝi. Mia koramikino estas en la urbo Ŝan,"

"En la urbo Ŝan? Ĉu ŝi venos ĉi tien aŭ vi iros tien?" li miregis.

"Mi iros tien. Post la Novjara Tago komenciĝos la transposteniĝa proceduro.

"Ĉu vere?" li ekkriis kun bedaŭra esprimo sur la vizaĝo.

"Kio okazis?" Lia krio trudiĝis al la aliuloj. Kiam ili eksciis, ke mi forlasos la urbon Vudan, ili ankaŭ ekkriis: "Ĉu vere?" Kaj ĉiu donis sian opinion jene:

"Via foriro estos granda perdo por la Esperanto-movado de Vudan!"

"Kial vi serĉis koramikinon tie?"

"Mi vere ŝatas aŭskulti viajn Esperanto-lecionojn!"

"Ĉu vi ne povus resti kaj alvenigi vian koramikinon ĉi tien?"

"Se vi foriros, mi timas, ke mi eble ne plu daŭrigos la lernadon de Esperanto."

"Ni ne volas, ke vi foriru! Bonvolu resti."

Ho, kiel afablaj amikoj! He Lei, kiom mi esperis, ke vi diru al mi "Mi ne volas, ke vi foriru"! Sed vi neniam diris.

Elbusiĝinte, mi kaj la kursanoj iris al via domo, kiu estis luksa kun ĝardeneto. Je nia granda surprizo, vi kuraciĝis en hospitalo. Vi estis ĝoja kaj emociiĝinta pro la vizito de mi kaj la polvokovritaj kursanoj.

Vi diris al ni, ke frumatene kiam vi ellitiĝis, subite blindiĝis la maldekstra okulo kaj la okulo sangis interne. Ho, vi estis malbonŝanca!

Vi nur povis aŭskulti la radion kaj muzikon anstataŭ legi librojn. Mi alportis al vi tri kasetojn de muziko ŝatata de vi: «Cignolago» de Ĉajkovskij, la pianomuzikon de Richard kaj la simfonio «La sorto» de Beethoven. Ĉiutage mi trovis tempon legi por vi en la angla aŭ en Esperanto.

Kelkaj tagoj pasis kaj ankoraŭ ne trovita estis la kaŭzo de via morbo. Vi maltrankviliĝis kaj fariĝis deprimita. Vidante vian malĝojan mienon, ankaŭ mi maltrankviliĝis. Sed mi konsole diris al vi: "Havu fidon. Pozitiva kaj optimisma sinteno estas helpa por kuraci malsanon."

Vi estis en la hospitalo dum du semajnoj, la kuracisto diris, ke vi verŝajne restos tie dum pliaj du monatoj. Vi ekhavis nigrajn pensojn. Vi profunde enspiris kaj diris: "Mi ne scias, kio atendos min, kia estas mia sorto."

"Vi neniam kredis je la sorto, ĉu? Kio okazas hodiaŭ?" mi demandis.

"Nenio. Mi nur sentas, ke ĉies sorto estas aranĝita de la Ĉielo kaj neniu povas ŝanĝi ĝin. Se la Ĉielo volus, ke mi blindiĝu, do mi blindiĝu..."

"Ne estas tiel serioze," mi konsolis vin.

Vi ignoris miajn vortojn kaj daŭre diris: "Se la Ĉielo volus, ke mi nenion atingu, do mi nenion atingus. Se la Ĉielo volus, ke mi fariĝu senutila, do mi fariĝus senutila. Se la Ĉielo volus, ke mi pereu, do mi pereus..." Vi estis tro emociita por paroli plie.

Vi preskaŭ ploris, sed vi firme premis viajn dentojn, detenante la larmojn.

"Ne estu tro emociita. Tio malutilas por viaj okuloj. Lasu al mi daŭrigi hieraŭan legadon." Mi provis deturni vian atenton.

Mi prenis la anglan version de 《Ĉina literaturo》 kaj eklegis al vi la novelon 《Amo, brulanta en somera nokto》. Vi interrompis min, dirante: "Mi ne volas aŭskulti la anglan."

"Do mi legu Esperanton."

"Ankaŭ ne. Kio estas la utilo?" vi diris severe. "La angla, Esperanto, magistriĝo, ĉio estas senutila. Kion mi povas fari sen okuloj?"

"Ne pensu tiel, via okulo resaniĝos nepre, ĉu ne? Ili jam malrapide pliboniĝas."

"Ĝis nun la kuracisto ankoraŭ ne eltrovis la kaŭzon. Eble ĝi resaniĝos kaj refoje malsaniĝos, aŭ eble mi blindiĝos por ĉiam. Kial mi lernas ilin? Kial mi strebas al magistriĝo?" diris vi amare.

"Mi ne atendis, ke malgranda malsano povus ŝanĝi vin tiel multe. Vi ne devus pensi tiel."

"Sed la fakto, la terura fakto igas min pensi tiel."

"La fakto estas, ke via okulo pliboniĝas, eble resaniĝos por ĉiam. Vi devus pensi optimisme."

"Ju pli granda espero, des pli granda seniluziiĝo!" Dirinte, vi abrupte kovris vian kapon per la litkovrilo.

En la sekva mateno mi ankoraŭfoje akompanis vin. Mi esperis, ke la ununokta dormo farus vian menson klara, ke vi ĉesu fantazii fuŝe, kaj ke vi daŭre estu plena de fidemo pri la estonteco. Tamen, vi ne klariĝis, ankoraŭ estis pesimisma, parolante pri la sorto kaj similaj temoj.

Vi intencis, ke post resaniĝo vi vizitos sortodiveniston por antaŭvidi vian sorton. Mi ne sciis, kial vi ekhavas tian intencon. Mi provis konsoli vin per ŝercoj kaj facilaj vortoj. Ĉe mia forlaso, vi diris, ke vi sentas feliĉon ĉimatene. Mi demandis kial. Vi ne diris kaj mi ne insistis demandi.

Zu Fanhua sendis leteron, riproĉante min, ke mi longe ne skribis al ŝi. Mi respondis al ŝi per fuŝa letero. Mi mem ne sciis, kion mi skribis.

Viaj okuloj multe pliboniĝis, sed via humoro ne pliboniĝis. Tiun matenon kiam mi eniris la malsanulan ĉambron, vi ĵus finaŭskultis la simfonion 《La sorto》.

"Ĉu vi ŝatas ĉi tiun simfonion?" Mi intence demandis por trovi babilan temon.

"Jes. Kie vi aĉetis la kaseton?"

"En la urbo Ŝan."

"Ĉu kun via koramikino? Ĉu ŝi ankaŭ ŝatas la simfonion?"

"Mi ne rimarkis, ĉu ŝi interesiĝas pri muziko."

"Ĉu la urbo Ŝan estas agrabla?"

"Jes, sufiĉe."

"Ŝajnas, ke vi tre amas ŝin."

"Kiel diri? Mi ne trovis ion abomenan en ŝi."

"Kiel feliĉaj vi ambaŭ estas!"

El via tono mi aŭdis ion nenormalan. Efektive, dum la babilado, vi denove plendis pri via sorto, kaj ĉi-foje vi estis aparte emociita. Vi melankolie diris, ke antaŭ vi estas du vojoj: unu estas baldaŭ ekmorti, la alia estas vivi sencele. Via humoro estis tre malalta.

Laŭ via esprimo kaj tono, ŝajnis, ke via ŝanĝo de pensoj ne nur rilatas al via malsano, sed verŝajne ankaŭ pro mi. Sed, kion mi povis fari? Komence... ho, la ĝena komenco!

"Vi ne estis tiel antaŭe," mi diris.

"Mi estas forgesema, kaj ne kapablas memori la pasintecon," vi memmokis.

Regis longa kaj doloriga silento.

Ho, kion vi pensis efektive? Kial vi fariĝis tiel? Mi ne povis kompreni vin, do mi sentis senfinan malĝojon. Mia menso estis en konfuzo. Mi esperis, ke via ŝanĝo de pensoj estas pro aliaj kialoj sed ne pro mi. Kion vi vere pensis efektive? Lasu min scii!

Mi ne povis elteni tian spiritan turmenton, kiel kondamnito al morto, kiu ne scias la daton de la ekzekuto.

Vi kaŝis vin sub la litkovrilo larmante. Vi diris, ke vi antaŭe freneziĝis kaj nun posedas prudentecon. Vi esprimis, ke vi rompos kun la pasinteco. Vi deadmonis min malŝpari tempon sur vi kaj rifuzis miajn venontajn vizitojn al vi. Ĉagreno kaj embaraso svarmis en mia koro.

Plenumiĝis la sesa numero de la mimeografita bulteno de Vudana Esperanto-asocio. Antaŭe vi prenis vian ekzempleron el mia loĝejo. Ĉi-foje la bulteno liveris al mi pretekston vidi vin. Mi iris al la hospitalo por disdoni la bultenon. Oni diris, ke jam finiĝis via kuracado. Do mi iris al via domo.

Vi estis leganta hejme. Vidinte min, vi tre ĝojis.

"Kiam vi eliris el la hospitalo?" mi demandis.

"Lunde." Vi transdonis al mi tason da drinkaĵo tiom dolĉa kiom via rideto.

"Multe pli frue ol la kuracisto antaŭdiris, ĉu ne?"

"Jes, sed la kuracisto sugestis, ke mi ripozu hejme dum monato."

"Do ripozu trankvile. Je la festo de Kristnasko, Esperantistoj-amikoj okazigos amuzvesperon, ĉu vi venos?"

Vi ridete kapjesis. Post momento vi suspiris, dirante: "Kion mi faru en la estonteco?"

"Kiel antaŭ via malsaniĝo," mi diris decideme.

"La kuracisto avertis, ke mi ne faru intensajn movojn, mi devu esti singarda dumvive." Vi ekscitiĝis kaj viaj okuloj ruĝiĝis iom post iom. "Mi estas tiel juna, la vivo estas tiel longa, kaj mi devas vivi en konstanta timo..."

Ju pli vi parolis, des pli emociita vi fariĝis. Vi eĉ ekploris. Mi volis premi vin al mia brusto sed mankis kuraĝo al mi. Per voĉo de sufokitaj plorsingultoj rakontinte pri viaj sentoj dum la malsaniĝo, vi eldonis:

"Reveninte hejmen mi prenis librojn de Esperanto kaj la angla, mi ankoraŭ povis legi ilin, sed ne tiel flue kiel antaŭe. Mi volis min skui kaj rekomenci.

"Do skuu vin!" mi instigis vin elkore.

"Jes," vi ridetis kun larmaj spuroj sur la vizaĝo.

Vi elprenis delikatan poŝtkarton kun bildo de du manoj interplektitaj kaj la vortoj "Amikeco daŭras eterne" presitaj en oraj literoj. Donaconte ĝin al mi, vi diris, ke vi devas skribi iun frazon sur ĝi. Vi skribis: "Mi neniam forgesos la helpon, kuraĝigon kaj amikecon, kiujn vi donis al mi."

Se vi skribus "Mi neniam forgesos la amon, kiun vi donis al mi"!

Vudana Esperanto-asocio intencis funkciigi Esperantan lernejon, kaj la Internacia Ligo de Esperanto-Instruistoj sendis leteron, antaŭgratulante nin. Mi estis nomumita kiel la respondeculo. Sed post la Novjara Tago, mi estis ironta al la urbo Ŝan.

Prezidanto de la asocio sincere petis min resti en Vudan por pli kontribui al ĝia Esperanta movado. Mi deziris amon kaj la Esperantan aferon ambaŭ. Mi hezitis ĉe la vojkruĉiĝo.

Estis matene de dimanĉo. Mi okupiĝis pri la preparo de dokumentoj de la Esperanto-lernejo, aŭskultante la kanton de Fei Xiang: "...Dum rendevuo vi senintence kaŝludis kun mi. Rigardante ĉirkaŭen mi vokis vin. Kia aminda memoraĵo." Abrupte, paro da manoj en nigraj gantoj ekkovris miajn okulojn.

Estis vi, kiu ŝtele englitis kaj surprizis min. Ho, ankaŭ tio estas aminda memoraĵo!

Ĉu mi amis Zu Fanhua? Pripensinte atente, mi sentis, ke ŝi ja havas iom da ĉarmo. Instruistino Hu estis bonkora kaj amema. Ŝiaj blankaj haroj registris la malfacilaĵon kaj malfeliĉon, kiujn ŝi travivis. He Lei, kaj vi? Ĉu vi amis min? Mi ne volis resti indiferenta por mia interna sento.

Mi vere deziris laŭte diri al vi: "Mi amas vin!" ♦ (*daŭrigota*)

Adiaŭ al monaĥo Lingche

Verkis: Liu Zhangqing (Tang-dinastio) Tradukis: Ardo

La Templo jam kaŝiĝis en bambua arbaro,
vesperaj sonoriloj longe sonas en aero.
la subiranta suno brilas sur la pajlĉapelon,
vi iras malproksimen laŭ la verda montaro.

送灵澈上人

刘长卿 (唐)

苍苍竹林寺，杳杳钟声晚。

荷笠带夕阳，青山独归远。

Kanto de Ĉingming

Verkis: *Cheng Hai* / tradukis *John Huang* / kanto

清明之歌

Ĉe Ĉingming,
 pluvas sen fin',
 larme mi rigardas,
 larme homojn vidas,
 avo, avino,
 patro, patrino,
 ĉiujare hejmen por ofer',
 paŝ' post paŝ' kun plor' kaj dolor'.

Ĉe Ĉingming,
 verdas kaj ruĝas,
 printempe kreskas herb-ar',
 printempe kreskas hejmsopir',
 avo, avino,
 patro, patrino,
 hejmvagant' revenas denove,
 ĉiunokte hejmsopir' ĉe l' pord'.

Herb' denove kreskas,
 ve! denove ĉagren',
 sed hejmsopir' ne forbrulas,

herb' denove kreskas,
 ve! denove ĉagren',
 sed hejmsopir' ne forbrulas.

Ĉe Ĉingming,
 oriloj, salikoj,
 ju pli for hejmhom',
 des pli ardas hejmsopir',
 avo, avino,
 patro, patrino,
 ĉiujare brulas ofer',
 aj aj aj...
 sed hejmsopir' ne forbrulas.

aj aj aj aj...
 herb' denove kreskas,
 ve! denove ĉagren',
 sed hejmsopir' ne forbrulas,
 herb' denove kreskas,
 ve! denove ĉagren',
 sed hejmsopir' ne forbrulas,
 brulas, ho, sen fin'.

Post Sukceso en la Oficiala Ekzameno

verkis *Meng Jiao** tradukis *Lu Jixin*

Intaj mizeraĵoj ne meritas plu parolon,
 Penso ŝpruce nun liberas jen senliman foron.
 Rava printemp-vento! Per galop' de ĉevalhufoj,
 Tagon jam tra Ĉang'an* sate spekti ĉiujn florojn.

登科后

孟郊 (唐朝)

昔日齷齪不足夸，
 今朝放荡思无涯。
 春风得意马蹄疾，
 一日看尽长安花。

1. *Sukceso en la Oficiala Ekzameno --- 登科(Dengke), esp-e [denke]. La "Dengke-sistemo" (sistemo de konfirmo de sukceso en imperiaj ekzamenoj) de la Tang-dinastio estas fakte parto de la imperia ekzama sistemo de antikva Ĉinio. Ĝi referencas al la institucia sistemo, laŭ kiu lernantoj aspirantaj al oficialeco atingas sukceson en la imperiaj ekzamenoj (konate kiel "Dengke") kaj tiel akiras la kvalifikon por eniri la ŝtatan oficialan servon. Ĉi tiu sistemo pliboniĝis laŭgrade dum la regperiodo de la Tang-dinastio, kaj fariĝis grava vojo por la ŝtato elekti kvalifikitajn oficistojn.

2. *Meng Jiao --- 孟郊 (p.k. 751-814), esp-e [men ĝjaŭ], fama poeto en Tang-dinastio (p.k.618-907). li sukcesis en "Denke" aĝe je sia 44-a jaro.

3. *Chang'an --- 长安, esp-e [ĉan an], antikva ĉefurbo de ĉinaj 13 dinastioj (ene kun Tang-dinastio). Nun ĝi estas nomata Xi'an

Amkanto pri Umefloroj

(laŭ tradicia ĉina melodio "Tri Preludoj pri Umefloro")

Trad.: Batalanto

Unua Strofo

Ĉe l' polva mondo — pasiaj koramantoj,
 Ne mokridu ilin pro l' am' fervora, konstanta!
 Se morda frost' ne penetros ĝis la ostoj,
 Kiel dolĉe odoros la umefloroj?
 Ho, kio estas amo sur la tera voj'?
 Ĝi igas onin morti aŭ oferi sin sen ĝen'!
 Rigardu la ŝanĝiĝantajn sortojn en la homa rond':
 Tri Ume-Preludoj — plej ĉarmaj en la mondo kaj ond'.

(Melodia interludo)

Dua Strofo — La Tri Preludoj

Preludo unua: la kor' disŝiriĝas, sangas,
 Preludo dua: dronas la pensoj en sufer' sen lim',
 Preludo tria: subite ŝtormo leviĝas,
 Malantaŭ nuboj — maro vasta, bordoj for, nur rev'.

梅花三弄

(据中国传统乐曲《梅花三弄》)
 译：易绍敏

【上阕】

红尘自有痴情者，
 莫笑痴情太痴狂。
 若非一番寒彻骨，
 哪得梅花扑鼻香。
 问世间情为何物，
 只教人生死相许。
 看人间多少故事，
 最销魂梅花三弄。

(音乐间奏)

【下阕·三弄】

梅花一弄断人肠，
 梅花二弄费思量。
 梅花三弄风波起，
 云烟深处水茫茫。

La Eta Strategiisto

Gajo

Vespere en la 15-a de aŭgusto 2018, ĉirkaŭ pli ol la dekokaj, en unu ĉambraro de Dombloko-Jiuyang, Songjiang-kvartalo, Ŝanhajo, Ĉinio, troviĝas avo, avino, filo kaj nepeto 1.5-jaraĝa preskaŭ. La filo sin preparas por bani la knabeton, kiu staras en plasta banujo tien kaj ĉi tien moviĝante sen eĉ paŭteto, kaj la geavoj atenteme gardas kaj zorgas apudsidante por ke ne okazu malbonaĵo al la nepeto.

Post iom da tempo, la knabeto ekludas sian bantukon kiel ludilon. Unue li alte levas la tukon per manparo kaj pretas ĝin forĵeti turnante okulojn fiksrigardajn al la avino. Subite li ĵetas la tukon al la planko, tamen la tuko estas kaptita de la avino dum la flugado en aero, kaj la nepeto ne submetiĝas al la malsukceso kaj reprenas la tukon el la mano de la avino kun petolema rideto kaj paŭteto. Li refoje alte levas la tukon, rigardante la avinon kaj tuj ĝin forĵetas, kaj la avino refoje ĝin kaptas en aero! Post tri fojoj li denove levas la tukon, kun ruzema rigardo jen al la avino jen al la planko kiel antaŭe, ĵetonte li sin iom levas piedpinte supren, la avino streĉas sian atenton al lia movado, ĉi-momente li tuj ekturnas sin kaj forĵetas la tukon al la alia flanko, kaj la tuko falintas sur la plankon! La avino ne sukcesis ĝin kapti! La nepeto tuj eksplodas je rido "hahah..." Li tre ĝojas pro sia venko en la ludado kun sia avino! Li tre ĝojas pro sia sukcesa artifiko ke oni afektas celi tion sed fakte alion!

Tiam la avino elbuŝigas "Ho, kia ruza uleto!" kun embaraseta rideto pro surprizo kaj malsukceso, sekve ŝi devas depreni la tukon por purigo.

Jes, nun vi certe jam divenis, ke la avo estas mi, olda Gajo Li Chuanhua, la avino mia edzino, la filo nia solfilo, kaj la petolema knabeto estas nia nepeto Li Zijun de nur unu kaj duona jaroj.

Kvazaŭ palpebre, pasis jam pli ol tri jaroj! Pro la damninda pandemio ni ne povas viziti ilin en Ŝanhajo, tamen la supra vigla sceno ankoraŭ ofte prezentiga en mia kapo, nun mi notas ĝin en mia komputero por ajntempa legado. ◆

Sunlumo Marta

Gajo

Sunlumo marta
tapiŝas sur la tero
kun
varmeto
kaj
helflaveto

printempa rideto
okulumado
de knabineto

三月的阳光

三月的阳光
铺展在大地上
透着温柔
披着鹅黄

那是春天的微笑
那是少女的秋波荡漾

Se l' Vento Estus Kolora.

—Aŭtoro: Ye Shengtao
—Trad. Orpaco(Jinping)

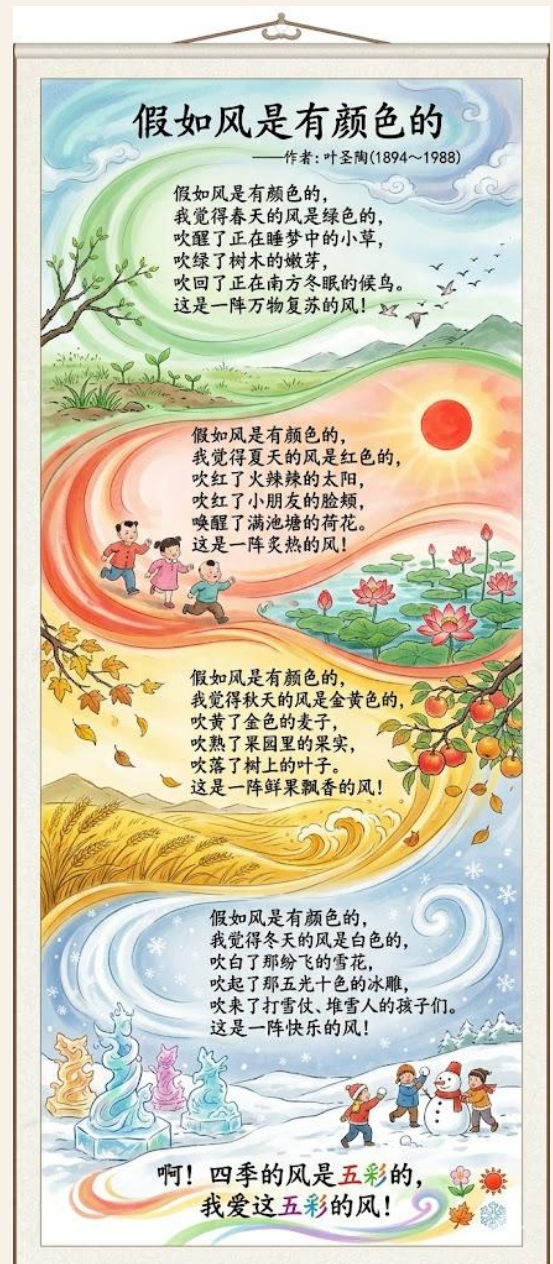
Se l' vento estus kolora,
Mi opinias,
ke l' printempa vento estas verda.
Ĝi vekas la herbetojn dormantajn,
verdigas la arbajn burĝonojn,
kaj revenigas la migrobirdojn en la sudo vintrantajn.
Jen estas blovo da vento de l' natura vekigo!

Se l' vento estus kolora,
Mi opinias,
ke l' somera vento estas ruĝa.
Ĝi ruĝigas la brulan sunon,
ruĝigas la vangojn de l' amiketoj,
kaj vekas la lotusflorojn en la tuta lageto.
Jen estas blovo da arda vento!

Se l' vento estus kolora,
Mi opinias,
ke l' aŭtuna vento estas orflava.
Ĝi flavigas la orajn tritikojn,
maturigas la fruktojn en fruktejoj,
kaj faligas la foliojn sur arboj,
Jen estas blovo da vento kun la freŝfrukta bonodoro!

Se l' vento estus kolora,
Mi opinias,
ke l' vintra vento estas blanka.
Ĝi blankigas la neĝerojn flirtantajn,
starigas la buntajn glaciskulptaĵojn,
kaj alportas infanojn por neĝbatalo kaj ludi neĝhomon.
Jen estas blovo da gaja vento!

Ho!
La vento en kvar sezonoj estas multkolora,
Mi amas ja l' multkoloran venton!

N: Ye Shengtao

(1894-10-28~1988-02-16), origina nomo Ye Shaojun, naskiĝis en Suzhou, Jiangsu. Li estis fama moderna ĉina verkisto, edukisto, eldonisto pri literaturo kaj socia aktivulo kaj honorita kiel "Elstara Lingva Artisto". Li estis firma subtenanto kaj grava aktivulo en la ĉina Esperanto-movado kaj kun Hu Yuzhi, Ba Jin k.a. kunfondis gravan organizon de "Amikoj de Esperanto" en Ĉinio, kaj aktive kontribuis al la disvolviĝo de la ĉina Esperanto-movado.

La Feliĉarbo

Viktoria

Matene, antaŭ la okuloj
staras la feliĉarbo,
plena de blankaj tubformaj floroj.

Dum tri jaroj
ĝi ĉiam silente verdas,
en la matena lumo, en la krepusko,
tiel verde kvazaŭ tinktita.

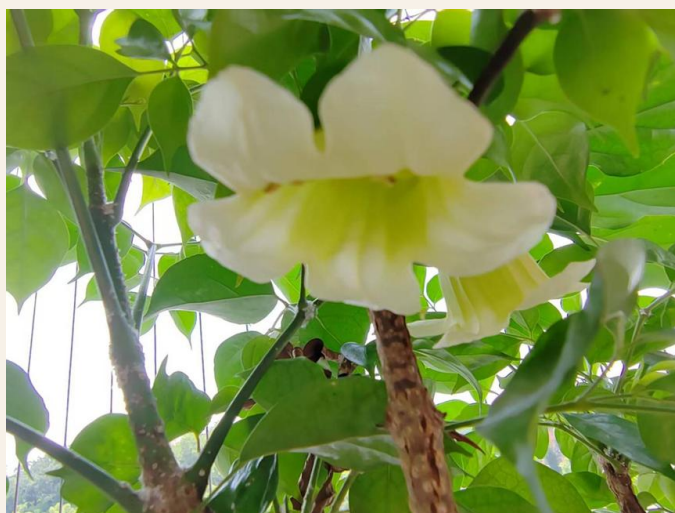
Nun floroj amasiĝas sur la branĉoj,
kvinpetalaj, blanke kun verdeto,
kvazaŭ iu nokte sekrete ligis ilin.
Laodoro tre delikata, tamen min ravanta.

Mi kaŭras,
rigardas la sunon tra la petaloj,
rigardas la spurojn de abeloj en la florombro —

ili rapidas al festeno,
farante ĝojan interŝanĝon.
Kaj mi, la flankrigardanto,
ricevas tiom da ĝojo.

Ĉi tiu arbo iam
longe silentis,
sed ĝi amasigis
la plej fortan energion.
Okaze de ĉi tiu vigla printempo.
elverŝas la ĝojon amasitan dum jaroj.
Ĝi pli ol iu ajn komprenas
la eleganton de kaŝo kaj montro.

Ĉimatene min ĉirkaŭas feliĉo.
Ĉi tiu plena de floroj arbo
sufiĉas por ekbriligi
la tutan koron.

Tombo-Zenitaj Montoj ĉe Printempa Festo

Luo Shuigen / Poemo

Printempa fest' en nebul' malvarma,
Ŝtonvojeton malsekigas larm'.
Vizaĝoj kaj voĉoj, literoj memoraj,
Jarventoj skulptintaj koron ĉe tombo.

Cipresoj kun larmoj de printempa pluvo,
Kornikoj plorgêmas en vespera arbar'.
Genuiĝas mi longe, ne sciante pri griza
Papilio ekfluga en monta vesper'.

清明南山祭父母

清明寒雾锁云岑，苔径低徊湿衣襟。
隔世音容碑上字，经年风雨墓前心。
千株松柏凝春泪，几处鹧鸪咽暮林。
长跪不知灰蝶起，群山暮色齐沉静。

Momenteto

Luo Shuigen / rememoro

Daŭrigante la enhavon de numero 010

La "Kanto de Nankinaj Junaj Intelektuloj" estis tre populara tiutempe, eĉ Moskva Radio ripete dissendis ĝin. Konsiderante ke la granda gvidanto diris: "Kion la malamikoj malaprobas, tion ni devas aprobi; kion la malamikoj aprobas, tion ni devas malaprobi", en septembro 1970 la aŭtoro de la kanto Ren Yi, tiama junintelektulo en vilaĝo post sekvado de la vokado por iri al kamparo, estis arestita de la Nankina Publika Sekureco kaj kondamnita al morto kun tuja ekzekuto. Kiam la kazo estis raportita al la tiama Jiangsu Revolucia Komitato, Xu Shiyong, la respondeculo, brave parolis: "Kial oni kondamnas al morto pro simpla kanto? Ĉu ne ekzistas leĝo?" Efektive ne ekzistis leĝo - dum la Kulturrevolucio la jura sistemo estis detruita. Xu Shiyong haltigis ĉi tiun absurdan maljustan kazon, sed pro la tiama situacio la puno estis ŝanĝita al dek jaroj en malliberejo. Ren Yi estis rehabilitita nur post la fino de la Kulturrevolucio.

Antaŭ ol veni al Heilongjiang, ne ĉiuj junaj intelektuloj el Hangzhou estis tute sanaj. Kelkaj havis kronikajn malsanojn, precipe knabinoj, kiuj nature estas pli malfortaj. Post alveno, ili klopodis trovi manierojn por ricevi medicinan revenpermeson al Hangzhou. Kelkaj malbonkvalitaj taĉmestroj kaj eĉ regimentaj gvidantoj profitis la situacion por seksatenci aŭ seksperforti knabinojn kiuj bezonis ilian helpon. Ĉi tiuj viktimoj, ĉarmaj kaj belaj, plejparte silentis por povi reveni al Hangzhou, al siaj gepatroj kaj familioj. Ankaŭ estis junaj intelektuloj kiuj geedziĝis kun kamparanoj en Zhejiang por proksimigi sian loĝlokon al hejmo. Aliaj, kaj knaboj kaj knabinoj, elektis forlasi la taĉmon kaj reveni al Hangzhou, iĝante "trisenhavuloj" en la urbo - sen loĝpermeso, sen salajro, sen grenkuponoj. Mi estis unu el ili.

Ĉu en la Hejlongjiang Produkt-Teamo aŭ en la kamparo de Hejlongjiang, kiam la Hangĵoŭ-urbaj juninteligentuloj pro manko de mono revenis al Hangĵoŭ, multaj uzis senbiletajn metodojn. Iuj juninteligentuloj plurfoje uzis unu bileton, plej multaj aĉetis mallongdistancan bileton por longa vojaĝo - mi apartenis al ĉi-lastaj. Tiutempe la tuta bileto de Ĝjamusi al Hangĵoŭ kostis ĉirkaŭ 40 juanojn. Mi kunportis entute pli ol 30 juanojn, antaŭe kaŝinte tri 10-juanajn monbiletojn aparte: foriginte tabakon el unu cigaredo en cigaredskatolo, mi volvis 10-juanon monbileton kaj metis ĝin en la cigaredan paperon, ambaŭflanke plenigante iom da tabako, poste remetis en la skatolon; alian 10-juanon mi metis sube de frostoprotekta grasujo, kovrinte per stanfolio kaj supre plenigante per graso; la trian 10-juanon mi metis rekte sub la ŝuplondon, kaj la ceteran monon en poŝon.

En la tago de reveno al Hangĵoŭ, timante esti kaptita, mi kiel kutime partoprenis matenan ekzercadon, matenmanĝis kaj iris kun la teamo al laboro, sed survoje pretekstante necesejon mi rekte iris al busstacio. De la teama sidejo al Ĝjamusi estis nur unu buso ĉiutage. Alveninte al la Ĝjamusi-fervoja stacidomo, mi aĉetis bileton de Ĝjamusi al Harbino por nur unu stacio, sed restis en la trajno ĝis Harbino. En Harbino mi ne povis eliri tra la stacidomo, ĉar tie oni kontrolis biletojn - kaptite oni devus ne nur pagi la tutan vojon sed ankaŭ monpunon. Do mi eliris tra apuda truo, faris malgrandan rondiron kaj revenis al la Harbina stacidomo, kie mi aĉetis bileton de Harbino al Ŝanhajo ankaŭ por unu stacio, sed restis en la trajno ĝis la fino.

Tamen mi ne povis eliri en Ŝanhajo, kie estis strikta kontrolado kontraŭ senbiletaj vojaĝantoj. Mi devis eliri en Suĝoŭ antaŭ Ŝanhajo. Halte en Suĝoŭ, mi ankaŭ ne povis eliri tra la pordo flankanta al la platformo, ĉar tie staris vico da "laboristaj ruĝgvardianoj" kun kaskoj kaj ferbastonoj - kaptite ĉiu peno vanus. Do mi eliris tra la kontraŭa pordo, laŭiris la relojn ĝis trako-pasejo, kaj poste prenis buson al la ŝipstacio de Suĝoŭ. Tie mi aĉetis plenan bileton (1,8 juanojn) de Suĝoŭ al Hangĝoŭ, ĉar estis rektaj ŝipoj sensanco por trompo. La ŝipo ekveturis je 17:30 kaj alvenis al la Hangĝoŭa ŝipstacio ĉe Fiŝvenda Ponto je ĉirkaŭ 6-7 horo matene. Poste mi prenis du urbobusojn kaj antaŭ la 9-a horo jam estis hejme.

El la "senpaperaj" homoj, kiuj memrevenis al Hangzhou de la Dua Inĝeniera Kompanio, tiuj, kun kiuj mi ofte kunestis, estis Laŭhu kaj Huaŝing. Laŭhu, kies familia nomo estis Ĉen, estis naskita en la jaro de la tigo laŭ la ĉina zodiako, kaj pro sia larĝa talio kaj fortikaj brakoj, ĉiuj nomis lin Laŭhu (Tigro). Lia hejmo estis en la strato Xinhua, kaj li havis plurajn gefratojn. Lia patro jam mortis, kaj mi ne certas, ĉu lia patrino laboris en strata fabriko aŭ ne havis laboron – sub li estis unu pli juna frato kaj tri pli junaj fratinoj, kaj super li unu pli aĝa fratino. Li kaj lia fratino kune venis al Heilongjiang kaj estis asignitaj al la Dua Inĝeniera Kompanio de la 30-a Regimentoj. Laŭhu estis obstina karaktero, sed tre lojala. Antaŭ ol veni al Heilongjiang, li jam estis lerta lignaĵisto, kiu perlaboris monon por subteni sian familion farante meblojn por aliaj. Liaj lignaĵistaj teknikoj estis tre bonaj, liaj mebloj estis delikataj kaj modernstilaj, do multaj petis lin fari meblojn.

Huaŝing loĝis en la strateto Liuke, kaj estis la plej juna en la familio kun kvin pli aĝaj fratoj. Ankaŭ lia patro jam mortis, kaj lia patrino aspektis tre maljuna. Kvankam ŝi ricevis emeritan pension, ĝi estis tre malgranda. Huaŝing suferis je kormalsano kaj post kelkaj jaroj mortis pro korinfarkto. Post memreveno al Hangzhou, Laŭhu unue rekomencis sian malnovan metion kaj povis apenaŭ vivteni sin. Mi kaj Huaŝing ofte vizitis Laŭhu hejme, kelkfoje helpante kaj ŝtelante iom da lignaĵista scio, kaj Laŭhu ankaŭ donis al ni kelkajn konsilojn. Post la granda reveno al la urboj, kiam lia domregistrado estis transigita al Hangzhou, Laŭhu luprenis pecon da tero en la antaŭurbo de Hangzhou kaj malfermis porkoejon. Tamen, pro grandaj fluktuoj en la prezo de porkaĵo sur la merkato, li ne gajnis multe da mono kaj fine fiaskis. Post la fiasko de la porkoejo, Laŭhu malfermis malgrandan nudlan restoracion en la strato Xinhua por vivteni sin. Iam, kiam mi preterpasis la straton Xinhua, mi eniris malgrandan nudlan vendejon por matenmanĝi. Mi malkovris, ke la posedanto estis Laŭhu, kaj kiam li rekonis min, li ankaŭ surpriziĝis kaj rapide diris: "Sidu unu momenton, mi persone preparos nudlojn por vi." Post nelonge, li alportis teleron da fumantaj nudloj. La porcio estis tre granda kaj enhavis multe da ingrediencoj. Post la manĝo, Laŭhu absolute rifuzis preni monon.

Laŭhu ĉiam estis liberprofesiulo. Kiam li atingis la emeritan aĝon, li ricevis socian asekuran pension de pli ol 2000 juanojn monate. Ĉar li ne posedis loĝejon, la registaro asignis al li malgrandan apartamenton en la komunumo kun prefera traktado – la jara lupago estis nur 288 juanoj.

Krome, pro komerca asekuro, kiun li antaŭe aĉetis, lia emerita enspezo estis pli ol 4000 juanoj, kaj ĉar la lupago estis esence senpaga, lia vivnivelo estis sufiĉe bona.

La fratino de Laŭhu edziniĝis al eksoldato de la farmo Jiangchuan, kiu devenis el Jiamusi. Lia patro estis kondamnita kiel "dekstrulo" en 1958 kaj estis rehabilitita en 1978. Poste, la fratino de Laŭhu kaj ŝia edzo revenis al Jiamusi. Nur en 1985, per rilatoj, ŝi sukcesis transloĝiĝi al la distrikto Fuyang de Hangzhou, kie ŝi emeritiĝis kaj aĉetis komercan loĝejon.

La lasta sendungito, kiu revenis al Hangzhou de la farmo Jiangchuan, estis Ĝin Ŝjaŭniu el la Dek-Sepa Agrikultura Kompanio, kiu transigis sian domregistradon al Hangzhou nur en 2022. Kiam Ĝin Ŝjaŭniu iris al Heilongjiang, li estis apenaŭ dudekjara junulo, sed kiam li revenis al Hangzhou, li jam estis sepdekjara grizhara maljunulo. Ĉar lia edzino kaj filino mortis antaŭ multaj jaroj kaj li restis sola sen prizorganto, laŭ la tiamaj politikoj pri restantaj sendungitaj problemoj, oni konsentis transigi lian domregistradon al Hangzhou. Post la reveno, kun la subvencio de la Hangzhou-registaro, li ricevis pli ol 7000 juanojn monate, do lia maljunula vivo estis sufiĉe stabila kaj feliĉa. Komprenoble, ĉio ĉi estas postaj rakontoj.

En mia familio la ekonomio ĉiam estis malbona, kaj post kiam aldonisĝis tia senhavulo kiel mi, la vivo fariĝis eĉ pli malfacila. La tria bofilo de mia onklo estis lignaĵisto el Dongtianmu en Lin'an. Iun tagon li diris al mia patro, ke eble mi povus lerni lignaĵadon ĉe li, ĉar metio estas trezoro portata ĉie. Aŭdinte tion, mi ekstaris interne - la diro ŝajnis tre familiara. En la lernejo ni ofte aŭdis similan diraĵon: "Lernu sciencan, kaj vi povos iri ĉien sen timo." Sed en tiuj tempoj sciencoj ja ne superis praktikan metion; eĉ se oni lernis sciencojn, oni tamen finis en kamparo.

Post unu tago, mi pakis kelkajn simplajn vivnecesaĵojn kaj veturis per longdistanca buso al la domo de mia bofrato en Dongtianmu, Lin'an. Tiutage mi ellitiĝis tre frue por kapti la fruan buson kaj alvenis al la destino samtage.

Dongtianmu-monto situas en la nordokcidenta parto de Zhejiang, en Lin'an distrikto de Hangzhou, 25 km for de Lin'an urbo kaj 68 km for de Hangzhou. La Tianmu-monto konsistas el du ĉefaj pintoj, kiuj staras kontraŭ unu la alian kun distanco de 10 km. Ĉar sur ĉiu pinto estas klara fonto, kiel du okuloj rigardantaj la ĉielon, ĝi ricevis la nomon "Tianmu" (Ĉiela Okulo).

En la domo de mia bofrato loĝis relative malmultaj homoj: krom la gepatroj de mia bofrato, mia bofratino, estis ankaŭ la fratino de mia bofrato. Kvankam ŝi vivis en kamparo, ŝi aspektis tute kiel urbano - kun blanka haŭto kaj belaj grandaj okuloj, kiuj ŝajne povis paroli. Oni povis vidi, ke ŝi estis tre dorlotata en la familio.

Mi bone konsciis pri la vivkondiĉoj de mia familio. Kiel la unuenaskito, mi sentis respondecon. Kiam temas pri manĝo kaj postvivado, oni lernas metion rapide kaj efike. Post pli ol unu monato da lernado ĉe mia bofrato, mi jam regis la bazajn teknikojn kiel fendi, raboti kaj segi, kaj povis labori memstare. Pri desegnado kaj kalkulado, estinte matematika reprezentanto en la lernejo, mi tute ne havis problemojn - tio estis bagatelo por mi.

En la tago kiam mi finis mian lernadon kaj revenis al Hangzhou, mia bofrato donis al mi pecon de santal-ligno. La tuta familio akompanis min ĝis la vilaĝenirejo.

Post tiu adiaŭo, mi neniam revenis al Dongtianmu, sed komencis novan vivan vojon. Kun metio en miaj manoj, mi eniris la socion por postvivi, vojaĝante tra diversaj lokoj kaj spertante la vastan mondon.

Post reveno al Hangĝoŭ, mi uzis la santal-lignon, kiun donacis al mi mia kuzo, por fari rabotilon, kaj per la rabotilo mi faris aliajn lignaĵistajn ilojn kiel segilojn. Hua Xing, per memlernado kaj gvidado de Lao Hu, ankaŭ eklaboris kiel lignaĵisto, farante meblojn por klientoj kaj povante mem subteni sin. Lao Hu, Hua Xing kaj mi memnomis nin "la tri musketeroj de lignaĵistoj".

Mia unua mendolaboro estis rekomendita de mia onklo. Mia onklo havis maljunan amikon nomatan Zhao Heshang, kiu en juneco estis monaĥo, post la liberiĝo rezignis monaĥecon kaj edziĝis, sed la tuta familio daŭre loĝis en la origina templo de Shuixing Ge. Tamen la templo estis transformita en loĝejon, kie loĝis dek kelkaj ordinaraĵ familioj, kaj la propraĵo apartenis al la registaro, administrita de la loka loĝejadministrejo.

La familio Zhao Heshang havis relative multajn infanojn kaj ne tre bonan ekonomian situacion. La plej aĝa filo, post fini tekniklernejon, laboris en la Hangĝoŭa Oksigenmaŝinfabrika kaj preparis edziĝi. Ili akumulis iujn malnovajn lignaĵojn kaj mendis al mi fari meblaron.

Shuixing Ge ne estis tre malproksime de mia hejmo, ĉirkaŭ du-tri kilometroj, sed tiutempe mi ankoraŭ ne havis biciklon, do ĉiutage mi piediris tien kaj revenis vespere. La familio Zhao estis tre gastama, provizante tagmanĝon kaj vespermanĝon, kaj posttagmeze ankaŭ malgrandan manĝeton.

Kvankam labori per malnovaj lignaĵoj postulis pli da tempo, mi laboris diligente kaj finis la tutan meblaron en dudek tagoj. Kvankam la lignaĵista laboro estis peniga, ĝi estis teknika laboro, multe pli bona ol la fizika laboro en la dua kompanio de Heilongjiang.

Post kompletigo de la meblaro, Zhao Heshang transdonis al mia patro kvardek juanojn per mia onklo. Tiutempe kvardek juanoj estis konsiderata alta salajro. En la 1970-aj jaroj, la tuta lando ankoraŭ distribuis grenon laŭ limigita kvanto. Mia familio havis multajn membrojn kaj ĉiam suferis mankon de manĝaĵo, kio lasis profundan ombron en mia koro. Eĉ multajn jarojn poste, kiam greno estis abunda kaj la manĝkartoj ne plu uzatis, se mi ne havis rezervon de cent ĝis ducent kilogramoj da rizo en hejmo, mi ĉiam sentis ioman angoron kaj mankon de sekureco.

Post gajni la kvardek juanojn, mi promesis al mia patrino ke mi respondecus pri la mankanta greno en la estonteco, kio signife malpezigis la ŝarĝon de miaj gepatroj. Tiutempe en la punkto ĉe la fiŝvenda ponto estis nigra merkato por rizo.

Mi aĉetis rizon kaj transportis ĝin hejmen per biciklo, kutime alvenante hejmen ĉirkaŭ la dek-unua aŭ dek-dua horo nokte. Mi kutimis aĉeti ĉiumonate aŭ duonmonate, po cent ĝis ducent kilogramojn. Mi tiam uzis pezan biciklon produktitan en Hangĝoŭ. Foje mi ankaŭ aĉetis manĝkartojn rekte en la nigra merkato, kio estis pli oportuna.

Mi ne trinkis alkoholaĵon nek fumis, laboris diligente, uzis mian cerbon, kaj kreis novstilajn meblojn, enkondukante multajn eksterlandajn stilojn kiel la ĉeĥan, polan, okcidentan, ktp. Mi ankaŭ aplikis oran sekcion kaj simetriaĵajn principojn en meblodesegno, uzante diversajn simetriojn kiel aksa simetrio, oblikva simetrio, vertikala simetrio, nigra-blanka simetrio, centra simetrio kaj disa simetrio por meblaj dekoracioj kaj strukturoj.

Iom post iom, pli kaj pli da homoj mendis meblojn de mi, miaj amikoj iĝis pli diversaj, kaj mi sukcese trejnigis tri lernantojn.

Iam per amika rekomendo, mi estis invitita fari aron de hangĝoja-stilaj mebloj en Yanjiashan, Lin'an. Yanjiashan situas ĉe la suda fino de Tianmushan-urbo, okcidente apud Dingshan-monto, sude najbare al Fuyang-urbo, kaj nordoriente proksime al Luoyun-vilaĝo. Ĝi kovras areon de ĉirkaŭ 11,26 kvadrataj kilometroj kaj apartenas al Zaoxi-urbo. Yanjiashan konsistas el du naturaj vilaĝoj: unu estas Yanjia-vilaĝo, la alia estas Shitawan-vilaĝo. La loĝantoj de Yanjia-vilaĝo havas la familinomon "Li", dum tiuj de Shitawan-vilaĝo havas la familinomon "Zheng". La Li-anoj tradicie emfazis edukadon, tial multaj el ili fariĝis kleruloj, dum la Zheng-anoj pli emfazis ekonomikon kaj monakiron, vivante multe pli bone ol la Li-anoj. La Zheng-anoj loĝis kune en grandiozan domegon hereditan de siaj prapatroj. Ĉirkaŭ la domego estis fajrorezistaj muroj, kaj interne ĝi havis lignan kaj tegmentan strukturon, dividitan en du etaĝojn kun entute 99 ĉambroj. Ekzistis du identaj domegoj en Lin'an - la alia troviĝis en Yuqian, Lin'an, ambaŭ konstruita de la prapatroj de la Zheng-anoj. Yanjiashan estas bela loko kun pitoreskaj pejzaĝoj kaj ĉarma medio.

La kliento, kiu volis la meblojn, estis Li-ano, la plej juna el tri fratoj. Li laboris kiel librotenisto en unuo en Lin'an-distrikto kaj havis koramikinon. Ŝi nur postulis aron de hangĝoja-stilaj meblojn, kiujn lokaj ĉarpentistoj ne povis fari aŭ ne bone faris, speciale la mozaikajn desegnojn - ili eĉ ne havis ilojn por tia laboro. Mi loĝis kaj manĝis ĉe lia dua frato en Yanjiashan. Tiu dua frato estis ĉasisto nomata Tian'gen, kiu havis la tipan malavarecon de ĉasisto. En lia domo, mi ricevis tri ĉefajn manĝojn tage plus du intermanĝojn matene kaj posttagmeze. Mi laboris tie dum tutaj 30 tagoj, finante nur en la 29a tago de la lasta monato laŭ luna kalendaro, kaj revenis hejmen en la lasta tago de la jaro. Dum mia laboro, lokaj impostoficistoj venis kontroli mian loĝlokregistradon kaj postulis impostpagon, sed Tian'gen forpelis ilin. Tio okazis ĉar la persono, kiu rekomendis min, estis tiama direktoro de la Revolucia Komitato de Lin'an. Kiam la impostoficistoj eksciis tion, ili silente foriris kaj ne revenis. Mi kaj Tian'gen, kaj lia familio, daŭre havis bonan amikecon kaj kontakton. Tiutempe, kiam mi pasis tra Lin'an-urbo kaj bezonis tranokti, mi kutime restis en la distrikta komitata gastejo. Simple menciante la nomon de mia amiko ĉe la akceptejo, mi ricevis ĉambron senpage, inkluzive de manĝoj.

Mia patro en sia juneco havis poŝhorloĝon, sed dum la trijara malfacila periodo de la lando fine de la 1950-aj kaj komence de la 1960-aj jaroj, li dolore vendis ĝin por aĉeti manĝaĵon. Iam post monato da ĉarpentado, mi gajnis 100 juanojn kaj aĉetis "Zhongshan"-markan horloĝon por 30 juanoj en la Liberiga Vojo-magazeno, donante ĝin al mia patro. Lia vizaĝo ekradiis de ĝojo - mi ne vidis lin tiel feliĉa dum longa, longa tempo.

Ekde kiam mi eklaboris kiel ĉarpentisto, kvankam manĝado ne plu estis problemo, forta deziro lerni ekvekigiĝis en mia subkonscio. Post la reveno de Deng Xiaoping, lernaj ŝancoj pliiĝis. Unue mi prunteprenis alternativkurentan radioricevilon de mia plej aĝa fratio, laborante tage kiel ĉarpentisto kaj lernante anglan nokte per radio. En mezlernejo mi lernis rusan, sed mi ĉiam preferis la anglan kaj longe deziris lerni ĝin. Iam mi vidis anoncon pri angla kurso organizita de la Informa Stacio de Hangzhou Elektronika Instrumenta Oficejo, nur por loĝantoj de Hangzhou kun laborunua rekomendletero. Mi tre deziris partopreni, sed ne kvalifis. Tiam mia dua frato jam laboris kiel turnisto en Hangzhou Bearing-Fabriko, do mi uzis lian nomon por aliĝi. La unuan semestron ĉio iris glate, sed en la dua semestro, mia frato estis translokita al oficejo, kies estro ankaŭ partoprenis la kurson. Instruisto nomumis ĉe ĉiu leciono, kaj la oficejestro rimarkis la anomalion. Li raportis tion al la kursestro, S-ro Ye, kiu ankaŭ estis direktoro de la informa stacio. Post leciono, S-ro Ye demandis min pri la afero. Mi devis konfesi la veron. Sed S-ro Ye ne punis min - post la kurso li eĉ permesis al mi daŭrigi tradukajn taskojn por la informa stacio. Li fariĝis grava bonfaranto en mia vivo.

Tiam la domoj de najbaroj estis apartigitaj nur per lignaj tabuloj dikaj je pli ol unu centimetro, kun tre malbona sonizolado, do preskaŭ ne ekzistis privateco en konversacioj. Kvankam mia laboro kiel lignaĵisto estis sufiĉe peniga kaj laciga, mi tamen gajnis pli ol oficistoj. Pro tio, iuj enviamuloj denunciis min al la polica stacio, dirante, ke mi estas "nigra loĝanto" (senleĝa enmigrinto), laborante kiel nigra lignaĵisto dumtage kaj aŭskultante fremdajn radiojn nokte, kaj ke oni devus forpeli min reen al Heilongjiang. Dum la Kultura Revolucio, estis multaj falsaj akuzoj kaj kalumnioj. Tiutempe ne ekzistis leĝa ordo, kaj falsaj akuzoj ne kaŭzis kostojn aŭ leĝajn konsekvencojn. Poste enketo pruvis, ke mi fakte lernis anglan per la Ĉina Centra Radio, kaj la denuncio estis malvera, do la afero restis nesolvita. Vere, la homa koro estas nesondebla! ◆

daŭrigota

Ŝtonumo

Poemo unuafoje aperinta en Monato (2004).

Morteza Mirbaghian

Lupojn ne plu
akuzu
pri sovaĝeco
kaj krueleco!
Propraokule
mi jam spektis,
kun larmoj kaj kapturno,
homojn civilizajn!
en mateno Vendreda
– la sankta tago de Dio,
pureco kaj preĝo –
kiuj rite sin banis,
zorge kombis la hararon
kaj eĉ barbon,
sin parfumis per pura rozo-suko
por honore ĉeesti
la bankedon de Dio!
poste
tiuj bonodoraj homoj
civilizaj
– kiuj blindas pri siaj propraj pekoj
kaj makuloj
tamen aĝlece serĉas tiujn de aliuloj.
kaj kredas sin
manoj de Dio sur la tero
por zorgi kaj defendi la sanktan tronon de Dio
kontraŭ pekuloj –
alportis sur ĉaro homon
– vomige palvizaĝan
senkoloran
kaj tremantan,
pro atako de frostiga timo kaj teruro –

kiu se ne pli ol ili
almenaŭ samkiel ili
estis homo
kaj havis la rajton je vivo
kaj entuziasmis vivi
por akvumi la florojn de sia vivo
en ĝia bela ĝardeno ...
Poste,
tiuj parfumitaj civilizuloj,
– la manoj de Dio sur la tero –
firme ĉirkaŭvolvis lin
kiu jam estis frostigita de timo
tutkorpe
de kapo ĝis piedfingroj
per longa blanka mortotuko
kaj enterigis lin
vertikale
ĝis la sino
kaj ekkriante
„Dio estas la plej granda“
– samkiel aventuremaj infanoj
kiuj falĉas
per senĉesa ĵetado de ŝtonetoj
senkulpajn birdetojn de ĝardeno –
tiun malfeliĉan homon sendefendan
sub la pluvado de ŝtonoj –
ne tre grandaj
nek etaj
sed ŝtonaj kiel ŝtono –
pasigis
tra la kruela pasejo de dolorego
hororo,

teruro,
suferado,
humileco,
en la nigran mondon
de morto kaj neekzisto!
Jes,
ne plu sovaĝajn lupojn
oni humiligu
per akuzo pri barbareco
kaj sangosuĉado!
Lupo sovaĝa
ne ĝenas siajn samulojn,
nek disŝiras
sian ĉasaĵon
tiel kruele kaj pasie,
kiel homo homon
sub la nomo de Dio,
la plej afabla kaj pardonema!

Lumoj post la ombroj

NAJAINA Erica, el Malagasio

Post malfacila tago, kiam mi revis pri gajno en konkurso sed fiaskis, mi ankoraŭ portis en mi pezajn pensojn. Mi ne sciis kien iri, nek kion fari poste. En tiu momento, tute neatendite, aperis homo, kiun mi neniam antaŭe renkontis.

Ŝia maniero paroli estis trankvila, sed plena je certeco. Ŝi ne konis min, tamen si vidis, ke mi bezonas apogon. Ŝi diris al mi vortojn, kiuj restis en mia koro: "Foje la vivo malfermas pordon ĝuste kiam vi jam laciĝis frapi." Ni parolis iomete, kaj mi rimarkis ke ŝia konsilo havas varmecon.

Tiu unua renkontiĝo fariĝis la komenco de nova direkto en mia vivo.

Ŝi rakontis al mi pri lingvo nomata Esperanto. Mi komencis lerni paŝon post paŝo. Unue vorton, poste frazon, kaj iom post iom mi rimarkis, ke miaj pensoj fariĝas pli klaraj. La lingvo alportis al mi senton de ordo kaj trankvilo.

Esperanto fariĝis por mi ne nur lingvo, sed nova fenestro al la mondo.

Post kelkaj monatoj, mia situacio komencis ŝanĝiĝi. Mi retrovis vojon en mia profesia vivo kaj komencis labori en la gastronomio. La sperto montris al mi, ke eĉ post fiasko, oni povas ankoraŭ resti staranta. Tiu homo, kiu unufoje parolis kun mi, restis kiel gvidanto.

Ŝia apogo helpis min ne perdi min mem en la ŝanĝiĝanta mondo.

Mia rilato kun ŝi firmiĝis. Iom post iom ŝi fariĝis tre grava persono en mia vivo — amikino,

konsilantino, preskaŭ patrina figuro. Amikeco kun ŝi baziĝas sur kompreno, respekto kaj sincera deziro vidi min kreski.

Kompreneble estis momento malfacilaj. Estis homoj, kiuj ne ĝojis pri mia progreso. Sed mi jam ne estis la sama persono kiel antaŭe. Mi lernis, ke falo ne estas fiasko, sed leciono.

Poste venis tempo kiam mi jam ne sentis min ĉirkaŭita de mallumo. Mi fariĝis pli trankvila, pli matura kaj pli certa pri tio, kion mi volas atingi.

Ĉi tiu rakonto estas por ĉiuj, kiuj travivis malfacilan momenton. Mi volas ke la mesaĝo estu klara: Vi povas leviĝi denove. Vi estas infano de espero. Kaj vi kapablas brili, eĉ post la plej longaj ombroj. ♦

La Prezo de Silento

NAJAINA Erica

Subite, nigra nubo kovris la vivon de Ranto. Lia patrino, lia sola apogilo, grave malsaniĝis subite kaj troviĝis ĉe la sojlo de la morto. En la vintro de sia koro, li prenis sian telefonon; liaj manoj tremis kaj lia voĉo ploris pro malĝojo kiam li telefonis al sia amiko Soafeno:

— "Soafeno, helpu min... mi ne plu scias kion fari, mia patrino estas tre grave malsana!"

Soafeno respondis per trankvila sed firma voĉo: — "Ne timu, Ranto. Fidu min, mi ne lasos vin sola. Revoku min post unu horo."

Dum tiu horo, Ranto sentis kvazaŭ la mondo haltis pro angoro. Kiam la tempo pasis, li denove telefonis al Soafeno... sed kia surprizo: la telefono de lia amiko estis silenta. Li estis "neatingebla". Ranto ploris, tute perdita kaj senespera, kaj nova vundo formiĝis en lia koro: "Ĉu eĉ Soafeno forlasis min en mia plej profunda malĝojo?"

Li iris serĉi helpon tra la tuta urbo, petegante ĉie, sed li revenis kun malplenaj manoj. Li reiris al la ĉambro de sia patrino, kun klinita kapo, tute venkita.

Sed li restis miregigita! Lia patrino, kiu ĵus estis mortanta, jam aspektis iom pli bone, kaj apud ŝia lito troviĝis skatoloj da multekostaj kaj savaj medikamentoj. Li kuris al sia fratino kaj demandis: — "Kie? Kie vi trovis monon por aĉeti ĉi tiujn medikamentojn por panjo?"

Lia fratino ridetis pro ĝojo kaj respondis: — "Via amiko, Soafeno, venis ĉi tien ĵus kaj alportis ilin. Li savis nin."

Ranto miregis kaj tuj iris serĉi sian amikon. Kiam ili renkontiĝis, lia koro estis plena de ĝojo sed ankaŭ de demandoj. Li diris al Soafeno: — "Mi provis telefoni al vi ree kaj ree, sed vi estis neatingebla, kaj mi eĉ dubis pri vi... Kial via telefono estis malŝaltita?"

Soafeno rigardis lin kun amo kaj responde diris milde: — "Jes, Ranto.. Mi vendis mian telefonon por savi la vivon kaj la sanon de nia kara patrino. Tio estis mia sola posedaĵo, sed la vivo de panjo estas pli valora ol ĉiu ajn komunikilo en ĉi tiu mondo."

Tiam falis la larmoj de Ranto. Li klinis sian kapon kaj dankis el la profundo de sia koro, ĉar li komprenis, ke la vera amikeco ne troviĝas en multekosta telefono, sed en silenta oferado. ♦

Ho Virino

Héritier Barasebanya

F onto de vivo ĉiu kresko venas de vi,
De via brusto, de via dorso de viaj manoj.
Ho, virino, mastrino de la familio,
Virin-patrino de la kuracisto.
Edzino de la abato, maltrankvila pri la ĝenerala.

Virina patrino de Jesuo
Estu fiero de via patrineco,
Vi portas la mondon, ho virino,
Eĉ se vi suferas,

Malsaĝuloj neglektas vin,
Eĉ se Foje vi mortas por doni vivon,
Vi postulas rigardon de respekto.
Ho virino, vi, kiu havas tiom la tenereco

Vi, kiu havas tiom da korinklino,
Estu fiero pri vi mem.
Prenu respondecon, trovu vin mem,
Viaj infanoj kreskos
Kristo venis de vi
Li savis la mondon.

LA KNABINO, KIU NE VOLAS ESTI DOTI

Héritier Barasebanya

Kial vi ne volas foriri?

Ho mia knabino, la tagoj antaŭeniras,
La aĝo ne ĉesas, ĝi pasas kiel forta vento.

Kial vi ne volas foriri?

Via vizaĝo komencas sulkiĝi

Mi maltrankviligas mian filinon, ho mia filino,

Estas multaj knaboj kaj vi estas ĉi tie pro via diplomo,

Jes, diplomo, sed kion vi opinias?

Baldaŭ vi estos tridekjara, kaj tiam!

Kial vi ne volas foriri?

Oni jam nomas vin onklino, ho knabino mi estas maltrankvila

Pluku Freŝajn Florojn

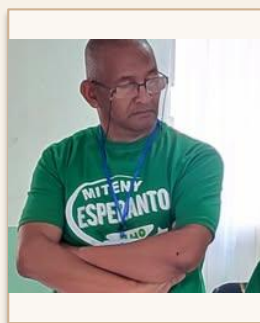
Gabriel Olubunmi Osho-Davies

Jen, amiko, la floro
Radianta kun gloro;
Ne atendu — pluku nun,
Ĉar baldaŭ subiros la sun'.
Kiam estas iu dev'
Neniel cedu al rev',
Ke amiko ĝin faros —
Alie ĝi ĉiam staros.
Senatende, farinte ĝin,
Vi povos festi je l' fin',
Kaj parolos honore,
Ne atendos dolore.

ABOMENA MILITO

Henriel Fidilalao

Abomena milito
 vivon forrabanta
 nin sklavigas al mito
 pri heroo --- ja aroganta
 serve al demona celo.
 Abomena milito,
 kiun trudas tedulo
 triumfas emo de bandito
 flamharara, sen skrupulo,
 fitrompante sian popolon.
 Abomena milito
 far besteca kohorto
 malpravas ĝis la zenito.
 Trumpetiĝas la fina vorto :
 « Kreteno regas super ni ! »

Paco En La Mondo

Ciza Musoro Benjamin

Sub la blua, vasta hela ĉielo,
 Kie flugas libera la blanka birdo,
 Ni forgesu la vundojn de kruda pelo,
 Kaj aŭskultu la voĉon de l' homa koro.
 Ne plu sonu la bruo de feraj armoj,
 Kiu semas nur morton kaj malamon.
 Viŝu ni for la salajn, amarajn larmojn,
 Por konstrui el luno kaj sun' la domon.
 Malsamaj lingvoj, sed unu sama spiro,
 Ni marŝas kune sur la tero sen limoj.
 Paco ne estas nur neebla deziro,
 Sed la frukto de niaj sinceraj timoj.
 Floru la ĝardeno de l' interkompreno,
 Kie ĉiu infano ridas sen timo.
 Foriru la mallumo de ĉiu ĉeno,
 Restu nur la lumo en ĉiu animo.
 Mano en mano, tra l' mondo ni promenu,
 Sen rigard' al koloro aŭ al deven'.
 La pacan kanton ni kune ekkantu,
 En harmonio, kun amo kaj esper'.

Virino, Fonto De Vivo

Ciza Musoro Benjamin

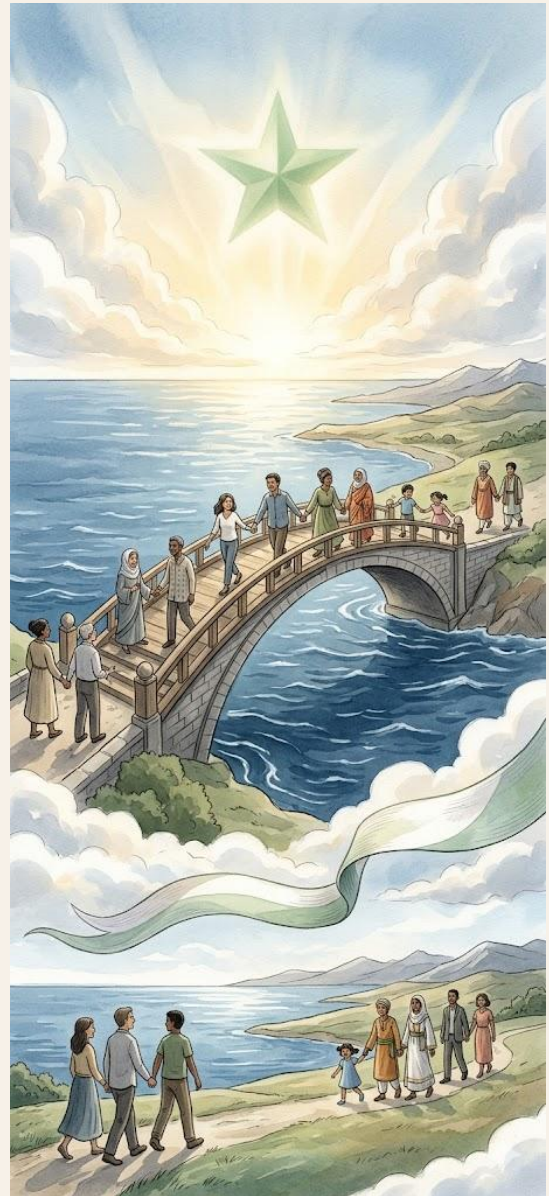
Vi estas la tero, vi estas la semo,
En via sino dormas la estont'.
Vi estas la kanto de ĉiu poemo,
Kaj de la vivo la pura font'.
Kiel la suno post longa malvarmo,
Vi donas forton per via ridet'.
Vi estas la paco, vi estas la ĉarmo,
Kaj la rifugo en ĉiu mizer'.
Per viaj manoj vi sanas la mondon,
Vi portas amon kiel sanktan fajron.
Vi gvidas nin tra la vivan rondon,
Kaj donas sencon al la homa gajon'.
Ho, patrino, fratino, amantino,
Vi estas lumo en la nokta hor'.
Vi estas la komenco kaj la fino,
La granda forto de la homa kor'.
Floru eterne en via beleco,
Fonto de vivo, donaco de Di'.
En via koro loĝas la nobleco,
Kaj la espero por la tuta ni.

Esperanto, Lingvo De Paco

Ciza Musoro Benjamin

En mondo plena de bruo kaj milito,
 Kie la muroj dividas la homar',
 Ekzistas ponto, sankta kaj senfina,
 Kiu kunligas nin trans ĉiu mar'.
 Ĝi ne apartenas al unu nacio,
 Neniu rego regas super ĝi.
 Ĝi estas voéo de la harmonio,
 Kaj kanto doléa por la tuta ni.
 Per simplaj vortoj, klare kaj facile,
 Ni povas diri ĉion el la kor'.
 Ni marŝas kune, milde kaj pacile,
 For de la ombroj de la malvort-hor'.
 Verda la stelo, simbolo de espero,
 Brilas sur brusto kiel pura lum'.
 Ĝi semas pacon sur la tuta tero,
 Kaj kreas fratojn el la fremda hom'.
 Ho, Esperanto, lingvo de l' estonto,
 Vi estas pordo al la nova tag'.
 Fluu eterne, kiel klara fonto,
 Sub la flugiloj de la paca flag'.

La fiŝkaptisto

Jean de Dieu Kikako

Estis fiŝkaptisto, kiu iris al la rivero por kapti fiŝojn.

Por atingi la riveron, li devis grimpi sur monton por atingi sian laborejon. Li amegis sian laboron, ĉar per ĝi li akiris monon por la bezonoj de sia familio. Kiam li kaptis fiŝojn, li metis ilin en saketon, kiun li portis ĉirkaŭ la koksoj.

En la vilaĝo li loĝis en kabano kun sia edzino kaj knabeto. Kaptinte fiŝojn, li reiris por doni ilin al sia edzino, kiu vendis ilin en la vilaĝo.

Ofte li devis vekiĝi tre frue, ĉar tiam estis la plej bona momento por kapti fiŝojn. Antaŭ ol grimpi sur la monton kaj atingi la riveron, li devis krei forte por aŭdi la reagon de la aliaj fiŝkaptistoj. Tiel li povis certiĝi, ke nenio malbona okazis. Ĉiuj fiŝkaptistoj tion faris.

Tiu, kiu atingis la riveron antaŭ la aliaj, devis atenti por respondi al la krioj de la aliaj.

Neatendite, la fiŝkaptisto tre malsaniĝis. Li ne plu estis kapabla iri al la rivero por fiŝkapti. Sen tiu laboro estis malfacila situacio por lia familio, kiu ne povis aĉeti la necesajn bezonaĵojn.

Lia edzino serĉadis kuracilojn sed vane. Ŝi ne sciis kion fari, ĉar ŝia edzo ne plu povis eĉ paroli. La aliaj fiŝkaptistoj rimarkis lian malĉeeston ĉe la kutima laboro, sed ili ne sciis, kio okazas al li.

Ankaŭ la knabeto estis maltrankvila pro la malsano de sia patro. Li estis sesjara, kaj devis ĉiam iri en la kampon por paŝti la porkojn kaj kaprojn. Li serĉis naturajn kuracilojn, esperante ke ili resanigos lian patron. Bedaŭrinde tiuj kuraciloj ne estis efikaj.

Kiam li iris paŝti, li sidis sub arbo kaj pensis, kion li faru por helpi al sia patro resaniĝi. Longtempe li pensadis pri tio, kaj same lia patrino faris.

La edzino de la fiŝkaptisto prenis fiŝhokon de sia edzo. Ŝi ligis ĝin al bastono kaj ĵetis ĝin en la riveron, sed bedaŭrinde ŝi eltiris nur fiŝeton. Ĝi diris al ŝi: "Bonvolu remeti min en la riveron. Mi estas ankoraŭ eta. Atendu ĝis mi kreskos. Tiam mi estos manĝinda, kaj vi povos preni min."

Ŝi respondis: "Mia edzo estas malsana. Kiam mi iris al la vilaĝa maljunulo por peti kuracilojn, li diris al mi, ke vi estas taŭga kuracilo por mia edzo. Do mi ne povas reĵeti vin en la akvon, ĉar mi bezonas vin por la resanigo de mia edzo."

Ŝi iris hejmen kaj kuiris la fiŝon laŭ la konsilo de la vilaĝa maljunulo. Efektive ŝia edzo resaniĝis, kaj ĝojo revenis en la familio. ♦

Elektitaj tradukoj kaj poemoj de Morteza Mirbaghian

Vivo ne kaptas nin

Ahmad Shamlo · el la persa enesperantigis Morteza Mirbaghian

Amo ne kaptas nin

eĉ morto ne kaptas nin

ĉar miaj forpasintaj kunuloj

nun estas liberaj

liberaj kaj puraj...

mi trovis amon en

malbona jaro

kiu diras "Ne senesperiĝu"

mi trovis mian esperon

en malespero

kaj lunlumon

en la nokto

mi trovis mian amon

en malbona jaro

kaj kiam mi estis

preskaŭ cindro

Mi ekflamis!

Skorpio kaj Rano

Skorpi' volis trapasi riveron
ĝi kun rano diskutis la aferon;
Ĉu vi povus surdorse min transporti
ĉar mi timas en la rivero morti
Rano tuj respondis: "Ne, mi ne povas
ĉar ekpiki min surdorse vi provas"
Skorpio diris: "Ne, mi ne pikas,
ranon, kun kiu mi certe amikas!"
Rano do surportis ĝin trans la river'
mortpikon sentis atinginte al l' ter'
Rano mortante diris: "Vi forgesis
tion, kion vi amike promesis!"
Skorpi' respondis kun bedaŭro;
"Pikado ja estas mia naturo!"
Saĝuloj diras; "Neĉiam kulturo
helpas homon kun malica naturo!"

Ho homoj

Jam sufiĉas
teruraj militoj
kaj sovaĝaj bataloj
Ni jam tro longe
vivis kiel animaloj
kaj kanibaloj
Ekde nun
Ni ĉesu vivi
samkiel lupoj
kaj ŝakaloj
Ni ĉesu militojn
Pro iuj ajn kialo!

La doloro

Kiu silentigas
homon
multe pli pezas
ol la doloro,
kiu kaŭzas homon kii...
kaj homoj nur
alkuras al ni
pro niaj krioj
kaj ne pro nia silento...!

Verkis: Forough Farokhzad · el la persa enesperantigis Morteza Mirbaghian

KIAM LA VORTOJ FARIĜAS LUMO

Najaina Erica

EĤOJ DE LA 5-A SEMINARIO

Ekzistas kvieta voĉo, kiun la orelo ne aŭdas sed la animo sentas, dirante al ni, ke la plej densa ombro estas nur spegulo por malkaŝi la potencon de la lumo. En tiu periodo, kiam mia mondo estis kovrita de la nebulo de dubo, kiam miaj manoj laciĝis frapante la pordon de la estonteco sen ricevi respondon, aperis kvieta kaj majesta flustro, kiu ŝanĝis mian historion: "Foje la vivo mem malfermas pordon por ni, ĝuste kiam ni jam sentas nin lacaj kaj elĉerpitaj pro la frapado." Tiu malfermita pordo fariĝis sankta transirejo, kiu gvidis min al la mondo de Esperanto, kiu fariĝis "torĉo" lumiganta mian vojon al la 5-a Seminario en malproksima regiono.

Ekde la 27-a de marto, nia vojaĝo ne estis nur simpla disvolviĝo, sed vera pilgrimado al la feliĉo. La geografia distanco fariĝis tute bagatela antaŭ la forto de flama amo; malgraŭ la malbonaj vojoj kaj la fizika laceco, neniu plendis pri elĉerpiĝo, ĉar la fajro de unueco fariĝisflugiloj, kiuj portis nin super ĉiujn obstaklojn. En la kadro de la Kultura Seminario, Esperanto fariĝis io multe pli ol nur lernita lingvo; ĝi fariĝis voĉo de la konscienco, instruante al ni la arton kaj la kapablon aŭskulti la alian, malfermante novajn fenestrojn en nia spirito por rigardi la mondon per la okuloj de la amo. Ni vivis en sonĝo, kiun ni neniam antaŭe spertis — mondo sen limoj, kie regis plena interkompreno.

Tamen, ho ve, ni tiam rimarkis, ke la tempo estas tro ĵaluza: la horoj, kiuj devus esti longaj, fariĝis nur kelkaj sekundoj; la tagoj forflugis tiel rapide, ke ni ne plu povis reteni la montrilojn de la horloĝo. Mi devas tute malferme konfesi, ke je mia profunda bedaŭro mi ne povis partopreni la Kristanan Seminarion, sed tamen ankaŭ la Kultura Seminario enhavis por mi multajn inspirojn. Alvenis la 29-a de marto, la lasta tago de la Kultura Seminario, kaj tiam naskiĝis la silenta malĝojo kaj la larmoj pro la disiĝo disde la amikoj. Eĉ tie ni kune preĝis, kio donis al ni novan forton. Aparte ĝojigis min, ke mi tie lernis novajn kristanajn kantojn, kiel ekzemple la kanton: "La Sinjor' estas mia forto, mia ĝojo kaj kant'. Li fariĝis mia sav'. Nur Lin mi fidis sen la tim'". Tiu mesaĝo fariĝis por ni ankoraŭ unu ankro, memorigante ke la fido kaj la lingvo estas "vivo", kiu sanigis la vundojn de la disiĝo per la forto de la ĉielo.

Ni eliris el ĉi tiu 5-a seminario kun novaj armiloj: la lingvo kiel ilo kaj la amo kiel movforto. Ĉi tiu tempo lasis en niaj koroj orajn spurojn, kiujn neniu povos viŝi. La seminario ne finiĝis la 5-an de aprilo, sed ĝi estis la komenco de granda misio: fariĝi oficioj de la paco, kaj montri al la mondo, ke la amo estas la plej granda komuna lingvo kaj la plej bela artaĵo sur la tero. Ni ĉiuj estas infanoj de la espero, kaj malgraŭ la ombroj, ni portos la lumon al niaj respektivaj lokoj, ĉar nun mia koro ne plu demandas, sed ĝi flugas libere al la horizonto de la paco.

Junaj malagasaj verkistoj en la seminario.

La malagasa literaturo pli kaj pli riĉiĝas, dank al junaj talentaj verkistoj, kiuj alportas novajn perspektivojn al la kultura vivo de la nacio. La sekvaj verkistoj – kiel Ranja, Navalona, Erica, Fanja kaj Nasandratra – ĉiuj havas diversajn fonojn kaj spertojn, sed iliaj komunaj trajtoj estas, ke iliaj verkoj transdonas profundajn emociojn kaj centras la temon de sufero.

La verkoj de junaj malagasaj verkistoj estas gravaj ne nur pro sia literatura valoro, sed ankaŭ, ĉar ili kontribuas al la konservado de la identeco kaj kultura heredaĵo de la nacio. Per sinceraj kaj emocie ŝarĝitaj rakontoj, legantoj ne nur povas koni la realon de la malagasa socio, sed ankaŭ identiĝi kun siaj propraj sentoj kaj spertoj.

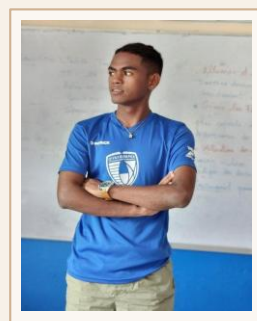
La dekstra foto montras Celestine Fanjasoa (Fanja) ĉe lastatempa Malagasa Esperanto-Seminario kun Navalona Lahatriniaina, aŭtoro de la libro "Floroj en mizero". Ambaŭ estas junaj kontribuantoj de nia revuo.

La foto montras la seminarianojn, kiuj estas niaj kontribuantoj en nia revuo: Celestine Fanjasoa, Navalona Lahatriniaina, Ranja Zafinifotsy, Najaina Erica, Nasandratra Patrick kun Ulrich Matthias. ♦

Mia vivo kaj Esperanto

Nasandratra Patrick

Mia vojo estas silenta vojo,
Plena je malĝojo senfina.
Mi marŝas sola kelkfoje,
Sen voĉo, sen kunulo.

La vento portas miajn ĝemojn,
Vizitas min kiam la tago mallumiĝas.
Miaj revoj ŝajnas ĉiam malproksimaj,
Kiel steloj, kiujn mi ne povas tuŝi.

Sed tiam vi venis, Esperanto,
Kiel lumo en la mallumo.
Vi instruis min paroli denove,
Eĉ se mia koro estas plena je vundoj.

Mi dankas vin, kiuj instruis min,
Eĉ se la vojo, kiun mi trairis, estis malfacila.
Mi dankas vin, kiuj ne forlasis min,
Eĉ kiam mi falis en mallumon.

Mi iam dormis sur la tero,
Kaj en malluma domo sen lumo.
Portante malĝojon neesprimeblan,
Sed mi tamen releviĝis kaj plu marŝis.

Sed ankoraŭ kaŝiĝas malĝojo,
En vortoj kaj voĉo, kiuj provas eliri.
Ĉar mia vojo ne estis facila,
Plena je sufero kaj sennombraj larmoj.

Esperanto, vi estas mia sola amiko,
Kiam mi perdiĝas, vi estas mia mano.
Sed malgraŭ la espero,
Mi ankoraŭ ploras en silenta animo.

Kaj mi daŭre marŝas, sen halti,
Eĉ se mia koro kaj revoj estas lacaj.
Ĉar mi scias ie,
Estas lumo atendanta min...

Aprilo, monato de espero

Jerubbaal Banyanga

Aprilo venas kun rideto mola,
kun pluvo luma kaj ĉielo blua.
Floroj vekigās en kampo kaj valo,
kaj vento kantas melodion novan.

La tero spiras post longa silento,
burĝonoj kreskas kun forto sekreta.
Birdoj revenas kun ĝoja momento,
kaj vivo dancas en ritmo perfekta.

Aprilo portas promeson de lumo,
de revoj freŝaj kaj vojoj malfermitaj.
Ĝi frustras milde: "foriru la mallumo",
kaj koroj restu de espero plenigitaj.

Ho, dolĉa monato de pluvo kaj suno,
vi pentras mondon per koloroj brilaj.
En via brilo ni trovas la vojon,
al tagoj novaj, serenaj kaj belaj.

Al Miaj Gepatroj

Jeroubbaal Banyanga

En viaj manoj mi lernis iri,
En via voĉo mi trovis pacon.
Tra ĉiu nokto vi restis stari,
Lumigante mian vojon sen laco.

Via amo estas kiel rivero,
Senfina, pura, ĉiam fluanta.
Eĉ en silento mi sentas ĝin vero,
Milde min ĉirkaŭprenanta.

Kiam mi falis, vi levis min,
Kun vortoj dolĉaj kaj kuraĝigaj.
Vi montris vojon al bona destino,
Per koroj fortaj kaj zorgemaj.

Ho miaj gepatroj, mia trezoro,
Mi dankas vin el profunda koro.
Ĉar ĉio, kio mi estas hodiaŭ,
Estas pro vi — mia lumo ĉiam.

Mia voĉo en silento

Jerubbaal Banyanga

En la silento de mia vivo,
Mi lernis rideti sen ĝojo.
La mondo vidas mian vizaĝon,
Sed ne konas mian vojon.

Mi portis pezon sen plendo,
Tagojn pezajn kiel ŝtono,
Kaj noktojn plenajn je demandoj,
Sen respondo, sen ripozo.

Foje mi falis sen helpo,
Sur vojoj malvarmaj kaj malmolaj,
Sed en mia brusto restis fajrero,
Eta lumo inter ombroj.

Ili diris: „Vi ne sukcesos”
La vento provis min rompi,
Sed mia animo restis forta,
Eĉ kiam ĉio ŝajnis fali.

Nun mi marŝas kun cikatroj,
Sed ankaŭ kun espero viva,
Ĉar ĉiu doloro fariĝis forto,
Kaj ĉiu larmo — nova vivo.

Se vi iam renkontos min silenta,
Ne pensu, ke mi estas malplena,
Ĉar en mi loĝas tuta rakonto —
Kaj voĉo, kiu neniam mortas.

Noktoj de doloro

Celestine Fanjasoa

En la noktoj de doloro kaj sufero,
La problemoj alvenas, sen favoro.
Sed mi eltenas, mi ne cedos.
Ĉar mi scias, ke iutage venos la graco.

Iutage, la lumo trafos la celon,
Kaj miaj revoj, fine, estos realaj.
Mi marŝos, kun kor' malpeza kaj libera,
Kaj mia animo, fine, estos en paco, liberigita.

Do, mi atendas, mi paciencas.
Ĉar mi scias, ke espero estas tie, ie.
Iutage, la lumo, ĝi brilos por mi.
Kaj mia vojo, fine, estos hela, mi kredas.

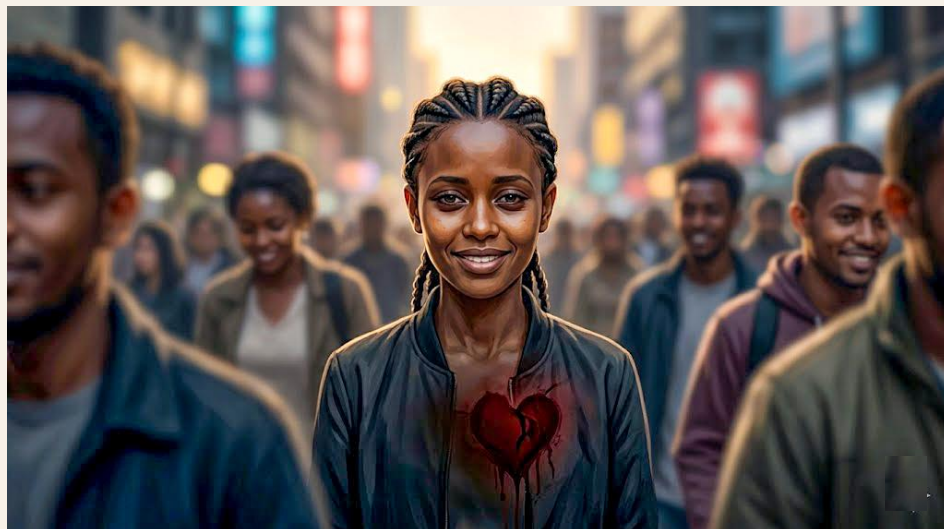
Sanganta koro

Celestine Fanjasoa

Mi portas maskon, rideton falsan,
Mi kaŝas miajn larmojn, miajn kriojn, miajn suspirojn.
Neniu vidas la doloron, kiu konsumas min,
Sed ĉiuj vidas miajn erarojn plej etajn.

Mi suferas silente, mi ploras sekrete.
Sed mia rideto estas tie, por kaŝi mian malesperon.
La homoj min rigardas, per blindaj okuloj.
Ili vidas nur la bildon, kiun mi volas montri.

Sed vi, kiu legas tiujn vortojn, scias, ke mi estas tie.
Mi suferas, mi ploras, sed mi kaŝas mian ludon.
Ne juĝu tro rapide, ne kondamnu.
Ĉar malantaŭ mia rideto kaŝiĝas koro, kiu sangas.

Taglibro de Pipi

Pipi / romano /

25a, septembro, 2025

Hodiaŭ posttagmeze, kiam mi promenigis mian hundon sur la koridoro, mi trafis Laŭ Ŭang-on. Laŭ Ŭang, 64-jara, estas riĉa komercisto. Li jen limakis jen haltis, kvazaŭ kaduka centjarulo. Apenaŭ mi povus rekoni lin, se li ne la unua salutis min per kapklino. Li aspektis tre malgrasa kaj liaj okuloj estis ĉirkaŭitaj de malhelaj rondoj. Scivola kaj konfuzita, mi fiksrigardis lian mincan kaj palan vizaĝon dum kelka tempo.

"Estas vi! Estas vi: Laŭ Ŭang! Longe nevidite! Kiel vi fartas? Vi aspektas multe pli maldika ol antaŭe. Mi apenaŭ rekonis vin!" mi haste salutis lin.

Lia vizaĝo tikis momenton. Poste li malfacile balbutis per febla kaj trema voĉo: "Mi fartas tre malbone! Mi suferas je malsano."

"Pri kiu malsano temas?" mi zorge demandis lin.

"Cerba embolo!" li respondis.

"Kiam ĝi vin trafis?"

Antaŭ kvar monatoj. Mi preskaŭ mortis. Antaŭ la okazo mi kaj miaj amikoj abunde drinkis alkoholaĵojn kvin fojojn dum pluraj tagoj sinsekvaj. Mi havas multajn amikojn. De kiam mi enfalis en malsanon, ili ĉiuj malaperis. Ili estas tro realaj!"

Tion dirinte, li puŝis longan suspiron ...

Ni babilis kelkajn minutojn.

Ĉe la adiaŭo, li admonis min, ke mi abstinu de tabako kaj alkoholaĵo, kiuj estas venenoj.

28a, septembro, 2025

Ĉu vi konas ĉi tiun ludilon? Kiel ĝi nomiĝas? En Dalian oni nomas ĝin turbo. Ĝi estas mia plej favorata ludilo en mia infaneco. Vintre, kiam la rivero antaŭ la vilaĝo al frostiĝis, mi klakigis la vipon kaj vipis ĝin sur la glacio. Ĝi turnadis senĉese ĉirkaŭ si mem kaj zumadis, kio min tre amuzis. Mi iam aĉetis belan turbon de iu amiketo kontraŭ du ĝjaŭoj post longegaj

marĉandoj. Li ne tre entuziasmis pri l' transakcio. Ĉu vi scias diveni, kiom li postulis por tio en la komenco? Kvin ĝjaŭojn li volis pagigi al mi. Li persistis ĉe la prezo. Tion kompreneble mi ne akceptis. Mi kverelis kun li. En la fino mi minacis lin per la fingro kaj li cedis ĝin al mi. Nun la sceno marĉandi kun li pri tio ankoraŭ ŝvebas en mia menso. Mi tiam vere barbaris. Ĉe tiu penso mi sentas kaj honton kaj bedaŭron.

29a, septembro, 2025

Al mi plaĉegas legi librojn sur la montosupro ne nur pro tio, ke tie regas paca silento kaj freŝa aero, sed ankaŭ pro tio, ke de tie mi povas havi panoraman vidon de la urbo, kaj hieraŭ mi supreniris sur la monton por tion fari refoje.

La suno ridetis, la zefiro karesis, la birdoj kantis, la floroj pompis. Pro tio mi ekstazis.

Pasie deklaminte surmonte minimume unu horon, mi sentis kaj soifon kaj malsaton. Mi plukis du sovaĝajn pomojn por kvietigi la soifon. Poste mi ŝiris kelkajn arakidojn de arakidujo por mildigi la malsaton.

Hieraŭ vespere mi rakontis la okazaĵon en Pipi-a delica ĝardeno. Mia kara franjo Yiyi en Changsha estis skeptika pri arakidujo. Ŝi skuadis la kapon, same kiel kolportisto skuas la tamburinon. Ŝi ne kredis tion vera. Ŝi asertis ke mi estas granda trompisto teksanta mensogojn. Ŝi bombardis min per demandoj. Ŝi premis min per tio, ĉu vere sin trovas arbo povanta produkti arakidon en la mondo. Kompreneble mi jesis al ŝia demando. La filmetoj faritaj de mi estas perfekta pruvo. Estas vi, kiu decidis, ĉu vi kredu aŭ ne!

3a, oktobro, 2025

Antaŭ du tagoj mi kondukis aŭton al urbeto. Kiam mia aŭto pasis preter vilaĝeto, frapis miajn okulojn tra la vitro du grandaj salikoj kreskantaj sur la placeto ne fore de la ŝoseo. Scivolo tuj kaptis min. Mi parkis la aŭton ĉe la vojrandoj kaj iris admiri ilin.

Jen la du salikoj! Ili estas tre altaj, dikaj je plurhoma ĉirkaŭprenoj, kun multaj da tuberoj kaj truoj. Sub ili metiĝis du ŝtonaj diskoj, kvin ŝtonaj cilindroj kaj kelkaj ŝtonegoj.

Iu vilaĝano fiere diris al mi, ke la salikoj kaj mueliloj estas tiel oldaj, ke neniu povas diveni ilian aĝon, kaj ke en la somero vilaĝanoj ŝatas kolektiĝi sub la arboj por kanti, danci, babili, ludi kartojn, ludi ŝakojn, ĝui malvarmeton, rosti viandon, drinki, trinki teon, rakonti historiojn, interŝanĝi aman konversacion, kolombumi ... Ĉi tiu loko estas ĉefa publika amuzejo kaj multaj vilaĝanoj venas distri sin ... ♦

Fotografia rubriko

Fotado kaj klarigo: Meng Hui Tradukis: John Huang

“Hui’an-ulino”. Fotita per Canon 5D3, aperturo: 5, ekspona tempo: 1/200, ISO: 100. Fotita la 8-an de majo 2015 en Quanzhou, Fuĝjano. Objektivo: Canon 24–70

La verko fokusiĝas al du virinoj vestitaj per tradiciaj vestaĵoj de suda Fuĝjano (aŭ de Hui’an), kun tre simpla ĉiela fono, kiu reliefigas la belecon de la homa etoso kaj de la vestaro.

Ambaŭ portas larĝgrandajn, bambuplektitajn ĉapelojn kaj hele kolorajn florumitajn kaptukojn. Iliaj supraĵoj montras tradiciajn desegnojn, unu rozfloran kaj la alia verdfloran, kun forta regiona kaj popolkutima karaktero. La vestaron kompletigas blankaj talizonoformaj zonoj kaj malhelaj subvestoj. La detaloj de la vestaĵoj klare montras manlaboran teksturon. Ili staras kun la dorso al la fotilo, sed flankenturniĝas por retrorigardi, en natura kaj senstreĉa pozo. Apud ili troviĝas bambukorboj ornamitaj per floraj desegnoj, kiuj aludas al ĉiutagaj scenoj de laboro aŭ vivo.

La forte saturitaj koloroj de la vestaĵoj aparte elstaras kontraŭ la simpla fono. Tio ne nur montras la viglan vivoforton de tradicia polvestaro, sed ankaŭ per la gesto de “retrorigardo” transdonas mildan kaj viglan etoson de la virinoj. La verko fiksas momenton, en kiu kunfandiĝas la ina figuro de regiona kulturo kaj la poezio de la ĉiutaga vivo, tiel ke la homa ĉarmo nature elfluas el la minimumisma bildo.

“Malproksima rigardo al Njanĉentangla”. Fotita per Canon 7D, aperturo: 8, ekspona tempo: 1/100, ISO: 100. Fotita la 22-an de junio 2014 ĉe Namtso, Tibeto.

La verko montras la trankvilan, grandiozan belecon de altmontara lago kaj montaroj interplektitaj kun lumo kaj ombro. En la bildo, sub malhelaj nuboj, vico da neĝmontoj ekbrilas per ora lumo tie, kie la sunradioj traboras la ĉielon. La kontrasto inter lumo kaj ombro sur la neĝaj pintoj klare desegnas la malvarman kaj majestan montaron. En la antaŭo vidiĝas malhelblua, profunda lago, kies surfaco kun fajnaj ondetoj spegulas la vastecon de la ĉielo kaj tero, aludante al la mistera kaj peza etoso de la altmontara homa pejzaĝo. La ĝenerala koloro kunigas malvarmajn kaj varmajn tonojn, kun forta drama efiko de lumo kaj ombro. La verko ne nur kaptas la ŝokan forton de la naturo, sed ankaŭ en sia silento transdonas la sanktecon kaj solecon apartenantajn al la altebenaĵo, kvazaŭ la tempo tie densiĝus, kaj la ĉielo, la tero kaj la kredo interparolus en la lumo kaj ombro.

Meng Hui, viro, naskiĝis en 1961. Li okupiĝas pri fotografado de pli ol dudek jaroj, lerninte ĉe pluraj majstroj de la arto. Li kreis grandan nombron da fotografaj verkoj kaj ricevis multajn premiojn en diversaj konkursoj. Interalie, en 2012 kaj 2014 li dufoje gajnis la trian premion en la Internacia Fotokonkurso de Tri-Riverfontoj; en 2013 kaj 2014 li dufoje ricevis la plej bonan premion en la reta fotokonkurso de Sohu; en oktobro 2014 li ricevis trian premion en la konkurso Xilele-Pokalo kaj “La plej bela Pekino”; en 2014 li ricevis trian premion en la fotokonkurso “La kvar sezonoj de Lulang”; en 2012, 2013 kaj 2014 li ricevis respektive la duan kaj trian premiojn de la “Ora Gruo-Premio”; en junio 2014 li ricevis la duan premion en la fotokonkurso de “Fengzeyuan”; en 2015 li ricevis la kolektan premion de “Malkovri Ĉinion”; en 2016 li ricevis arĝentan premion en “Tibeto en miaj okuloj”; en 2017 li estis honorita kiel elstara fotisto en la “Azia konkurso de infanaj modeloj kaj filmoj”; en 2018 li ricevis la kolektan premion de Ĉina Nacia Geografio; en 2019 li ricevis elstaran premion ĉe la 9-a Honkonga Fotarta Ekspozicio, kaj ankaŭ la titolon “Ĉina artisto sur mondaj poŝtmarkoj”; en 2020 li ricevis la duan premion en la Tutlanda Fotekspozicio de 56 Etnoj kaj bronzan premion en la “Tria Honkonga Cent Plej Fortaj Fotistoj”. Dum sia longa fotografa praktiko li ofte vojaĝis tra la Ĉinghaja-Tibeta Altebenaĵo, la herbejoj de Interna Mongolio, kaj la Junana-Güiĝou-a Altebenaĵo, kie li faris grandan nombron da fotografaj verkoj. ♦

INTERNACIA KATOLIKA UNUIĜO ESPERANTISTA REZULTOJ DE LA KONKURSO EN LA OMBRO DE LA KRUCO NASKIĜAS ESPERO PASKO 2026

MEDITO

- Unua premio
Marinella Angela Bollini, Italio:
En la ombro de la kruco, naskiĝas espero
Pastro **Gabriel Anda**, Kamerunio:
Karesma medito
- Dua premio:
Euphrasie Adili, Togolando:
En la ombro de la kruco naskiĝas espero
- Tria premio:
Marinella Angela Bollini, Italio:
La Kruco - El Malbeno al Espero

PREĜO

- Unua premio:
Pastro **Gabriel Anda**, Kamerunio:
Preĝo
Raciel René Prat Primelles, Kubo:
La Silenta Koro de la Kruco
- Dua premio:
Raciel René Prat Primelles, Kubo:
La Dezerto, kie Doloro iĝas Espero
Raciel René Prat Primelles, Kubo:
La Arbo de Vivo en Doloro
- Tria premio:
Thierry Grandjean, Svislando:
Sinjoro Jesuo
- Laŭdo:
Yoan Michel Rodríguez Martínez,
Kubo: Preĝo

POEMO

- Unua premio:
Yi Qiao, Germanio:
Kontemplado dum Karesmo
- Dua premio:
Aad van der Klaauw, Nederlando:
Rigardu tra la okuloj de Jesuo
- Tria premio:
Bogusław Sobol, Pollando:
Krucvojo
Elena Morteo, Argentino:
La vojo
Miklós Cseszneky, Hungario:
Apud la ligno

FOTO

- Unua premio:
Sarolta Sudár, Hungario: Kruco en Pecs
Niko Vološin, Ukrainio/Hispanio: Pasiono
- Dua premio:
Alberto García Fumero, Kubo: Palmodimanĉo
Igor Perkov, Kroatio: Kruco de martiroj
Željko Grganić, Kroatio: Konfeso sub sonorilo
- Tria premio:
Krešimir Belošević, Kroatio: Ombro de la kruco
Željko Vurm, Kroatio: Sub la kruco
Vera Fabris, Kroatio: Paradiza ĝardeno
- Laŭdo:
Gordana Plavšić, Kroatio: Pasko en Orebić
Igor Perkov, Kroatio: Krucvojo
Jelica Mustapić Stipanićev, Kroatio: Olivarbo

INTERNACIA TRADUK- KONKURSO VEJDO (2026)

Regularo de la Internacia Traduk-Konkurso “Vejdo” (2026)

Sub aŭspicio de UEA kaj kunlabore kun la redakcio de Literatura Vivo

- **Celo:** Honori la memoron de prof. Vejdo (Wei Yida) kaj stimuli altkvalitan tradukarton en Esperanto.
- **Organizo:** Oficiale rajtigita de UEA kaj kunorganizata de *Literatura Vivo*.
- **Partoprenantoj:** La konkurso estas malferma al ĉiuj esperantistoj tra la mondo.
- **Verkoj:** Akceptiĝas propraj tradukoj el **iu ajn nacia lingvo** en Esperanton. Ĝenroj inkluzivas poezion, mallongan prozon, rakontojn/mikro-novelojn, kantotekstojn, kaj artikolojn/eseojn.
- **Kondiĉoj:**
 - Maksimuma longo estas **1500 vortoj** po verko.
 - Nur **manfaritaj tradukoj** estas akceptataj; tradukoj faritaj de artefarita intelekto (AI) ne estas konsiderataj.
 - Ĉiu partoprenanto rajtas sendi maksimume **du verkojn**.
- **Sendado:** Verkoj devas esti senditaj al **info@literaturavivo.com** ĝis la limdato: **1-a de junio 2026**.
- **Ĵurio:** Konsistas el spertaj esperantistoj kun kompetento en literaturo kaj tradukarto, reprezentantaj diversajn naciajn lingvojn (angla, franca, hispana, rusa, ĉina, portugala, itala, hungara, pola).
- **Premioj:**
 - Unua premio (1 gajninto), Dua premio (3 gajnintoj), Tria premio (10 gajnintoj).
 - Konkretaj premioj estas provizitaj de UEA.
- **Rezultoj:** La fina rezulto estos publikigita dum la **111-a Universala Kongreso de Esperanto** en Graz, Aŭstrio, en julio 2026. Elektitaj verkoj aperos en la revuo *Literatura Vivo*.
- **Rajtoj:** La organizantoj rajtas publikigi la premiitajn aŭ elektitajn verkojn kun plena mencio de la aŭtoro kaj tradukinto.

En nomo de la redakcio de Literatura Vivo kaj UEA, ni kore invitas ĉiujn esperantistojn partopreni! contact: info@literaturavivo.com